

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
กองทุนวิจัยคณะนิเทศศาสตร์

รายงานการวิจัย
เรื่อง

จินตทัศน์ทางสังคมและกลวิธีการเล่าเรื่องในภาพยนตร์
ของหม่อมเจ้าชาตรีเฉลิม ยุคล : การศึกษาวิเคราะห์
(Social Imagination and Narrative Scheme in the films
of Prince Chatri C. Yukol : on analytical study)

โดย

รัตนา จักกะพาก

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สิงหาคม 2546

- 5 พ.ย. 2546

T90382536



กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยเรื่อง "จินตทัศน์ทางสังคมและกลวิธีการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ของหม่อมเจ้าชาตรีเฉลิม ยุคล" ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากกองทุนวิจัยคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ 2546 ผู้วิจัยขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ดา บันเทิงเพชร รองคณบดีฝ่ายวิจัยและวิเทศสัมพันธ์ ตลอดจนคณะกรรมการฝ่ายวิจัย คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาฯ ที่ให้การสนับสนุนโครงการวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากหอภาพยนตร์แห่งชาติ ที่ให้ความร่วมมืออนุเคราะห์ข้อมูล และติดตามภาพยนตร์ของหม่อมเจ้าชาตรีเฉลิม ยุคล เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่หอภาพยนตร์แห่งชาติเจ้าหน้าที่หอสมุดแห่งชาติทุกท่าน และงานวิจัยชุดนี้สำเร็จไปด้วยดีด้วยความรับผิดชอบอย่างยิ่งของคุณปรีนทร์ ฉายชยานนท์ นักวิจัยผู้ช่วย ที่ร่วมผจญภัยในการติดตามหาผลงานภาพยนตร์ของหม่อมเจ้าชาตรีเฉลิม ยุคล อย่างวิริยะอุตสาหะ ตลอดจนร่วมค้นคว้าและวิพากษ์ภาพยนตร์งานวิจัยชุดนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องของสนับสนุน เกื้อกูล งานวิจัยชุดนี้สำเร็จด้วยดีทั้งผู้ที่เอ่ยนามและไม่ได้เอ่ยนาม ณ ที่นี้ ตลอดจนสมาชิกในครอบครัวของผู้วิจัยที่ให้กำลังใจด้วยดีตลอดมาจนผ่านพ้นอุปสรรคไปได้ หากผลงานวิจัยชุดนี้มีคุณูปาประโยชน์ใด ๆ ต่อวงการวิชาชีพ และวงวิชาการด้านภาพยนตร์ขอความดีเหล่านั้นส่งมอบกลับไปยังทุกๆ ท่านที่เกื้อกูลผู้วิจัยดังกล่าวข้างต้นด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตนา จักกะพาก

สิงหาคม 2546

เลขหมู่ กศ ๗๕ 15
เลขทะเบียน 011973
วัน,เดือน,ปี 16 ตค 46



ชื่อโครงการวิจัย จินตทัศน์ทางสังคมและกลวิธีการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ของ
หม่อมเจ้าชาตรีเฉลิม ยุคล : การศึกษาการวิเคราะห์
ชื่อผู้วิจัย รัตนา จักกะพาก
เดือนและปีที่ทำวิจัยเสร็จ สิงหาคม 2546

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพยนตร์ซึ่งเป็นผลงานการกำกับโดยหม่อมเจ้าชาตรีเฉลิม ยุคล ทางด้านโครงสร้างการเล่าเรื่อง รูปแบบของโครงเรื่อง และแบบจำลองคู่ตรงข้ามตามแนวโครงสร้างนิยม การวิเคราะห์เนื้อหา ตามผังแสวงหาและสี่เหลี่ยมสัญลักษณ์ รวมทั้งการศึกษาภาษาภาพยนตร์ด้านมุมมอง การจัดองค์ประกอบ การลำดับภาพ การใช้เสียงประกอบ และศึกษาระบบการเล่าเรื่องที่สัมพันธ์กับสื่อ ประเภทของเรื่อง วัฒนธรรม และลักษณะเฉพาะตนของท่านมู๋ ในฐานะผู้กำกับการแสดง

ผลการวิจัยพบว่า โครงเรื่องมีลักษณะเป็นการสะท้อนปัญหาสังคม ส่วนใหญ่ใช้การสื่อความหมายด้วยองค์ประกอบภาพ (Mise en scene) การลำดับภาพ เสียงประกอบและดนตรีเป็นสำคัญ มีความโดดเด่นมากในเรื่ององค์ประกอบภาพ ภาพที่น่าเสนอจะเป็นการถ่ายทอดสื่อถึงอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดที่ตัวละครเผชิญอยู่ได้อย่างดี

เรื่องราวที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับสังคมไทยที่เนื้อเรื่องเกิดขึ้นในชนชั้นล่าง สำหรับแก่นของเรื่องและโครงเรื่องส่วนใหญ่ไม่ซับซ้อนจะเสนอปัญหาโดยตรงไปตรงมา แก่นของเรื่องมักจะเกี่ยวข้องกับความรัก ค่านิยม และคำสั่งสอนที่เป็นบรรทัดฐานของสังคม เช่น การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว รู้จักหน้าที่ตนเอง เป็นต้น การสร้างความขัดแย้งในโครงเรื่องจากการศึกษาพบว่ามี 3 ลักษณะคือ 1) ความขัดแย้งมนุษย์กับมนุษย์ 2) มนุษย์ขัดแย้งกับสังคม 3) มนุษย์ขัดแย้งกับธรรมชาติ

Project Title: **Social Imagination and Narrative Scheme in the Films of Prince Chatri C.Yukol : An Analytical Study**

Name of the Investigators: **RATTANA CHAKKAPHARK**

Year: **August 2003**

Abstract

The aims of this research are to analyse the films directed by Prince Chatri C. Yukol in the narrative structure, the patterns of plot and the model of binary oppositions of structuralism; to analyse their contents based on the quest model and the semiotic square, to study the film language regarding point of view, the mise en scene, the montage, the use of sound effect, and the narrative system in relation to the media, the types of the story and the auteurship.

The results of the research finds that the plots reflect social problems. The contents are mostly represented by mise en scene, motage, sound effect and music. The outstanding element is the mise en scene. The images presented represent the feeling and the emotions of the dramatic personal.

Most themes and plots of those Films are not complicating, but straight forwardly presented. The stories are mostly about lower class in Thailand. Their themes tend to involve with some of Thai beliefs, values, and preaches, such as " Rewards for goodness and punishment for badness" "to know your own responsibilities" There are three main kinds of conflicts found in the plot : conflict between man and man, between man and society, and between man and nature

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 การสำรวจแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
แนวคิดเกี่ยวกับการเล่าเรื่อง	4
แนวคิดเกี่ยวกับผังแสวงหา (Quest Model)	17
แนวคิดเกี่ยวกับสี่เหลี่ยมสัญลักษณ์ศาสตร์ (Simiotic Square)	18
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	21
การดำเนินการวิจัย	21
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	21
การวิเคราะห์ข้อมูล	23
บทที่ 4 ผลการวิจัย	25
บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผล	212
บรรณานุกรม	215
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก. เรื่องย่อภาพยนตร์ของหม่อมเจ้าชาติตรีเฉลิม บุคค	216
ภาคผนวก ข. ผังแสวงหาและสี่เหลี่ยมสัญลักษณ์ศาสตร์	258



บทที่ 1

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ในอารยธรรมของมนุษยชาตินั้น ชีวิตของมนุษย์เราต้องมีความเกี่ยวข้องกับการเล่าเรื่อง (Storytelling) และเรื่องเล่า (Narrative) มาโดยตลอด โดยแรกสุด มนุษย์อาจใช้เรื่องเล่าเพื่ออธิบายถึงลักษณะ และความเป็นมาของธรรมชาติ หรือไม่ก็เพื่อบันเทิง และบอกเล่าความเป็นไปของสังคมและตนเอง หรือในบางครั้งก็เพื่อแสดงออกถึงความคิดความรู้สึกที่ฝังอยู่ในเบื้องลึกของจิตใจ เป็นต้น จะเห็นได้ว่า มนุษย์เรานั้นใช้กลวิธีของการเล่าเรื่องนี้ไปเพื่อประโยชน์ของชีวิตในบริบทที่แตกต่างกันออกไป

แนวความคิดดั้งเดิมที่ตกทอดกันมาแต่สมัยอริสโตเติล (Aristotle) นั้นมองว่า เรื่องเล่าต่าง ๆ เป็นความพยายามของมนุษย์ที่จะลอกเลียนแบบธรรมชาติ นั่นคือมองว่า เรื่องเล่านั้นเป็นเงาสะท้อนในกระจกของโลกจริง (real world) องค์ประกอบต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในเรื่องเล่าล้วนมีจุดมุ่งหมายเพื่อบอกเล่าความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคม อย่างไรก็ตามมุมมองร่วมสมัยกลับมองว่าเรื่องเล่านั้นมีได้สะท้อนความเป็นจริง (reality) หากแต่เป็นกลวิธีในการประกอบสร้าง (construction) ความเป็นจริงที่เป็นไปได้ (potential reality) ของโลกที่เรารับรู้ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "จินตทัศน์ทางสังคม (social imagination)" จากฐานคติใหม่นี้ ทำให้จุดมุ่งหมายในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องเล่า และการเล่าเรื่องเปลี่ยนไปจากเดิม โดยหันมามุ่งเน้นที่จะศึกษาตรรกะภายใน (internal logic) ของเรื่องเล่า นั้น เพื่อที่จะค้นหาคำตอบว่า ความเป็นจริงที่ถูกสร้างขึ้นมานั้นคืออะไร ใช้กลวิธีการใดในการสร้างขึ้น และสร้างขึ้นเพื่อเป้าหมายใด

ภาพยนตร์เป็นสื่อหนึ่งที่ใช้กลวิธีของการเล่าเรื่อง ในการสื่อสารความเป็นจริงที่ผู้สร้างภาพยนตร์ต้องการให้ผู้ชมภาพยนตร์ได้รับรู้ และอาจเป็นสื่อที่สามารถใช้กลวิธีของการเล่าเรื่องนี้ได้อย่างสัมฤทธิ์ผลที่สุดสื่อหนึ่ง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้คนจำนวนมากให้ความสนใจในภาพยนตร์ ทั้งในฐานะที่จะเป็นผู้สร้างสรรค์ หรือในฐานะผู้เสพสาร จำนวนนักศึกษาทางสาขาภาพยนตร์ทั้งในระบบการศึกษาที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการก็มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี อย่างไรก็ตาม การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ หรือการศึกษาวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ ยังมีอยู่เป็นจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับการศึกษาวิจัยสาขาอื่น ความเข้าใจ และความสามารถในการอธิบายเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารของภาพยนตร์นั้น จึงอาจจะยังมีขอบเขตที่ไม่กว้างขวางนัก

นอกจากนี้ การศึกษาทางด้านภาพยนตร์ของเมืองไทยนั้นยังผูกติดกับแนวคิดและตัวอย่างจากโลกตะวันตกอยู่ค่อนข้างมาก อีกทั้งภาพยนตร์กระแสหลักที่ฉายตามโรงภาพยนตร์ส่วนใหญ่ นั้นก็มักจะเป็นภาพยนตร์จากผู้สร้างในฮอลลีวูด ที่มุ่งเน้นการสร้างภาพยนตร์เพื่อหวังผลกำไรให้มากที่สุด โอกาสที่ผู้ชมจะได้สัมผัสกับกลวิธีการเล่าเรื่องที่มีความหลากหลายจึงเป็นไปได้น้อย การศึกษาวิจัยภาพยนตร์ที่อยู่นอกกระแสหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพยนตร์เอเชียจึงมีความจำเป็นด้วยจะนำไปสู่องค์ความรู้อันหลากหลาย และเปิดทางเลือกให้แก่ผู้ที่สนใจเพิ่มมากขึ้น

ท่านมูย ทรงเป็นผู้กำกับภาพยนตร์ชาวเอเชียผู้มีชื่อเสียงที่สุดผู้หนึ่ง ผลงานของท่านได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในระดับนานาชาติ ทั้งจากเทศกาลภาพยนตร์กรุงเบอร์ลิน, เทศกาลเมืองคานส์ หรือเทศกาลเมืองเวนิส ฯลฯ สำหรับความทุ่มเท และผลงานทั้งหมดของเขา ผลงานทุกชิ้นของท่านได้รับการยกย่องว่ามีคุณค่าทางศิลปะ และมีกลวิธีการเล่าเรื่องที่เป็นเอกลักษณ์ต่างจากภาพยนตร์ไทยกระแสหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพยายามที่จะเสนอภาพของชนกลุ่มเล็ก ๆ ในสังคม และภาพของประเทศไทยในอีกแง่มุมหนึ่ง ผลงานของเรย์จึงเป็นตัวอย่งที่ดีของภาพยนตร์นอกกระแสที่ผสานความเป็นเอเชีย และความเป็นสากลเข้าไว้ด้วยกัน ควรค่าแก่การศึกษาค้นคว้าอย่างยิ่ง

การศึกษาวិเคราะห์จินตทัศน์ทางสังคม และกลวิธีการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ของ มจ. ชาตรีเฉลิม ยุคล จึงเป็นการศึกษาที่จะช่วยเปิดโลกทัศน์เกี่ยวกับกลวิธีการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ที่เป็นมุมมองของชาวเอเชีย อันจะนำไปสู่ความเข้าใจและการพัฒนา "วิถีแห่งการสร้างสรรค์แบบเอเชีย"

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ภาพยนตร์ด้านโครงสร้างของการเล่าเรื่อง รูปแบบของโครงเรื่อง และแบบจำลองคู่ตรงข้ามตามแนวโครงสร้างนิยม (Structuralism)
2. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของภาพยนตร์ตามแนวของจีมารซ์ (Greimas) โดยเน้นการวิเคราะห์ฝั่งแสวงหา (Quest Model) และสี่เหลี่ยมสัญญศาสตร์ (Semiotic Square)
3. เพื่อศึกษาภาษาภาพยนตร์ด้านมุกกล้อ้ง การจัดองค์ประกอบภาพ การลำดับภาพ และการใช้เสียงประกอบ

4. เพื่อศึกษาขอบของการเล่าเรื่องที่สัมพันธ์กับสื่อ ประเภทของเรื่อง วัฒนธรรมและลักษณะเฉพาะตนของผู้กำกับภาพยนตร์

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาวิเคราะห์จินตทัศน์ทางสังคมและกลวิธีการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ของมจ.ชาติวีเฉลิม ยุคล จำนวนทั้งหมด 24 เรื่อง ซึ่งในจำนวนนี้เป็นภาพยนตร์ที่ได้รับการยกย่องอย่างกว้างขวางในประเทศไทยและในระดับนานาชาติ ให้เป็นภาพยนตร์ที่มีคุณค่าทางศิลปะทั้งสิ้น ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาจากผลงานตลอดชีวิตของท่านมู๋ย ถือได้ว่าเป็นตัวอย่างที่ดีของผู้กำกับภาพยนตร์ที่สร้างสรรค์ผลงาน อันมีเอกลักษณ์เฉพาะตนและพัฒนาด้านวิชาชีพโดยประสานความเป็นเอเชียเข้ากับความเป็นสากลอย่างแยบยล ซึ่งจะมีค่าอย่างยิ่งต่อวิชาชีพด้านภาพยนตร์ในประเทศไทยต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ภาพยนตร์ทางด้านจินตทัศน์ทางสังคมและกลวิธีการเล่าเรื่องจากภาพยนตร์ตลอดชีวิตของการสร้างสรรค์ของท่านมู๋ย ผู้กำกับที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้วิริยะอุตสาหะในการพัฒนาผลงานตลอดมา จำนวนทั้งสิ้น 24 เรื่อง ดังนั้นผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งทั้งในระดับวิชาการและในภาคปฏิบัติของวงการวิชาชีพด้านภาพยนตร์ สำหรับในระดับวิชาการจะสามารถนำผลการวิจัยเป็นองค์ความรู้ใหม่ในการศึกษาถึงกลวิธีการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ การใช้ภาษาภาพยนตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้กำกับภาพยนตร์กับขนบการเล่าเรื่อง และบริบทของวัฒนธรรมสังคม นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมให้ละเอียดลึกต่อไป เช่น การศึกษาด้านภาพยนตร์กับสังคม ศูนย์รียแห่งภาพยนตร์ไทย เป็นต้น

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการเล่าเรื่อง

การเล่าเรื่องมีประวัติศาสตร์ยาวนาน เป็นการสื่อสารที่กำเนิดขึ้นมาพร้อมกับสังคมมนุษย์เลยทีเดียว จนอาจเรียกได้ว่ามนุษย์รู้จักการเล่าเรื่องนับตั้งแต่เริ่มจำความได้ การเล่าเรื่องนำมนุษย์ไปสู่ประสบการณ์มากมาย ทำให้มนุษย์เรียนรู้สิ่งต่างๆ ในชีวิต ทำให้เข้าใจเหตุการณ์รอบๆ ตัว และให้ความบันเทิงควบคู่กันไปอีกด้วย

เอเดรียน ทิลลี (Adrian Tilley 1991 : 53) ได้แสดงทัศนะไว้ว่า "การเล่าเรื่องเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ทางสังคม เด็กๆ เรียนรู้การเล่าเรื่องจากหนังสือ โฆษณา การ์ตูน และบทเพลง สิ่งเหล่านี้ช่วยให้เด็กๆ รู้จักคำศัพท์ใหม่ๆ ให้ทักษะในการเล่าเรื่อง รู้จักลำดับเหตุการณ์อย่างมีเหตุผล เด็กๆ ได้เรียนรู้สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเริ่มต้นและจบลงของเรื่องเล่า และรู้จักที่จะคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้าว่าต่อไปจะเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้น นอกจากนี้การเล่าเรื่องยังช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ในคลังความรู้ ให้เด็กๆ สามารถตัดสินใจตัดสินใจได้จากการแยกแยะบทบาทคนดีและคนเลว" ซึ่งในความเข้าใจสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะไม่อาจเกิดขึ้นได้เลย หากปราศจากการเล่าเรื่อง ในสื่ออื่นๆ ก็เช่นกัน ลิเก ละครเวที บทเพลง บทกวี และนวนิยาย ต่างก็ใช้การเล่าเรื่องเป็นเครื่องมือในการสื่อสารแทบทั้งสิ้น

ลูคาอัส และ คอนดิท (Lucaites & Condit 1985 : 96-103) ให้ความหมายของการเล่าเรื่องไว้ว่า "การเล่าเรื่องช่วยให้มนุษย์เข้าใจเรื่องราวต่างๆ การเล่าเรื่องถูกนำมาใช้ในการอธิบายโดยไม่จำกัดรูปแบบและไม่จำกัดประเภทของสื่อ ไม่ว่าจะเป็นนวนิยาย ละครโทรทัศน์ ปรากฏา โฆษณา การเทศน์ การรายงานข่าว รวมทั้งการพูดคุยกันในชีวิตประจำวันด้วย"

สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับการเล่าเรื่อง หรือที่เข้าใจกันในชื่อ Narratology ทิลลี (1991) อธิบายไว้ว่าเป็นการ "ก้าวข้ามจากการศึกษาเนื้อหาไปสู่ความสนใจในโครงสร้างของการเล่าเรื่อง (Structure) และวิธีการเล่าเรื่อง (Process) ของสื่อแต่ละชนิด" ซึ่งประเภทของการเล่าเรื่องที่ได้รับการนำมาศึกษามีอยู่หลายชนิด มีทั้งนิทาน นวนิยาย การรายงานข่าว รวมทั้งภาพยนตร์

สำหรับการศึกษเกี่ยวกับ การเล่าเรื่องในภาพยนตร์นั้น หลุยส์ จิอันเน็ตตี (Louise Giannetti) อธิบายไว้ว่า “สมัยโบราณ ผู้คนติดต่อสื่อสารกันโดยการเล่าเรื่อง ในหนังสือ The Poetics ของอริสโตเติล ได้จำแนกประเภทของการเล่าเรื่องเป็นเชิงคติไว้ 2 ลักษณะ คือ การแสดง และการเล่าเรื่อง การแสดง คือการที่เหตุการณ์เล่าเรื่องด้วยตัวของมันเองเช่นการละคร ส่วนการเล่าเรื่อง คือการบอกเล่าเรื่องราวโดยมีผู้เล่า อาทิ महाकाव्य หรือนวนิยาย ซึ่งการเล่าเรื่องในภาพยนตร์กำเนิดมาจาก 2 สิ่งนี้ โดยการนำเอาวิธีการเล่าเรื่องทั้งสองชนิดมาผสมผสานกัน ผ่านเทคนิคเฉพาะอันซับซ้อนของสื่อภาพยนตร์” (Louise Giannetti 1990 : 82) สำหรับวิธีการวิเคราะห์การเล่าเรื่องในภาพยนตร์กระทำในหลายวิธีคือ

1. โครงเรื่อง (Plot)

ในการวิเคราะห์ภาพยนตร์ นวนิยาย รวมทั้งการเล่าเรื่องเกือบทุกชนิด โครงเรื่องนับเป็นองค์ประกอบสำคัญของเรื่องและผู้วิเคราะห์ต้องนำมาศึกษาเสมอ ซึ่งโดยปกติจะมีการลำดับเหตุการณ์ในการเล่าเรื่องไว้ 5 ขั้นตอน ได้แก่

- 1.1 การเริ่มเรื่อง (Exposition) การเริ่มเรื่องเป็นการชักจูงความสนใจให้ติดตามเรื่องราว มีการแนะนำตัวละคร แนะนำฉากหรือสถานที่ อาจมีการเปิดประเด็นปัญหา หรือเผยปมขัดแย้งเพื่อให้เรื่องชวนติดตาม การเริ่มเรื่องไม่จำเป็นต้องเรียงตามลำดับเหตุการณ์ อาจเริ่มเรื่องจากตอนกลางเรื่องหรือย้อนจากตอนท้ายเรื่องไปหาต้นเรื่องก็ได้
- 1.2 การพัฒนาเหตุการณ์ (Rising Action) คือการที่เรื่องราวดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและสมเหตุสมผล ปมปัญหาหรือข้อขัดแย้งเริ่มทวีความเข้มข้นขึ้นเรื่อยๆ ตัวละครอาจมีความลำบากใจ และสถานการณ์ก็อยู่ในช่วงยุ่งยาก
- 1.3 ภาวะวิกฤติ (Climax) จะเกิดขึ้นเมื่อเรื่องราวกำลังถึงจุดแตกหัก และตัวละครอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจ
- 1.4 ภาวะคลี่คลาย (Falling Action) คือสภาพหลังจากที่จุดวิกฤติได้ผ่านพ้นไปแล้ว เงื่อนงำและประเด็นปัญหาได้รับการเปิดเผยหรือข้อขัดแย้งได้รับการขจัดออกไป
- 1.5 การยุติของเรื่องราว (Ending) คือการสิ้นสุดของเรื่องราวทั้งหมด การจบอาจหมายถึงความสูญเสีย อาจจบแบบมีความสุข หรือทิ้งท้ายไว้ให้ขบคิดก็ได้

และจากการศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบในการเล่าเรื่องทั้งหมด กุสตาฟ เฟรย์แท็ก (Gustav Freytag) นักวิเคราะห์ชาวเยอรมันได้เสนอโครงสร้างในการเล่าเรื่องรูปตัว V สำหรับเรื่องบันเทิงคดี (Fiction) ไว้ดังนี้ (Louise Giannetti 1990 : 305)



จาก Diagram นี้ อธิบายถึงโครงสร้างในการเล่าเรื่องได้ว่า เรื่องเล่าเริ่มต้น (Exposition) จากความขัดแย้งระหว่างตัวละครหลัก มีการพัฒนาเรื่องเป็นลำดับไปสู่จุดสุดยอด (Climax) แล้วจบเรื่องราวลงหลังจากปมปัญหาความขัดแย้งได้รับการแก้ไข (Resolution)

สำหรับโครงสร้างรูปตัววีนี้ เป็นโครงการมาตรฐานที่ปรากฏอย่างแพร่หลายในเรื่องเล่าหลายประเภท โดยเฉพาะในภาพยนตร์ ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์ประเภทใดก็ตาม ก็จะเป็นภาพ

ยนตร์ชิ้นครู (Masterpiece) หรือเป็นภาพยนตร์เกรดบีก็จะมีโครงเรื่องเป็นไปตามสูตรนี้ทั้งสิ้น ซึ่งเราเรียกสูตรโครงเรื่องนี้เป็นโครงเรื่องแบบดั้งเดิม หรือโครงเรื่องแบบคลาสสิก

แต่ทว่า ทโอดรอฟ (Tzvetan Todorov, 1977) ได้เสนอเกณฑ์ภาวะการณ์ที่ใช้ในการศึกษาโครงเรื่องไว้ดังว่า โครงเรื่องของภาพยนตร์จะมีอยู่ 4 ภาวะ ได้แก่ ดุลยภาพหรือดุลภาวะ (Equilibrium) ภาวะวิกฤติ (Disruption) การปรับสภาพ (Equalizing) และการกลับสู่ความสงบสุขอีกครั้ง (New Equilibrium) ซึ่งตามแนวคิดของ ทโอดรอฟนี้ เมื่อดูล่องนำมาใช้อธิบายโครงสร้างของภาพยนตร์เรื่อง Jaws (1975) จะได้ผลดังนี้คือ ภาวะสงบสุข (Equilibrium) คือความสงบสุขที่ปรากฏในตอนเริ่มเรื่อง แต่หลังจากนั้นไม่นานก็เริ่มประสบกับภาวะวิกฤติ (Disruption) เมื่อเด็กวัยรุ่นพากันไปจับปาร์ตี้ชายหาด และมีคนตกเป็นเหยื่อฉลาม ต่อจากนั้นเป็นความพยายามในการแก้ไขปัญห (Equalizing) โดยการปิดชายหาดและส่งพรานออกไปปราบฉลามขาว ซึ่งหลังจากที่ฉลามถูกจำกัดไปแล้วนั่นเอง จึงเป็นการกลับสู่ความปกติอีกครั้ง (New Equilibrium)

2. ความขัดแย้ง (Conflict)

นอกเหนือจากการศึกษาโครงเรื่องโดยการแบ่งลำดับเหตุการณ์และแบ่งภาวะการณ์ตามท้องเรื่องแล้ว ความขัดแย้งก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ได้รับการนำมาศึกษาอยู่เสมอ ทั้งนี้ก็เพราะเมื่อทำการศึกษความขัดแย้งก็จะทำให้เข้าใจเรื่องราวได้กระจ่างชัดยิ่งขึ้น อีกทั้งโดยแท้จริงแล้วเรื่องเล่าคือการสานเรื่องราวบนความขัดแย้ง เช่นที่มุลเลอร์และวิลเลียมส์ (Muller And Williams 1985, 42-43) ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า "โครงเรื่องคือการลำดับเหตุการณ์หรือพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเหตุการณ์หรือพฤติกรรมนั้นจะมีการพัฒนาขึ้นท่ามกลางความขัดแย้งต่างๆ" เช่นเดียวกับ ปริญา เกื้อหนุน (2537 : 24) ที่ได้ให้ความเห็นไว้ว่า "ความขัดแย้งเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของโครงเรื่องที่สร้างปมปัญหา การหาหนทางแก้ปัญหา ความขัดแย้งของตัวละคร คือความเป็นปรีภักษ์ต่อกัน หรือความไม่ลงรอยในพฤติกรรม การกระทำ ความคิด ปรารถนา หรือความตั้งใจของตัวละครในเรื่อง" ซึ่งความขัดแย้งสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่

2.1 ความขัดแย้งระหว่างคนกับคน คือการที่ตัวละครสองฝ่ายไม่ลงรอยกัน แต่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือพยายามทำลายล้างกัน เช่น การรบของทหารสองฝ่าย หรือการทำศึกระหว่างสองตระกูล เป็นต้น

2.2 ความขัดแย้งภายในจิตใจ เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายใน ตัวละครจะมีความสับสน หรือยุ่งยากลำบากใจในการตัดสินใจเพื่อจะกระทำกรอย่างทีคิดเอาไว้ เช่น ความขัดแย้งกับสำนึกรับผิดชอบ หรือความรู้สึกขัดแย้งกับกฎเกณฑ์ทางสังคม

2.3 ความขัดแย้งกับพลังภายนอก เช่น ความขัดแย้งกับสภาพแวดล้อมหรือธรรมชาติอันโหดร้าย อย่างการเผชิญกับความดูร้ายของนกนางนวลในภาพยนตร์เรื่อง The Birds (1963) การพยายามเอาชนะไดโนเสาร์ในภาพยนตร์เรื่อง Jurassic Park (1993) และอย่างการเผชิญหน้ากับลมพายุทอร์นาโดใน Twister (1996) เป็นต้น ความสำคัญของความขัดแย้งที่มีต่อโครงเรื่องคือ มันเป็นเรื่องที่ทำให้เรื่องราวดำเนินไปอย่างมีทิศทาง หากเรื่องใดมีความขัดแย้งที่สมเหตุผล มีที่มาที่ไปแน่นอน เรื่องราวนั้นๆ ก็จะดำเนินไปอย่างน่าเชื่อถือ ภาพยนตร์ตลกเรื่อง Milk Money (1993) คือตัวอย่างที่ล้มเหลวสำหรับการสร้างข้อขัดแย้งที่ไม่ลงตัว Milk Money เป็นภาพยนตร์มีเรื่องราวเกี่ยวกับโสเภณีที่หนีการตามล่าของอาชญากร และมาอาศัยอยู่กับพ่อม่ายลูกติดในเมืองเล็กๆ ที่ใครๆ ต่างก็รู้จักกันดี ไม่ช้าทั้งคู่ก็ตกหลุมรักกันและกันท่ามกลางการไม่ยอมรับของคนในชนบท ภาพยนตร์มีปมความขัดแย้งที่ไม่น่าเชื่อ ความขัดแย้งในเรื่องเกิดขึ้นระหว่างตัวละครกับสังคม เนื่องจากนางเอกของเรื่องมีอาชีพเป็นโสเภณี ทำให้เธอถูกดูหมิ่นดูแคลนจากสังคม และกว่าจะได้รับการยอมรับก็ต้องทำความดีจนสามารถเอาชนะใจใครๆ ได้ในที่สุด ภาพยนตร์มีข้อบกพร่องตรงที่ปมขัดแย้งของเรื่องไม่ได้รับการนำเสนออย่างชัดเจนเพียงพอ จนผู้ชมไม่เกิดความรู้สึกร่วมด้วยว่าสิ่งเหล่านั้นมันเป็นปมปัญหาแต่อย่างใด ซึ่งส่งผลให้การกระทำต่างๆ ในเรื่องขาดความหนักแน่น

สำหรับในภาพยนตร์หนึ่งเรื่องอาจมีความขัดแย้งมากกว่าประเด็นเดียว เช่นในภาพยนตร์เรื่อง In The Name Of The Father (1993) ที่มีข้อขัดแย้งอยู่สองประเด็น หนึ่งคือความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์ ไอร์แลนด์กับอังกฤษ ที่ต่างรบกันมาหลายปี มีคนตายไปจำนวนมาก ความเกลียดชังของคนสองเชื้อชาตินี้ฝังลึกอยู่ในความทรงจำจนยากที่จะลืม เรียกว่าสบโอกาสเมื่อไรก็ต้องชำระแค้นต่อกันทันที เช่นที่ตำรวจกังฉินชาวอังกฤษยึดเยียดข้อหากรรจให้กับคนไอร์แลนด์ที่รู้ว่าบริสุทธิ์ร้อยเปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นเหตุให้พระเอกและพ่อพร้อมด้วยคนบริสุทธิ์อีกหลายคนต้องติดคุกโดยไม่รู้สาเหตุ ส่วนความขัดแย้งอีกข้อ เป็นความขัดแย้งที่พระเอกมีต่อพ่อบังเกิดเกล้า อันเนื่องมาจากไม่พอใจในความอ่อนแอของผู้เป็นพ่อ ภาพยนตร์เปิดเผยความขัดแย้งระหว่างเชื้อชาติด้วยแรงระเบิดที่ลั่นถนนได้ทั้งสาย พร้อมกับเผยปมขัดแย้งระหว่างพ่อลูกที่ละน้อย และจนกระทั่งในตอนท้ายๆ ภาพยนตร์ก็ได้คลี่คลายความขัดแย้งระหว่างพ่อลูกออกไปจนสิ้น เหลือแต่ปมปัญหา

อันเกิดจากความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์ที่ต้องตัดสินกันที่ศาล ความขัดแย้งทั้งสองประเด็นนี้ ดำเนินควบคู่กันไปตลอดทั้งเรื่องและมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง กล่าวคือปมขัดแย้งระหว่างพ่อ ลูกเป็นต้นตอที่นำไปสู่การตกเป็นผู้ต้องหา และเมื่อความขัดแย้งระหว่างพ่อลูกคลี่คลายลงด้วยความตายของผู้เป็นพ่อ พระเอกของเรื่องจึงพยายามคลี่คลาย เอาชนะความขัดแย้งที่ทำให้ตนต้องติดคุกต่อไป

สำหรับวิธีที่ใช้ในการศึกษาข้อขัดแย้งในภาพยนตร์นั้น เลวี สเตราส์ (Claude Levi-Strauss 1955: 423-444) เสนอให้ใช้วิธีการแบ่งขั้วตรงข้ามหรือ Binary Oppositions ซึ่งเป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนความเชื่อพื้นฐานที่ว่ามนุษย์สามารถเข้าใจโลกโดยการแบ่งสิ่งต่างๆ ออกเป็นส่วนๆ เพื่อเปรียบเทียบกัน เช่น แผ่นดินกับมหาสมุทร ผู้หญิงกับผู้ชาย เป็นต้น Binary Oppositions กระทำได้โดยการ แบ่งกลุ่มคำออกเป็นสองหมวด ทั้งสองหมวดจะมีความหมายขัดแย้งกัน เช่น

ผู้ชาย (Male)	ผู้หญิง (Female)
แข็งแรง (Strong)	อ่อนแอ (Weak)
ใช้เหตุผล (Rational)	ใช้อารมณ์ (Emotional)
เชื่อถือได้ (Reliable)	เชื่อถือไม่ได้ (Unreliable)

และเมื่อนำเอาวิธี การแบ่งขั้วตรงข้ามมาใช้ศึกษาภาพยนตร์ มันจะช่วยให้เรามองเห็นความขัดแย้งในภาพยนตร์ได้กระจ่างชัดยิ่งขึ้น

ตัวอย่างการแบ่งขั้วตรงข้ามในภาพยนตร์ตะวันตก

คนเมือง (Homesteaders)	อินเดียนแดง (Indians)
ผิวขาว (White)	ผิวดำ-แดง (Red)
คริสเตียน (Domestic)	ป่าเถื่อน (Pagan)
อ่อนโยน (Helpless)	ป่าเถื่อน (Savage)
อ่อนแอ (Weak)	แข็งแรง (Strong)
สวมเสื้อผ้า (Clothed)	เปลือย (Naked)

ซึ่งจากความแตกต่างของทั้งสองฝ่าย สำหรับภาพยนตร์ตะวันตกแล้วมันเป็นสาเหตุของภาพต่อสู้ทำลายล้างกันอย่างรุนแรง ซึ่งในการแก้ไขปัญหามาจากความขัดแย้งนี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะ

ต้องตัดสินใจเลือกที่จะเข้าไปเป็นพวกเดียวกับอีกฝ่าย เช่น อินเดียนแดงต้องเปลี่ยนมาเป็นคริสเตียน หรือไม่อินเดียนแดงก็ต้องละทิ้งความป่าเถื่อนแล้วหันมาใช้ความอ่อนโยนแทน

3. ตัวละคร (Character)

องค์ประกอบสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่ขาดไม่ได้สำหรับการเล่าเรื่องทุกชนิดคือตัวละคร (Character) ซึ่งลอเรนซ์ เพอร์ริน (Laurence Perrine 1978 : 1491) ให้ความหมายของตัวละครไว้ว่า "คือบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องราวในเรื่องเล่า....นอกจากนี้ยังหมายถึงบุคลิกลักษณะของตัวละคร ไม่ว่าจะป็นรูปร่างหน้าตา หรืออุปนิสัยใจคอของตัวละครด้วย"

ดไวท์ วี สเวน (Dwight V. Swain 1982 : 95-114) กล่าวถึงส่วนประกอบของตัวละครไว้ว่า ตัวละครแต่ละตัวจะต้องมีองค์ประกอบ 2 ส่วนเสมอ นั่นคือ ส่วนที่เป็นความคิด (Conception) และส่วนที่เป็นพฤติกรรม (Presentation)

ความคิดของตัวละคร โดยปกติจะเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงยากจนกว่าจะมีเหตุผลที่สำคัญเพียงพอสำหรับการเปลี่ยนแปลง ตัวละครที่ดีจะมีความคิดเป็นของตัวเอง ซึ่งสิ่งที่จะมากำหนดความคิดและจิตใจของตัวละครนั้นอยู่ที่ภูมิหลังของตัวละคร เช่น ชีวิตวัยเด็ก การศึกษา และฐานะความเป็นอยู่ เป็นต้น

ส่วนพฤติกรรมของตัวละครจะเป็นผลอันเกิดขึ้นโดยตรงจากความคิดและทัศนคติของตัวละคร เช่นตัวละคร กอร์ดอน เกรกโก(Gekko) ในภาพยนตร์เรื่อง Wall Street (1987) เขามีความคิดว่า เงินคือพระเจ้า ดังนั้นพฤติกรรมของเขาคงเต็มไปด้วยเล่ห์เหลี่ยม และทำทุกวิถีทางเพื่อที่จะได้มาซึ่งทรัพย์สินเงินทองนั่นเอง

สำหรับการวิเคราะห์ตัวละครในเรื่องเล่าขึ้นแรกๆ และเป็นการศึกษาที่มักได้รับการนำมาอ้างอิงอยู่เสมอ คือผลงานของวลาดีเมียร์ พร็อพ (Vladimir Propp) ที่วิเคราะห์การเล่าเรื่องในนิทานรัสเซียพบว่าในนิทานแต่ละเรื่องจะประกอบด้วยตัวละครที่มีบทบาทแตกต่างกัน เช่น ผู้ร้าย (The Villan) อันได้แก่ ผู้ที่สร้างความเดือนร้อนให้กับชุมชน หรือผู้ที่เป็นปรปักษ์กับตัวละครหลักในเรื่อง ผู้ให้ (The Donor) โดยมากเป็นอาจารย์ของตัวละครหลักหรือผู้ให้คำปรึกษาในการแก้ไขปัญหา (เช่น โยดา ในภาพยนตร์เรื่อง Star Wars) ผู้ช่วยเหลือ (The Helper) ได้แก่ ผู้ช่วยของพระเอกในการต่อกรกับผู้ร้าย หรือช่วยเหลือตัวเองให้ผ่านพ้นอุปสรรค (ในภาพยนตร์ผจญภัยผู้ช่วยมัก

เป็นคนพื้นเมือง หรือเป็นชาวเผ่าแปลกๆ บางเรื่องผู้ช่วยอาจเป็นพระรองของเรื่อง) เจ้าหญิง (The Princess) คือนางเอกของเรื่อง ผู้ที่พระเอกต้องให้ความช่วยเหลือปกป้อง (ในเรื่องเล่าสมัยใหม่ อย่างภาพยนตร์ที่มีตัวเอกเป็นสตรี นางเอกจะเป็นตัวละครหลักที่ไม่จำเป็นต้องรอความช่วยเหลือจากพระเอก แต่มักเป็นตัวละครที่ต้องเรียนรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคม หรือความถูกผิดในการเลือกตัดสินใจ) ผู้ส่งสาร (Dispatcher) มักเป็นผู้พบเห็นเหตุการณ์ร้าย หรือพบการกระทำผิดของผู้ร้าย (ในภาพยนตร์ไทยผู้ส่งสารอาจเป็นพวกแม่ค้าปากตลาด) พระเอก (The Hero) จะเป็นตัวแทนของฝ่ายธรรมะ และเป็นผู้นำในการแก้ไขข้อขัดแย้ง ส่วนพระเอกจอมปลอม (The Flash Hero) คือตัวละครที่สร้างเป็นคนดี แต่มักจะเปิดเผยความชั่วร้ายในภายหลัง (มักพบในภาพยนตร์ประเภทสายลับ ที่มีการส่งคนมาสอดแนมตามองค์กรต่างๆ) สำหรับตัวละครแต่ละตัวตามเกณฑ์ของพร็อพนี้ หนึ่งตัวอาจมีมากกว่าหนึ่งบทบาท หรือตัวละครอาจเปลี่ยนแปลงบทบาทของตัวเองบทหนึ่งไปสู่อีกบทหนึ่งได้เช่นกัน

นอกจากนี้ ในการศึกษาตัวละคร คุณสมบัติของตัวละครยังเป็นอีกส่วนหนึ่งที่ได้รับ การนำมาวิเคราะห์ถึงอยู่เสมอ เราสามารถจำแนกตัวละครโดยแบ่งตามคุณสมบัติของตัวละครได้ เป็น 2 ชนิดคือ ตัวละครผู้กระทำ (Active character) และตัวละครผู้ถูกกระทำ (Passive character)

ตัวละครผู้กระทำ คือตัวละครที่มีลักษณะเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้ ไม่ถูกคุกคามหรือครอบงำจากผู้อื่นได้โดยง่าย ส่วนใหญ่มีเป้าหมายและมีการตัดสินใจเป็นของตัวเอง ตัวละครชนิดนี้โดยมากเป็นตัวละครที่มีการศึกษาดี และมักเป็นเพศชาย

ตัวละครผู้ถูกกระทำ คือตัวละครที่มีลักษณะอ่อนแอ ต้องพึ่งพาผู้อื่นหรือต้องอยู่ภายใต้การดูแลหรือควบคุมของตัวละครอื่น ตัวละครผู้ถูกกระทำส่วนใหญ่มักเป็นผู้ด้อยการศึกษา มีฐานะหรือสถานะต่ำต้อย โดยมากเป็นผู้หญิงมากกว่าชาย

สำหรับการพิจารณาตัวละครนอกเหนือจากใช้การมองภาพของตัวละครจากลักษณะภายนอก เช่น การแต่งกาย กิริยาอาการ หรือพฤติกรรมต่างๆ แล้ว คำพูดและบทสนทนา (Dialogue) ตอบโต้ของตัวละครก็เป็นส่วนที่มีความสำคัญอย่างมาก ทั้งนี้เพราะความคิด ทัศนคติ และเอกลักษณ์ของตัวละครจะสะท้อนออกมาจากคำพูดของตัวละครทั้งสิ้น

4. แก่นความคิด (Theme)

แก่นความคิด (Theme) นับเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อเรื่องเล่า โดยเฉพาะเมื่อต้องการวิเคราะห์ถึงใจความสำคัญของเรื่อง เราจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจับใจความสำคัญของเรื่องไว้ให้ได้ มิเช่นนั้นจะไม่อาจรู้ถึงแนวคิดหลักที่ผู้เล่าต้องการถ่ายทอดให้ทราบ

เฮอริทิก และ ยาร์เบอร์ (Hurtik & Yarber 1971 : 94) ได้ให้ความหมายของแก่นความคิดไว้ว่า "คือความคิดหลักในการดำเนินเรื่อง เป็นความคิดรวบยอดที่เจ้าของเรื่องต้องการนำเสนอ" ซึ่งเราสามารถเข้าใจแก่นความคิดได้จากการสังเกตองค์ประกอบต่างๆ ในการเล่าเรื่อง อาทิการสังเกตชื่อเรื่อง ชื่อตัวละคร สังเกตค่านิยม คำพูด หรือสัญลักษณ์พิเศษที่ปรากฏในเรื่อง สำหรับแก่นความคิดที่ได้รับความนิยมและพบได้บ่อยๆ มีอยู่ไม่มากนัก โดยมากวนเวียนอยู่กับเรื่องความดี-ความชั่ว หรือไม่ก็เกี่ยวข้องกับ ความรัก-ความเกลียด แต่ในส่วนของรายละเอียดแก่นความคิดแต่ละเรื่องก็จะมีรายละเอียดและองค์ประกอบย่อยในการสนับสนุนความคิดหลักที่แตกต่างกันไป อาทิในภาพยนตร์มหากาพย์เรื่อง Benhur (1959) แก่นความคิดอยู่ตรงที่ ความดีจะชนะความชั่ว แต่การดำเนินเรื่องนั้นจะมีความคิดย่อยที่ช่วยสนับสนุนความคิดหลักปรากฏอยู่จำนวนมากเช่น ความศรัทธาจะพาไปสู่การรอดพ้น ความเกลียดนำไปสู่ความหายนะ หรือความมานะพยายามจะทำให้สามารถเอาชนะอุปสรรคได้ ซึ่งถึงแม้จะมีแนวคิดปลีกย่อยอยู่หลายความคิด แต่ความคิดย่อยทั้งหมดจะมีลักษณะร่วมกันบางประการ หรือเดินไปในทิศทางเดียวกันทั้งสิ้น ดังนั้น ในการพิจารณาแก่นความคิดใดๆ การแยกย่อยความคิดปลีกย่อยจะทำให้เราสามารถเข้าใจเรื่องราวได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

5. ฉาก

ฉากนับเป็นองค์ประกอบหนึ่งในเรื่องเล่าทุกประเภท ทั้งนี้เนื่องจากเรื่องเล่าคือการถ่ายทอดเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกัน และเพราะเหตุการณ์ต่างๆ จะเกิดขึ้นโดยปราศจากสถานที่มิได้ ดังนั้นเองฉากจึงมีความสำคัญ เพราะทำให้มีสถานที่รองรับเหตุการณ์ต่างๆ ของเรื่อง นอกจากนี้ฉากยังมีความสำคัญในแง่ที่สามารถบ่งบอกความหมายบางอย่างของเรื่อง มีอิทธิพลต่อความคิดหรือการกระทำของตัวละครได้อีกด้วย (ปริญา เกื้อหนุน 2537: 70) ดังนั้น การศึกษาฉากในเรื่องเล่าอาจยังประโยชน์ให้ผู้ศึกษาได้รับรู้สาระสำคัญของเรื่องที่กำลังศึกษาอยู่ก็ได้

ธัญญา สังขพันธานนท์ (2539 : 191-193) สรุปประเภทของฉากในเรื่องเล่าไว้ 5 ประเภทดังนี้

ฉากที่เป็นธรรมชาติ ได้แก่ สภาพแวดล้อมธรรมชาติที่แวดล้อมตัวละคร เช่น ป่าไม้ หุบเขา ลำธาร หรือบรรยากาศค่าเช้าในแต่ละวัน

ฉากที่เป็นสิ่งประดิษฐ์ ได้แก่ อาคารบ้านช่อง เครื่องใช้ในครัว หรือสิ่งประดิษฐ์ที่มนุษย์ไว้อาศัยอยู่

ฉากที่เป็นช่วงเวลาหรือยุคสมัย ได้แก่ ยุคสมัย หรือช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ตามท้องเรื่อง

ฉากที่เป็นการดำเนินชีวิตของตัวละคร หมายถึง สภาพแบบแผนหรือกิจวัตรประจำวันของตัวละคร ของชุมชน หรือท้องถิ่นที่ตัวละครอาศัยอยู่

ฉากที่เป็นสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม คือสภาพแวดล้อมที่จับต้องไม่ได้แต่มีลักษณะเป็นความเชื่อ หรือความคิดของคน เช่น ค่านิยม ธรรมเนียม ประเพณี เป็นต้น

นอกจากนี้ ฉากในเรื่องเล่ายังสามารถแบ่งออกได้เป็นอีก 2 ชนิด นั่นคือฉากนอกบ้านและฉากในบ้าน ซึ่งฉากทั้ง 2 ประเภทดังกล่าวนี้จะปรากฏในเรื่องเล่าโดยมีความสอดคล้องกับลักษณะสำคัญของเรื่องเล่า เช่น ถ้าเป็นเรื่องผจญภัย ฉากส่วนใหญ่ก็จะเป็นฉากนอกบ้าน หากเป็นเรื่องความรักของหนุ่มสาว ฉากของเรื่องก็จะเป็นฉากในบ้าน นอกจากนี้ฉากทั้ง 2 ประเภทนี้ยังมีความสัมพันธ์กับเพศ และอาชีพของตัวละครอีกด้วย เช่น เพศชายอาจมีความสัมพันธ์กับฉากนอกบ้าน และบางอาชีพก็มีความสัมพันธ์กับฉากในบ้าน เช่น อาชีพแม่บ้าน เป็นต้น

6. สัญลักษณ์พิเศษ

สำหรับการเล่าเรื่องในภาพยนตร์มักจะมีการใช้สัญลักษณ์พิเศษ (Symbol) เพื่อสื่อความหมาย ซึ่งบัทมวดี จารูว (2523: 164) ได้ให้ความหมายถึงสัญลักษณ์พิเศษไว้ว่า "Symbol คือการใช้สัญลักษณ์ในการสื่อความหมายทั้งในรูปของคำพูดและภาพ" สำหรับสัญลักษณ์พิเศษที่มักพบในภาพยนตร์มี 2 ชนิด คือสัญลักษณ์ทางภาพ และสัญลักษณ์ทางเสียง

1. สัญลักษณ์ทางภาพ คือองค์ประกอบของภาพยนตร์ที่ถูกนำเสนอซ้ำๆ อาจเป็นวัตถุ สถานที่ หรือ สิ่งมีชีวิต เช่น สัตว์ หรือบุคคลก็ได้ สัญลักษณ์อาจเป็นภาพเพียงภาพเดียว หรือเป็นกลุ่มของภาพที่เกิดจากการตัดต่อ เช่น ในภาพยนตร์เรื่อง Old And New ของผู้กำกับรัสเซียที่ชื่อไอเซนสไตน์ มีการใช้การลำดับภาพเพื่อสื่อความหมายพิเศษ เริ่มจากการจับภาพในระยะใกล้มากที่ดวงตาของวัว

แล้วตัดภาพไปที่ดวงหน้าของเกษตรกร และตัดไปยังดวงอาทิตย์กำลังตกดิน กลุ่มของการลำดับภาพนี้สื่อความหมายถึง ความสิ้นหวังของเกษตรกร ภาพความตายของวัว พระอาทิตย์ที่กำลังลับเหลี่ยมเขา ทั้งหมดคือการสิ้นสุดของชุมชนแห่งนั้น

2. สัญลักษณ์ทางเสียง คือเสียงต่างๆ ที่ถูกใช้เพื่อแสดงความหมายอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบความหมาย หรือเพื่อแสดงวัตถุประสงค์ของตัวละคร ไม่ใช่การใช้อารมณ์ร่วมกับตัวละคร และเรื่องราวของภาพยนตร์ เช่น การใช้เสียงเพลง Imagine ในภาพยนตร์เรื่อง The Killing Field ที่ถูกใช้เพื่อแสดงความมุ่งมั่นในสันติภาพของมนุษย์ มากกว่าใช้เพื่อสร้างอารมณ์ของตัวละครที่หลบหนีภัยสงครามได้สำเร็จ

การศึกษาการใช้สัญลักษณ์ทั้งภาพและเสียงนี้ เมื่อนำมาใช้วิเคราะห์ประกอบการชมภาพยนตร์จะช่วยให้สามารถเข้าใจเรื่องราวได้ดีขึ้น โดยเฉพาะเมื่อตระหนักว่าความหมายที่แฝงเร้นอาจสื่อความหมายได้ดีกว่าความหมายที่ปรากฏอยู่ภายนอก

7. มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of View)

ในการเล่าเรื่องของทั้งนวนิยายและภาพยนตร์ มีการนำเสนอที่คล้ายคลึงกันประการหนึ่งคือ จุดยืนในการเล่าเรื่อง (Point Of View) จุดยืนในการเล่าเรื่อง คือการมองเหตุการณ์ การเข้าใจพฤติกรรมของตัวละครในเรื่องผ่านสายตาของตัวละครตัวใดตัวหนึ่ง หรือหมายถึงการที่ผู้เล่ามองเหตุการณ์จากวงในใกล้ชิด หรือจากวงนอกในระยะห่างๆ ซึ่งแต่ละจุดยืนมีความน่าเชื่อถือแตกต่างกัน จุดยืนในการเล่าเรื่อง มีความสำคัญต่อการเล่าเรื่องอย่างยิ่งเพราะจุดยืนจะมีผลต่อความรู้สึกของผู้ชม และมีผลต่อการชักจูงอารมณ์ของผู้เล่าเรื่องเล่า หลุยส์ จีอันเน็ตตี ศาสตราจารย์ทางภาพยนตร์แห่งมหาวิทยาลัยคลีฟแลนด์ จัดแบ่งจุดยืนพื้นฐานในการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ไว้ 4 ประเภทคือ

- 7.1 เล่าเรื่องจากจุดยืนบุคคลที่หนึ่ง (The First-Person Narrator) คือการที่ตัวละครตัวเอกของเรื่องเป็นผู้เล่าเรื่องเอง ข้อสังเกตในการเล่าเรื่องนี้คือ ตัวละครหลักเป็นผู้เล่าเองทำให้ใกล้ชิดกับเหตุการณ์ แต่มีข้อเสียตรงเป็นการเล่าเรื่องที่อาจมีอคติปะปนอยู่ด้วย การเล่าเรื่องในจุดยืน บุคคลที่หนึ่งพบได้บ่อยในภาพยนตร์ นักสืบ และภาพยนตร์อัตชีวประวัติ
- 7.2 เล่าเรื่องจากจุดยืนบุคคลที่สาม (The Third-Person Narrator) คือการที่ผู้เล่ากล่าวถึงตัวละครตัวอื่น ที่ตัวเองพบเห็นหรือเกี่ยวพันด้วย เช่น ภาพยนตร์เรื่อง The Shawshank Redemption (1994) ที่ผู้เล่าเรื่องเป็นผู้เห็นเหตุการณ์ในเรื่อง

โดยตลอด และเรื่องที่เล่าก็มีความเกี่ยวข้องกับตัวผู้เล่าเองด้วย แต่จุดเน้นของเรื่องทั้งหมดไม่ได้อยู่ที่ตัวผู้เล่า ทว่าอยู่ที่เพื่อนของผู้เล่าซึ่งเป็นพระเอกของเรื่อง

7.3 การเล่าเรื่องจากจุดยืนที่เป็นกลาง (The Objective Narrator) เป็นจุดยืนที่ผู้สร้างพยายามให้เกิดความเป็นกลาง ปราศจากอคติในการนำเสนอ เป็นการเล่าเรื่องที่ไม่สามารถเข้าถึงอารมณ์ของตัวละครได้อย่างลึกซึ้ง เนื่องจากเป็นการเล่าเรื่องจากวงนอก เป็นการสังเกตหรือรายงานเหตุการณ์ โดยให้ผู้ชมตัดสินใจเรื่องราวเอง ผู้สร้างมักไม่ใช้กล้องมุมสูง หรือใช้ฟิลเตอร์เพื่อปรุงแต่งภาพ เนื่องจากจะทำให้ภาพยนตร์ขาดความสมจริง การเล่าเรื่องชนิดนี้พบบ่อยในภาพยนตร์ข่าว สารคดี รวมทั้งภาพยนตร์แนวสมจริง ตัวอย่างที่ดีของการเล่าเรื่องชนิดนี้คือ *The Bicycle Thief* (1948) ภาพยนตร์สัญนิยมแนวใหม่ (Neo-Realist) ของผู้กำกับ อิตาลิโอ วิททอริโอ เดอ ลิกา ที่เล่าเรื่องให้ดูเหมือนเป็นภาพยนตร์สารคดีเกี่ยวกับชายที่ออกตามหาจักรยานของตนที่ถูกขโมยไป

7.4 การเล่าเรื่องแบบสัพพัญญู (The Omniscient Narrator) คือการเล่าเรื่องที่ไม่มีข้อจำกัด สามารถหยั่งจิตใจของตัวละครทุกตัว สามารถย้ายเหตุการณ์ สถานที่ และข้ามพ้นข้อจำกัดด้านเวลา สามารถย้อนอดีต ก้าวไปในอนาคต และสามารถสำรวจความคิดฝันของตัวละครได้อย่างไร้ขอบเขต การเล่าเรื่องชนิดนี้เป็นการเล่าเรื่องที่ภาพยนตร์ใช้บ่อยที่สุด

การวิเคราะห์ภาพยนตร์แนวรูปนิยม/รูปนัยนิยม (ศัพท์บัญญัติ) นิยมรัสเซีย (Russian Formalist)

- การแยกระดับของการวิเคราะห์ระหว่างเนื้อความในระดับปรากฏและเนื้อเรื่องในระดับโครงสร้าง
- ขอบของการเล่าเรื่องที่สัมพันธ์กับสื่อ ประเภทของเรื่อง และวัฒนธรรม

การวิเคราะห์ภาพยนตร์แนวโครงสร้างนิยม (Structuralism)

- โครงสร้างของการเล่าเรื่อง
- รูปแบบของโครงเรื่อง
- แบบจำลองคู่ตรงข้าม หรือผังทวิภาวะ (Binary Model)

การวิเคราะห์เนื้อหาของภาพยนตร์ตามแนวทางของ (Greimas)

-การวิเคราะห์ผั่งแสวงหา (Quest Model)

-สี่เหลี่ยมสัญลักษณ์ (Semiotic Square)

สำหรับการวิเคราะห์ตัวละครในเรื่องเล่าขึ้นแรก ๆ และเป็นการศึกษาที่มักได้รับการนำมาอ้างอิงอยู่เสมอ คือผลงานของ (Vladimir Propp) ที่วิเคราะห์การเล่าเรื่องในนิทานรัสเซีย พบว่าในนิทานแต่ละเรื่องจะประกอบด้วยตัวละครที่มีบทบาทแตกต่างกัน เช่น ผู้ร้าย (The Villian) อันได้แก่ ผู้ที่สร้างความเดือดร้อนให้กับชุมชน หรือผู้ที่เป็นปรปักษ์กับตัวละครหลักในเรื่อง ผู้ให้ (The Donor) โดยมากเป็นอาจารย์ของตัวละครหลักหรือผู้ให้คำปรึกษาในการแก้ไขปัญหา ผู้ช่วยเหลือ (The Helper) ได้แก่ ผู้ช่วย ของพระเอกในการต่อกรกับผู้ร้าย หรือช่วยเหลือตัวเอกให้ผ่านพ้นอุปสรรค (ในภาพยนตร์ผจญภัยผู้ช่วยมักเป็นคนพื้นเมือง หรือเป็นชาวเผ่าแปลก ๆ บางเรื่องผู้ช่วยอาจเป็นพระรองของเรื่อง) เจ้าหญิง(The Princess) คือนางเอกของเรื่อง ผู้ที่พระเอกต้องให้ความช่วยเหลือปกป้อง (ในเรื่องเล่าสมัยใหม่อย่างภาพยนตร์ที่มีตัวเอกเป็นสตรี นางเอกจะเป็นตัวละครหลักที่ไม่จำเป็นต้องรอความช่วยเหลือจากพระเอก แต่มักเป็นตัวละครที่ต้องเรียนรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคม หรือความถูกผิดในการเลือกตัดสินใจ) ผู้ส่งสาร (Dispatcher) มักเป็นผู้พบเหตุการณ์ร้าย หรือพบการกระทำผิดของผู้ร้ายพระเอก(The Hero) จะเป็นตัวแทนของฝ่ายธรรมะ และเป็นผู้นำในการแก้ไขข้อขัดแย้ง ส่วนพระเอกจอมปลอม (The Fals Hero) คือตัวละครที่แสร้งเป็นคนดี แต่มักจะเปิดเผยความชั่วร้ายในภายหลัง (มักพบในภาพยนตร์ประเภทสายลับ ที่มีการส่งคนมาสอดแนมตามองค์กรต่าง ๆ) สำหรับตัวละครแต่ละตัวตามเกณฑ์ของ Propp นี้ หนึ่งตัวอาจมีมากกว่าหนึ่งบทบาท หรือตัวละครอาจเปลี่ยนแปลงบทบาทของตัวเองจากบทหนึ่งไปสู่อีกบทหนึ่งได้เช่นกัน

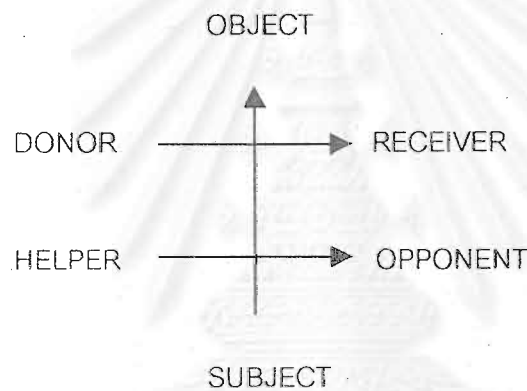
เอ.จี. จีมารซ์ (A.J.Greimas) เป็นนัก narratologist ชาวฝรั่งเศสที่ได้ศึกษาและปรับปรุงแนวคิดของพร็อพ (Vladimir Propp) ให้กระชับและชัดเจนขึ้น Greimas เสนอความคิดเกี่ยวกับเรื่องเล่าโดยพยายามหาไวยากรณ์ของเรื่องเล่าอีกแบบซึ่งเรียกว่าผั่งแสวงหา (Quest Model)

Greimas ได้เสนอแนวคิดที่มีลักษณะเป็นไวยากรณ์มากขึ้น โดยเสนอว่าในเรื่องเล่าทุกเรื่องมีตัวละคร (Actant) อยู่แค่สามคู่ความสัมพันธ์คือมี Subject/Object Subject คือตัวเอกของเรื่องต้องการได้อะไรที่เป็น Object ของเรื่อง และมี Helper/Opponent ผู้ช่วยกับผู้ที่ต่อต้าน และมี Donor/Receiver ผู้ให้กับผู้รับแนวคิดของ Greimas ทำให้หน่วยของผู้กระทำในเรื่องชัดเจนขึ้น

มองเห็นความสัมพันธ์ได้มากขึ้นว่าเป็นความสัมพันธ์ที่เป็นคู่ตรงข้ามกันระหว่างผู้ให้/ผู้รับ ผู้ช่วย/ผู้ร้าย Subject/Object

ในส่วนของโครงสร้าง (function) Greimas เสนอว่าใน narrative ทุกเรื่อง ซึ่งมีเหตุการณ์ตอนต้นและตอนจบ มีสิ่งที่เรียกว่า Quest Model คือตัวละครที่เป็น SUBJECT ซึ่งต้องการแสวงหาสิ่งใดสิ่งหนึ่งในเรื่องนั้นจะได้หรือไม่เป็นอีกเรื่อง แต่ทุกการเล่าเรื่อง narrative จะตกมาในไวยากรณ์ความสัมพันธ์ลักษณะที่ SUBJECT ต้องการแสวงหาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เขียนเป็นผังได้ดังนี้

ผังแสวงหา (Quest Model) ของ Greimas



จากผังนี้จะเห็นว่าในเรื่องมีตัวละครหรือเหตุการณ์ที่ทำหน้าที่เป็น SUBJECT ซึ่งแสวงหา OBJECT และหน่วยอื่น ๆ ในเรื่องถูกแบ่งออกเป็นสองคู่คือ HELPER ที่มาช่วย SUBJECT แสวงหากับ OPPONENT ผู้ต่อต้านที่ทำให้ SUBJECT ไม่สามารถจะได้ OBJECT และมีผู้ให้กับผู้รับ DONOR/RECEIVER

ผังแสวงหานี้เป็นการสร้างไวยากรณ์ชุดหนึ่งขึ้นมาอธิบายความสัมพันธ์ของหน่วยต่าง ๆ ภายในเรื่องเล่าทั้งหลายโดยไม่ยึดติดกับเนื้อเรื่อง ผังแสวงหาของ Greimas ซึ่งใช้ในการแสวงหาไวยากรณ์เรื่องเล่า เห็นได้ชัดเจนว่าการวิเคราะห์โดยใช้ผังแสวงหา ช่วยทำให้เราเห็นโครงสร้างหรือความสัมพันธ์ของหน่วยต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในเนื้อความของเรื่องเล่าได้ชัดเจน และเห็นว่าในเรื่องเล่าทุกเรื่องใช้ไวยากรณ์นี้

มีนักวิชาการสาย Marxist บางคนที่สนใจและตั้งข้อสังเกตบางอย่างเกี่ยวกับผังแสวงหา ซึ่งเป็นข้อสังเกตที่น่าสนใจ เช่นที่นักวิชาการชาวอเมริกัน Federic Jamerson ตั้งข้อสังเกตว่าคู่ความสัมพันธ์ที่น่าจะให้ความสนใจวิเคราะห์หรือศึกษาเป็นพิเศษในผังแสวงหาของ Greimas ไม่

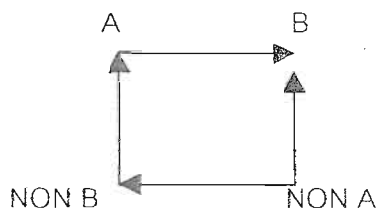
ใช่ SUBJECT/OBJECT แต่เป็นคู่ DONOR/RECEIVER ว่าในท้ายที่สุด เรื่องเล่านี้กำหนดให้ใครหรืออะไรเป็นผู้ให้และผู้รับ

อย่างไรก็ตาม Greimas มองว่าถึงแม้ผังแสวงหาของเขาจะทำให้มองเห็นโครงสร้างความสัมพันธ์ของเรื่องเล่าแต่ก็ยังไม่ลึกซึ้งพอ เพราะว่ายังไม่รวบรวมอรรถาภิธานของเรื่องเล่าให้หมดลงมากพอ และยังคงค้างอิงอยู่กับลักษณะที่เป็น syntagmatic ที่ดูว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงต่อเนื่องจาก SUBJECT ไปหา OBJECT อย่างไร ดูว่ามี HELPER มี OPPONENT มาประกอบกันอย่างไร Greimas จึงพยายามศึกษาโครงสร้างของเนื้อเรื่องในระดับที่ลึกลงไปจากโครงสร้างระดับ surface structure คือศึกษาโครงสร้างระดับลึก (deep structure)

Greimas เสนอว่าเป็นไปได้หรือไม่ ที่ในการศึกษาเรื่องเล่าในเชิงอรรถาภิธานที่ดูว่าความสัมพันธ์ของหน่วยต่าง ๆ ทำงานอย่างไรนั้น เราจะตัดเรื่อง syntagmatic และ paradigmatic ออกให้หมดแล้วดูแค่หน่วยต่าง ๆ พยายามวิเคราะห์หน่วยความหมายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเรื่อง Greimas เสนอว่าในเรื่องเล่ามี seme กับ sememe เป็นหน่วยในเรื่องเล่า เขาพยายามทำให้ศาสตร์ของเรื่องเล่าเป็นวิทยาศาสตร์ เพราะฉะนั้นจะมีศัพท์ใหม่ ๆ ที่เราไม่คุ้นเคยออกมามากมาย

เมื่อ Greimas ศึกษาโครงสร้างระดับลึก เขาดูว่าถ้าเรามองเรื่องเล่าในฐานะที่มีหน่วยความหมายต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย มี sememe (คือหน่วยความหมายที่เล็กที่สุด) ทั้งหมดในเรื่องเล่าหนึ่งเรื่อง วิธีการศึกษาแบบนี้ต้องดูทุกหน่วยความหมายในเรื่อง และพยายามจับคู่มัน Greimas เสนอว่าเมื่อเราศึกษาหน่วยความหมายในเรื่องเล่าเพื่อดูความเหมือนและความต่างแล้ว จะพบว่ามันถูกรวบรวมเป็นคู่ตรงข้ามได้คู่เดียวคือ seme1 กับ seme2 แต่ถ้ามีแค่คู่นี้ก็จะไม่ทำให้เกิดเรื่องเล่า คู่ตรงข้ามต้องก่อให้เกิดคู่ตรงข้ามที่เป็น negative ขึ้นอีกคู่คือ non seme1 กับ non seme2 เขียนเป็น ผังออกมาได้ว่า

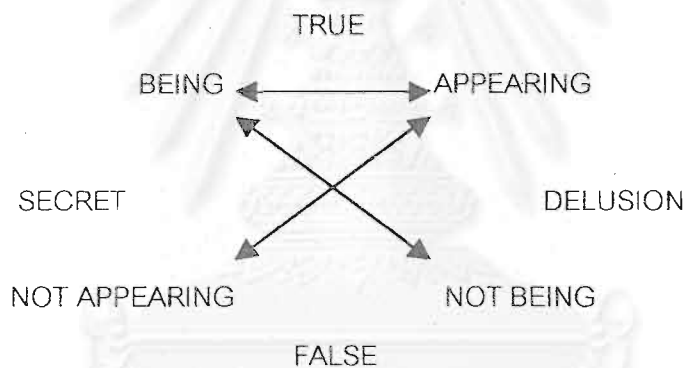
สี่เหลี่ยมสัญศาสตร์ (Semiotic Square) ของ Greimas



Greimas เสนอว่าในเรื่องเล่าต่าง ๆ มีโครงสร้างความสัมพันธ์ที่ตรงข้ามกันอยู่แค่หนึ่งคู่ และคู่นี้จะก่อให้เกิดคู่ที่เป็นเชิง negative ขึ้นมาอีกคู่และเกิดความสัมพันธ์กัน ดังนั้นก็จะเกิดความสัมพันธ์ระหว่าง A, B, NON A, NON B

สมมติว่าวิเคราะห์คู่ตรงข้ามในเรื่องหนึ่งออกมาได้เป็นขาวกับดำ แต่หน่วยของคู่ตรงข้ามนี้จะก่อให้เกิดคู่ตรงข้ามเชิงปฏิเสธขึ้นอีกคู่หนึ่งคือไม่ขาวกับไม่ดำ ซึ่งคู่ตรงข้ามสองคู่นี้จะมีความสัมพันธ์สองแบบคือแบบที่เรียกว่า ตรงข้ามกัน เช่น ขาวกับดำ ในขณะที่ขาวกับไม่ขาวจะเป็นความสัมพันธ์แบบขัดแย้งกันโดยสิ้นเชิง

Greimas ทดลองวิเคราะห์เรื่องสั้นของคามูส (Camus) ที่เอามาแปลเป็นเรื่องเมืองในหมอกโดยมองว่าในเรื่องสั้นเรื่องนี้มีหน่วยความหมายอยู่บนสิบหน่วย แต่เอาเข้าจริงสามารถใช้ผังสี่เหลี่ยมสัญลักษณ์วิเคราะห์หรือออกมาได้เป็น



ในเรื่องสั้นของ Camus มีหน่วยความหมายที่เป็นคู่ตรงข้ามที่สำคัญคือ BEING กับ APPEARING และคู่ตรงข้ามนี้สามารถ generate คู่ตรงข้ามออกมาได้อีกคู่เป็น NOT APPEARING กับ NOT BEING และหน่วยความหมายทั้งสี่นี้ก่อให้เกิดหน่วยความหมายที่เป็นตัวพื้นฐานที่จะก่อให้เกิดเรื่องเล่าในระดับบนขึ้นมาได้คือ TRUE, FALSE, SECRET และ DELUSION

model นี้เป็น model ที่ Greimas เสนอขึ้นมา และในภายหลังเราเรียกว่า Semiotic Square หรือสี่เหลี่ยมสัญลักษณ์ เป็นตัวกำหนดความหมายของหน่วยต่าง ๆ ขึ้นมา เป็นไวยากรณ์หรือองค์ประกอบพื้นฐานที่สุด เป็นโครงสร้างระดับพื้นฐานที่สุดของเรื่องเล่าทุกเรื่อง ซึ่งจะมี Semiotic Square อยู่

ศิลปะเลียมสัญศาสตร์นี้ช่วยให้การวิเคราะห์โครงสร้างของเรื่องเล่า ทำให้เราสามารถมองเห็นอุดมการณ์ของเรื่องเล่าหรือกลไกทั้งหลายที่ทำให้การกระทำในเรื่องเล่าเป็นไปได้เมื่อเราเอาศิลปะเลียมสัญศาสตร์มาช่วยในการวิเคราะห์ เราจะเห็นว่าเรื่องเล่าเรื่องนี้ทำให้เกิดความคิด หรือการกระทำที่เป็นไปได้ และอยู่ด้วยกันได้โดยไม่จำเป็นต้องขัดแย้งกันเสมอไป

ภาษาภาพยนตร์

- มุมกล้อง
- การจัดองค์ประกอบภาพ (Mise-en-Scene)
- การลำดับภาพ (Montage)
- การใช้เสียงประกอบ

ทฤษฎี Auteur

- ตัวตนของผู้กำกับในภาพยนตร์
- ลักษณะ หรือ เนื้อหาเฉพาะตัวของผู้กำกับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3
ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

งานวิจัย "จินตทัศน์ทางสังคมและกลวิธีการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ของ" มจ.ชาติเรณิณมยุคล เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพในลักษณะการวิเคราะห์เนื้อหาภาพยนตร์ (Content Analysis) เป็นการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจในการสื่อความหมายของภาพยนตร์ และกลวิธีการสื่อความหมายที่ผู้สร้างสรรค์ได้คัดเลือกมาใช้ โดยศึกษาจากภาพยนตร์ของ มจ.ชาติเรณิณมยุคล ผู้กำกับภาพยนตร์ชาวไทยที่มีชื่อเสียง เหตุที่เลือกภาพยนตร์ของท่านม้วย มานั้น เนื่องด้วยยังมีผู้สนใจศึกษากันอยู่น้อย รวมทั้งภาพยนตร์แต่ละเรื่องมีเนื้อหาที่น่าสนใจ นอกจากนี้ภาพยนตร์ของท่านม้วยยังเป็นภาพยนตร์ที่ต่างจากภาพยนตร์ไทยที่คนทั่วไปเข้าใจกัน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ภาพยนตร์ของมจ.ชาติเรณิณมยุคล ซึ่งเป็นผลงานการกำกับและการสร้างสรรค์ตลอดชีวิต รวมทั้งสิ้นจำนวน 24 เรื่อง ได้แก่

- พ.ศ.2515 มั่นมากับความมืด
- พ.ศ.2516 เขาชื่อกานต์
- พ.ศ.2517 เทพธิดาโรงแรม
- พ.ศ.2517 ความรักครั้งสุดท้าย
- พ.ศ.2518 ผมไม่อยากเป็นพันโท
- พ.ศ.2519 นางแบบมหาภัย
- พ.ศ.2519 เทวดาเดินดิน
- พ.ศ.2520 รักคุณเข้าแล้ว
- พ.ศ.2520 ทองพูน โคกโพ ราษฎรเต็มขั้น
- พ.ศ.2521 กาม
- พ.ศ.2523 อุกาฟ้าเหลือง

- พ.ศ.2524 ถ้าเธอยังมีรัก
 พ.ศ.2526 มือปืน
 พ.ศ.2527 หน่วยล่า 123
 พ.ศ.2527 อิศรภาพของ ทองพูน โคกโพ
 พ.ศ.2529 ครูสมศรี
 พ.ศ.2533 คนเลี้ยงช้าง
 พ.ศ.2534 น้องเมีย
 พ.ศ.2534 มือปืน 2 สาละวิน
 พ.ศ.2537 เฮโรอีน
 พ.ศ.2538 เสียตาย
 พ.ศ.2539 เสียตาย 2
 พ.ศ.2541 กล่อง
 พ.ศ.2544 สุริโยไท

การดำเนินงานวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับมจ.ชาตรีเฉลิม ยุคล และภาพยนตร์ไทย โดยทั่วไป รวบรวมภาพยนตร์ของมจ.ชาตรีเฉลิม ยุคล ที่ปรากฏอยู่ในรูปวีดีโอเทป หรือสื่ออื่น ๆ ศึกษาวิเคราะห์ภาพยนตร์ที่รวบรวมได้อย่างละเอียด โดยกำหนดให้ผู้วิจัยทั้งสองคนดูภาพยนตร์ทั้งหมดคนละ 2 รอบ โดยรอบแรกต่างคนต่างวิเคราะห์ภาพยนตร์ทั้งหมดตามกรอบแนวคิดที่ตกลงกัน เมื่อเสร็จสมบูรณ์ในรอบแรกจะนำผลการศึกษาวិเคราะห์ของผู้วิจัยทั้ง 2 คนมาร่วมพิจารณาถึงจุดร่วมและจุดต่างของผลการศึกษาวิเคราะห์ของกันและกัน แล้วร่วมกันดูภาพยนตร์ดังกล่าวพร้อมกันอีกรอบโดยทำการศึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ภายใต้กรอบความคิดของการศึกษากลวิธีการใช้ภาษาภาพยนตร์เพื่อการเล่าเรื่อง โครงสร้างของการเล่าเรื่อง และเนื้อหาของภาพยนตร์ และจินตทัศน์ทางสังคมเป็นหลัก หลังจากนั้นจึงหาข้อสรุปร่วมกันอีก 1 รอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาคำนี้ จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน

1. การศึกษาภาพยนตร์ในระดับเนื้อความ

นพพร ประชากุล ได้บรรยายไว้ว่า การศึกษาการเล่าเรื่องเล่าในระดับเนื้อความนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะดูว่า "เรื่องเล่าประกอบสร้าง (Constructed) ขึ้นมาอย่างไร มีแบบแผนตรรกะภายในอย่างไร และโดยเฉพาะอย่างยิ่งจะดูว่าการเดินเรื่อง หรือองค์ประกอบของเรื่องนั้นถูกกำหนดด้วยชนบหรือกติกา (Conventions) อะไรบ้าง"

นั่นคือ การศึกษาที่ให้ความสำคัญแก่การศึกษวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ ที่ประกอบกันขึ้นเป็นเรื่องเล่านั้นอันได้แก่ องค์ประกอบด้านต่าง ๆ ดังนี้

- สถานที่ (Space)
- เวลา (Time)
- ตัวละคร (Character)
- การเรียงลำดับเหตุการณ์ (Plot Outline)
- มุมมองในการเล่าเรื่อง
- วิธีในการเล่าเรื่อง

อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาการเล่าเรื่องนั้นยังมีอีกสิ่งหนึ่งที่จะลืมเสียไม่ได้คือ ชนบของการเล่าเรื่องที่สัมพันธ์กับตัวสื่อ การศึกษาเรื่องเล่าในภาพยนตร์จึงต้องให้ความสำคัญแก่การวิเคราะห์เทคนิคในการสื่อความหมายของภาพยนตร์ หรือที่เรียกกันว่าภาษาของภาพยนตร์ (Film Language) ด้วยอันได้แก่

- มุมกล้อง และระยะห่างของกล้อง
- การจัดองค์ประกอบภาพ
- การเรียงลำดับภาพ
- การใช้เสียงประกอบ

2. การศึกษาในระดับโครงสร้าง

สำหรับการศึกษาการเล่าเรื่องในระดับโครงสร้างนั้น ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิช ตั้งข้อสังเกตไว้ว่าเป็นความพยายามที่จะค้นลึกลงไปเพื่อหาไวยากรณ์ หรือกฎเกณฑ์ของการเล่าเรื่อง "โดยมีความเชื่อว่าน่าจะมีไวยากรณ์ที่เป็นตัวกำกับ หรือเป็นตัวกำหนดที่ทำให้เราเห็นโครงสร้างความสัมพันธ์ของหน่วยต่าง ๆ ในเรื่องเล่า"

การศึกษาในระดับโครงสร้างนี้เป็นที่นิยมศึกษากันมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับข้อมูลประเภทคติชน (เช่น Vladimir Propp ชาวรัสเซีย ได้ริเริ่มศึกษาโครงสร้างของนิทานพื้นบ้านรัสเซีย) แนวคิดนี้ได้รับการพัฒนาเรื่อยมา จนกระทั่งได้ไวยากรณ์ที่เป็นสูตรสำหรับการวิเคราะห์อยู่ชุดหนึ่ง นั่นคือผังแสวงหา (Quest Model) และสี่เหลี่ยมสัญศาสตร์ (Semiotic Square) ของ A.J.Greimas และแบบจำลองคู่ตรงข้ามหรือผังทวิภาวะ (Binary Model) ของ Levi-Strauss

อย่างไรก็ตาม การศึกษาในครั้งนี้จะไม่ใช่แนวทางการวิเคราะห์โครงสร้างการเล่าเรื่องนี้เป็นกรอบการศึกษา หากจะใช้เป็นเพียงเครื่องมือตรวจสอบผลการวิจัยที่ผู้วิจัยจะพยายามทดลองค้นหาไวยากรณ์ของการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ทั้ง 24 เรื่อง ของมจ.ชาติรีเฉลิม ยุคล ด้วยตนเอง และทำให้ผลการวิจัยครั้งนี้พบองค์ความรู้ใหม่ทางด้านภาพยนตร์และไวยากรณ์การเล่าเรื่องในภาพยนตร์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งทั้งต่อวงการวิชาชีพและวิชาการด้านภาพยนตร์ต่อไป

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4 ผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง จินตทัศน์ทางสังคมและกลวิธีการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ของ มจ.ชาตรีเฉลิม ยุคล ผู้วิจัยได้ศึกษาผลงานภาพยนตร์ของท่านม้วยแต่ละเรื่อง นับแต่เรื่องแรกรวม 24 เรื่อง รวมทั้งชีวประวัติของท่าน ตลอดจนประสบการณ์ในชีวิตของท่าน เพื่อต้องการศึกษาเชื่อมโยงถึงแก่นสารในภาพยนตร์ที่ท่านม้วยต้องการจะสื่อสารถึงผู้ชม และภาพสะท้อนในมุมมองจากตัวท่านในฐานะผู้กำกับ ในส่วนนี้ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ภูมิหลังและผลงานของ มจ.ชาตรีเฉลิม ยุคล

ส่วนที่ 2 ภาพยนตร์ของ มจ.ชาตรีเฉลิม ยุคล และการวิเคราะห์

2.1 ภาพรวมของภาพยนตร์

2.2 วิเคราะห์เนื้อหาและการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ มจ.ชาตรีเฉลิม ยุคล

2.3 ขอบในการนำเสนอที่เด่นชัดในภาพยนตร์ของ มจ.ชาตรีเฉลิม ยุคล

ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ภูมิหลังและผลงานของ มจ.ชาตรีเฉลิม ยุคล

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเนื่องจากช่วงเวลาของการวิจัยตรงกับช่วงที่ท่านม้วยออกกองถ่ายทำภาพยนตร์เรื่องสุริโยทัย ปัญหาอันยิ่งใหญ่ของผู้วิจัยคือไม่สามารถเข้าสัมภาษณ์เก็บข้อมูลโดยตรงกับท่านม้วยได้ ทั้งนี้เพราะเงื่อนไขเรื่องเวลาที่ท่านม้วยทุ่มเทให้กับผลงานภาพยนตร์เรื่องสุริโยไท ผู้วิจัยจึงต้องใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งพบว่าท่านม้วยทรงมีประสบการณ์ชีวิตกับอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ตั้งแต่ประสูติโดยสภาพแวดล้อมทางด้านครอบครัวที่หล่อหลอมท่านกับแผ่นฟิล์มและกล้องถ่ายภาพยนตร์นับตั้งแต่วัยเยาว์เสมือนของเล่นที่คุ้นเคยของเด็กอื่นๆ

ประวัติโดยสังเขป

หม่อมเจ้าชาติตรีเฉลิม ยุคล หรือที่ทุกคนรู้จักกันในนามของ "ท่านมู๋" เป็นผู้กำกับภาพยนตร์ ระดับแนวหน้า ของประเทศไทย และในเอเชียท่านได้รับการยอมรับในความสามารถด้านการกำกับภาพยนตร์ทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ ท่านเป็นโอรสใน พลโทพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอนุสรรมงคลการ และ ท่านผู้หญิงอุบล ยุคล



หม่อมเจ้าชาติตรีเฉลิม ยุคล ทรงประสูติเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2485 ซึ่งอยู่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ท่านมู๋เป็นโอรสองค์ที่ 3 ในจำนวนโอรส 5 พระองค์ ท่านมู๋ทรงสืบสายเลือดของผู้สร้างภาพยนตร์มาตั้งแต่เสด็จปู่ คือ สมเด็จพระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ ทรงเคยร่วมงานกับผู้ชำนาญการสร้างชาวอเมริกัน เมอริวียม ซี คูเปอร์ (Merium C. Kuper) เมื่อมาถ่ายทำภาพยนตร์เรื่อง ช้าง ในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2470 หลังจากนั้นก็สืบทอดสายเลือดนักสร้างหนังมาสู่เสด็จลุงของท่านมู๋ คือพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล ซึ่งเป็นผู้สร้างหนังลูกเบิกของณวิศว์ไทยฟิล์ม และทรงก่อตั้งบริษัทศึกษินภาพยนตร์และการละคร พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอนุสรรมงคลการ หรือเสด็จพ่อของท่านมู๋ก็ทรงสร้างภาพยนตร์มาตั้งแต่ท่านมู๋ยังไม่ได้ประสูติ โดยทรงก่อตั้งบริษัท ละโว้ภาพยนตร์ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2479 ท่านมู๋จึงทรงเจริญวัยท่ามกลางโลกของภาพยนตร์

ท่านมู๋ทรงเริ่มต้นทางการศึกษาระดับชั้นอนุบาลที่โรงเรียนสมถวิล และระดับประถมที่ โรงเรียนทวีธาภิเศกวิทยาลัย ขณะที่ท่านมู๋เรียนที่ทวีธาภิเศกวิทยาลัย ท่านมู๋ก็ได้สร้างชื่อเสียงด้วยการนำหนังที่ท่านเอามาฉายให้เพื่อนดู หลังจากสำเร็จศึกษาที่ทวีธาภิเศก ท่านมู๋ได้ไปศึกษาต่อที่ Geelong Grammar School ในประเทศออสเตรเลียเป็นโรงเรียนชายล้วนตั้งอยู่ใกล้ ๆ เมืองเมลเบิร์น รัฐวิกตอเรีย เมื่อมีชั้นเรียนเพียง 11 ชั้นเท่านั้น และเป็นที่นี่ที่ท่านมู๋ได้ฝึกดำน้ำที่นั่น ต่อมาท่านมู๋ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับประสบการณ์การดำน้ำ "โลกใต้ความ"

เมื่อจบจาก Geelong Grammar School ท่านมู๋ได้เรียนต่อที่เมลเบิร์น ยูนิเวอร์ซิตีเพียง 1 ปี จากนั้นได้ศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย (University of California Los Angeles UCLA) ประเทศสหรัฐอเมริกาขณะเมื่อ 19 ชั้นษา โดยทรงเลือกเรียนวิชาธรณีวิทยาเป็นวิชาเอก ซึ่งเป็นวิชาที่ท่านรักมากที่สุด เพราะเกี่ยวข้องกับธรรมชาติ การท่องเที่ยว และเลือกเรียนภาพยนตร์เป็นวิชาโท ท่านมู๋ได้หนีไปจากโลกของแสงไฟ กล้องและ "แฮ็คชั่น" แต่ท่านมู๋ก็ยังเลือกภาพยนตร์เป็นวิชาเอกแต่ก็ไม่ได้เรียนอะไรมาก ในช่วงเทอมสอง ท่านมู๋ได้พบกับสาวไทยคนหนึ่งคือ



คุณวิยะดา จนขอแต่งงานในเวลาต่อมา ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2505 หลังจากนั้นก็มีบุตรธิดา 2 คน คือคุณหญิงนุ้ย (มรว.บัวมณีดาดา ยุคล) และคุณชายเมียง (มรว.เดชาเฉลิม ยุคล)

จากภาระการเลี้ยงดูครอบครัวที่เพิ่มมากขึ้น ท่านม้วยจึงต้องทำงานเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว โดยทรงไปสมัครทำงานกับเมอร์เรียม ซี คูเปอร์ ที่เป็นผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์ที่มีชื่อเสียงในยุคนั้นเรื่อง "คิงคอง" นับเป็นก้าวแรกที่เข้าสู่วงการภาพยนตร์ของท่าน ท่านม้วยทรงเริ่มทำงานในตำแหน่งผู้ช่วยช่างกล้อง มีหน้าที่บรรจฟิล์ม ตลอดไปจนเป็นผู้ช่วยนักตัดต่อ จนสุดท้ายเป็นช่างกล้องยูนิตสอง และเพื่อหาความรู้เพิ่มพูนในการทำงาน ในตอนกลางคืนก็เข้าไปศึกษาวิชา ภาพยนตร์ที่ University of California Los Angeles (UCLA)

เมื่อท่านม้วยเรียนจบก็กลับเมืองไทย และทรงเบนเข็มมาทำหนังเต็มตัว เนื่องจากทรงไม่ชอบการทำงานรับราชการ ที่มีกฎเกณฑ์ซ้ำซากตายตัว ทรงเริ่มจากการเป็นผู้ช่วยเสด็จพ่อทำหนังเรื่องเกาะสวาทหาดสวรรค์ และแม่น้ำนครหลวง หลังจากการทำหนัง 2 เรื่อง ทำให้ท่านม้วยมีเงินพอซื้อกล้องถ่ายภาพได้ ทรงซื้อกล้องไบเล็กซ์ ขนาด 16 มม. และท่านม้วยก็เริ่มทำหนังโทรทัศน์ ท่านม้วยได้รวมกลุ่มพระสหายของท่านที่เรียนที่ UCLA มาด้วยกัน ได้แก่ คุณสุรางค์ เปรมปรีดิ์ ดร.ไพโรจน์ เปรมปรีดิ์ ดร.สาโรจน์ ชวนะวิรัตน์ ก่อตั้ง "บริษัทพร้อมมิตรภาพยนตร์" เพื่อผลิตหนังโทรทัศน์ย้อนช่อง 7 สี ที่เพิ่งก่อตั้งได้ไม่นานในขณะนั้น

หนังโทรทัศน์เรื่องแรกของพร้อมมิตรภาพยนตร์ สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2510 เรื่อง หญิงก็มีหัวใจ ซึ่งเป็นบทประพันธ์ของคุณประดิษฐ์ กัลจากฤกษ์ นำแสดงโดย สุระ นานา และ กรุณา โภษะจนาท และกำกับโดยท่านม้วย โดยใช้นามแฝงว่า "ช. อัศวภักดี" หลังจากนั้นก็ทรงกำกับเรื่อง "ห้องสี่ชมพู" ในปี พ.ศ. 2512

หลังจากเรื่องสุดท้ายคือ เรื่องหมอมณี (2516) ท่านม้วยได้ทรงหันไปกำกับภาพยนตร์ โดยท่านม้วยทรงสร้างภาพยนตร์เรื่องแรกในปี พ.ศ. 2515 คือเรื่อง "มันมากับความมืด" และทรงกำกับภาพยนตร์ต่อมาอีกหลายเรื่องจนถึงปัจจุบัน โดยทรงกลับไปกำกับละครโทรทัศน์อีก 3 เรื่องคือ ข้านอกนางนา (2523) ห่วงรักเหวลิ้ง (2523) และทองพูน โคกโพ ราษฎรเต็มขั้น จากภาพยนตร์เรื่องเดียวกันของท่านม้วยเอง

หากพิจารณาถึงผลงานภาพยนตร์ในช่วงเวลาที่ผ่านมา จะพบว่าท่านม้วยทรงใช้ภาพยนตร์เป็นเครื่องมือในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ข่าวสารความรู้ และเรื่องราวต่างๆ ของสังคมนอกเหนือจากความบันเทิง ผลงานการสร้างภาพยนตร์ส่วนใหญ่จึงเป็นลักษณะในแนวสร้างสรรค์สังคม และสะท้อนภาพของสังคมได้อย่างแจ่มชัด และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในลักษณะของแนวสังคมนิยม

ภาพยนตร์เรื่องแรกคือ **"มันมากับความมืด"** (2515) มีเนื้อหาในเชิงวิทยาศาสตร์และเป็นเรื่องแปลกแหวกแนวจากการสร้างภาพยนตร์ไทยเรื่องอื่นๆ ในช่วงเวลาเดียวกันเป็นภาพยนตร์เรื่องแรกที่ส่งให้สรพงษ์ ชาตรี เป็นพระเอกยอดนิยมต่อมาอีกนับสิบปี และในช่วงปี พ.ศ. 2516 ที่สภาพและบรรยากาศของสังคมไทยทำให้ประชาชนตื่นตัวและรับรู้ปัญหาต่างๆ อย่างมากมาย สื่อมวลชนต่างทำหน้าที่สะท้อนปัญหาและภาพชีวิตของคนในสังคมต่างจากที่เคยปรากฏในรูปแบบเดิม แต่ท่านม้วยทรงมองเห็นปัญหานี้เช่นเดียวกัน จึงทรงได้นำบทประพันธ์เรื่อง **"เขาคือกานต์"** ของสุวรรณี สุคนธา ที่ได้รับรางวัล ส.ป.อ. มาสร้างเป็นภาพยนตร์ ภาพยนตร์เรื่องนี้มีเนื้อหาที่สะท้อนภาพการต่อสู้ของนายแพทย์หนุ่มคนหนึ่งซึ่งต่อสู้กับอำนาจและความขัดแย้งในสังคมชนบทของไทย โดยเปิดเผยให้เห็นถึงความเลวร้ายของชนชั้นปกครอง อาจกล่าวได้ว่า **"เขาคือกานต์"** ถือเป็นภาพยนตร์เรื่องแรกที่เสนอเรื่องราวการคอร์รัปชันของวงการข้าราชการ มีความสมบูรณ์ในด้านศิลปะการถ่ายทำและบทบาทการแสดง

ต่อมาเราจะเห็นถึงการสะท้อนภาพชีวิตการต่อสู้ดิ้นรนของผู้หญิงกลุ่มหนึ่ง ที่เลี้ยงชีพตัวเองโดยการเป็นโสเภณี ท่านม้วยสามารถสะท้อนออกมา ได้อย่างชัดเจนมากในภาพยนตร์ เรื่อง **"เทพธิดาโรงแรม"** ทรงดีแฉให้เห็นถึงผลประโยชน์ที่บุคคลหลายกลุ่มได้รับจากการสูบเลือดสูบเนื้อจากโสเภณีจนรำรวย ในขณะที่หญิงโสเภณีเหล่านั้นทรุดโทรมลงทั้งกายและใจ แม้กระทั่งจนวาระสุดท้ายของชีวิตผู้ซึ่งกำกับภาพยนตร์น้อยคนนักที่สามารถถ่ายทอดชีวิตของหญิงโสเภณีให้ออกมาได้อย่างสมจริงในรูปแบบของภาพยนตร์

คุณค่าของผู้หญิงไทยก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ทรงให้ความสนใจโดยทรงนำบทประพันธ์ของสุวรรณี สุคนธา เรื่อง **"ความรักครั้งสุดท้าย"** มาสร้างภาพยนตร์เพื่อแสดงให้เห็นถึงชีวิตของหญิงม่ายคนหนึ่งที่ต้องรับมือกับเล็งดูลูกน้อย 3 คนโดยลำพังท่ามกลางความไม่ยุติธรรมในสังคม ภายในตัวเธอเองก็มีปัญหาความขัดแย้งกับความต้องการทางธรรมชาติของตน สังคมให้การยอมรับหญิงม่ายน้อยมาก แต่ในที่สุดความรักที่แท้จริงของหญิงม่ายผู้นี้ก็คือความรักที่แม่มีต่อลูกนั่นเอง ท่านม้วยทรงเสนอให้เห็นความรักอันยิ่งใหญ่ที่บริสุทธิ์ของแม่ได้อย่างงดงาม

ในลำดับต่อมาจะเห็นได้จากผลงานของท่านอย่างชัดเจนที่ทรงกล้าเปิดเผยถึงการเอารัดเอาเปรียบและการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นในวงการธุรกิจบันเทิงด้วยภาพยนตร์เรื่อง **"นางแบบมหาภัย"** และยังทรงสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของนักหนังสือพิมพ์ที่สามารถบันดาลชีวิตของผู้อื่นให้เป็นไปตามผลประโยชน์ของตน โดยไม่คำนึงถึงศีลธรรมและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ผ่านชีวิตนักแสดงและศิลปินกลุ่มหนึ่ง ในภาพยนตร์เรื่อง **"กาม"**

นอกจากนี้ภาพยนตร์เรื่อง “เทวดาเดินดิน” เป็นภาพยนตร์ที่ทรงใช้สื่อสารอย่างเปิดเผย เพื่อแสดงความรู้สึก และความต้องการตามวุดนิภาวะของกลุ่มเด็กวัยรุ่น ที่ผู้ใหญ่มักจะมองเห็นว่า พวกวัยรุ่นเป็นปัญหาของสังคม ภาพยนตร์เรื่องนี้ก่อให้เกิดการยอมรับพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น กว้างขวางขึ้น และได้มีการกระตุ้นเตือนถึงการลดช่องว่างระหว่างผู้ใหญ่และเด็กให้น้อยลง ท่าน มุ้ยยังได้ผลิตผลงานภาพยนตร์กระตุ้นเตือนเพื่อให้คนไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติซึ่งนับวันจะถูกทำลายไปเรื่อยๆ ได้ทรงถ่ายทอดให้เห็นถึงคุณค่าอันมหาศาลของท้องทะเล ทรงมีความอดสาหะในการบันทึกภาพท้องทะเลอันสวยงามของภาคใต้ เพื่อให้ได้ภาพที่สามารถสื่อความหมายได้อย่างประทับใจ นั่นคือภาพยนตร์เรื่อง “อุกาฟ้าเหลือง”

แม้แต่ในสภาพชีวิตของชาวชนบทผู้ห่างไกลและคุ้นเคยกับสภาพความแห้งแล้ง ท่านมุ้ยได้นำมาเปิดเผยให้คนเมืองได้รับรู้ในภาพยนตร์เรื่อง “ทองพูน โคกโพ ราษฎรเต็มขั้น” ที่เสนอเรื่องราวของหนุ่มชาวอีสาน ที่หอบลูกชายหนีความแล้งแค้นอดอยากมาเผชิญชีวิตในกรุงเทพฯ แต่ต้องพบกับความไม่ยุติธรรม ถูกกดขี่ขูดรีดโดยชนชั้นปกครองผ่านทางตำรวจ นายทุน และสภาพสังคมที่เจริญแล้ว แต่ในที่สุดเขาก็ลุกขึ้นต่อต้านด้วยความรุนแรง แม้จะรู้ว่าทำที่สุดต้องพบกับความพ่ายแพ้ก็ตาม แต่การต่อสู้มิใช่เพื่อชัยชนะเพียงเพื่อศักดิ์ศรีของความเป็นคน

ภาพยนตร์เรื่อง “ทองพูน โคกโพ ราษฎรเต็มขั้น” ประสบความสำเร็จอย่างมาก นักวิจารณ์ยกย่องให้เป็นหนึ่งในภาพยนตร์ยอดเยี่ยมของทศวรรษ (พ.ศ.2513-2523) ในเรื่องนี้ทรงแสดงวิธีแก้ปัญหาชีวิตของทองพูน โคกโพ และต่อเนื่องมาอีก ท่านมุ้ยทรงสะท้อนให้เห็นความพยายามของทองพูน ในการดำรงคุณงามความดีของตนไว้ภายหลังจากถูกคุมขังแล้ว ซึ่งปรากฏอย่างชัดเจนในภาพยนตร์เรื่อง “อิสรภาพของทองพูน”

ท่านมุ้ยมีความทันสมัยต่อบริบททางสังคมที่เผชิญในขณะนั้นเราจะเห็นว่าในช่วง พ.ศ.2520-2525 สังคมส่วนใหญ่ตระหนักต่อเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับมือปืนรับจ้างที่ปรากฏเป็นข่าวลือเทือนขวัญประชาชนอยู่บ่อยๆ ปรากฏการณ์นี้เองที่เป็นที่มาของภาพยนตร์เรื่อง “มือปืน” เนื้อเรื่องเกี่ยวข้องกับผู้ชายสองคนที่เคยเป็นเพื่อนร่วมรบในสงคราม คนหนึ่งได้เหรียญกล้าหาญแลกกับขาที่ขาดไปในสนามรบ ต่อมามีอาชีพเป็นมือปืน อีกคนผันชีวิตกลายเป็นนายตำรวจมือปราบประเภทจับตาย ท่านมุ้ยทรงแทรกข้อคิดที่สำคัญสองประการ คือ กลุ่มมือปืนรับจ้างที่เป็นชาวตามหน้าหนังสือพิมพ์นั้น อาจมีพื้นฐานมาจากการเป็นทหารรับจ้างซึ่งมีประสบการณ์และความคุ้นเคยกับการฆ่าและประการที่สอง ตามหลักพุทธศาสนาและสิทธิมนุษยชนที่เจริญ การฆ่าคนเป็นเรื่องที่ผิด แต่คนบางกลุ่มสามารถทำได้เพียงเพราะมีกฎหมายรองรับในพฤติกรรมกรรมการฆ่าของเขาเหล่านั้น

จะเห็นได้ว่านอกจาก หม่อมเจ้าชาตรีเฉลิม ยุคล ทรงมีความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ โดยพยายามหยิบยกปัญหาของสังคมทุกรูปแบบมาตีแผ่ให้ทุกคนได้ตระหนักแล้ว ยังทรงมีความสามารถในการใช้เทคนิคทางด้านภาพยนตร์สื่อความหมายเพื่อให้เนื้อหาเหล่านั้นได้ออกมาเป็นภาพที่สมบูรณ์อย่างมีศิลปะ ทรงเป็นผู้สร้างภาพยนตร์ที่ใส่ใจกับความประณีตทั้งด้านภาพและเสียง ทรงพิถีพิถันในการเลือกอุปกรณ์บันทึกภาพ และการจัดวางมุมกล้องเพื่อให้ได้ภาพที่สมบูรณ์ สามารถสื่อความหมายและอธิบายเรื่องราวได้ถูกต้องตามเนื้อหาและอารมณ์ของเรื่อง ทรงมีความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับการบันทึกภาพดังปรากฏให้เห็นในผลงานภาพยนตร์ของท่านหลายเรื่อง เช่น ภาพของฉากแรกในภาพยนตร์เรื่อง "มือปืน" ซึ่งคนดูมีความรู้สึกเหมือนว่าตนได้เข้าไปอยู่ในเหตุการณ์ของเรื่องด้วย เสมือนเป็นผู้แสดงที่กำลังนั่งซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์ เป็นการวางอารมณ์และบรรยากาศให้คนดูมีส่วนร่วมได้อย่างดีแนบเนียน

ท่านม้วยทรงประสบความสำเร็จทางด้านวิชาชีพการภาพยนตร์อย่างหาที่เปรียบไม่ได้ แต่ท่านม้วยมิได้หยุดนิ่ง ยังทรงศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับเนื้อหาทางด้านวิชาการภาพยนตร์และมีการพัฒนารูปแบบต่างๆ อยู่ตลอดเวลา ทรงมีความกรุณาต่อผู้สนใจทางด้านภาพยนตร์ทั้งในวงวิชาการและนักปฏิบัติในวงวิชาชีพโดยไม่ได้จำกัดกลุ่มพวกหรือตั้งข้อแม้ใด ๆ ทั้งนี้เพียงต้องการให้เกิดการพัฒนา ส่งเสริมเกื้อกูลเพื่อความก้าวหน้าของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย

ตลอดระยะเวลาในวงการภาพยนตร์ ท่านม้วยได้กลั่นกรองคุณภาพสู่ผลงานของท่านทุกเรื่อง เพื่อเสนอต่อผู้ชมที่เปี่ยมด้วยคุณค่าทางด้านเนื้อหาและศิลปะทางภาพยนตร์เป็นผลงาน ภาพยนตร์โทรทัศน์ รวม 6 เรื่อง ได้แก่

- | | |
|-----------|-----------------|
| พ.ศ. 2510 | "หญิงก็มีหัวใจ" |
| พ.ศ. 2512 | "ห้องสี่ชมพู" |
| พ.ศ. 2515 | "เงือกน้อย" |
| พ.ศ. 2516 | "หมอมณี" |
| พ.ศ. 2523 | "ข้าวนอกนา" |
| พ.ศ. 2523 | "ห้วงรักเหวลึก" |

และผลงานภาพยนตร์เรื่องยาว รวม 24 เรื่องได้แก่

พ.ศ. 2515	“มันมากับความมืด”
พ.ศ. 2516	“เขาชื่อกานต์”
พ.ศ. 2517	“เทพธิดาโรงแรม”
พ.ศ. 2517	“ความรักครั้งสุดท้าย”
พ.ศ. 2518	“ผมไม่อยากเป็นพันโท”
พ.ศ. 2519	“นางแบบมหากภัย”
พ.ศ. 2519	“เทวดาเดินดิน”
พ.ศ. 2520	“รักคุณเข้าแล้ว”
พ.ศ. 2520	“ทองพูน โคกโพ ราษฎรเต็มขั้น”
พ.ศ. 2521	“กาม”
พ.ศ. 2523	“อุกาฟ้าเหลือง”
พ.ศ. 2524	“ถ้าเธอยังมีรัก”
พ.ศ. 2526	“มือปืน”
พ.ศ. 2527	“หน่วยล่า ๑๒๓”
พ.ศ. 2527	“อิสรภาพของ ทองพูน โคกโพ”
พ.ศ. 2529	“ครูสมศรี”
พ.ศ. 2533	“คนเลี้ยงช้าง”
พ.ศ. 2534	“น้องเมีย”
พ.ศ. 2534	“มือปืน ๒ สาละวัน”
พ.ศ. 2534	“เฮโรอีน”
พ.ศ. 2538	“เสียชีวิต”
พ.ศ. 2539	“เสียชีวิต ๒”
พ.ศ. 2541	“กล่อง”
พ.ศ. 2544	“สุริโยไท”
พ.ศ. 2546	“ความรักครั้งสุดท้าย”

จากผลงานภาพยนตร์โทรทัศน์ของท่านมู๋ จะเห็นได้ว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 ที่ท่านมู๋เริ่มผลิตผลงานภาพยนตร์โทรทัศน์เรื่องแรกคือ “หญิงก็มีหัวใจ” จนมาถึงภาพยนตร์ไทยเรื่องแรกในปี 2515

ท่านม้วยได้สร้างภาพยนตร์ด้วยตัวของท่านเอง ซึ่งทรงเขียนบท กำกับการแสดง ถ่ายภาพและตัดต่อด้วยตัวของท่านเอง ดังนั้นประสบการณ์ในด้านภาพยนตร์ของท่าน สังเกตมาตลอดกว่า 40 ปีนี้ พัฒนาและปรับเปลี่ยนเพื่อผู้ชมเป็นอย่างดี

ท่านม้วยมิได้เป็นแต่ผู้ผลิตที่สร้างสรรค์สื่อสารสู่ผู้ชมอย่างเดียว ท่านมีวิสัยทัศน์ที่กว้างทั้งในส่วนของผู้ส่งสารและขณะเดียวกันในฐานะผู้รับสารที่เฝ้าดูภาพยนตร์ไทยด้วยเช่นกัน ดังจะสะท้อนออกมาจากความคิดเห็นที่ท่านมีต่อภาพยนตร์ไทยหลายครั้งด้วยกัน ทรงเคยแสดงทัศนะต่อภาพยนตร์และสังคมผ่านสื่อมวลชนไว้อย่างชัดเจน เช่น เมื่อทรงกล่าวถึงการสร้างภาพยนตร์ ส่งเสริมสร้างสรรค์สังคมนั้น ทรงแสดงความเห็นว่า “ทำหนังช่วยสังคม ทำให้วิเศษขนาดไหน ถ้าไม่มีคนดูก็ไม่ได้ช่วยสังคม มันไม่ช่วยอะไรได้เลย ถ้าคนไม่ยอมดูเสียอย่าง ถ้าดูไม่สนุกกว่านี้มันเอาอะไรมายึดเยียด เราดูแล้วเรารู้สึกว่ามันไม่ค่อยจะคล้อยตาม.....ความหวังของผมคือทำหนังออกต่างประเทศได้แล้วได้เงินกัน คือทางแก้ทางเดียว”¹ และยังทรงมีความเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาในด้านการส่งเสริมภาพยนตร์ไทยผ่านสื่อมวลชนด้วยว่า “สิ่งแรกคือ รัฐบาลไทยควรเห็นคุณค่าของภาพยนตร์บ้างไม่มากก็น้อย แต่อย่าไปคิดถึงคุณค่าของหนังเลยว่าได้เงินมากหรือน้อย ดีหรือเลว แต่ในลักษณะว่าสามารถรักษานบธรรมเนียมประเพณีหรือว่าความเป็นคนไทยไว้ได้ เรื่องอะไรจะต้องมาเสียดุลการค้าไปอย่างเดียว แล้วยังต้องมาเสียดุลทางด้านสมองอีก”²

ในทัศนะเกี่ยวกับคุณภาพของภาพยนตร์นั้น ท่านม้วยทรงพิจารณาว่า “หนังที่ผมจัดว่าดีคือหนังที่มีเนื้อหาดีมากไม่บิดเบือน ไม่เป็นการฆ่าคนดูทางอ้อม ผมถือว่าเป็นหนังดี เช่น ผมติดใจหนังอยู่เรื่องหนึ่ง เนื้อหาดีมากเป็นของประเทศเล็กๆ ประเทศเซเนกัล ถ่ายทำสวย เล่นก็แย่ อย่างเรื่องเดี่ยว ฮันเตอร์ ถ่ายทำดีมากวิธีการนำเสนอดี คนดูชอบ แต่ผมว่ามันเหมือนยาพิษนะ เป็นยาพิษในกลีบกุหลาบ คือเนื้อหามันแย่ มันบิดเบือนความจริงไปหมด คนทำหนังไม่ได้เข้ามาสัมผัสกับเรื่องราวจริงๆ ในเวียดนาม สะท้อนภาพออกไป โอ้ให้...คนเวียดนาม คนเอเชียปาเถียน ทุกวันนี้คนในสหรัฐเองก็ยังสงสัยและแอนตี้กันมากกว่า ทำไมถึงส่งคนมากมายร่วมในสงครามเวียดนามเพื่ออะไร เพื่อผลประโยชน์ของประเทศหรือ.... หรือเพื่อคนเพียงกลุ่มเดียว เพื่อแสดงความเป็นฮีโร่...ผมจึงว่าเนื้อหาของหนังเป็นเรื่องที่สำคัญมากกว่าอย่างอื่น”³

นอกจากนี้ท่านม้วยทรงแสดงทัศนะเกี่ยวกับท่านเองในฐานะผู้สร้างสรรคงานภาพยนตร์ว่า “ตอนนั้นผมเป็นคนที่มีความสุขที่สุดในวงการหนังไทย เพราะผมตัดแล้วผมไม่สนใจ และไม่แข่งกับ

¹ หนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันพุธที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2527 หน้า 13.

² หนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันอังคารที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2527 หน้า 13.

³ หนังสือพิมพ์มาตุภูมิ ฉบับวันจันทร์ที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2527 หน้า 13.

ใคร ใครจะมาแข่งกับผมก็ช่างมัน ผมถือว่าตนเองเป็นศูนย์ในบรรดาผู้กำกับเมืองไทย ผมดีที่สุดในเพราะผมเป็นศูนย์ หนังสือพิมพ์จะว่าหรือเอาผมไปเป็นข่าวก็ช่าง ตลอดปีนี้ผมจะไม่อ่านและไม่สนใจอะไรทั้งตลาดหนังหรือคู่แข่ง ผมจะทำหน้าที่ของผมไป จะด่าอย่างไรก็เชิญ เรื่องแบบนี้คนเป็นศูนย์เขาไม่ถือกันหรอก"⁴

จากคุณภาพของผลงานภาพยนตร์นำไปสู่ความสำเร็จที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางจากผู้ชมทั้งในและต่างประเทศ และปรากฏชัดเจนเป็นรางวัลต่างๆ จากสถาบันและชมรมด้านภาพยนตร์ ดังนี้

พ.ศ. 2516 ตึกตาทอง รางวัลกำกับการแสดงยอดเยี่ยม จากภาพยนตร์เรื่อง "เขาสีอกานต์"

พ.ศ. 2519 ตึกตาทอง รางวัลการถ่ายภาพยอดเยี่ยม จากภาพยนตร์เรื่อง "ความรักครั้งสุดท้าย"

พ.ศ. 2520 ตึกตาทอง รางวัลบทประพันธ์ยอดเยี่ยม จากภาพยนตร์เรื่อง "ทองพูน โคกโพ ราษฎรเต็มขั้น"

พ.ศ. 2521 ภาพยนตร์เรื่อง "กาม" ได้รับรางวัลบทประพันธ์ยอดเยี่ยม จากงานมหกรรมภาพยนตร์อาเซียน

พ.ศ. 2522 สุพรรณหงษ์ทองคำรางวัลการกำกับการแสดงยอดเยี่ยมและรางวัลการถ่ายภาพยอดเยี่ยม จากภาพยนตร์เรื่อง "อุกาฟ้าเหลือง"

พ.ศ. 2524 ตึกตาทอง รางวัลกำกับการแสดงยอดเยี่ยม จากภาพยนตร์เรื่อง "ถ้าเธอยังมีรัก"

พ.ศ. 2526 สุพรรณหงษ์ทองคำรางวัลบทประพันธ์ยอดเยี่ยม และรางวัลการถ่ายภาพยอดเยี่ยมจากภาพยนตร์เรื่อง "มือปืน"

พ.ศ. 2526 ตึกตาทอง รางวัลภาพยนตร์ยอดเยี่ยม รางวัลบทภาพยนตร์ยอดเยี่ยมและรางวัลกำกับการแสดงยอดเยี่ยม จากภาพยนตร์เรื่อง "อิสรภาพของทองพูน"

พ.ศ. 2529 ตึกตาทอง รางวัลบทภาพยนตร์ยอดเยี่ยมและรางวัลการถ่ายภาพยอดเยี่ยม จากภาพยนตร์เรื่อง "ครูสมศรี"

พ.ศ. 2534 ตึกตาทอง รางวัลกำกับการแสดงยอดเยี่ยม จากภาพยนตร์เรื่อง "น้องเมีย"

พ.ศ. 2534 รางวัลบทภาพยนตร์ยอดเยี่ยมและกำกับภาพยนตร์ยอดเยี่ยม จากภาพยนตร์เรื่อง "คนเลี้ยงช้าง" ในการประกวดภาพยนตร์แห่งชาติครั้งที่ 1

พ.ศ. 2539 รางวัลกำกับภาพยนตร์ยอดเยี่ยม / กำกับภาพยนตร์ยอดเยี่ยม และการลำดับภาพยอดเยี่ยม จากภาพยนตร์เรื่อง "เสียชีวิต 2" จากการประกวดภาพยนตร์แห่งชาติครั้งที่ 6

ท่านมัยทรงได้รับรางวัลรวมทั้งสิ้น 19 รางวัล นอกจากนี้ผลงานภาพยนตร์ของท่านมัยส่วนใหญ่ยังได้รับรางวัลประเภทอื่นๆ เช่น รางวัลผู้แสดงนำฝ่ายชายยอดเยี่ยม รางวัลผู้แสดงนำฝ่ายหญิงยอดเยี่ยม รางวัลการบันทึกเสียงยอดเยี่ยม เป็นต้น ซึ่งรางวัลเหล่านี้ล้วนเป็นผลจากการใส่ใจ วิริยะ อุสาหะ ที่ท่านมัยดูแลกำกับกร ส่วนต่างๆ ของกองถ่ายทำภาพยนตร์ด้วยตัวท่านเองทั้งสิ้น

ส่วนที่ 2. ภาพยนตร์ของ มจ.ชาตรีเฉลิม ยุคล และการวิเคราะห์

2.1 ภาพรวมของภาพยนตร์ของ มจ.ชาตรีเฉลิม ยุคล

ก้าวแรกของการกำกับภาพยนตร์เรื่องยาว

"มันมากับความมืด" ภาพยนตร์เรื่องแรกของท่านมัย ทรงเขียนบท กำกับการแสดง ถ่ายทำและตัดต่อด้วยตัวของท่านเอง เป็นภาพยนตร์ที่มีฉากดำน้ำ ฉากถ้ำ ซึ่งตรงกับภารกิจและความถนัดของท่าน จากประสบการณ์การฝึกฝนดำน้ำ และพื้นฐานความรู้ส่วนตัวของท่านเกี่ยวกับเรื่องธรณีวิทยา ภาพยนตร์เรื่องมันมากับความมืดซึ่งถ่ายทำในระบบ 35 มม. ใช้การพากย์ลงฟิล์มและเป็นหนังแนววิทยาศาสตร์ที่ไม่เคยมีใครทำมาก่อน และท่านมัยใช้ผู้แสดงทั้งพระเอกและดารานำที่ไม่ใช่ดาราดังในขณะนั้น กว่าภาพยนตร์จะสำเร็จ ท่านมัยต้องรับฟังการคาดเดาในทางลบต่อตัวดารามาก เพราะไม่เป็นที่มั่นใจของคนแวดล้อมในตัวสรพงษ์ ชาตรี ที่มาเล่นเป็นพระเอกใน "มันมากับความมืด"

จากเรื่อง "มันมากับความมืด" ท่านมัยใช้สรพงษ์เป็นพระเอก ซึ่งพื้นฐานเป็นเพียงผู้ร่วมงานระดับช่างในกองถ่าย สะท้อนให้เห็นการเลือกนักแสดงของท่านมัย ทรงพิจารณาคนร่วมงานจากฝีมือและความสามารถและยึดมั่นต่อความเหมาะสมไม่จำเป็นต้องใช้ดาราดังที่เป็นความนิยมในขณะนั้น เป็นการบุกเบิกยกเลิกระบบผูกขาดตัวดารายอดนิยมเฉพาะบุคคล

แม้ว่า "มันมากับความมืด" จะไม่ประสบความสำเร็จด้านรายได้ แต่ในความสำเร็จด้านอื่นๆ ในความเป็นก้าวแรกของงานภาพยนตร์แล้ว "มันมากับความมืด" ก็ถือได้ว่าประสบความสำเร็จ

เป็นการเปิดความแปลกใหม่ต่างจาก ภาพยนตร์ไทยทั่วไป ทั้งด้าน เนื้อหา การนำเสนอ และดาราแสดง

ก้าวที่สองกับความมั่นใจ

“เขาชื่อกานต์” เป็นภาพยนตร์เรื่องที่สองของท่านม้วย สร้างและออกฉายในปี พ.ศ. 2516 โดยท่านม้วยสร้างจากนวนิยายที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมชนะเลิศจากองค์การ สปอ. ประจำปี พ.ศ. 2513 ประเภทนวนิยายที่มียอดจำหน่ายสูงสุด ผลงานประพันธ์ของคุณสุวรรณีย์ สุคนธา เนื้อหาของเรื่อง “เขาชื่อกานต์” เป็นการเปรียบเทียบกระเทยการทำงานในระบบราชการ ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มของท่านม้วยในการทำภาพยนตร์สะท้อนภาพสังคม และสะท้อนประเด็นปัญหาสังคมเริ่มขึ้นแล้ว ใน “เขาชื่อกานต์” โดยผ่านตัวละครหลักของเรื่องคือ หมอกานต์ ที่ต้องเผชิญชีวิต ความยากลำบาก ร่วมกับชาวบ้านในชนบท ความล้มเหลวของสภาพชีวิตที่เกิดจากพิษธรรมชาติ ผนวกกับความล้มเหลวของระบบราชการ ก่อให้เกิดความขัดแย้ง เพราะหมอกานต์มิได้ร่วมวงจักรของการโกงกินบ้านเมืองกับเจ้าน้ำที่ท้องถื่น สุดท้ายหมอกานต์ก็ถูกกำจัดไปจากสังคมด้วยเหตุที่ขวางผลประโยชน์ของการโกงกินการคอร์รับชั่น

ท่านม้วยเริ่มจุดประกายการตีแผ่สังคม โดยเฉพาะปัญหาของคอร์รับชั่นในวงราชการ ปัญหาผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น ให้ปรากฏในภาพยนตร์ไทย สังคมไทยได้รับรู้มากขึ้น เป็นการกระตุ้นเตือนให้ผู้เกี่ยวข้องสนใจปัญหานี้มากขึ้นด้วย ผลของความมุ่งมั่นในงานภาพยนตร์รางวัลแห่งความสำเร็จก็เริ่มขึ้นในชีวิตผู้กำกับของท่านม้วย ท่านได้รับรางวัลผู้กำกับยอดเยี่ยมในภาพยนตร์เรื่อง “เขาชื่อกานต์”

สู่ความหลากหลาย

จากความสำเร็จของ “เขาชื่อกานต์” ท่านม้วยเริ่มภาพยนตร์เรื่องต่อมาก็คือ “เทพธิดาโรงแรม” เขียนบทโดยคุณณรงค์ จันทรเรือง ผู้ใกล้ชิดกับท่านม้วย เป็นเรื่องสะท้อนถึงปัญหาของโสเภณี โดยใช้กลวิธีการนำเสนอผ่านการเล่าเรื่องจากมาลี ตัวเอกของเรื่อง เนื้อหาสะท้อนให้เห็นถึงชีวิตของโสเภณีตั้งแต่เริ่มถูกล่อลวง บังคับขายตัว การข่มขืนโดยแมงดา แม่เล้า การค้าประเวณีผ่านเอเยนต์ตามโรงแรม ภาพยนตร์สะท้อนถึงทุกข์ของโสเภณีที่ถูกเอาเปรียบข่มเหงบังคับต่างๆ นานา จนหมดความเป็นมนุษย์ และสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามต่อสู้เพื่อเรียกคุณค่าความเป็นมนุษย์ของหญิงเหล่านี้กลับคืนมา

“เทพธิดาโรงแรม” นางเอกของเรื่องเป็นคนเหนือ ดังนั้นภาษาที่นางเอกใช้ในภาพยนตร์ต้องเป็นภาษาเหนือ ท่านม้วยพิถีพิถันกับการสร้างภาพยนตร์จึงจัดหาคนเหนือมาสอนนางเอก

(วิยะดา อุมารินทร์) ให้พูดภาษาเหนือด้วย

ความพิเศษของ “เทพธิดาโรงแรม” อีกประการหนึ่งคือ เรื่องนี้สรรพพงษ์ ต้องเล่นบทร้ายเป็นแมงดา ท่านม้วยพลิกบทพระเอกมาเป็นบทผู้ร้ายโดยสิ้นเชิงให้กับสรรพพงษ์ จากผลงานเรื่องนี้สะท้อนให้เห็นว่าพระเอกไม่จำเป็นต้องเป็นพระเอกเพียงบทเดียวเสมอไป สรรพพงษ์เล่นบทผู้ร้ายได้อย่างสมจริง ผลงานนี้สะท้อนอย่างชัดเจนถึงฝีมือการแสดงของสรรพพงษ์และฝีมือการกำกับของท่านม้วย เป็นบทพิสูจน์ให้เห็นจริงที่ว่า ดาราที่แท้จริงไม่ยึดติดเพียงเฉพาะบทใดบทหนึ่ง

นอกจากความแปลกใหม่ด้านเนื้อหาที่สะท้อนปัญหาโสเภณีความกตัญญูทางเพศแล้ว “เทพธิดาโรงแรม” มีการนำพระเอกมาเล่นเป็นผู้ร้าย พลิกผันบทบาทเดิมของสรรพพงษ์นั้น ท่านม้วยยังใช้วิธีการถ่ายทำแบบซาวด์ออนฟิล์ม (Sound on film) ในบางส่วนของเรื่อง ทำให้สมจริงในด้านการเล่าเรื่อง และการแสดงของดารา ผลก็คือ “เทพธิดาโรงแรม” ได้รับความยอมรับอย่างดีจากผู้ชม และได้รับการกล่าวถึงด้านบวกจากสื่อมวลชนทั้งแง่ของความแปลกใหม่ สะท้อนถึงคุณภาพที่พัฒนาขึ้นเรื่อยๆ ของท่านม้วย และเป็นการจุดประกายที่หลากหลายยิ่งขึ้นของภาพยนตร์ไทย

ความรักครั้งสุดท้ายของท่านม้วย

หลังจากประสบความสำเร็จจากเรื่อง “เทพธิดาโรงแรม” ท่านม้วยได้หม่อมคนใหม่ซึ่งเป็นนางเอกของภาพยนตร์เรื่องเดียวกันนี้ ท่านม้วยก็เริ่มผลงานภาพยนตร์ชิ้นต่อมา โดยนำบทประพันธ์ของสุวรรณี สุคนธา มาทำเป็นภาพยนตร์ ภาพยนตร์เรื่องนี้นำเสนอใน พ.ศ. 2517 สร้างความฮือฮาแก่สังคมพอสมควร เพราะเนื้อเรื่องค่อนข้างจะสวนทางกับสภาพความเป็นจริงของสังคมขณะนั้น ตัวละครเอกของเรื่องเป็นหญิงม่ายลูกติดถึงสามคน ซึ่งมีความรู้สึกพิเศษกับหนุ่มรุ่นน้องที่อายุน้อยกว่าหลายปี ดูเหมือนความสัมพันธ์นี้เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยากมาก

ภาพยนตร์เรื่อง “ความรักครั้งสุดท้าย” ท่านม้วยนำกลับมาสร้างใหม่อีกครั้งในปี พ.ศ. 2546 เพื่อเป็นของขวัญแก่หม่อมกมลลา โดยทรงตรัสว่า “หลายอย่างต้องปรับให้เข้ากับสมัย เมื่อก่อนผู้หญิงคนไหนมีผัวหนุ่มกว่าเป็น 10 ปี เป็นเรื่องแย่ ตอนนี่ใครจะมีแฟนเด็กเป็นโซของเขาไม่มองสังคมไทยเปลี่ยนไปเยอะ แต่ความเหงามันไม่เปลี่ยนก็เพราะ “สาร” จากเรื่องนี้ยังคงเป็นสิ่งที่ทุกคนไม่สามารถปฏิเสธได้คือ ความต้องการความรัก

ท่านม้วยใช้วิธีการเล่าเรื่องโดยการเทียบเคียงกับสัญลักษณ์หลายตอนในภาพยนตร์ เช่นการใช้ไฟแช็คกับไฟเสนาหาในตัวของตัวละคร เป็นต้น ภาพยนตร์เรื่องนี้สร้างด้วยระบบซาวด์ออนฟิล์ม (Sound on film) ต้องประสบกับปัญหาความยุ่งยาก และเสียค่าใช้จ่ายมาก ภาพยนตร์เรื่องนี้มีการถ่ายทำนอกสถานที่ ต้องไปถ่ายถึงภูกระดึง ภาพที่สวยงามตามธรรมชาติปรากฏในภาพยนตร์

เรื่องนี้หลายฉากด้วยกัน นอกจากนี้การถ่ายทำในโรงถ่าย ท่านม้วยก็สามารถสร้างบรรยากาศเสมือนเป็นการถ่ายทำจากสถานที่จริง เช่น ห้องพักของตัวเอกของเรื่องคือครั้งที่ "ความรักครั้งสุดท้าย" สร้างครั้งแรก (2518) ท่านม้วยมีการใช้ตัวประกอบที่เป็นนักศึกษาศิลปะจริงๆ เข้ากล้องเพื่อความสมจริงในบรรยากาศ ร้านเหล้า ตรงตามวิถีปฏิบัติของนักศึกษา ศิลปากรที่นิยมทำกันในยุคสมัยนั้น

พร้อมๆ กับการถ่ายทำ "ความรักครั้งสุดท้าย" ท่านม้วยได้ลงมือถ่ายทำ "ผมไม่อยากเป็นพันโท" ไปด้วยกันอีกเรื่อง "ผมไม่อยากเป็นพันโท" สร้างจากบทประพันธ์เดิมของพ.ต.ต.ประชา พูนวิวัฒน์ ซึ่งเป็นงานเขียนที่มาจากประสบการณ์ของผู้เขียนโดยตรง ขณะลี้ภัยการเมืองในประเทศลาว

"ผมไม่อยากเป็นพันโท" ท่านม้วยเขียนบทจากเค้าโครงนวนิยายเดิม และถ่ายทำ ลำดับภาพด้วยตัวท่านเอง เป็นภาพยนตร์เกี่ยวกับการจารกรรม ความลับ การปลอมตัวเพื่อเข้าไปสืบข้อมูลในต่างแดน ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้รับความนิยมจากผู้ชมพอสมควร เพราะเหตุหนึ่งออกฉายในช่วงเทศกาลตรุษจีน ในพ.ศ. 2518 ไม่ขาดทุนแต่ไม่กำไรทางด้านรายได้เท่าไรนัก แต่เป็นการขยายวงด้านเนื้อหาแนวภาพยนตร์แก่ผู้ชมมากขึ้น

รับจ้างกำกับภาพยนตร์ครั้งแรก

เริ่มต้นที่คุณกำพล ต้นสัจจา สนใจที่จะทำภาพยนตร์เกี่ยวกับวงการนางแบบที่สังคมเริ่มให้ความสนใจวงการนี้ในขณะนั้น จึงจ้างให้ท่านม้วย เขียนบท กำกับการแสดง และตัดต่อ ลำดับภาพจนสำเร็จในปี พ.ศ. 2519

ภาพยนตร์เรื่อง "นางแบบมหากัณฑ์" มีการถ่ายทำที่ต่างประเทศโดยท่านม้วยนำกองถ่ายไปถ่ายทำกันที่ประเทศอังกฤษ เป็นเรื่องราวของการดำเนินชีวิตที่ลำเค็ญของบรรดานางแบบ แต่ความลำเค็ญนี้เป็นความยากลำเค็ญที่ต้องเผชิญกับพวกนางแบบด้วยกันเป็นสังคม ที่มีแต่การแย่งชิงกันเด่นดังทะเลาะทะเลาะกัน สุดท้ายก็ล้มเหลว รวมถึงการใช้ชีวิตที่ไม่มีความจริงใจจากชายหนุ่มที่แวดล้อมนางแบบ สังคมนางแบบมีแต่การแย่งชิงกัน ไม่เว้นแม้แต่ชายหนุ่มคู่รักของเพื่อนนางแบบอื่น ภาพยนตร์เรื่องนี้ไม่ประสบความสำเร็จทางด้านรายได้ แต่สามารถตีแผ่สะท้อนภาพชีวิตของคนอีกกลุ่มอาชีพหนึ่งสู่สังคมได้เป็นอย่างดี

สู่เรื่องราวของวัยรุ่นอย่างมีคุณค่า

ท่านมัยทรงทำภาพยนตร์เรื่อง "เทวดาเดินดิน" จากบทของคุณวีระประวัติ วงศ์พิพัฒน์ โดยท่านมัยจะขัดเกลาภาพยนตร์นี้โดยตัวท่านเอง เป็นเรื่องที่สะท้อนถึงความวุ่นวายของสังคมในช่วงการเปลี่ยนแปลงยุคที่ประชาธิปไตยเบ่งบานจนเพื่อ ประกอบกับเศรษฐกิจและสภาพสังคมล้มเหลวมาก ๆ มีปัญหาต่างๆ ตามมาจนสังคมและผู้อยู่ในสังคมไทยตั้งตัวไม่ทัน บ้านเมืองไร้ผู้นำที่มีคุณภาพ วัยรุ่นซึ่งเป็นพลังสำคัญของสังคมสับสนกับบทบาทของตัวเองจนบานปลายเป็นปัญหาอาชญากรรมระดับชาติ ทั้งเรื่องยาเสพติด เรื่องการก่อการร้ายต่างๆ นานา

ภาพยนตร์เรื่อง "เทวดาเดินดิน" เป็นเรื่องแรกที่ท่านมัยไม่ได้เขียนบทเอง แต่ทรงตรวจสอบขัดเกลาอีกครั้งด้วยตัวของท่านเอง แต่ที่สำคัญคือเป็นภาพยนตร์เรื่องแรกของคุณวีระประวัติ เช่นกัน ภาพยนตร์เรื่องเทวดาเดินดินมีฉากการต่อสู้ที่ทำทนายมากเป็นการต่อสู้กันระหว่างพระเอกกับผู้ร้ายบนตู้รถไฟที่กำลังวิ่งอยู่ ได้ความสมจริงสมจังมาก แต่ทางด้านรายได้แล้วไม่ประสบความสำเร็จเลย

สู่แนวตลกแบบแนวตลาด

ในช่วง พ.ศ. 2520 หลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 สภาพบ้านเมืองอยู่ภายใต้เผด็จการ ภาพยนตร์เป็นสื่อที่ถูกเผ่ามองถูกตรวจสอบจากผู้เฒ่ามากกว่าในอดีตที่ผ่านมา ท่านมัยตัดสินใจทำภาพยนตร์แนวตลก เบาๆ สมอง เป็นเรื่องรักกระจุกกระจิมของหนุ่มสาวโดยใช้ทุนในการสร้างน้อยๆ

ภาพยนตร์เรื่อง "รักคุณเข้าแล้ว" ใช้เวลาถ่ายทำประมาณ 4 เดือน ภายใต้งบประมาณต่ำ ภาพยนตร์ออกฉายปรากฏว่าไม่ได้รับการยอมรับพร้อมกับมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ถึงท่านมัยในด้านลบว่ามีมือลระดับลงสื่อมวลชนหลายฉบับวิพากษ์วิจารณ์ท่านมัยอย่างหนัก หากพิจารณาจากบริบทของสังคมในขณะนั้น จะทราบว่าภาพยนตร์ไม่สามารถเสนอเรื่องราวอะไรที่ดีแก่สังคมในทุกซอกทุกมุมตามที่ท่านมัยเคยกระทำได้ในหนังของท่าน ทำให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์มากเพราะนำเรื่อง "รักคุณเข้าแล้ว" ไปประเมินกับงานภาพยนตร์ของท่านมัยในอดีตที่ผ่านมา แท้ที่จริงแล้วต้องพิจารณาองค์ประกอบปลีกย่อยในวัฏจักรของสังคมที่เป็นจริงในขณะนั้นด้วย

กลับสู่คุณภาพเต็มขั้น

หลังจากความล้มเหลวในภาพยนตร์เรื่อง "รักคุณเข้าแล้ว" ท่านม้วยใช้ชีวิตอย่างสงบช่วงหนึ่ง ท่านม้วยได้พบกับเหตุการณ์การดำเนินชีวิตของชายหนุ่มชาวอีสานที่พิถีพิถันกับสมบัติที่เขาคิดว่ามีค่ายิ่งในชีวิตเขา จากจุดนี้เป็นแรงบันดาลใจให้ท่านม้วยเริ่มสำรวจหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อขยายกรอบรายละเอียด พัฒนาจนเป็นบทภาพยนตร์เรื่อง "ทองพูน โคกโพ ราษฎรเต็มขั้น"

ทรงนำเสนอเรื่องราวของชนชั้นล่างที่มีอาชีพรับจ้างขับรถแท็กซี่ วันหนึ่งเหตุการณ์สำคัญในชีวิตแท็กซี่ก็เกิดขึ้น นั่นคือ หัวใจในการดิ้นรนหากินของเขาถูกขโมยไป แล้วความสับสนวุ่นวายในชีวิตหนุ่มแท็กซี่ก็เกิดขึ้น ต้องเผชิญกับวิบากกรรมต่างๆ นานา เพื่อหารอดูใจให้เจอ

พื้นเรื่อง "ทองพูน โคกโพ ราษฎรเต็มขั้น" เป็นชาวอีสาน ท่านม้วยก็ทรงให้ผู้รู้ทางภาษาอีสานที่ใกล้ชิดที่ท่านตรวจสอบความสมบูรณ์ด้านภาษาของตัวละครในเรื่องเพื่อความละเอียดถูกต้อง ภาพยนตร์เรื่องทองพูน โคกโพ ราษฎรเต็มขั้น ได้รับการยอมรับด้วยความพิถีพิถัน และเนื้อเรื่องสะท้อนภาพชีวิตของผู้ถูกเอาเปรียบในสังคม ชนชั้นล่างที่ปากกัดตีนถีบได้อย่างตรงจุด สะท้อนถึงความมุ่งหวังของคนต่างจังหวัดที่ล้มเหลวและหมดหวังเพราะการบีบเค้นจากสภาพภูมิอากาศภูมิประเทศที่แล้งแค้นเขาจึงมุ่งหวังทางที่ดีกว่าโดยมาเผชิญชีวิตในกรุงเทพฯ ซึ่งต่างก็คิดว่าดีกว่าวิเศษกว่า แต่สุดท้ายก็ไม่ใช่ ท่านม้วยถ่ายทอดพลังความหวังความคับแค้นต่างๆ นานา ไว้ในทองพูน เพื่อเป็นตัวแทนของชนชั้นล่างที่ถูกลวงละเมิดความเป็นคนได้อย่างกินใจ

ผลของความมุ่งมั่น ภาพยนตร์เรื่องทองพูน โคกโพ ราษฎรเต็มขั้น ก็สามารถกอบกู้ชื่อเสียงและพลังศรัทธาต่อฝีมือท่านม้วยกลับมาได้อย่างน่าปิติยินดี ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้รับการตอบสนองอย่างท่วมท้นจากผู้ชมและบรรดาสื่อมวลชน ทองพูนโคกโพราษฎรเต็มขั้นสะท้อนความมีอุดมการณ์ที่ปรากฏในภาพยนตร์ของท่านม้วย ทั้งๆ ที่ขณะนั้นมีภาพยนตร์ระดับฝีมือน่าสนใจหลายเรื่อง แต่ความมีเสน่ห์อย่างหนึ่งของทองพูน โคกโพ ราษฎรเต็มขั้น คือความบริสุทธิ์ในการเล่าเรื่องจริงผ่านฟิล์มเพราะไม่อาจปฏิเสธได้ว่านี่คือเรื่องที่เกิดขึ้นจริงในสังคมไทยในยุคสมัยนั้น

"ทองพูน โคกโพ ราษฎรเต็มขั้น" ประสบความสำเร็จกลายเป็นภาพยนตร์แบบฉบับสำหรับคนรุ่นใหม่ในวงการภาพยนตร์และได้รับการยอมรับในการประกวดภาพยนตร์ในงานมหกรรมภาพยนตร์เอเชียครั้งที่ 23 รวม 5 รางวัลและเป็นแรงบันดาลใจในการผลิตผลงานภาพยนตร์ชิ้นต่อไปของท่านม้วย



เลี้ยวหนึ่งของชีวิตพลิกมาเป็นบทภาพยนตร์ "กาม"

ในปี พ.ศ. 2521 ท่านม้วยสร้างภาพยนตร์เรื่อง "กาม" โดยภาพยนตร์ต้องการสื่อสารถึงความประพฤตินักข่าวในวงการสื่อมวลชน ซึ่งขาดคุณธรรม ขาดจริยธรรม ในวิชาชีพ หวังเพียงผลประโยชน์ของตัวเองโดยไม่สนใจความเดือดร้อนของผู้อื่น ท่านม้วยพบกับมรสุมชีวิตที่ต้องเผชิญกับกลุ่มนักข่าวที่ต้องการเสนอข่าวของท่านเพียงเพื่อผลทางการขายข่าว โดยไม่ได้สนใจกับความเสื่อมเสียหรือความวุ่นวายในชีวิตของผู้ตกเป็นข่าวว่าจะเจ็บปวดกับการถูกสังคมประณามจากเนื้อหาข่าวนั้นอย่างขาดสำนึก

"กาม" เป็นภาพยนตร์ที่ไม่ทำรายได้ให้กับท่านม้วย แต่ได้รับคำชื่นชมจากนักวิจารณ์ภาพยนตร์ต่างๆ เป็นการเขียนชื่นชมฝีมือท่านม้วยในเรื่องของการกำกับ การถ่ายภาพ และการลำดับภาพ และ"กาม" ได้รับรางวัลภาพยนตร์ยอดเยี่ยมในปี พ.ศ. 2521 ของงานมหกรรมภาพยนตร์อาเซียน

ท่านม้วยยังได้สอดแทรกความรักความผูกพันที่ไม่มีต่อลูกในภาพยนตร์เรื่อง "กาม" สะท้อนให้เห็นถึงภาพความอบอุ่นภายหลังจากที่ตัวละครของเรื่องต่างเผชิญกับความเหงา ความว่าเหว่ท่ามกลางความสับสนวุ่นวายในสังคม ภาพยนตร์ยังสะท้อนถึงคุณค่าของชีวิต ความรอบคอบในการประเมินคุณค่าความเป็นคนมิใช่มองเพียงภายนอกอย่างฉาบฉวยเท่านั้น

ท่านม้วยกับธรรมชาติ

ในปี พ.ศ. 2523 ท่านม้วยผลิตผลงานภาพยนตร์เรื่อง "อุกาฟ้าเหลือง" จากความผูกพันกับทะเลมานาน ท่านม้วยทรงห่วงใยสภาพแวดล้อมของธรรมชาติ โดยเฉพาะความเสื่อมโทรมของทะเลในประเทศไทยที่ถูกทำลายทรัพยากรธรรมชาติได้ท่องเที่ยวของคนที่เห็นแก่ประโยชน์ของตัวเองเป็นที่ตั้ง ภาพยนตร์สะท้อนให้เห็นถึงการระเบิดปลาเพื่อธุรกิจการประมง ความขัดแย้งระหว่างผู้สูญเสียประโยชน์กับผู้รักษากฎหมายที่ต้องรักษาความถูกต้องภาพยนตร์สะท้อนให้เห็นซึ่งการรักษาความถูกต้อง แม้ต้องแลกด้วยชีวิต

"อุกาฟ้าเหลือง" มีการถ่ายทำในทะเลเกือบทั้งเรื่อง ความยากลำบากของการถ่ายทำยิ่งกว่าภาพยนตร์หลายเรื่องที่ท่านถ่ายทำบนบกมาโดยตลอด แต่ด้วยความรักความผูกพันกับทะเลทำให้ท่านม้วยแก้ไขข้อจำกัดต่างๆ ในการถ่ายทำเรื่องนี้ได้โดยสิ้นเชิง ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้รับการยอมรับเป็นอย่างดีทั้งด้านเนื้อหาที่ปลุกจิตสำนึกของคนในสังคมให้เห็นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติ การตระหนักคิดถึงความเสื่อมสลายของธรรมชาติจากการกระทำทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัวของมนุษย์ นอกจากนี้ภาพยนตร์ยังพิถีพิถันในด้านการผลิต การถ่ายทำทั้งความสมจริงและความ

สวยงามของภาพที่ว่าการจะสื่อความหมาย แต่ก็เช่นเดียวกับภาพยนตร์หลายๆ เรื่องของท่าน ม้วย ภาพยนตร์เรื่องนี้ไม่ประสบความสำเร็จด้านรายได้ จนทำให้ผู้ลงทุนในการสร้างคือบริษัทสห มงคลฟิล์มขุนเคื่องมาก แต่ถึงอย่างไรก็ตาม คุณภาพของภาพยนตร์ก็ได้รับการยอมรับและที่สุด ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้รับรางวัลหลายรางวัลทั้งรางวัลพระสุรัสวดีและรางวัลสุพรรณหงษ์ทองคำ

ท่านม้วยกับความรัก

ต่อมาในปี พ.ศ. 2524 ท่านม้วยผลิตผลงานภาพยนตร์เรื่อง "ถ้าเธอยังมีรัก" โดยท่านม้วยนำ โครงเรื่องมาจาก Yellow handkerchief ท่านทรงเขียนบท ถ่ายทำ กำกับการแสดง และตัดต่อ ลำดับภาพเอง ภาพยนตร์เรื่องนี้ใช้ทุนในการสร้างน้อยมาก และใช้เวลาในการถ่ายทำไม่ถึงเดือน ภาพยนตร์ออกฉายไม่ค่อยทำรายได้ แต่ได้รับรางวัลจากการประกวดรางวัลพระสุรัสวดีและรางวัล สุพรรณหงษ์ทองคำ ประจำปี พ.ศ. 2524

ท่านม้วยกับปัญหาสังคม

ดูเหมือนว่าภาพยนตร์ของท่านม้วยในช่วงท้ายๆ ประมาณ 3-4 เรื่องจะมุ่งตรงไปเกี่ยวกับเนื้อหาทางด้านปัญหาสังคม ไม่ว่าจะเป็นปัญหาอาชญากรรม ปัญหาเสพติด ปัญหาการคอร์รัปชัน ในระบบราชการ ซึ่งหนึ่งในภาพยนตร์แนวนี้ก็คือ "มือปืน" ท่านม้วยทรงเขียนบท ถ่ายภาพ กำกับ การแสดง และตัดต่อลำดับภาพด้วยตัวท่านเอง โดยเริ่มแรกผู้ลงทุนในการสร้างคือบริษัท ซี.เอส. พี โปรโมชัน (สรพงษ์มีหุ้นส่วนอยู่) (C.S.P.Promotion) แต่เมื่อภาพยนตร์ใกล้จะออกฉายลิขสิทธิ์ก็ กลับเป็นของบริษัท วี ซี โปรโมชัน (V.C.Promotion) ซึ่งซื้อต่อจากบริษัทซี.เอส.พี โปรโมชันมาอีกที แต่น่าเสียดายที่ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้รับการยอมรับอย่างมาก ทำรายได้อย่างมากให้กับบริษัท วี.ซี. โปรโมชันโดยเฉพาะในต่างจังหวัด

ภาพยนตร์เรื่อง มือปืน เป็นภาพยนตร์ที่สะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งภายในตัวละคร ระหว่างการกระทำของตนเองในบทบาทหนึ่งกับอีกบทบาทหนึ่งในอีกช่วงเวลา ตัวเอกของเรื่องคือ จำสหมาย (สรพงษ์ ชาตรี) ที่ต้องพิการฆาตในสนามรบจากอาชีพทหารรับจ้างในอดีต และ สุดท้ายมารับจ้างเป็นช่างตัดผมขณะที่เป็นมือปืนรับจ้างอย่างปกปิดอยู่ด้วยเช่นกัน ภาระที่รับผิดชอบ ความมุ่งหวังสูงสุดในชีวิตเกี่ยวกับลูกคนเดียวอันเป็นสุดที่รักทำให้จำสหมายต้องหันเหชีวิต มาเป็นมือปืนรับจ้าง ชำคณอื่นเพื่อค่าตอบแทนดังนั้นทางการต้องตามล่าจำสหมาย และในที่สุด มือปืนอย่างจำสหมายก็ถูกปืนเช่นกันปลิดชีวิต

จากผลงานภาพยนตร์เรื่องนี้ปรากฏมีเหตุการณ์ที่สำคัญในชีวิตการผลิตภาพยนตร์ของท่านม้วยก็คือ "มือปืน" ประสบผลสำเร็จทางด้านรายได้และเป็นเกียรติประวัติแก่ท่านม้วยด้วยรางวัลต่างๆ ถึง 9 รางวัล ในปี พ.ศ. 2526 เป็นรางวัลพระสุรัสวดีผู้แสดงนำฝ่ายชายยอดเยี่ยม บทภาพยนตร์ยอดเยี่ยม การตัดต่อลำดับภาพยอดเยี่ยม ดนตรีประกอบยอดเยี่ยม และบันทึกเสียงยอดเยี่ยม ส่วนรางวัลสุพรรณหงษ์ทองคำได้แก่ รางวัลสุพรรณหงษ์ทองคำบทภาพยนตร์ยอดเยี่ยม ถ่ายภาพยอดเยี่ยม บันทึกเสียงยอดเยี่ยม และดารานำฝ่ายชายยอดเยี่ยม

ต่อมาในปี พ.ศ. 2527 ท่านม้วยนำเรื่องราวของหน่วย 1 2 3 ของพลเอกอาทิตย์ กำลังเอก ผู้บัญชาการทหารบกในขณะนั้นมาสร้างเป็นภาพยนตร์เรื่อง "หน่วยล่า 1 2 3" เป็นเรื่องราวการปฏิบัติการระงับการก่อการร้าย เพื่อดูแลความสงบภายในประเทศ ดูแลความปลอดภัยแก่ประชาชนจากผู้ก่อการร้าย มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดเข้ามาเกี่ยวข้อง มีปัญหาเรื่องอาชญากรรมเข้ามาเกี่ยวข้องในเนื้อเรื่องของภาพยนตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการก่อวินาศกรรมในชุมชนต่างๆ หน่วย 1 2 3 จำต้องปฏิบัติการระงับเพื่อขจัดปัญหาเหล่านี้ แต่ภาพยนตร์สร้างเสร็จภายในงบประมาณค่อนข้างสูงเพราะมีฉากบู๊ ฉากต่อสู้ ความสูญเสีย พอลฉายภาพยนตร์กลับไม่ประสบความสำเร็จด้านรายได้และความประทับใจของผู้ชมเลย เพราะความตรงไปตรงมา ในการเล่าเรื่อง และความชัดเจนเกินไปในการเทียบเคียงกับภารกิจของหน่วย 1 2 3 ในสังคมจริง

ท่านม้วยทรงเขียนบท ถ่ายภาพ และกำกับการแสดง รวมทั้งตัดต่อลำดับภาพยนตร์เรื่องต่อมาด้วยตัวของท่านเองอีก 1 เรื่อง ในปี พ.ศ. 2527 คือเรื่อง อิศระภาพของทองพูน โคกโพ ซึ่งเนื้อหาของภาพยนตร์เป็นเรื่องต่อเนื่องจาก "ทองพูน โคกโพ ราษฎรเต็มขั้น"

ภาพยนตร์เรื่อง อิศระภาพของทองพูน โคกโพ ต้องการสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาสังคม การเอารัดเอาเปรียบผู้ที่ด้อยโอกาสกว่า และเรื่องการประเมินคุณค่าของความเป็นคนจากรูปลักษณ์ภายนอก การนิยามคนติดคุกว่าต้องเลวตลอดไป เป็นการปิดโอกาสของคนที่จะทำดี คนที่เคยติดคุกถึงแม้จะพ้นโทษแล้วก็ยังคงเป็นตราบาปของคนเคยติดคุกให้ต้องจำกัดตัวเองในขอบเขตที่สังคมกำหนดให้เท่านั้น ภาพยนตร์เรื่องนี้ไม่ค่อยประสบความสำเร็จด้านรายได้ แต่ก็เช่นเดียวกับภาพยนตร์เรื่องอื่นๆ ของท่านม้วยคือภาพยนตร์ได้รับรางวัลมากมายในปี พ.ศ. 2527 ในการประกวดรางวัลพระสุรัสวดีคือรางวัลภาพยนตร์ยอดเยี่ยม รางวัลผู้กำกับภาพยนตร์ยอดเยี่ยม บทภาพยนตร์ยอดเยี่ยม ออกแบบฉากยอดเยี่ยมและรางวัลตุ๊กตาดาวเงินดาวรุ่งหญิงด้วย

ปัญหาสังคมเรื่องความไม่เสมอภาคในสังคม การกดขี่ข่มเหง การเอาัดเอาเปรียบในสังคมปรากฏอีกครั้งในภาพยนตร์เรื่องครุสมศรี ผลงานการเขียนบท ถ่ายภาพ กำกับการแสดง และตัดต่อลำดับภาพของท่านม้วย โดยได้รับแรงบันดาลใจจากที่เห็นถึงการต่อสู้ของครูประทีป อึ้งทรงธรรม และหมอมสมพร บุญฤทธิ์ จึงนำมาเขียนเป็นบทภาพยนตร์เรื่องครุสมศรี ภาพยนตร์เรื่องนี้ใช้ทุนในการสร้างมากพอสมควรภายใต้การสนับสนุนการสร้างของบริษัท วี.ซี.โปรดักชั่น (V.C.Production) แต่พอภาพยนตร์ออกฉายก็ไม่ประสบความสำเร็จด้านรายได้เช่นเคย กลับได้รับรางวัลมากมายในปี พ.ศ. 2529

ทางด้านการศึกษาไม่ทำลายป่า การบุกเบิกป่าสงวน เขตอนุรักษ์ยังคงเป็นประเด็นที่ท่านม้วยนำเสนอในภาพยนตร์ของท่าน ในปี พ.ศ. 2523 “คนเลี้ยงช้าง” ก็สำเร็จโดยเนื้อหาส่วนหนึ่งมาจากชีวิตจริงป่าไม้เขตที่ต้องเผชิญปัญหาต่างๆท่านม้วย มานำเสนอให้ผู้ชมทั่วไปได้รับรู้ ภาพยนตร์เรื่อง “คนเลี้ยงช้าง” ต้องมีช้างเข้าฉากจำนวนกว่า 40 เชือก จึงเป็นข้อยากลำบากของการถ่ายทำ เพราะต้องควบคุมช้างให้เป็นไปตามบทภาพยนตร์ แต่อุปสรรคทั้งหลายก็ผ่านพ้นไปด้วยดี ภาพยนตร์เสร็จและออกฉายในปี พ.ศ. 2533 เช่นเดียวกับภาพยนตร์หลายๆ เรื่องของท่านม้วย “คนเลี้ยงช้าง” ไม่ประสบความสำเร็จด้านรายได้ แต่เป็นที่กล่าวถึงในวงการภาพยนตร์และสื่อมวลชนต่างๆ อย่างมาก ได้รับการคัดเลือกเป็นตัวแทนภาพยนตร์ไทยส่งเข้าประกวดรางวัลออสการ์ และ “คนเลี้ยงช้าง” ผ่านเข้ารอบ 1 ใน 35 เรื่อง และได้รับรางวัลชนะเลิศในการประกวดภาพยนตร์ที่ฮาวายและที่ญี่ปุ่น นับเป็นก้าวแรกของการเปิดประตูภาพยนตร์ไทยสู่ภาพยนตร์สากลด้วยผลงานภาพยนตร์ของท่านม้วย

ทศวรรษที่ 3 ของงานภาพยนตร์

ท่านม้วยมีผลงานภาพยนตร์ต่อเนื่องมากที่สุดคนหนึ่ง ขณะเดียวกันมาตรฐานของงานก็ได้รับการยอมรับมากที่สุดด้วยเช่นกัน หลังจาก “คนเลี้ยงช้าง” แล้วท่านม้วยก็เดินหน้าผลิตผลงานภาพยนตร์ต่ออีกคือ “น้องเมีย” ในปี พ.ศ. 2534 เป็นภาพยนตร์ที่พูดถึงประเด็นสะท้อนภาพสังคม และมีเนื้อหาตีแผ่ปัญหาสังคมในระดับย่อยที่สุดแต่มีความสำคัญที่สุดคือ ครอบครัว แต่เป็นสังคมระดับย่อยที่มีผลกระทบต่อภาพรวมของสังคมระดับประเทศอย่างยิ่ง

ด้วยความกระชับของเนื้อเรื่อง และบุคลิกลักษณะของตัวละครที่ไม่ซับซ้อนมากนัก ทำให้ “น้องเมีย” ดีแม้วิถีชีวิตของชนชั้นล่างได้อย่างตรงประเด็นทั้งจากชนบทและในท้องน้ำที่วนเวียนอยู่ในขบวนการเรือโยงขนทรายที่ล่องตามแม่น้ำเจ้าพระยา “น้องเมีย” ประสบความสำเร็จด้านภาพยนตร์

ถึงแม้จะมีวิธีการเล่าที่ไม่หวือหวาตรงไปตรงมา นำเสนอด้วยความเรียบง่ายที่สอดแทรกสาระผ่านตัวละครแต่ละตัวอย่างเหมาะสม

ในปีเดียวกันนี้ ภาพยนตร์ฟอร์มใหญ่ก็เกิดขึ้นอีกเรื่องคือ “มือปืน 2 สาละวิน” ท่านม้วยได้ประเดิมเรื่องการใช้ปืนของคนต่างกลุ่ม ต่างวัตถุประสงค์กันไป ผลที่ออกมาก็คือมีคนตาย มีคนสูญเสียจากการใช้ปืน แต่ความชอบธรรมจากความสูญเสียกลับแตกต่างกันไป ภาพยนตร์เรื่อง มือปืน 2 สาละวิน ยังคงเสนอแก่นสาระเรื่อง อุดมการณ์ความคิด มีความขัดแย้งภายในตัวเองของตัวละครเอกของเรื่องปรากฏให้ผู้ชมได้เห็นได้ติดตามตัวละครอยู่หลายฉาก ความแค้นที่ต้องสะสาง ผลประโยชน์ที่ต้องพิทักษ์ยังคงเป็นประเด็นที่ถูกพูดถึงในภาพยนตร์ของท่านม้วยและเช่นเดียวกัน “มือปืน 2 สาละวิน” ไม่ประสบความสำเร็จด้านรายได้เท่าไรนัก

ท่านม้วยทรงนำปัญหาที่ต่อเนื่องจากภาพยนตร์เรื่อง “มือปืน 2 สาละวิน” มาเปิดประเด็นในภาพยนตร์เรื่องต่อมาคือ “เฮโรอีน” ในปี พ.ศ. 2534 นอกจากปัญหาเรื่องยาเสพติด ปัญหาเรื่องอาชญากรรมแล้วท่านม้วยได้เปลี่ยนการวิพากษ์สังคมชั้นล่างมาเป็นสังคมของคนต่างชาติที่แฝงเข้ามาในไทยเพื่อการดำเนินธุรกิจผิดกฎหมายโดยมีคนไทยที่เห็นแก่เงินให้การช่วยเหลือ ท่านม้วยสะท้อนให้เห็นถึงวงจรการลำเลียงเฮโรอีน ซึ่งผนวกเข้ากับเรื่องโสเภณีและการค้าประเวณีอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ “เฮโรอีน” เป็นภาพยนตร์แนวแอ็กชั่น ทุนในการสร้างไม่สูงนัก และก็เช่นเดียวกับภาพยนตร์เรื่องอื่นๆ ของท่านม้วย ภาพยนตร์ไม่ประสบความสำเร็จทางด้านรายได้เท่าที่ควร

ช่วงเวลาของปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมาภาพยนตร์แนวตลาดส่วนใหญ่เน้นเนื้อเรื่องไปที่กลุ่มวัยรุ่น หนังวัยรุ่นดูเหมือนจะเป็นหนังที่ทำรายได้อย่างงดงาม ท่านม้วยก็ได้ทำหนังวัยรุ่นเช่นกันในปี พ.ศ. 2538 แต่หนังของท่านม้วยยังคงไว้ซึ่งคุณภาพด้านสาระ ภาพยนตร์ของท่านม้วยยังคงเน้นไปที่ปัญหาสังคมอย่างหนักแน่นเช่นเดิมภาพยนตร์เรื่อง “เสียดาย” จับประเด็นวัยรุ่นไทย ในปัจจุบันที่กำลังแหกเล็ดละเหาะไปด้วยอบายมุข ท่านม้วยนำเสนออย่างตรงไปตรงมาโดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นหญิงที่ติดยาเสพติดและขายตัวเพื่อแลกกับยาเสพติด ท่านม้วยตีแผ่ให้เห็นว่าสภาพปัญหาเหล่านี้ปรากฏอยู่ทั่วเมืองไทย ทั้งในกรุงเทพฯ และเมืองต่างๆ ในภูมิภาค

ความแปลกของภาพยนตร์เรื่อง “เสียดาย” คือการนำเสนอแบบ “เรื่องเล่า” โดยตัวละครซึ่งเป็นตัวเอกของเรื่อง เป็นเด็กผู้หญิง 4 คนมาพบกันแล้วเล่าเรื่องความเป็นมา ภูมิหลังของแต่ละคนให้กันฟัง อาจมองเหมือนสารคดีทั่วๆ ไปที่นิยมใช้ในการเล่าเรื่อง แต่ “เสียดาย” สามารถถ่ายทอดได้อย่างมีชีวิตชีวา ถ้าจะเป็นสารคดีก็ต้องยอมรับว่าเป็นสารคดีที่มีสีสัน มีความตื่นเต้น น่าติดตาม ไม่ใช่สารคดีธรรมดาเลย หนังสามารถเร้าอารมณ์ผู้ชมให้สนใจติดตามไปกับการบอกเล่าของตัวละครที่เล่าสลับกันที่ละครอบครวๆ

ปัญหาของเด็กสาวแต่ละคน ภูมิหลังทางครอบครัวของพวกเขา รวมทั้งสภาพปัญหาของพ่อแม่ของพวกเขาเหล่านั้นสะกดให้ผู้ชมคอยติดตามอย่างต่อเนื่อง กลมกลืนไปกับภาวะอารมณ์ของตัวละคร ท่านมู้ยเจาะลึกถึงวิถีชีวิตและภาวะสภาพของกลุ่มชนชั้นล่างได้อย่างละเอียดอ่อน ภาพยนตร์สามารถสร้างความรู้สึกซาบซึ้ง สะเทือนใจต่อผู้ชมได้หลายๆ จังหวะ บีบอารมณ์ด้วยความสมบูรณ์ของเนื้อหาและมุมกล้อง

ใน “เสียดาย” ท่านมู้ยใช้มุมกล้องที่ทรงพลังในการเรียกอารมณ์ร่วมของผู้ชมได้เป็นอย่างดี เช่น ฉากที่พ่อของเด็กคนหนึ่งเป็นตำรวจ จำใจต้องใส่กุญแจมือลูกตัวเองไว้กับตาข่ายเหล็กเพื่อต้องการให้ลูกอดยา เลิกเสพยาเสพติด หรือฉากที่เด็กผู้หญิงต้องเสียพรหมจรรย์ให้พ่อเลี้ยงแล้วประชดด้วยการกรีดแขนตัวเองในห้องน้ำ หรือแม้กระทั่งฉากที่เด็กสาวในชุดนักเรียนต้องไปขายตัวในโรงแรม ด้วยความวิเศษทางศิลปะของภาพยนตร์และความเสมอต้นเสมอปลายทางด้านฝีมือของท่านมู้ย “เสียดาย” จึงประสบความสำเร็จอย่างมาก ได้รับการยอมรับทั้งจากผู้ชมทั่วประเทศและสื่อมวลชน

ตามมาติดติด “เสียดาย 2”

หลังจากปี พ.ศ. 2538 “เสียดาย” ประสบความสำเร็จท่านมู้ยก็เดินกลองต่อด้วย “เสียดาย 2” ในปี พ.ศ. 2539 ประเด็นหลักของเสียดาย 2 ยังคงเหมือนกับเสียดาย 1 คือ ความเสียดายวัยเด็กที่ต้องเผชิญความโหดร้ายโดยเฉพาะโรคเอดส์ สังคมรอบข้างเป็นตัวก่อปัญหาให้กับเด็กหญิงเหล่านี้ ท่านมู้ยยังคงใช้วิธีการเล่าเรื่องผ่านตัวละครเอกของเรื่องในลักษณะสารคดี โดยการเปิดเรื่องจากภาพข่าวในโทรทัศน์ ทำให้น่าเชื่อถือต่อข้อมูลที่ภาพยนตร์ต้องการจะสื่อถึงผู้ชม

ภาพยนตร์เรื่อง “เสียดาย 2” ท่านมู้ยสะท้อนให้เห็นถึงพลังอันยิ่งใหญ่ของสถาบันครอบครัว ที่เหนือกว่าพลังของยารักษาโรค เหนือกว่าอำนาจพิเศษใดๆ ฉากปิดเรื่องการจัดเลี้ยงวันเกิดแก่ โรส (ตัวเอกของเรื่องที่ติดเชื้อเอดส์) สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของพลังครอบครัว ที่เยียวยาจิตใจที่บอบช้ำได้เป็นอย่างดี แต่ “เสียดาย 2” ไม่ประสบความสำเร็จเท่ากับ “เสียดาย” ทั้งด้านรายได้และการตอบรับจากผู้ชมและสื่อมวลชน

ปริศนาที่อยู่ใน “กล่อง”

ท่านม้วยยังคงเข้มข้นเรื่องเนื้อหาสาระและความแปลกใหม่ตลอดเวลา ภาพยนตร์เรื่อง “กล่อง” (2541) สร้างโดยท่านม้วย ใช้วิธีการเล่าเรื่องแบบตัดสลับ 2 เหตุการณ์กับตัวละครชุดเดิม ที่ต้องแสดง 2 บทบาทที่โดยแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ท่านม้วยใส่องค์ประกอบภายนอกให้กับตัวละคร เพื่อแสดงให้เห็นว่าความมีค่าของคน สังคมดีค่าจากองค์ประกอบภายนอกของคนๆ นั้นมากกว่า ความเป็นตัวตนที่แท้จริงของเขา แต่กล่องใบเดียวที่ทุกคนจะสงสัยว่ามีค่าอะไรอยู่ในนั้นก็ทำให้ผู้ถือกล่องใบนั้นมีค่าสูงขึ้นจนคนที่เคยดูถูกดูแคลนก็กลับมายกย่องเชิดชูเขาได้

ท่านม้วยใส่ความบันเทิงเชิงสนุกสนานพร้อมสาระเข้าไปในเรื่อง “กล่อง” ความพลิกผันของชีวิตคนที่เกิดขึ้นได้จากวัตถุภายนอกที่มนุษย์เองเป็นผู้กำหนดคุณค่าของสิ่งเหล่านั้น ความเด่นของภาพยนตร์เรื่อง “กล่อง” คือการเล่าเหตุการณ์ 2 เหตุการณ์ สลับไปมาที่ผู้ชมไม่สืบสน ตามเนื้อเรื่องเชิงเปรียบเทียบได้อย่างสนุกสนานจากความแปลกใหม่เชิงสร้างสรรค์ “กล่อง” ได้รับความสำเร็จพอสมควร

ความภาคภูมิใจที่สุดในชีวิตกับอภิมหาภาพยนตร์ของชาติ

ท่านม้วยได้ผ่านการผลิตผลงานภาพยนตร์ร่วมสมัยมาแล้วรวม 23 เรื่อง ล้วนเสนอแง่มุม มองสะท้อนสภาพชีวิตในสังคมที่ต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ อย่างหนักหน่วง เศษเสี้ยวต่างๆ ของปัญหาเหล่านั้นเป็นสภาพปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นจริงในสังคมไทยทั้งสิ้น จากประสบการณ์การทำงานในวงการภาพยนตร์ ท่านม้วยเริ่มสนใจให้ความสำคัญกับการทำหนังประวัติศาสตร์ โดยเสนอความคิดว่าคนไทยเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติตนเองน้อยมาก ระบบการศึกษาของสังคมไทย เปลี่ยนไป เยาวชนรุ่นหลังเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติไทยน้อยลง และทรงเห็นว่าการที่ไม่มีประวัติศาสตร์ในใจก็เหมือนการขาดซึ่งอนาคตของชนเหล่านั้น แรงบันดาลใจในการทำภาพยนตร์ประวัติศาสตร์จึงเริ่มขึ้น

มูลเหตุที่เลือก “สุริโยไท” มาทำเป็นภาพยนตร์นั้น ท่านม้วยได้ให้เหตุผลว่า ที่เลือกเรื่องนี้ เพราะเป็นช่วงของการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญทางประวัติศาสตร์ไทย ไม่ว่าจะเป็นการพบกัน ระหว่างไทยกับโปรตุเกสเป็นครั้งแรก หรือ การทำสงครามครั้งแรกระหว่างไทยกับพม่า เป็นต้น ดังนั้นท่านม้วยจึงเริ่มจากการอ่านหนังสือ การค้นคว้าข้อมูลอย่างหนัก ทั้งพงศาวดารฉบับต่างๆ ทั้งจดหมายเหตุต่างๆ รวมทั้งเอกสารทางพงศาวดารของประเทศเพื่อนบ้านไม่ว่าเขมร ลาว ญวน เพื่อตรวจสอบในเรื่องเหตุการณ์สำคัญและช่วงเวลาของการเกิดเหตุการณ์แต่ละครั้ง “สุริโยไท” เป็น

เนื้อเรื่องที่กินเวลานานถึง 20 ปี ของตัวละครเอกของเรื่อง เริ่มเรื่องเมื่อพระสุริโยไท 15 พระชันษา จนเมื่อพระชนมพรรษาได้ 35 ปี ความยากของภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นโจทย์ที่ทำทนายท่านม้วยอย่างมาก และแล้วผลงานก็ปรากฏออกมาแสดงให้เห็นว่ามีฝีมือท่านม้วยระดับโลกมิใช่ระดับประเทศเท่านั้น

“สุริโยไท” เป็นภาพยนตร์ระดับชาติที่สร้างชื่อเสียงอย่างยิ่งจากการใช้งบประมาณสูงสุดในประวัติศาสตร์การสร้างภาพยนตร์ของประเทศไทย ท่านม้วยรวมดาราชั้นนำที่มีชื่อเสียงมากมาย อาทิ คุณหญิง ม.ล.ปิยาภัสร์ ภิมพยักกิติ , ใหม่ เจริญปุระ , ศรันยู วงศ์กระจ่าง , ฉัตรชัย เปล่งพานิช , อัมพล ลำพูน , ศุภกรณ์ กิจสุวรรณ , สรพงษ์ ชาตรี , จอนนี่ แอนโฟเน่ , พงษ์พัฒน์ วชิระบรรจง , สินจัย เปล่งพานิช , สุเชาว์ พงษ์วิไล , วรรณษา ทองวิเศษ เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมดาราสหมทบและนักแสดงประกอบอีกนับพัน เสริมด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการทำเทคนิคพิเศษให้ดูตระการตาสมจริง น่าตื่นเต้น มากขึ้น

ภาพยนตร์เรื่องนี้กำกับโดยท่านม้วย นอกจากนี้ยังมีผู้ช่วยผู้กำกับอีก 2 ท่าน คือ คุณเป็ยก โปสเตอร์ และคุณสุรศักดิ์ วงษ์ไทย เป็นภาพยนตร์ที่จะเน้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ที่ใช้ระยะเวลาในการค้นคว้าต่อเนื่องเป็นเวลา 5 ปี โดยใช้พงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา ฉบับบริติชมิวเซียม คำให้การชาวกรุงเก่า พงศาวดาร ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ และจดหมายเหตุของปินโต (MENDES PINTO) นอกจากนี้ยังมี พงศาวดารของชาติต่างๆที่เกี่ยวข้องกับแผ่นดินไทยในเวลานั้น มาศึกษาด้วย เช่น พงศาวดารของพม่า เขมร โปรตุเกส ฮอลันดา เพื่อประมวลข้อมูลในการสร้างเป็นภาพยนตร์

“สุริโยไท” เป็นภาพยนตร์ที่สร้างขึ้นเพื่อเทิดทูนพระเกียรติของ “พระสุริโยไท” วีรสตรีไทย พระองค์หนึ่ง ที่สร้างวีรกรรมครั้งยิ่งใหญ่ในการออกรบเคียงคู่กับพระสวามี จนที่สุดพระองค์ถึงกับยอมพลีชีพเพื่อช่วยชีวิตของพระสวามี นอกจากนี้ภาพยนตร์เรื่องนี้ยังมีส่วนสำคัญในการปลุกจิตสำนึกและกระตุ้นให้เกิดความสนใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทยมากขึ้น

“สุริโยไท” เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับ “พระสุริโยไท” ตั้งแต่วัย 15 พระชันษา จนกระทั่งสิ้นพระชนม์คราวกระทำยุทธหัตถีเมื่อพระชันษาได้ 35 พระชันษา เป็นการถ่ายทอดเรื่องราวในสมัยราชอาณาจักรอยุธยา ช่วงพุทธศักราช 2069 - 2092 เป็นภาพยนตร์ที่ถ่ายทอดชีวิตความเป็นอยู่ของตัวละครที่มีชื่อปรากฏในพงศาวดารผนวกกับจินตนาการ ท่านม้วยศึกษาข้อมูลเป็นอย่างดีแล้ว ถ่ายทอดโดยการจำลองชีวิตความเป็นอยู่ในราชสำนัก และวิถีชาวบ้านตลอดจนขนบธรรมเนียม

ประเพณีแต่โบราณในราชอาณาจักรอยุธยา ยามสงบและยามศึกสงคราม ให้ผู้ชุมนุมหลังในปัจจุบันได้รับทราบ

ภาพยนตร์เรื่องนี้ใช้ระยะเวลาในการถ่ายทำประมาณ 2 ปี โดยเปิดกล้องเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2542 ใช้สถานที่ถ่ายทำส่วนใหญ่ 2 แห่ง คือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดสุรินทร์ สำหรับฉากเด่นที่น่าสนใจคือ ฉากหอพระเชษฐาธิราช ฉากท้องพระโรงสรรเพชญ์ปราสาท เป็นต้น เนื่องจากเป็นฉากที่แสดงถึงศิลปะอันงดงามในสมัยอยุธยาตอนต้นซึ่งวิจิตรบรรจงแม้แต่คนดูชาวไทยเองก็ยังลุ่มหลงในความงามของฉากเหล่านี้

สำหรับฉากสงคราม ซึ่งถือว่าเป็นฉากเด่นและใช้ผู้ร่วมฉากมากที่สุดเป็นฉากที่ใหญ่ที่สุดในเรื่องนี้ เป็นฉากที่ใช้เวลาในการเตรียมงานและการถ่ายทำค่อนข้างมาก คือประมาณ 9 เดือน ใช้นักแสดงเข้าฉากจำนวนมากกว่า 2000 คน ช้างกว่า 80 เชือก ม้ากว่า 70 ตัว ทั้งนี้เพื่อให้ทุกอย่างสมบูรณ์แบบที่สุด

ภาพยนตร์เรื่อง "สุริโยไท" ใช้การบันทึกเสียงในลักษณะซาวด์ ออน ฟิล์ม (Sound on film) โดยใช้ทีมเสียงจากอเมริกาและทีมคนไทยผสมกันจากนั้นทำนัมมิ่งส่งไปมิกซ์เสียงที่โซลทริออป สตูดิโอ (ZOETROP STUDIO) ในประเทศสหรัฐอเมริกาโดยอยู่ในระบบดอลบี้ดิจิตอล เสียงรอบทิศทาง ในส่วนของการตัดต่อได้มีการใช้ระบบคอมพิวเตอร์กราฟเข้ามาช่วยในการตัดต่อเนื่องจากภาพยนตร์เรื่องนี้มีการใช้เทคนิคพิเศษ (Special effect) มาก โดยมีบริษัท เฟม โฟลท์ โปรดักชัน จำกัด เป็นผู้ดูแลการผลิตอย่างใกล้ชิด

ด้านเพลงประกอบภาพยนตร์จะเป็นการใช้เสียงของเครื่องดนตรีสากลโดยใช้วงออเคเรสตราขนาดใหญ่ผสมกับเครื่องดนตรีไทยชุดใหญ่ ที่มีการจัดทำขึ้นมาใหม่ เพื่อให้เสียงคีย์ของเครื่องดนตรีไทยสามารถเข้ากับเครื่องดนตรีสากลได้อย่างกลมกลืนกัน สำหรับผู้ประพันธ์เพลงคือ คุณริชาร์ด ฮาร์วีย์ นักประพันธ์เพลงชาวอังกฤษ ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำเพลงประกอบภาพยนตร์เอเชียหลายเรื่อง โดยทำงานร่วมกับ อ.อนันต์ นาคคง ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเครื่องดนตรีไทย ในการทำงานจะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นวงดนตรีออเคเรสตราจะเป็นการทำงานที่ประเทศอังกฤษ ส่วนเครื่องดนตรีไทยทำงานที่ประเทศไทย และส่วนสุดท้ายการมิกซ์เสียงเพลงประกอบภาพยนตร์ทั้งหมดจะส่งไปทำที่ประเทศอังกฤษ เมื่อเพลงประกอบภาพยนตร์ทั้งหมดเสร็จสมบูรณ์แล้ว จากนั้นจะถูกส่งไปมิกซ์เข้ากับภาพยนตร์ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา การที่ใช้ชาวต่างประเทศทำงานในส่วนเพลงประกอบภาพยนตร์เรื่องนี้ ท่านมู๋ได้ทรงให้เหตุผลว่า "ริชาร์ดมีความเหมาะสม แต่ไม่ได้หมายความว่า คนไทยไม่มีความสามารถ แต่การใช้วงออเคเรสตรา ขนาด

ใหญ่และเต็มรูปแบบ คนไทยยังไม่มีควมชำนาญมากพอ และคนที่ชำนาญก็ไม่เคยทำเพลงประกอบภาพยนตร์มาก่อน คิดว่าการใช้คนที่ทำเพลงให้กับหนังโดยตรงมาทำให้จะดีกว่า”

“สุริโยไท” ฉายครั้งแรกตรงกับวันเฉลิมพระชนมพรรษาของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีฯ (12 สิงหาคม 2544) และที่พิเศษต่อวงการภาพยนตร์ไทยคือ นับเป็นพระมหากษัตริย์คุณฯ อย่างหาที่สุดมิได้ ซึ่งในวันเปิดกล้องมีพิธีบวงสรวงเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2542 สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีฯ เสด็จเป็นองค์ประธานในพิธีบวงสรวงเป็นขวัญและกำลังใจต่อทีมงานและคนในวงการภาพยนตร์ไทยอย่างยิ่ง “สุริโยไท” ประสบความสำเร็จอย่างยิ่งทั้งด้านรายได้และการยอมรับจากผู้ชมทั้งในประเทศและต่างประเทศและด้านการยอมรับจากสื่อมวลชนให้เป็นภาพยนตร์แห่งสยามประเทศที่หาที่เปรียบมิได้

ต่อมาภาพยนตร์เรื่อง สุริโยไท ถูกนำมาตัดต่อใหม่โดย Francis Ford Coppola ผู้กำกับชื่อดังจากฮอลลีวูด และเข้าฉายในสหรัฐอเมริกา เช่น ลอสแอนเจลิส นิวยอร์ก บอสตัน ฯลฯ ในเดือนกรกฎาคม ปี พ.ศ. 2546 รวมโรงภาพยนตร์ทั้งหมดจำนวน 69 แห่งในสหรัฐอเมริกาโดยใช้เสียงพูดภาษาไทยบรรยายภาษาอังกฤษ มีความยาวทั้งหมด 2 ชั่วโมง 20 นาที ด้วยชื่อภาษาอังกฤษว่า “The legend of SURİYOTHAI” ซึ่งบริษัทที่ซื้อลิขสิทธิ์เพื่อเข้าฉายในต่างประเทศคือบริษัท Sony Picture ซึ่งทางบริษัทมั่นใจว่าภาพยนตร์เรื่องนี้จะประสบความสำเร็จมากกว่า ภาพยนตร์เรื่อง Crouching Tiger Hidden Dragon ที่เคยเข้าฉายมาแล้วในสหรัฐอเมริกา

ข้อสรุปอย่างหนึ่งที่น่าสนใจคือ เรื่องของผู้คนกลุ่มเล็ก ๆ ชนชั้นล่างที่ใครๆ อาจมองข้ามความสำคัญไปนั้น ท่านม้วยวิพากเรื่องเหล่านั้นได้อย่างน่าสนใจ และไม่สามารถมองข้ามความสำคัญไปได้เลย ภาพยนตร์สามารถเล่าเรื่องต่างๆ ในมุมมองที่มองผ่านสายตาของท่านม้วย สร้างสรรเป็นข้อคิดที่เตือนสติคนในสังคมให้ตระหนัก คิดถึงสิ่งนั้นๆ ได้เป็นอย่างดีอย่างน่าประทับใจ

2.2 บทวิเคราะห์เนื้อหาและการเล่าเรื่องของภาพยนตร์

แนวคิดในการวิเคราะห์เนื้อหาในระดับโครงสร้างนั้น มีอยู่ด้วยกันหลายแนวคิด โดยแนวคิดเบื้องต้นที่ผู้วิจัยนำมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ เพื่อช่วยในการวิเคราะห์เนื้อหาและจัดหมวดหมู่เนื้อหาในภาพยนตร์ คือ แนวคิดผังทวิภาวะ หรือคู่ตรงข้ามทางความคิด (Binary Model), ผังแสวงหา (Quest Model) และ สี่เหลี่ยมสัญลักษณ์ (Semiotic Square)

การวิเคราะห์เนื้อหาในระดับโครงสร้างดังกล่าว เป็นความพยายามที่จะจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยความหมายต่างๆ ที่ประกอบกันขึ้นเป็นเรื่องเล่า เพื่อค้นหา “อุดมการณ์ของ

เรื่องเล่าหรือกลไกทั้งหลายที่ทำให้การกระทำในเรื่องเล่าเป็นไปได้⁵ อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดประการหนึ่งในการใช้เครื่องมือวิเคราะห์เนื้อหาเชิงโครงสร้างก็คือ “แนวโน้มที่จะได้ผลวิเคราะห์แบบสรุปรวม ตามที่ผู้วิเคราะห์ได้ตั้งกรอบไว้ล่วงหน้า”⁶ เช่น หากผู้วิเคราะห์มีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องการต่อสู้ทางชนชั้นอยู่ในใจ สิ่งที่ผู้วิเคราะห์จะมองหาและมองเห็น ก็จะเป็นสัญญาณที่สื่อความหมายเกี่ยวกับเรื่องของชนชั้น สำหรับในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยมุ่งที่จะมองหาจินตทัศน์ทางสังคมในภาพยนตร์ของ มจ.ชาติเฉลิม ยุคล ดังนั้นประเด็นหลักในการวิเคราะห์ จึงต้องเกี่ยวพันกับมุมมองต่อสังคมของผู้กำกับภาพยนตร์ ที่ถูกนำเสนอผ่านหน่วยความหมายต่างๆ เป็นสำคัญ

จากการศึกษาวิเคราะห์ภาพยนตร์เรื่องต่างๆ ของ มจ.ชาติเฉลิม ยุคล พบว่า ภาพยนตร์ของท่านมยุ้นั้นมักจะเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับความขัดแย้งภายในตัวตนของคนชั้นล่าง ความขัดแย้งในปัญหาสังคม ความไม่เท่าเทียมกันของคนในสังคมทั้งด้านสิทธิความเกื้อกูล ผลตอบแทนต่างๆ ซึ่งเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของเนื้อหาของภาพยนตร์ทั้งหมดกับคู่ตรงข้ามทางความคิดนี้ สามารถแยกแยะหน่วยความหมายหลักที่สัมพันธ์กันได้ 3 คู่หน่วยความหมายด้วยกัน คือ

1. คู่ความขัดแย้งระหว่างคนกับคน
2. คู่ความขัดแย้งของความเป็นมนุษย์กับพันธนาการทางจิตสำนึก (ความขัดแย้งภายในจิตใจ)
3. คู่ความขัดแย้งกับพลังภายนอก

ภายใต้โครงสร้างทางความคิดดังกล่าว ท่านมยุ้นได้สร้างสรรค์เรื่องเล่าที่วิพากษ์ความเป็นไปของสังคม ผ่านเรื่องราวและเหตุการณ์ในชีวิตของตัวละครอันหลากหลายและผันแปรไปใน ภาพยนตร์แต่ละเรื่องดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁵ ทฤษฎีวิเคราะห์, ชูศักดิ์ และ ประชากุล, นพพร การเปลี่ยนแปลงกระบวนการที่สัมพันธ์กับวิธีการเล่าเรื่องในสื่อมวลชน ใน ศิริยุวศักดิ์, อุบลรัตน์ และคณะ จินตทัศน์ทางสังคมในภาษา สื่อมวลชน (พ.ศ. 2542) หน้า 20

⁶ Estlin, Martin *The Field of Drama* (1987) p. 117

มันมากับความมืด (2515)

มันมากับความมืด ภาพยนตร์แนววิทยาศาสตร์ เกี่ยวกับมนุษย์ต่างดาวถูกทราบมนุษย์โลก ในแนวระทึกขวัญ ที่มีความคล้ายคลึงกับหนังสือ The Invasion Of Bodysnatcher ในทศวรรษ 50 เรื่องราวเกือบทั้งหมดเกิดขึ้นในเวลากลางคืนตามชื่อเรื่อง ภาพยนตร์มุ่งเน้นไปที่การหาคำตอบ ของ สิ่งมีชีวิตประหลาดที่มาพร้อมกับอุกกาบาต ที่สังหารมนุษย์คนแล้วคนเล่า ให้ซึ่งวิธีหยุดยั้ง หาก ในสถานการณ์วิธีการเอาชนะมัน ก็เท่ากับว่ามนุษย์คงต้องสังเวยชีวิตให้การมาของอุกกาบาตถูกนี้ไม่ คุ้มกัน



ภาพเปิดเรื่องจากอวกาศกว้างใหญ่ ที่ปรากฏตัวของอุกกาบาต

ท่ามกลางลำดับเหตุการณ์เริ่มต้นขึ้นเมื่อมีอุกกาบาตประหลาด ตกลงในป่ามรกัดใต้ ของ ประเทศไทย ตัวละครเอกของเรื่องเป็นนักดาราศาสตร์ 2 คนจากกรุงเทพฯ คือ อ.ธงชัย และเสก (สรพงษ์ ชาตรี) จึงออกติดตามหาอุกกาบาตนั้น เมื่อเดินทางไปถึงระนอง ทั้งสองได้ช่วยหลวงโก เศรษฐ์ กับ พนมหลานชาย ให้รอดพ้นจากการโดนกลุ่มโจรปล้น ธงชัย และเสกจึงได้รับการตอบแทนด้วยความช่วยเหลือในการออกติดตามหาอุกกาบาต และได้รับเบาะแสสำคัญจาก ชลดา (นิธนา ชีวานันท์) ลูกสาวของ หลวงโกเศรษฐ์ ที่มาพักผ่อนกับเพื่อนๆ ว่าอุกกาบาตนั้นตกหลังเกาะ ระกำในคืนที่จัดงานวันเกิด ชลดาพาเสกไปดูเกาะระกำ ที่มานางโตน และชลดาก็เล่าเรื่องตำนาน ของคนเฒ่า ถึงที่มาของมานางโตนให้เสกฟัง

เรื่องราวความรักที่ไม่สมหวังระหว่างคนเฒ่า 2 คนที่เป็นศัตรูคู่อาฆาตกัน ระหว่างเกาะระกำ และเกาะมี ลูกชายของหัวหน้าเกาะมีและลูกสาวของหัวหน้าเกาะระกำได้ลักลอบรักกัน จนเกิดเป็น โศกนาฏกรรม เมื่อฝ่ายชายโดนประหารชีวิต ฝ่ายหญิงมากระโดดหน้าผาฆ่าตัวตาย เพราะความไม่ สมหวังในรัก จนกลายเป็นที่มาของชื่อ "มานางโตน"

เกาะระกา ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของชนพื้นเมืองที่เรียกว่า - คนมัว ได้จัดพิธีกรรมวงสรวงต่อเจ้าแม่กาสิ ในคืนหลังจากถูกพายุพัดตก ในฉากนี้ท่านม้วยตั้งใจแสดงให้เห็นถึงความขมขื่นของการแสดงพิธีบวงสรวง ทั้งการออกแบบท่าเต้น เพลงประกอบ รวมทั้งการติดต่อที่ฉับไว เร่งเร้าตามจังหวะดนตรี ซึ่งในฉากนี้ผู้ชมจะคุ้นเคยกับภาพยนตร์ต่างประเทศ เสมือนดูหนังฝรั่ง แต่ข้อดีที่พิธีบวงสรวงไม่เป็นผล เพราะดาวตกมัน คือการปรากฏของสัตว์ประหลาดที่เล่นผ่านนุชกับเกาะระกาอย่างไม่ปราณี



ภาพฉากพิธีบวงสรวงของ"คนมัว"

ความสัมพันธ์ระหว่างเศกและชอลดา ดูเหมือนจะทำให้เรามีมากับความมืด"กลายเป็นหนังรักตามสูตรหนังไทยทั่วไป เมื่อมีตัวชูรส ตัวชิงชายอย่าง ชอนามือ ชายหนุ่มกล้าหาญ ที่หวังจะครอบครองชอลดาเช่นกัน แต่ทำได้เพียงหวังลมๆ แล้งๆ ท่านม้วยได้แทรกเพลงให้ตัวละคร(พนม)ร้อง เพื่อความบันเทิงและผ่อนคลายอารมณ์ ตามอย่างหนังเพลงที่ทำกันในยุคนั้น หรือแม้แต่ฉากการออกเรือเพื่อไปดำน้ำก็มีการร้องเพลงเช่นเดียวกัน ก่อนที่เนื้อเรื่องจะพลิกไปเป็นหนังระทึกขวัญเข้มข้น ที่ไม่เหลือความสวยงามบันเทิงของหนังรักวัยรุ่น และหนังเพลงอย่างช่วงแรกๆ ที่ผ่านมา





ภาพจากเรื่องเพลงของเงือก

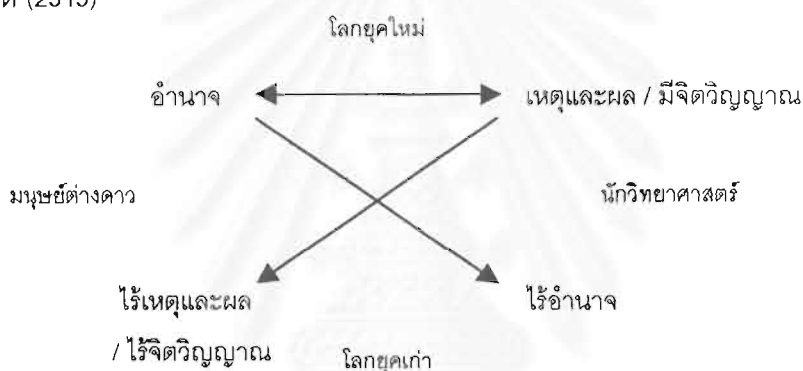
เด็กและพนมดำน้ำหาร่องรอยการตกของอุกาบาต แต่ไม่พบอะไร จึงมุ่งหน้าไปยังเกาะระเก็กพร้อมกับชลดาและเพื่อนๆ พบว่ากลุ่มคนน้ำตูกสัตว์ประหลาดสังหารจนสิ้นทั้งเกาะ เหลือรอดเพียงหญิงสาวคนเดียวชื่อ สาหร่าย ทั้งฝ่ายนักวิทยาศาสตร์ และคนบนฝั่งอย่าง หลวงโกเศษฐ์พนม และชลดา จึงต้องหาทางกำจัดสัตว์ประหลาดที่มากับอุกาบาต ขณะที่เป้าหมายของสัตว์ประหลาดคือย้ายจากเกาะระเก็ก ขึ้นฝั่งมาสังหารมนุษย์บนแผ่นดินต่อไป

ท่านมู๋ย วางความขัดแย้งของเรื่องไว้ที่ มนุษย์ธรรมดา กับ สัตว์ประหลาดนอกโลกที่มีพลังเหนือมนุษย์ ซึ่งเป็นคู่ของความอ่อนแอ กับความแข็งแกร่งกว่า เมื่อมนุษย์เผชิญหน้ากับสัตว์ประหลาด ไม่สามารถทำอะไรได้ เนื่องจากมันมีอาวุธที่เหนือกว่า คือลำแสงจากตา ที่ไว้สังหารมนุษย์ นอกจากนี้ยังสามารถแปลงร่างเป็นมนุษย์ เพื่อหลอกล่อมนุษย์ด้วยกัน มนุษย์จึงต้องตกเป็นเหยื่อของสัตว์ประหลาดอย่างไรทางตอบได้

เรื่องราวดำเนินไปผ่านตัวละครที่เป็นมนุษย์ 3 ฝ่ายด้วยกัน คือฝ่ายนักวิทยาศาสตร์ คนเมืองชนชั้นสูง และคนน้ำ โดยให้ตัวละครฝ่ายคนเมืองและนักวิทยาศาสตร์หาวิธีฆ่าสัตว์ประหลาด ในขณะที่ คนน้ำ ไม่สามารถแสดงถึงวิถีทางการต่อสู้อะไรได้เลย และกลับตีความการมาของอุกา

บาท ว่าเป็นเรื่องเหนือธรรมชาติ ไสยศาสตร์ทั้งสิ้น เป็นสัญลักษณ์ของลางร้าย ตลอดจนมีพิธีกรรม บวงสรวง ต่อเจ้าแม่กาลี ซึ่งก็ไม่สามารถช่วยอะไรได้ ในฉากสนทนาตอนต้นเรื่องระหว่างเศก และอ. ชงชัย ที่สังเกตอุกาบาตผ่านกล้องโทรทัศน์ นั้นบอกว่ามันไม่ใช่อุกาบาตธรรมดา ในขณะที่ฝ่ายคน น้ำเรียกว่า ผีพุ่งได้ และเชื่อว่าเป็นเทวดามาเกิด หรือพิบัติภัยก็ตาม รวมถึงตำนานของผานางโदต เป็นการนำเสนอคู่ตรงข้ามอีกคู่หนึ่ง ในด้านความเชื่อ ระหว่างวิทยาศาสตร์(เชื่อธรรมชาติ - เหตุ และผล) กับไสยศาสตร์ (ความเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติ-ไร้เหตุผล) ซึ่งทำนุ้ยเจตนาให้เห็นถึงวิถีคิด ของกลุ่มคนที่มีต่อปรากฏการณ์ หรือสถานการณ์เดียวกัน แต่ตีความหมายในคุณค่าต่อสิ่งนั้นต่าง กัน แล้วความต่างกันทางความคิดก็นำไปสู่ความต่างด้านการกระทำและการให้คุณค่า

มันมากับความมืด (2515)



ทำนุ้ยเล่าเรื่องให้ฝ่ายคนเมือง เป็นฝ่าย"แกะรอย" ค่อยๆ สรุปลหาเหตุและผล ของที่มาที่ ไปตลอดจนจุดอ่อนของสัตว์ประหลาด ออกมาที่ละเปลาะ ตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ตั้ง แต่การดำนำหาจุดที่อุกาบาตตก จนไปพบปริศนาว่า เกาะระกำได้กลายเป็นเกาะร้างเนื่องจาก คน น้ำถูกบางสิ่งบางอย่างฆ่าตายไปหมด เหลือรอดเพียง สาหร่าย ลูกสาวของพ่อเด่าหมอผีของหมู่บ้าน เรื่อยไปจนกระทั่งสัตว์ประหลาดมายังแผ่นดินใหญ่ ในฉากที่เศกและพนม ต่อสู้กับสัตว์ ประหลาดในร่างมนุษย์ ด้วยปืนสั้นแต่ไม่สามารถทำอะไรได้ จึงต้องหาวิธีการใหม่ๆ เช่นใช้ไฟเผา จึง ช่วยกันทำระเบิดขวดเพื่อใช้ต่อสู้ ซึ่งก็ยังไม่สามารถฆ่าสัตว์ประหลาดได้ ในขณะที่ อ.ชงชัยได้พบ ว่า สัตว์ประหลาดสามารถแปลงร่างเป็นมนุษย์ได้ ทำนุ้ยสะท้อนให้เห็นถึงความละเอียดอ่อนของ กลุ่มมนุษย์ สามารถมีวิธีการแยกแยะโดยพบว่า ถ้าเป็นสัตว์ประหลาดแปลงร่างมา จะไม่มีตาดำ และพยายามวิเคราะห์เซลล์ผ่านกล้องจุลทรรศน์ แต่ก็ไม่สามารถหาคำตอบได้ ต้องจับชีวิตลงก่อน ด้วยฝีมือสัตว์ประหลาด



ภาพการทดลองหาข้อสรุปของสัตว์ประหลาดของนักวิทยาศาสตร์

นอกจากนี้ท่านผู้ชมใช้แสงและเสียงสัญญาณ นอกการรุกรานของสัตว์ประหลาด ที่ปรากฏพร้อมกับภพมวตพิภพคล้ายหนวดปลาหมึกไว้ใช้สังหารมนุษย์ ดวงตากมโตสีเขียวกระพริบ การขยับแบบการปรากฏตัวของสัตว์ประหลาดในความมืดสลัว ที่แสดงความคลุมเครือของภาพ ชวนให้คนดูเคลือบแคลงสงสัย และความได้เปรียบเหนือมนุษย์ธรรมดา ที่มีขอบเขตทัศนวิสัยอันจำกัด ในความมืดกลางคืน หรือในถ้ำผานางโตน ซึ่งเป็นที่ซ่อนตัวของสัตว์ประหลาด ตามกลวิธีของภาพยนตร์ระทึกขวัญ ให้มีนาทีระทึกใจ (Moment of Suspense) ที่มีกลิ่นความเสียเปรียบแก่ตัวละคร ตกอยู่ในสถานการณ์คับขัน ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ (Helpless Character) ให้อยู่ในพื้นที่จำกัดและตัดขาดจากโลกภายนอก



ภาพฉากที่พ่อน้ำ ถูกสัตว์ประหลาดฆ่า โดยใช้สัญญาณเสียงและแสงไฟสีเขียว ฆาตกรรมปรากฏของสัตว์ประหลาดฆ่า

เมื่อเสก และพ่นน้ำ เผารอยไปจนพบที่ซ่อนของยานของสัตว์ประหลาด ในถ้ำผานางโตน ก็ไม่สิ้นลางค่อยๆ คิดหาวิธีทำลายมัน แต่เมื่อกลับไปพบว่า อาจารย์ตนโดนสัตว์ประหลาดฆ่าตาย และเซลล์ที่อ.องชัยทดลองหาวิธีทำลายแต่ไม่เป็นผล กลับสลายไปอย่างไร้เหตุผล วิธีการสุดท้ายคือ



การฝังเจ้าสัตว์ประหลาดไว้ในถ้ำ โดยใช้ระเบิดเปิดปากทางเข้าถ้ำทั้ง 2 ทางเสีย แต่ทว่า สานฟ้าย และธนูสายก็หลงติดอยู่ในถ้ำที่ถูกปิดทางออก เสกและทวง (ตามพี่ ศัสกร) ดำน้ำไปช่วยจากปากทางเข้าถ้ำได้นำ ในที่สุดสานฟ้ายและทวงก็ถูกสัตว์ประหลาดจัดการ ไม่มีชีวิตรอดมาได้

ในที่สุดเสกก็คิดได้ว่าในถ้ำน่าจะมีตามกับได้ ตามเรื่องเล่าของคนน้ำ ที่ชดดาเล่าให้ฟัง จึงไปตรวจหาโค่นรังเพื่อใช้ฉะก้อนแสงจากสายสัตว์ประหลาดไปทำลายตัวมันเอง ในฉากสุดท้าย เสกมีปฏิภาณกล้าคำตอบเรื่องจุดอ่อนของสัตว์ประหลาดพบ จากภาพประมวลผลหลักฐานตัวอย่างของผลที่ตายไป ในฉากนี้ ท่านผู้ยัดภาพดวงอาทิตย์เข้ามาฉายจุดอ่อนของสัตว์ประหลาด และเป็นจุดจบของเจ้าสัตว์ประหลาดเมื่อแสงสังหารของหินสวะก้อนจากโค่นไปทำลายเพดานถ้ำ ปลอ่ยให้แสงสว่างจากดวงอาทิตย์ สาดส่องเข้ามาทำลายตัวมันเองลงอย่างราบคาบ



ภาพจากที่สัตว์ประหลาดฆ่าสานฟ้าย

การต่อสู้ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ประหลาดนั้นจบลงด้วยฝ่ายที่ใช้ "วิทยาศาสตร์" เป็นผู้ไม่มีชัยเหนือฝ่าย"ไสยศาสตร์" หรือฝ่ายที่เหนือธรรมชาติ(มนุษย์) ด้วยการใช้อธิปไตยและเหตุผลเอาชนะสิ่งที่ลึกลับดกสัว เสกและชดดาเป็นตัวแทนของคนใน "โลกสมัยใหม่" ที่เจริญด้วยวิทย์และวิทยาการ มีระบบระเบียบของเหตุผลและหลักการ ที่อยู่เหนือชีวิต ซึ่งพวกเขาสามารถใช้ประโยชน์จากการสังเกตรอบๆ ตัว มาใช้ให้ถูกที่ถูกเวลา

อีกนัยหนึ่งท่านผู้ยัดใช้การปรากฏอย่างลึกลับของอุกาบาต ที่เป็นสัญลักษณ์แทน"ความเชื่อ" ที่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อของคนหมู่มากโดยเฉพาะคนน้ำ หรือ คนที่อยู่ใน"โลกเก่า" ที่ดำรงชีวิตด้วยความศรัทธาและความกลัว ซึ่งก็คือความตายอันเป็นอันตรายอย่างยิ่งของ "การไม่รู้" การ

ต่อสู้กับสิ่งที่เขาไม่รู้ ก็คือการต่อสู้กับความเชื่อที่ยังพิสูจน์ไม่ได้มันเอง เพราะมันก็อันตรายถึงชีวิต เช่นเดียวกัน



ภาพของยศ (สหพันธ์ ธาตวิ) และธรรดา (นิธนา ชีวานันท์)

“มโนภากับความมืด” สร้างขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 โดยท่านผู้หญิงทรงเจียนภท กำกับ ถ่ายภาพ และตัดต่อด้วยตัวท่านเอง นอกจากเนื้อหาของนิยายที่ให้ความแปลกใหม่ของเรื่องแนววิทยาศาสตร์ “มโนภากับความมืด” ยังมีความเป็นหนังไทยสูงมาก มีทั้งบทบู๊ บทตลก บทรัก จากคำนำที่ยิ่งใหญ่ตลอดจนการเดินทางโดยให้ตัวละครร้องเพลงตามแบบหนังเพลงถึง 2 เพลง ความโดดเด่นอยู่ที่เนื้อหาของนิยายที่แตกต่างหลายรสนชาติ มีการเชื่อมโยงระหว่างตำนานความเชื่อ กับเรื่องราวของวิทยาศาสตร์จนกลมกลืน ซึ่งเป็นภาพยนตร์เรื่องแรกที่ไม่ได้มีเนื้อหาสะท้อนสังคมไทยเลย จึงเป็นเพียงหนังสัตว์ประหลาดระทึกขวัญเรื่องหนึ่ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เขาชื่อกานต์ (2516)

เป็นผลงานลำดับถัดมาที่สร้างจากนวนิยายอันโด่งดังของ คุณสุวรรณีย์ สุคนธา ในแนวทางสะท้อนสังคมที่บอกเล่าถึงการต่อสู้กับความไม่ยุติธรรมและอิทธิพลมืดของสังคมไทย ในยุคอำนาจการเมืองถูกสั่นคลอน ซึ่งได้รับการตอบรับที่ดีจากนักวิจารณ์และผู้ชมอย่างล้นหลาม เมื่อภาพยนตร์"กล้า"เสนอสิ่งที่จริงและเหมือนจะเป็นสิ่งต้องห้ามอย่างที่ไม่เคยมีใครทำมาก่อน คือการตีแผ่เล่ห์กลของ "การคอร์รัปชันในระบบราชการไทย" ซึ่งถือเป็นใบเบิกทางให้เกิดการทำหนังเพื่อสะท้อนสังคม จนเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลา 2516 ที่ทำให้กระแสหนังสะท้อนสังคมถูกผลิตออกมาอย่างเสรีมากขึ้น

ฉากเริ่มต้นที่นายท้ายเรือ จุดเทียนให้แสงสว่างท่ามกลางความมืด ตามมาด้วยภาพเหตุการณ์ที่เป็นจุดclimax ของเรื่องคือ เปิดตัวพระเอกของเรื่อง คือ กานต์อย่างคร่ำครวญ เพียงแค่ให้คนดูรู้เท่านั้นว่า คนนี้ชื่อกานต์ และจากนั้นก็เสนอจุดจบของเขา ให้คนดูอยู่ในความสงสัยว่าเหตุใดเขาจึงจบชีวิตลงอย่างนี้ แล้วเรื่องจึงดำเนินต่อไปแบบถ่างย้อนไปในอดีต

ท่านผู้ทำทนายผู้ชมโดยใช้ตอนจบ เปิดเรื่องราวที่จะเล่าทั้งหมดนี้ โดยหมอกานต์โดนยิงตาย ชายเฒ่าชาวเรือที่เข้าไปช่วยเหลือ พร้าพรรณณาด้วยความโศกเศร้าเสียใจว่า " เขาเป็นคนดี เขาเป็นหมอ เขาชื่อกานต์ " เป็นจุดจบที่สรุปถึงผลของการทำทนายอำนาจและอิทธิพลในสังคมเมืองเถื่อน อันเป็นแก่นความคิด(Theme) หลักของเรื่อง ภาพสายน้ำที่ละลายเอาเลือดสีแดงฉานของหมอกานต์ค่อยๆ กลายมาเป็นสายน้ำที่ซาบไปด้วยแสงสีสวยงาม ดังชีวิตที่สดใสแรกเริ่มของชีวิตคู่ ภาพตัดกลับมาที่จุดเริ่มต้นของเรื่องราว ที่งานแต่งงานที่จัดขึ้นตามแบบตะวันตก ของหมอกานต์ (สรพงษ์ ชาตรี)หมอกานต์ที่เพิ่งจบแพทย์ มีอุดมการณ์มุ่งมั่น แต่มีฐานะยากจน กับหญิง (นัยนา ชีวานันท์) สาวชนชั้นกลาง แต่มีชีวิตอิงตามสังคมสมัยใหม่ ซึ่งทั้งสองเสมือนเป็นคู่ตรงข้ามซึ่งกันและกัน แต่มาใช้ชีวิตร่วมกัน และร่วมสร้างครอบครัว

ภาพยนตร์เรื่องนี้ ท่านผู้ต้องการให้รู้ตั้งแต่แรกแล้วว่าพระเอกถูกยิงตายซึ่งเป็นจุดสิ้นสุดของเรื่อง ในขณะที่เดียวกันก็เป็นจุดเริ่มต้นของเรื่องด้วย เป็นการเล่าเรื่องแบบ วงกลม คือ ในที่สุดเหตุการณ์ในเรื่องทั้งหมดจะมารวบที่จุดเดียวกัน ความสำคัญและน่าสนใจของเรื่องไม่ได้อยู่ที่ว่า พระเอกตายหรือไม่ แต่เน้นที่สาเหตุของการตาย ภาพยนตร์ต้องการดึงความสนใจของผู้ชมให้ติดตามเรื่องราวทำไมพระเอกถึงมีจุดจบเช่นนี้

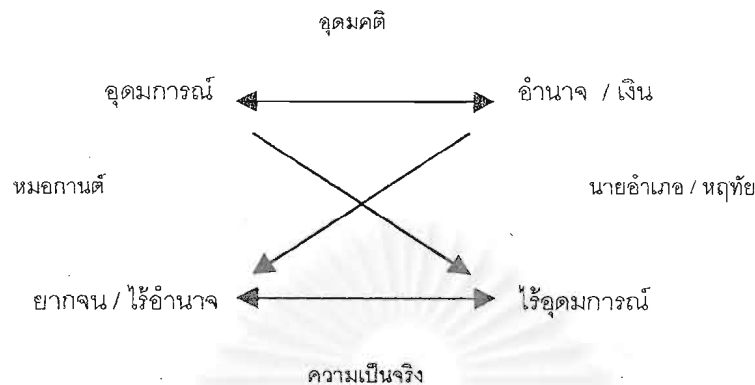
หลังจากงานแต่งงาน ท่ามกลางความงุนงงของเพื่อนฝ่ายหญิง ที่เธอยอมทิ้งความสุขตาม
 ประสาเด็กสาวสมัยใหม่ ไปใช้ชีวิตลำบากลำเค็ญกับสามี ที่ต่างจังหวัดอันห่างไกลความศิวิไลซ์ ทั้ง
 สองเดินทางด้วยรถไฟและรถประจำทางเข้าสู่ อำเภอบางบาดาล จังหวัดพิษณุโลก จากเมืองใหญ่
 เข้าสู่เมืองไกลกันดาร ล้อรถที่หมุนเสียดทานถนนดินลูกรังเต็มไปด้วยหลุมบ่อ เป็นนัยถึงความไม่
 ราบเรียบของสภาพชีวิต ที่ทั้งสองจะต้องพบเจออีกไม่ไกล และท่านม้วยใช้ภาพผู่งว้าวที่สวนกับรถ
 ประจำทาง แบบเคลื่อนไหวนช้าๆ (Slow Speed) เพื่อขบขัน การสวนทางระหว่างความเจริญ กับ
 สภาพไกลปืนเที่ยงที่ทั้งสองเดินทางมาถึง

ภาพยนตร์นำเสนอฉากที่ทั้งสองเริ่มสร้างครอบครัว ที่บ้านพักหลังเล็กๆ ซึ่งเป็นบ้านหลวง
 หญิงเริ่มสร้างโลกส่วนตัวโดยนำของตกแต่งต่างๆ มาประดับประดาบ้านหลังเล็ก ตุ๊กตาหญิงสาว
 รูปแบบต่างๆ รวมทั้งนาฬิกาแขวนผนังจากโตมร (ภิญโญ ทองเจือ) ชายหนุ่มที่หลงรักแต่ไม่กล้า
 บอกรักกับเธอ นัยว่าเธอยังมีอาจตัดขาดจากชีวิตเมืองใหญ่ และโตมรยังเป็นอุปสรรคของชีวิตพวก
 เขาอยู่นั่นเอง ขณะที่หมอกานต์เริ่มต้นหน้าที่หมอ อย่างยากลำบาก เมื่อความเชื่อของชาวบ้านสวน
 ทางกับการรักษาสมัยใหม่ รวมทั้งทัศนคติต่อหมอในเมือง เกี่ยวกับการทุจริตเงินค่ารักษาพยาบาล
 คนไข้รายแรกต้องจบชีวิตลงจากพิษงู เนื่องจากไม่สามารถช่วยเหลือได้ทันเวลา

ฉากที่ชาวบ้านหามคนเจ็บจากการถูกงูกัดมาหมอบที่บ้าน แล้วหมอกานต์บอกกับชาว
 บ้านว่าเขาช่วยอะไรไม่ได้เสียแล้วเพราะมาช้าไป แต่ชาวบ้านไม่เข้าใจกลับหาว่าเขาไม่ให้การรักษา
 พวกเขาพยายามคาดคั้นให้หมอฉีดยาให้คนเจ็บอย่างที่ไม่ชอบบางคนทำ (ฉีดยามั่วแสร้ง
 ว่ารักษาเพื่อเอาเงิน) และต่อว่าหมอบทให้พามาดูอาการในที่ร่ม จึงทำให้คนเจ็บตาย แสดงให้เห็นว่า
 ชาวบ้านนั้นไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องหมอและการรักษาพยาบาลเลย ช้ำยังยึดถือความเชื่อเก่าที่ว่า
 คนถูกงูกัดห้ามเอาเข้าที่ร่ม ท่านม้วยแสดงให้เห็นความลำหลัง นั้นเป็นเหตุผลหนึ่งที่หมอกานต์เลือก
 ที่จะมาปฏิบัติหน้าที่ในที่กันดารแห่งนี้ เขาตระหนักว่าชาวบ้านที่นี้ น่าเห็นใจและต้องการความช่วยเหลือ
 เหลือจากเขานั่นเอง

สิ่งที่หมอกานต์ต้องเผชิญนอกจาก ความขาดแคลนยาและอุปกรณ์การรักษาพยาบาลแล้ว
 เขายังต้องเผชิญกับความริ้วฉานของชีวิตครอบครัว เมื่อความเจ็บป่วยคนไข้ เป็นตัวขัดขวางการ
 สร้างฝันของพวกเขาอยู่ตลอดเวลา ด้วยอุดมการณ์ที่มุ่งมั่น เขาจึงต้องทุ่มเทกับหน้าที่หมอ เป็น
 อันดับแรก และด้วยความเป็นคนตรงไปตรงมา จึงกลายเป็นก้อนหินที่วางไว้ขัดซึ่งอำนาจ อิทธิพล
 ของนายอำเภอซึ่งมีบุคลิกส่วนตัวลุ่มหลงกับวัตถุและบ้ายศศักดิ์ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

เขาชื่อกานต์ (2516)



ทฤทัยเกิดความเบื่อหน่ายจึงขอกานต์ไปทำงาน แต่กานต์ห้ามเอาไว้ตลอดจนใช้การทักท้วงเกี่ยวกับเรื่องการมีลูก ในที่สุดปัญหาการไม่เข้าใจกัน ก็ทำให้ชีวิตครอบครัวของกานต์สับสนลง ทฤทัยก็ทิ้งหมอกานต์กลับไปกรุงเทพฯ ระหว่างนั้นหมอกานต์ก็หุ้มเทการทำงานเช่นเดิม และค่อยๆ พบกับความจริงว่ามีความไม่ถูกต้องซุกซ่อนในพื้นที่แห่งนี้ ตุ๊กตาที่เป็นตัวแทนของทฤทัย ตกลงเมื่อเธอพบกับโตมรอีกครั้ง เป็นนัยถึงอุปสรรคที่เข้ามาในชีวิตคู่

หมอกานต์ได้รับรู้เรื่องราวทุจริตของนายอำเภอมากขึ้น เมื่อครั้งหมวดดำเกิงพาไปกินเหล้าที่บ้านนายยัง หมอกานต์ได้เห็นชาวบ้านติดการพนันไฮโลอย่างอมนแถม และเกิดการโกงกันขึ้นจนทำให้เจ้ามือที่เป็นญาตินายอำเภอบาดเจ็บสาหัส หมอกานต์ไม่สามารถช่วยเหลือได้เนื่องจากขาดแคลนเลือด จึงแนะนำให้นายเขตพาคนเจ็บไปโรงพยาบาลในเมือง เป็นผลให้นายเขตผูกใจเจ็บกับหมอกานต์ยิ่งขึ้น และไปเล่าให้นายอำเภอฟัง

จากที่นายอำเภอเผชิญหน้ากับหมอกานต์ ขณะที่นายอำเภอพบหมอกานต์ ระหว่างทางไปทำงาน เขาเอ่ยปากขอคำปรึกษากับหมอกานต์ เขาจึงหยิบคำลือออกมาจากกระเป๋ายาส่งให้ แต่นายอำเภอกลับว่าคำลือที่เขาต้องการนั้นมีปริมาณมากกว่านี้ และคำลือไม่ใช่ของใคร เป็นของที่ใช้งบทางการซื้อหามาได้ เป็นนัยว่าให้หมอกานต์ร่วมมือคอร์รัปชันทางราชการกับนายอำเภอ แต่เขาปฏิเสธ ความสำคัญของฉากนี้ คือ เป็นการแสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของหมอกานต์กับนายอำเภอไม่ลงรอยกันอย่างเห็นได้ชัด ทั้งยังแสดงว่าไปขัดเส้นทางการทำมาหากินของนายอำเภอ โดยบุคลิกลักษณะส่วนตัวของหมอกานต์ยังเป็นคนตรง และไม่ยอมลงให้กับความไม่ถูกต้อง

เมื่อเหตุร้ายประสบอุบัติเหตุทางรถยนต์กับโดนเร ขณะที่กำลังมางานสัมพันธไมตรี หนอกานต์ได้
 รับโทรเลข และพบว่าหนังสือพิมพ์ลงข่าวเหตุร้ายในเชิงผู้สาว หนอกานต์รีบกลับกรุงเทพฯ เพื่อไป
 เยี่ยมเหตุร้ายและพบว่าเธอความจำเสื่อม ไม่สามารถจำเขาได้ เป็นความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ ในฉาก
 นี้ท่านผู้ช่วยใช้การย้อนสีฟ้า ในฉากที่หนอกานต์เดินทอดอาลัยบนถนนแสดงอารมณ์สูญเสีย ก่อนที่จะ
 เปลี่ยนเป็นภาพแสงสียามราตรี เขาพบเพื่อนเก่าโดยบังเอิญจึงชักชวนหนอกานต์ให้ไปเที่ยวกลางคืน
 เพื่อลืมเรื่องที่ไม่สบายใจ เขาจึงลองใช้ชีวิตแบบสังคมนิยมเหมือนที่เคยกับเธอ ในสังคมที่
 บูชาเงิน ในฉากนี้ปรากฏเสียงเพลงในสถานบันเทิงที่หนอกานต์เข้าไปเที่ยว เนื้อหาของเพลงที่นักร้อง
 สาวขับร้องไปตามจังหวะเร่งเร้าและแสงสีอันฉูดฉาด แต่มันไม่สามารถบรรเทาความเจ็บปวดของ
 หนอกานต์ได้ ท่านผู้ช่วยได้ใช้เนื้อเพลง "เงิน" เป็นเนื้อหาของเรื่องซึ่งเกี่ยวกับความขัดแย้งของกระแส
 สังคมกับอุดมการณ์ของหนอกานต์ และใช้ภาพแบบเคลื่อนไหวช้าๆ (Slow Speed) เพื่อขึงเน้น
 อารมณ์อันรุนแรงของนักร้องสาว



ภาพขณะที่หนอกานต์เดินทอดอาลัยบนถนน ท่านผู้ช่วยใช้การย้อนภาพเป็นสีฟ้าเพื่อขึงเน้นอารมณ์สูญเสียของเขา

หนอกานต์ดื่มจนเมาอย่างมากและกลับมายังห้องพัก ในห้องนี้ท่านผู้ช่วยทรงจัดให้มีแสงไฟ
 กระพริบข้างนอกเกิดลอคดเข้ามา บางส่วนก็ทาบลงบนตัวหนอกานต์เหมือนมันมีอิทธิพลเหนือชีวิตเขา
 ประกอบกับเสียงบรรยาย ที่แทรกเข้ามากรอกหูชักชวนให้เขาทุจริตเรื่องซื้อขายเพื่อจะได้รับเงินส่วน
 แบ่ง ท่านผู้ช่วยตัดภาพไปยังป้ายโฆษณาที่นั่นซึ่งเป็นป้ายของบริษัทฯ และภาพหนอกานต์ที่ปิดหน้าตาไม่
 ยอมรับการกระทำทุจริต เพื่อรักษาอุดมการณ์ที่เขายึดถือ รุ่งเช้าโดนรมาหาเขาเพื่อพูดคุยเรื่อง

เหตุนี้ ก้อนที่หมอกานต์ก็กลับไปอำเภอบางบาต ด้วยความขี้ดแँगในใจว่าเขาหรือโตมรกับแม่ที่เป็นต้นเหตุของความทุกข์ ความบอบซ้ำทั้งร่างกายและจิตใจของเหตุนี้



ภาพในห้องซักของกานต์ ทำานผู้ทรงจัดให้มีแสงไฟกระพริบสว่างนอกเค็ดลอค เข้ามารในห้อง บางส่วนมีภาพตบหน้าตัวของหมอกานต์ ประกอบกับเสียงบรรยายที่เกี่ยวกับเรื่องการทุจริตจัดซื้อยา ส่วนประกอบถึงอิทธิพลของอำนาจเงินที่อยู่เหนือชีวิตเขา

จากที่หมอกานต์ถูกขมขื่นถึงฐานะที่กำลังพวยเรือ หลังจากทีพวยเรือหนีไปหลบใกล้เกาะกลางน้ำ ก็มีรูโผล่มาจากกิ่งไม้ใกล้ๆ จากนั้นแสดงมือว่ารอนๆ ตัวเขามันมีแต่อันตราย หากความปลอบโยนได้ยาก ดูได้จากการจัดองค์ประกอบของภาพ ที่ทั้งจัดให้ตัวพระเอกพวยเรืออยู่ในน้ำ ซึ่งดูไม่มั่นคง และอยู่ในที่โล่งโล่งที่กำลังในขณะทีคนร้ายขุมอยู่ในที่ลับซึ่งเห็นพระเอกได้อย่างชัดเจน เมื่อหมอกานต์พวยเรือไปหลบแล้ว ก็ยังต้องเจอกับรู ซึ่งเป็นสัญลักษณ์บ่งบอกถึงภัยอีกอย่างหนึ่งที่หมอกานต์ต้องเผชิญ

นอกจากภัยธรรมชาติ และความขาดแคลนแล้ว รูพิขในเรื่องที่มีอยู่ชุกชุม ชาวบ้านเป็นตัวแทนของความร้ายกาจของอิทธิพลมืดของคนในพื้นที่ ที่จึงจะทำร้ายโดยที่ไม่มีโอกาสให้เห็นตัว ทั้งชีวิตของคนในอำเภอและหมอกานต์ ทั้งความเชื่อและทัศนคติของคนบางบาตที่เกี่ยวข้องกับชีวิตหมอกานต์ ส่วนไม่ต่างกับคนในสังคมเมืองหลวงที่มุ่งหาแต่ผลประโยชน์ใส่ตัว ไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อคนรอบด้าน เช่น นายอึ้งที่คิดสินบน และจับปลานในฤดูวางไข่ บ่อนไฮโลที่นายอำเภออยู่เบื้องหลัง แม้แต่หมวดคำเก็ง เพื่อนสนิทของหมอกานต์ ก็ไม่ยอมรับลูกในท้องของเด็กสาวที่กระทำชำเราขณะที่กานต์ไม่อยู่ โทมรที่ใช้อิทธิพลของญาติผู้ใหญ่ทำให้หมอกานต์ไปต่างประเทศ ต้อง

เห็นห่างกับเหตุร้าย รวมทั้งสื่อหนังสือพิมพ์ที่ลงข่าวโดยหวังเพียงยอดขาย แต่ผลกระทบละเลร้ายจนทำให้ชีวิตครอบครัวร้างรานาน

หมวดดำเกิงเดือนหมอกกานต์ ให้ทำตัวไม่แข็งตรงเกินไป ทั้งๆ ที่หมอกกานต์ไม่ได้ขัดขวางผลประโยชน์ของนายอำเภอทุจริต แต่ก็ไม่โอนอ่อนไปตามกระแส หมอกกานต์รู้เรื่องการทุจริตของนายอำเภอ และไม่ยอมช่วยเจ้ามือ ญาตินายอำเภอที่โดนแทง เหตุผลเพราะขาดแคลนเลือด ไม่ใช่ข้อคดีใดๆ เป็นผลให้เจ้ามือเสียชีวิตในโรงพยาบาลในเมือง ถึงกระนั้นพวกนายอำเภอก็ไม่ไว้ใจ ยังคงหวาดระแวงว่า หมอกกานต์จะไปฟ้องผู้บังคับบัญชา เมื่อนายอำเภอโดนสอบสวนความพยายามพิทักษ์ตนเอง จึงเป็นจุดโกลั้บของหมอกกานต์

หมอกกานต์กลับไปกรุงเทพตามคำสั่งเรียกตัว และเขาทำให้ความทรงจำเหตุร้ายกลับคืนมาด้วยความรักที่เขาไม่เคยแสดงออกต่อเธอ มันยังทำให้ตัวเขาเปลี่ยนแปลงไปด้วย เมื่อเขาตระหนักถึงความต้องการความรักที่แท้จริงจากเหตุร้าย ที่เป็นสิ่งที่มีค่าในชีวิตเขาไม่ใช่เพียงแค่อุดมการณ์เพียงอย่างเดียว ในฉากที่กานต์ใช้กำลังขึ้นใจเหตุร้าย ท่านมู่ย์ใช้ภาพเคลื่อนไหวช้าๆ (Slow Speed) กับเสียงดนตรีประกอบทำนองเศร้าโหยหวน และตัดสลับภาพในอดีต (Flash Back) เพื่อแทนความทรงจำของเหตุร้ายที่ได้กลับคืนมาอีกครั้ง เมื่อหมอกกานต์กลับมาอำเภอบางบาดาลอีกครั้ง ก่อนที่จะไตร่ตรองเรื่องไปดงงานต่างประเทศ เขาจึงต้องจบชีวิตในสายน้ำด้วยกระสุนปืนที่กวาดรั้วสุราษฎร์ธานี สลายฝัน สิ้นเวยชีวิตและอุดมการณ์ ให้กับความฉ้อฉลของกลุ่มอำนาจอิทธิพลมืดในสังคม

ฉากของเรื่องถูกแบ่งแยกอย่างเด่นชัดระหว่างกรุงเทพฯ กับอำเภอบางบาดาล ซึ่งมีความแตกต่างอย่างเด่นชัดของความเจริญทางวัตถุ ระหว่างบ้านของเหตุร้ายที่กรุงเทพฯ และบ้านที่อำเภอบางบาดาล ท่านมู่ย์ใช้ความต่างของการจัดแสงและการใช้สี ในห้องของเหตุร้ายให้มีสีอันสดใสอย่างสีเหลือง สีแดง กับการจัดแสงที่ค่อนข้างสว่างกว่า บ้านที่บางบาดาล ที่เป็นบ้านสีไม้ธรรมชาติ และการจัดแสงแบบ Low Key ที่แสดงถึงความสัมพันธ์ บรรยากาศที่หม่นหมอง สภาพครอบครัวที่แตกร้างของกานต์กับเหตุร้าย



ภาพของหญิงกำลังตกแต่งบ้านใหม่ที่บางบาล

สัญลักษณ์ที่ปรากฏในเรื่องถูกใช้อย่างเน้นเด่นชัด โดยเฉพาะสิ่งที่เป็นตัวแทนของหญิง นั่นคือ "ตุ๊กตา" ที่แสดงถึงบุคลิกลักษณะ(Character) ของสาวในเมือง และใช้เป็นตัวแทนของตัวเธอในฉากที่เธอพบกับโตมร และนาฬิกาของโตมรที่ปรากฏในบ้าน ย่อมเป็นนัยถึงการพยายามเข้ามาเป็นอุปสรรคของชีวิตคู่ของคนทั้งสอง และสัญลักษณ์บางอย่าง บ้างก็ปรากฏอยู่ในการจัดวางองค์ประกอบในกรอบภาพ เพื่อสื่อความหมาย (Mise-en-scene) อย่างเช่น การจัดภาพร่วมกรอบภาพ (Frame) ระหว่างกานต์กับตุ๊กตาของหญิง ย่อมมีความหมายว่ากานต์กำลังคิดถึงเธออยู่



ภาพนาฬิกาของโตมร ที่เป็นของขวัญแต่งงานที่ปรากฏภาพ ด้วยการจัดวางองค์ประกอบในกรอบภาพ (Mise-en-scene) ในลักษณะเช่นนี้ เป็นนัยถึงสาเหตุของความว้าวุ่นในชีวิตคู่ของคนทั้งสอง



ภาพของงานดีกับตุ๊กตาของหนูๆ



ภาพภายในห้องของนายอำเภอ

ในห้องของนายอำเภอ มีการใช้อุปกรณ์ประกอบฉาก ที่ประกอบถึงของบุคคลิกลักษณะ (Character) นายอำเภอทิวทัศน์คนนี้ คือ "ทิวทัศน์" ที่เขามอบและห้อง ซึ่งดูดูร้ายน่าเกรงขาม ซึ่งก็สอดคล้องกับในฉากนี้ที่นายอำเภอกำลังวางแผนจะไปยิงหมอกานต์

"เขาชื่อกานต์" เป็นภาพยนตร์เรื่องแรกของท่านมู๋ ที่ทำออกมาในแนวทางสะท้อนสังคม ซึ่งมีความโดดเด่นในการจัดองค์ประกอบภาพ การใช้สัญลักษณ์อย่างเป็นระบบ ซึ่งแสดงความเป็นผู้ชำนาญในการเล่าเรื่องอย่างมีชั้นเชิงของท่านมู๋ จุดเด่นอีกประการหนึ่งคือการลำดับภาพ ที่นำตอนจบมาเฉลยตั้งแต่แรก แต่สามารถควบคุมอารมณ์ของหนังให้เกิดความเป็นต้นในฉากจบจากสุดท้ายของเรื่องนี้ ท่านมู๋ใช้ภาพของหมอกานต์ถูกยิงเคลื่อนไหวอย่างช้าๆ (Slow Motion) เพื่อยับ

เน้นอารมณ์ความสูญเสีย รวมทั้งการออกแบบเสียงปี่ให้ปรากฏดังขึ้นซ้ำๆ (Delay) ผสมกับเสียงฝนตก จนเกิดความเงียบท่ามกลางเสียงฝนเหล่านั้น ก่อเกิดผลลัพธ์ที่น่าสะเทือนใจในที่สุด



สถาบันวิทยบริการ
วาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เทพธิดาโรงแรม (2517)

หลังจากได้รับความสำเร็จ จากภาพยนตร์แนวสะท้อนสังคม “เขาชื่อกานต์” ไปแล้ว ท่านม้วยก็เริ่มผลิตผลงานภาพยนตร์สะท้อนสังคม ของชนชั้นล่างที่ถูกหลอกมาขายตัวในเมืองใหญ่ ซึ่งเป็นบทประพันธ์ของ ณรงค์ จันทร์เรือง ในเรื่องนี้สะท้อนแง่มุมของหญิงสาวต้องเลือกก๊กสู้กับสังคมที่โสมม และต้องเลือกระหว่างการยอมรับสภาพที่เป็นอยู่กับการกลับไปเป็นผู้หญิงที่อ่อนโยน น่าทะนุถนอมอย่างแท้จริงทั้งร่างกายจิตใจ

ท่านม้วยเริ่มเปิดเรื่องด้วยภาพมาลีนอนเปลือยเปล่า เสียงคำหวานของชายหนุ่มที่ชื่นชมความสวยงามของเธอและชักชวนให้เธอเดินทางไปกรุงเทพฯ เพื่อไปเป็นดารา บรรยากาศของวันสงกรานต์ เธอบอกกับที่บ้านว่าจะไปเล่นน้ำในเมือง แต่ความเป็นจริงเธอกลับไปมีเพศสัมพันธ์กับหนุ่มคนรัก ในฉากนี้ท่านม้วยตัดสลับภาพอย่างรวดเร็วเพื่อเปรียบเทียบระหว่างการเล่นน้ำในบรรยากาศสงกรานต์กับการเล่นน้ำกามในเชิงกามารมณ์ เน้นอารมณ์ของผู้ชมอย่างมาก

จากความฝันของมาลี (วิยะดา อุมารินทร์) สาวเชียงใหม่ผู้หวังจะมีอนาคตที่ดี และปรารถนาให้ครอบครัวของเธอมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มาลีจึงยอมหนีตามชายคนรักเข้ากรุงเทพฯ แต่ถูกคนรักหลอกลงให้เสียพรหมจรรย์ แล้วขายให้กับโรงแรม่านรูดภายใต้การควบคุมของแมงดาสุดโหด คือ โทน (สรพงษ์ ชาตรี) เขายังบังคับมาลีให้บริการแก่เสียคนแรก ซึ่งในฉากนี้ ท่านม้วยจัดแสงให้ห้องเป็นโทนสีแดง เพื่อเน้นเกี่ยวกับอารมณ์ทางเพศ และตัดสลับภาพน้ำสีแดงเดือด ที่ดูคล้ายนรกอเวจี เข้ามาในภาพที่เธอมีสีหน้าทนทุกข์ทรมานจากการโดนคุกคามเรื้อรัง และกลับกลายเป็นภาพหยดน้ำตกกระทบผิวน้ำ แม้เป็นคลื่นกระจายออกไปเมื่อกิจกรรมทางเพศของผู้ซื้อบริการสิ้นสุดลง

วันเวลาผ่านไป มาลีเริ่มชินชากับการทำงานขายเรื้อรัง เธอปฏิบัติงานได้ดีกว่าหญิงที่มาทำงานก่อนหน้าหลายๆ คน จนโทน มอบความเชื่อใจและเอ็นดู มาลีนี่กว่าเขามอบความรักให้ แท้ที่จริงแล้วเพราะมาลีไม่ทำตัวตื้อตึง เธอปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ เป็นตัวทำเงินให้โรงแรมและผลประโยชน์สู่โทนด้วย จนโทน(แมงดาสุดโหด) ขนานนามเธอเป็น “เทพธิดาโรงแรม” เธอให้ความรักและความสุขกับชายมากมายที่มาใช้บริการ อย่างเคยชิน แต่สิ่งที่ไม่เคยได้เลยคือความรักที่แท้จริง

โรงแรมที่เป็นบ้านของเธอ เปรียบเป็นวิมานแห่งกามารมณ์ ที่เต็มไปด้วยกิเลสตัณหาของชายที่ใช้บริการ และเธอต้องทำไปตามบทบาทหน้าที่ซึ่งคนอื่นกำหนดให้ คือบำรุงบำเรอความสุขแก่ชายทุกคนโดยดุษฎี และเธอกลับหลงไปว่าโรงแรมคือบ้านที่เปี่ยมไปด้วยความสุข ไม่ต้องตื่นตระการเลือกกระแสน เหมือนโลกที่แสนแค้นทุกข์ยากที่เธอหนีจากมา เธอสนองความสมหวังและความสุขกับชายมากมายที่มาใช้บริการอย่างซาซิม เมื่อครั้งใดที่มีหญิงสาวถูกล่อลวงมา เธอจะปลอบประโลมหญิงสาวเหล่านั้นให้เชื่อฟังและว่าง่าย ให้มีชีวิตรอดจากการข่มขืนของพวกเขา เมื่อไหนได้สาว เด็กโง่ที่มาจากบ้านเดียวกับมาลี และดาวถูกข่มขืนอย่างหนักเพราะไม่ยอมขายบริการ เธอพยายามช่วยดาว ดาวบ้านเดียวกับมาลีขโมยริบระดากรรม เช่นเดียวกับเธอ เพื่อจะมีชีวิตรอดต่อไป นั่นคือเธอพยายามยอมรับสภาพของตัวเองว่าเธอไม่อาจหนีจากวังวนของชีวิตชายตัวและเธอกำลังยึดเย็บความคิดในมุมมองของตัวเองแก่หญิงสาวรุ่นต่อๆ ไป

เธอบอกดาว เด็กสาวจากบ้านเดียวกับที่ถูกหลอกมาขายตัวว่า “งานอย่างนี้ยิ่งดีกว่าการไปพูดตืนกิน” เพราะงานขายบริการมันสบาย มีที่อยู่พำนัก ไม่ต้องกระเสือกกระสน นั่นคือเธอพยายามยอมรับสภาพของตัวเองว่าเธอไม่อาจหนีจากวังวนของชีวิตชายตัว โรงแรมเปรียบดังโลกที่กักขังเธอ ไม่ให้พบเจอกับความรักและอิสระภาพที่แท้จริง ทำหน้าที่ใช้การถ่ายภาพผ่านซีลูกทรงเหล็กตัดของหน้าต่าง ทำให้ดูเหมือนมาลีถูกจองจำภายในคุก การจัดองค์ประกอบภาพเช่นนี้ ก็เพื่อแสดงว่า“โรงแรม” ก็ไม่ต่างอะไรจาก“คุก” นั่นเอง

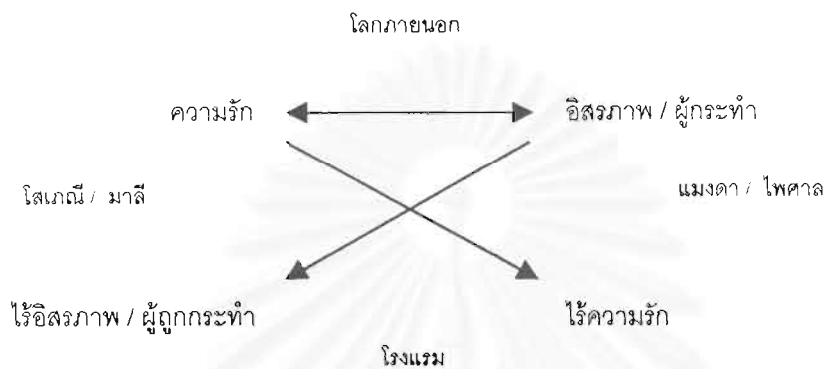


ภาพการจัดองค์ประกอบภาพด้วยการถ่ายภาพตัวละครผ่านซีลูกทรง เพื่อสื่อความหมายว่าตัวละครถูกจองจำ และไร้อิสระภาพเหมือนอยู่ภายในคุก

ทำหน้าที่ของวิพากษ์วิจารณ์เจ้าหน้าที่บ้านเมืองด้วยเช่นกัน โดยวางตัวละครตำรวจที่มากใช้อำนาจข่มเหงข้อผู้หญิง และดูถูกเหมือนหมูหมา โทณจึงก่อการวิพากษ์เพื่อปกป้องเด็กของตนเอง

เสี่ยชีวิต และโรงแรมถูกตำรวจเข้ามาหลายช่อง มาลีระหกระเหิน เวิร์นไปในกรุงเทพฯ ทำนุ้ยใช้เพลงประกอบบอกเล่าความคิดถึงบ้านของมาลี และเสียดสีเมืองกรุงเทพฯ โดยใช้ภาพความทรุดโทรมล้อกับเนื้อเพลงที่มีเนื้อหาบรรยายความศิวิไลซ์ของวัตถุ ในระหว่างที่เธอเดินอย่างไร้จุดหมาย

เทพธิดาโรงแรม (2517)



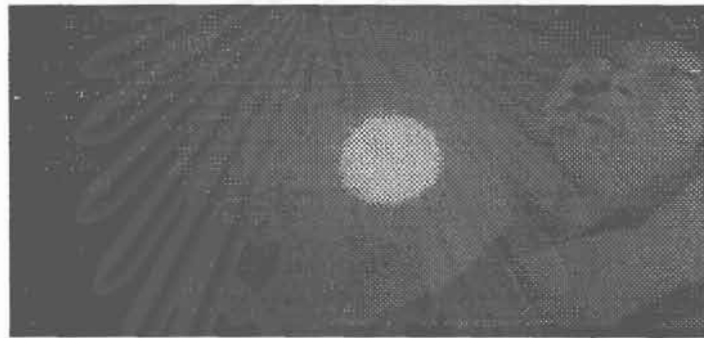
เมื่อมาลีพบ โกเล็ก แมงดาที่เคยอยู่โรงแรมที่เธอหนีออกมา เขาช่วยเหลือเธอให้มีที่พัก ในโรงแรมอีกครั้ง โกเล็กไม่ได้บังคับมาลีให้ขายบริการ เนื่องจากโดนตายแล้ว เธอตัดสินใจไม่กลับบ้าน จนกว่าจะมีเงิน แต่ในที่สุดเธอก็หนีไม่พ้น เธอสมัครใจกลับมาเป็นโสเภณีอีกครั้ง เพราะคิดว่าอาชีพนี้สบาย และได้เงินมากพอที่จะส่งเสียที่บ้านได้ มาลีตัดสินใจไปเรียนตัดเสื้อควบคู่กับการขายบริการ เพราะเธอหวังที่จะเลิกอาชีพขายตัวสักวันหนึ่ง

ฉากบ้านที่เชียงใหม่ถูกสร้างจากการลงแรงของเพื่อนบ้าน และเงินที่มาลีส่งเสียมาทุกเดือน ทำนุ้ยยังคงตัดสลัภาพเพื่อเปรียบเทียบการสร้างบ้าน ที่ค่อยๆ เพิ่มเติมขึ้นทีละเล็กละน้อย สลับกับบรรดาลูกค้าน้ำหนักหลายตาที่มาลีให้บริการ จนบ้านที่เกิดจากน้ำพักน้ำแรงของการขายเรือนร่างของเธอนั้นสร้างเสร็จ ทำนุ้ยตัดภาพ 2 เหตุการณ์อย่างเย้ยหยัน แสดงการก่อเกิดของสิ่งหนึ่งจากการทำลายของอีกสิ่งหนึ่งไปพร้อมๆ กัน

มาลีมุ่งมั่นเรียนตัดเสื้อ เพื่อพยายามหนีจากชีวิตที่เหลวแหลก จนได้พบไพศาล (สมภพ เบญจาธิกุล)ชายหนุ่มที่มอบความรักให้เธอ ภายนอกไพศาลเป็นหนุ่มที่สุภาพเรียบร้อย ไม่รู้ว่ามาลีเป็นผู้หญิงหากินไพศาลจะขอมาลีแต่งงานด้วย เธอพยายามปกปิดฐานะที่แท้จริงไม่ให้ไพศาลรู้ตลอดจนทำทุกวิถีทางเพื่อไพศาล แม้แต่ให้ยืมเงินเพื่อไพศาลเขาไปลงทุนเปิดกิจการร้านอาหาร แต่ในที่สุดเธอก็พลาดขณะขายบริการ เธอตั้งท้องแต่เธอไม่ยอมกินยาขับ เนื่องจากกลัวเป็นบาปแต่อีก

ใจหนึ่งเธอก็กลัวไพศาลจะรู้ และไม่ยอมรับเธอ สุดท้ายเธอจึงต้องไปรีดลูก เธอต้องทนเจ็บปวดทรมาน เพื่อความรักของเธอที่มีต่อไพศาล

พรหมจรรย์ เปรียบเสมือนสัญลักษณ์ของสาวบริสุทธิ์ ไม่ใช่โสเภณีอย่างที่เธอเป็น แม้ว่ามาลีจะไม่ใช่สาวบริสุทธิ์ แต่สำหรับเธอมันเป็นที่เธอต้องมอบให้ไพศาล ชายหนุ่มที่เธอรักอย่างท่วมท้น ดังที่เธอบอกโกเล็กว่า “มาลีเป็นสาวพรหมจรรย์สำหรับไพศาล” พรหมจรรย์ คือความรักแท้ เป็นสิ่งที่เธอต้องการ เพื่อคุณค่าของตัวเองเธอตามความคาดหวังของสังคม และเธอก็ไม่มีวันได้เหมือนความรักที่เธอไขว่คว้าตลอดมา



ภาพในฉากที่มาลีทำแท้ง ท่านมัยทรงใช้การซ้อนภาพของแสงสี ลงบนใบหน้าที่เจ็บปวดของมาลี และบรรยากาศของภาพเป็นสีแดง ซึ่งแสดงถึงความเจ็บปวดทรมาน การจัดองค์ประกอบภาพเช่นนี้คล้ายคลึงกับบรรยากาศฉากที่มาลีบริการแขกคนแรก

คำหล้า เป็นเด็กอีกคนหนึ่งที่ไม่โดนหลอกบังคับมาขายตัว มาลีจึงปฏิบัติกับเธอเช่นเดียวกับดาว ในอดีต คือบอกให้หล่อนยอมรับชะตากรรม ให้อยอมขายตัว แต่คำหล้าไม่ยอม สุดท้ายคำหล้าจึงเลือกความตาย แทนที่จะโดนพวกแมงดาซอม เหตุการณ์นี้จึงทำให้มาลีใคร่ครวญว่า แท้จริงแล้วเธอก็มีทางเลือก หรือจะยอมจำนนกับชีวิต หากการต่อสู้เพื่ออิสรภาพของคำหล้าถูกตัดสินกลับกับภาพถ่ายเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ที่ประชาชนได้รับชัยชนะจากอำนาจเผด็จการ เป็นนัยว่าคำหล้าก็ได้อิสรภาพเช่นเดียวกัน แม้เธอจะต้องแลกด้วยชีวิตก็ตาม



ภาพการต่อสู้ของค้ำจัญจ่า ฟ่านเมือยพรรคต่อสู้จากลุ่มสูง แสดงภาวะต่ำต้อยและภาระงานหนักของตัวเธอ



ภาพที่ฟ่านเมือยออกไปอย่างจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516

ในช่วงแรกฟ่านเมือยเสนอภาพในห้องพักของมาลี มีแค่แสงไฟสะท้อนจากแสงไฟโคมระยาศากสีส้มกระพริบระยิบระยับ ซึ่งฟ่านเมือยทรงออกแบบฉากในห้องโดยใช้แสงไฟจากป้ายโคมระยาศงไฟลอดเข้ามาในห้องมาลี เพื่อเป็นตัวแทนชีวิตกลางคืนของเธอนั่นเอง แต่ภายหลังจากนี้ มาลีพบว่าไพศาลเป็นคนคิดการพินม กินเหล้าสูบบุหรี่ เธอกลับมาที่ห้องพักของเธอ ที่บัดนี้ไร้แสงไฟสีสดใส มีแค่แสงไฟสีฟ้าที่ดูหม่นหมองเล็ดรอดเข้ามา แสดงความทุกข์ใจอย่างสาหัส เธอตัดสินใจในที่จะเลิกเป็นโสเภณี และจะเปิดร้านตัดเสื้อ เมื่อเขียนตัดเสื้อสำเร็จ



ภาพมาลีตกต่ำ เนื่องจากไม่มีแรงเหลือเธอ และพบว่าไพศาลเป็นคนไม่ดี

วันที่รับปริญญาบัตร มาลีมาหาไพศาล และพบว่าไพศาลนอนกับผู้หญิงอื่น และไพศาลก็รู้ว่าเธอเป็นโสเภณีเนื่องจากเคยแอบสะกดรอยตามไป สุดท้ายไพศาลก็ไม่ต่างจากผู้ชายทั้งหลาย ที่มาเกี่ยวพันในชีวิตที่มองเห็นเธอเพียงเปลือกนอก หวังเพียงเรือนร่างของเธอ และเงินของเธอ ไม่ต่างจากเมงดาที่หากินกับโสเภณี เธอหนีออกมา ในฉากนี้ท่านม้วยทรงวางกลองเอียงจากแนวระนาบ เพื่อสื่อถึงความไม่มั่นคงของสภาวะอารมณ์ของตัวมาลี มาลีวิ่งออกมาจนเกือบโดนรถชน ชายเจ้าของรถต้องการแสดงความรับผิดชอบจึงนำเธอไปส่งโรงพยาบาล



ภาพมาลีวิ่งหนีออกจากบ้านไพศาล หลังเห็นไพศาลไม่ซื่อสัตย์

ระหว่างทางที่ขับรถไปโรงพยาบาล ชายหนุ่มพยายามพูดคำหวานชื่นชมความสวยของมาลี แต่ภาพที่เห็นกลับกลายเป็นใบหน้าของชายหนุ่มในอดีต ไม่ว่าจะเชษฐี แฟนคนแรกของมาลีและเป็นผู้ชายที่หลอกเธอมาขายตัวในกรุงเทพฯ โทณ เมงดาสุดโหด และไพศาล ชายที่มาลีมอบให้ทุกสิ่งทุกอย่างแต่กลับทรยศเธอ ต่างก็เป็นชายที่แสวงหาผลประโยชน์จากเธอ ปราศจากรักที่แท้จริง ท่านม้วยตัดสลับภาพชายเหล่านี้ กับภาพโรงแรมต่างๆ เพื่อสื่อความหมายถึงจุดประสงค์ที่แท้ของผู้ชายเหล่านี้ มาลีตัดสินใจลงจากรถ เดินเข้าร้านเสื้อผ้า และกลับออกมาในชุดใหม่ เธอกลายเป็นคนใหม่ ทั้งเสื้อผ้าที่เคยสวมใส่ เดินจากไปโดยทิ้งอดีตไว้เบื้องหลัง

ท่านม้วยสร้างตัวละครผู้ชายตัวหลักอย่างโทณ และโกเล็ก ให้มีลักษณะกลมกล่อมกว่าตัวละครอย่างเมงดาคนอื่นๆ โดยมีความเห็นอกเห็นใจต่อมาลี และเป็นที่พิทักษ์ ดูแลเหมือนกับจะเป็นผู้มอบความรักที่แท้จริงให้เธอได้ แต่คนเหล่านั้นก็มองเธอในแง่เป็น"วัตถุ"ที่ให้ผลประโยชน์และสนองอารมณ์ของผู้ชาย เช่นชายทั่วไป มาลีจึงตระหนักว่าเธอต้องเลือกออกจากโรงแรมที่กักขังเธออยู่ เพื่อที่เธอจะเป็นอิสระและมีความรักได้อย่างแท้จริง



ภาพการคัดต่อภาพสลับใบหน้าชายในชุดเข้ามก โดยใช้บทสนทนาที่ชายเหล่านี้เคยพูดกับญาติ ซึ่งเน้นถ้อยคำประณามคนอื่นแท้จริง ซึ่งคำมาของผู้หญิงเป็นเพียงวัตถุ หรือเพียงเงาของของญาติ

จดหมายเหตุโรงแรม เป็นภาพยนตร์ที่ทำอยู่ใช้เทคนิคด้านภาพเป็นอย่างมาก เช่น การซ้อนมิติ ภาพและใช้ภาพของแสงสีจุดขาดเชื่อมต่อกัน เพื่อสร้างความรู้สึกสับสนให้แก่คนดู และแสดงภาวะเจ็บปวดของตัวญาติ ในหลายๆ จาก ซึ่งแสงสีนี้ได้ถูกเน้นให้ปรากฏอยู่ตลอดทั้งเรื่อง โดยเฉพาะในท้องของญาติ เพื่อสะท้อนประเด็นเกี่ยวกับชีวิตที่อยู่ในวังวนของแสงสีในเมืองหลวงนั่นเอง

สถาบันวิทย์บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผมไม่อยากเป็นพันโท (2517)

ผลงานลำดับต่อมาของท่านม้วยเป็นผลงานที่สร้างจากบทประพันธ์ของ พ.ต.ต. ประชา พูนวิวัฒน์ เนื้อเรื่องเกี่ยวกับการจารกรรมข้อมูลข่าวสารที่ต้องปลอมแปลงตน เป็นนายทหารยศสูง แห่งประเทศเชียงวาง ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ เขาต้องระวังความปลอดภัยต่อชีวิตตลอดเวลา เมื่อทั้งประเทศที่หนุนหลังอยู่กำลังตามเก็บเขา และประเทศไทยที่เขาอุทิศชีวิตในการปฏิบัติภารกิจให้อาจเกิดการเข้าใจผิดว่าเขาเป็นฝ่ายตรงข้าม ยิ่งนานวัน ยิ่งอันตราย และเขาไม่อยากจะเป็น พันโททองก้อน เสียแล้ว เมื่อเขาต้องสูญเสียความเป็นตัวจริง และอิสรภาพในความรักที่ใจเขาปรารถนาต่อหญิงผู้หนึ่ง

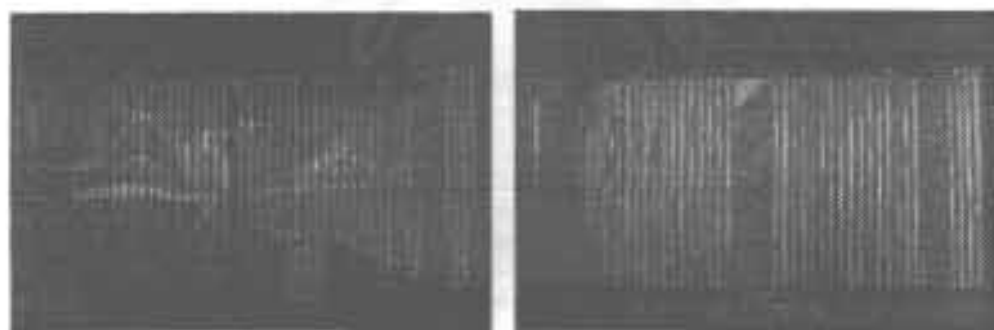
เมื่อพันโททองก้อน จันทรกระจ่าง แห่งประเทศเชียงวาง เสียชีวิตโดยปริศนา ทางประเทศไทยได้ส่งเจ้าหน้าที่สืบราชการลับปลอมตัวเป็นพันโททองก้อน เพื่อแทรกแซงและสืบความลับที่เกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ **ฟ้าลั่น** (สมภพ เบญจาธิกุล) นักบินหนุ่มที่มีใบหน้าคล้าย พันโททองก้อน ซึ่งใช้ใบหน้า และเบื้องหลังของพันโททองก้อน ที่มีเงินแดงเป็นผู้หนุนหลังอยู่ สืบหาข่าวสารและทำงานให้ประเทศไทย จากแหล่งข่าวลับ โดยมีร้อยตรีศักดิ์ ชาติชาย หรือ **ตุ้ม** (ศธา อภัยวงศ์) เจ้าของอู่ซ่อมรถที่สนิทสนมกับครอบครัวของพันโททองก้อน เป็นสายให้ประเทศไทยอีกคนหนึ่งคอยช่วยปกปิดตัวจริงให้เขา และสำหรับผู้ที่ล่วงรู้ว่าเขาเป็นใคร ย่อมไม่มีโอกาสมีชีวิตต่อไป

ท่านม้วยใช้ฉากเปิดเรื่องเป็นฉากที่เฮลิคอปเตอร์บินเพื่อให้ทหารโดดร่มลงสู่พื้นที่เป้าหมาย มีการใช้เพลงประกอบ ถ่ายภาพจากทั้งบนเฮลิคอปเตอร์และจากพื้นดิน แม้ว่าในปัจจุบันจะมีเทคนิคการถ่ายทำที่ทันสมัยและได้ภาพที่สวยงามสมจริงมากกว่าก็ตาม แต่ในช่วงเวลานั้น นับว่าเป็นความพยายามที่จะให้มุมมองใหม่ๆแก่ผู้ชม ในส่วนของเพลงประกอบที่ทั้งเนื้อร้องและดนตรีสอดคล้องและให้อารมณ์ไปกับเนื้อเรื่อง ถือเป็นการแสดงความใส่ใจในรายละเอียดต่างๆ เพราะโดยมากแล้ว คนทำหน้าที่ของไทยไม่ค่อยให้ความสำคัญกับเพลงหรือดนตรีประกอบมากนัก

ฟ้าลั่น ได้ติดต่อสายลับสาวฉวย **เหียนยิฉันทร์** คนที่เคยติดต่อกับ พันโททองก้อน ที่ผู้บังคับบัญชาให้ระวังไว้ ที่โรงหนังลานช้าง งานชิ้นแรกนำไปให้ตัวแทนขบวนการไทยอิสระ ที่เกาะกลางน้ำโขง ฟ้าลั่นมอบให้พี่ตุ้มแอบแกะดูข้อมูลที่ซุกซ่อนไว้ในสิ่งของชิ้นนั้น และพบว่าป็นรายชื่อของบุคคลในประเทศไทยที่กำลังจะถูกลอบสังหารนั่นเอง

ในที่สุด ภรรยาของพันโททองก้อน คำชวนหรือ“แคว” (นิยนา ซิวานนท์) ก็จับได้ว่าเขาไม่ใช่สามี เพราะทองก้อนสูญเสียความเป็นชายจากการปฏิวัติ เขากลับเลือกที่จะไม่ผ่านหลอน และโทษกว่าเป็นแม่ผู้เลี้ยงของทองก้อน ที่กำลังสืบหาการตายของพี่ชาย จากการทำงานตามคำสั่งที่มาจากนายตอสาว เหยียนทิจจันทร์ ยิ่งนานวันทองก้อนตัวปลอม ยิ่งมีความต้องการในตัวหลอนมากขึ้น อันเป็นเรื่องผิดสำหรับฐานะจ้าวรชนเช่นเขา และแม้ว่าแคว จะแสดงความรู้สึกหรือปรารถนาเปิดใจเขาเช่นเดียวกับสามีจริงๆ มากแค่ไหน แต่เขาก็เลือกที่จะไม่มีความสัมพันธ์กับหลอน นัยว่าเขาไม่ได้เป็นชีวิตจริงของเธอ

หลังจากงานชิ้นแรกในคราบทองก้อนสำเร็จ ฟ้ายันก็มีสัมพันธ์กับเหยียนทิจจันทร์ ในฉากนี้ ท่านผู้ได้ชื่อนภาพประดิษฐ์จะเสีเข้ามาในเฟรมภาพการร่วมรักระหว่างฟ้ายันกับเหยียนทิจจันทร์ ในเวลาสั้นๆ ก่อนเปลี่ยนเป็นภาพประดิษฐ์จะเสีที่ฟ้ายันเปิดขึ้น ทำให้ดูเหมือนทองก้อนติดกับอยู่ในภวังค์ของฮิสตอรี ซึ่งหลังจากนั้นก็โดนนักฆ่าเวียดนามได้ในคราบขอทานตาบอด โสฬ่าเอาชีวิตแทบไม่รอด ในช่วงเวลาที่ฟ้ายันกำลังจะเสีที่ ท่านผู้ทรงใช้ภาพเคลื่อนไหวช้าๆ (Slow Motion)เน้นการต่อสู้ ที่ดูมึนเข้ามาสังหารนักฆ่า ช่วยฟ้ายันให้รอดได้ทันเวลา

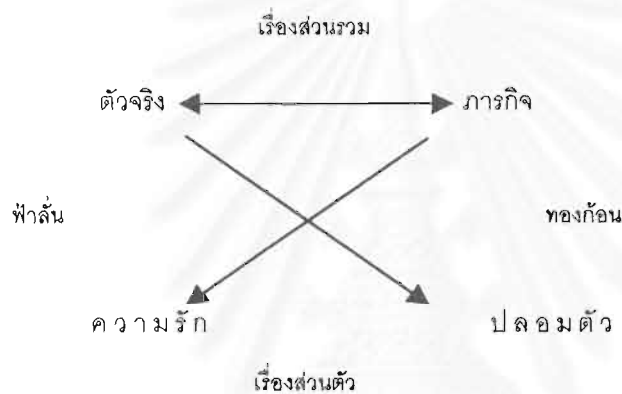


ภาพซ้อนของประดิษฐ์จะเสี ที่ปรากฏในเฟรมภาพการร่วมรักระหว่างฟ้ายันกับเหยียนทิจจันทร์ ในช่วงเวลาสั้นๆ เพื่อสื่อความหมายว่าทองก้อนติดกับศึกของผู้หญิงชื่อเหยียนทิจจันทร์

แคว ต้องการความรัก สาเหตุเนื่องจากทองก้อนไม่สามารถให้ความรักและความสุขขึ้นมาให้ภรรยาตัวเอง ทำให้แควต้องการให้ฟ้ายันมาแทนที่ ทองก้อน ถึงกับขอให้เลิกภารกิจของฟ้ายันเสียด้วยความห่วงใย แต่ฟ้ายันไม่สามารถยกเลิกภารกิจนี้ได้ และเหตุผลอีกประการคือ เขายังเลือกจะมีรักกับหญิงอื่นหลายๆ ภารกิจอีกด้วย

เขารอดชีวิตหลายครั้งจากการลอบสังหาร โดยนักฆ่าชาวญวน และจีนแดง ซึ่งพยายามตามเก็บเขาในผับ จึงสรุปว่าคู่ปฏิปักษ์ของภารกิจครั้งนี้ คือลัทธิคอมมิวนิสต์ ที่ในภาพยนตร์จริงๆ ไม่ได้กล่าวออกมา สิ่งที่ตอกย้ำอีกครั้ง คือการอารักขาพันโทสุนทร จิตชื่น นายทหารไทยที่แปรพักตร์ เช่นเดียวกับทองก้อน ที่พูดถึงการนำลัทธิหนึ่งจากจีนแดงมาปกครองชาวไทย ไปส่งยังชายแดนประเทศไทย และถูกสังหารอย่างไม่ปราณีโดยทหารไทย เป็นการตอกย้ำถึงความเป็นศัตรูต่อระบอบการปกครองของอาณาจักรไทย

ผมไม่อยากจะฟันธง (2517)



ท่านผู้เดินเรื่องเพื่อบังคับให้มีการเลือกระหว่างตัวตนจริง คือฟ้าลั่น กับการเป็นทองก้อน ตัวปลอม ที่เหมือนการเหยียบเรือสองแคม อาจพลาดพลั้งถึงแก่ชีวิตได้ เช่นการเข้าใจผิดของทหารไทยที่ตามมาเก็บพันโททองก้อน ที่บ้านโดยหารู้ไม่ว่า เป็นพวกพ้องร่วมอุดมการณ์เช่นเดียวกัน ความขัดแย้งภายในตัวตน จึงเป็นแกนกลางของการดำเนินเรื่องและภารกิจของตัวละครเอกของเรื่อง

หลังจากรอดจากการลอบสังหารที่คลับฟลามิงโก้ ที่บ้านของพันโททองก้อน ก็ยังมีนักฆ่าที่พยายามจะเก็บเขาเช่นกัน ฉากการต่อสู้ใช้ภาพเคลื่อนไหวช้าๆ (Slow Motion) และเพลงประกอบที่หนักแน่น ฟ้าลั่นถูกยิงบาดเจ็บที่ขา แต่ฟ้าลั่นสามารถจับตัวนักฆ่าได้คนหนึ่ง และค้นความจริงว่าเป็นทหารไทยที่ส่งมาเอาชีวิตพันโททองก้อน การดำรงอยู่ในนามทองก้อน จึงกลายเป็นความยากลำบากขึ้นทุกขณะ

หนังสือรูปถึงตัวตนของเขาชัดเจนขึ้นโดยให้ภารกิจสุดท้าย เขาต้องไปช่วยเลขาทูตอเมริกันที่หายไประหว่างลี้ลับ ฟัวลันขอร่องรอยชาวเชียงวางที่ภักดีต่อจีนแดงชื่อ "คำไบ" ที่เขารักอย่างจริงจัง ให้สืบหาข่าวการหายตัวของเลขาทูตอเมริกัน จนได้เบาะแสจากคำไบว่า เลขาทูตถูกหลิวฮั่นซานจับตัวไป ฟัวลันได้สารภาพคำไบว่าเขาแอบรักคำไบตั้งแต่แรกพบแล้ว ในฉากนี้ท่านผู้เขียนใช้การตัดภาพเทียบนอนและร่างเปลือยเปล่าของคำไบบนเตียง เพื่อสื่อถึงเจตนาของฟัวลัน ทำให้ทั้งสองลอบมีความสัมพันธ์กันที่สุดในที่สุด

ฟัวลันได้สืบที่อยู่ของเลขาทูตอเมริกันที่ถูกขังอยู่จนพบ และรวบรวมคนมาร่วมปฏิบัติงานคืนถิ่นทั้งหมดออกปฏิบัติงานในเครื่องแบบทหารเชียงวางเพื่ออำพราง พวกฟัวลัน 5 คนต่อสู้กับทหารจีนแดงที่โรงน้ำแข็ง แต่ไม่สามารถช่วยเลขาทูตออกมาได้ ฟัวลันได้บอกให้แต่่วริบเก็บของหนีไปกรุงเทพฯ เนื่องจากหลิวฮั่นซานเห็นตัวเขาแล้ว แต่ฟัวลันยังได้รับการยืนยันสั่งให้ปฏิบัติงานต่อไป เขาสัญญากับลำควนว่าจะรีบตามกลับไป

แต่ฟัวลันโดนแผนลวงและจับได้ว่าเป็นพันโทคำก๊อนตัวปลอม ฟัวลันจึงโดนจับตัวไป เขาพบทั้งคำไบที่โดนจับมาด้วยเช่นกัน คำไบนั่นเองที่พูดว่า สายลับไม่ควรมีความรัก เพราะจะทำให้ปฏิบัติหน้าที่ไม่เด็ดขาดและเกิดความผิดพลาด ยิ่งตอกย้ำว่าภารกิจนั้นตรงข้ามกับผู้หญิง ฟัวลันโดนสอบสวนโดยหลิวฮั่นซาน และเหิงยันทิฉิน สายลับสาวที่เขาเคยมีสัมพันธ์ด้วย ฟัวลันยังไม่ยอมเปิดเผยตัวจริงของเขา หลิวฮั่นซานไม่เชื่อและได้เปิดเผยว่า เขาเป็นผู้สังหารพันโทของก๊อนเอง

ตัวตนของพันโทคำก๊อน"ตัวจริง" กลับถูกเปิดเผยออกมาในด้านที่ตรงข้ามกับ"ตัวปลอม" โดยสิ้นเชิง ด้วยภาพลักษณ์ของคนขี้ขลาด เป็นนกสองหัว และเป็นคนขายชาติ พันโทคำก๊อนอยู่ในฐานะของสังคมและตำแหน่งหน้าที่สูงกว่าทุกประการ ผิดกับ"ตัวปลอม" อย่างฟัวลันที่เป็นเพียงแค่นักบินธรรมดาคนหนึ่ง ที่ฐานะของสังคมที่ต่ำต้อย แต่กลับได้รับบทบาทหรือภารกิจ "อันยิ่งใหญ่" กว่าพันโทของก๊อนตัวจริงหลายเท่าตัว คนๆ เดียวจึงกุมชะตากรรมของ"ส่วนรวม" ไว้จนยากจะรับได้ไหว มันขัดแย้งกับการรักษาพื้นที่ความเป็น"ส่วนตัว" ที่ถูก"ภารกิจ" รุกล้ำพื้นที่ส่วนนั้นไปจนสิ้น และมันก็เป็นการบอกว่า เขากำลังจะสูญเสียความเป็น "ตัวตนที่แท้จริง" ไปตลอดกาลหากภารกิจไม่สำเร็จ

ฟ้าลั่นและคำใบ้ได้วางแผนที่จะหลบหนีจากค่ายเชลย ในคืนนั้นคำก่อนถูกสอบสวนอีกครั้ง เหยียนที่จั้นใช้การทรมานคำใบ้ให้ฟ้าลั่นบอกความเป็นจริง แต่ฟ้าลั่นก็โกหกพวกมันไป ทั้งสองแหกคุกหนีออกมาในช่วงการยิงปืนใหญ่โต้ตอบระหว่างเชียงวางกับไทย ฟ้าลั่นได้ต่อสู้กับทหารเชียงวาง ส่วนคำใบ้ถูกยิงเสียชีวิต ขณะฟ้าลั่นไต่หน้าผาลงมา ฟ้าลั่นต้องทิ้งศพเธอไว้ และว่ายน้ำข้ามแม่น้ำโขงเพียงลำพังสู่เขตแดนไทย ภารกิจน่าจะสำเร็จแล้ว หากเพียงแต่ทหารไทยบนฝั่งก็ไม่ทราบถึงตัวจริงของเขา จึงกวาดกระสุนปลิดชีวิตพันโททองคำก่อนในฐานะ คนขายชาติ ฟ้าลั่นจึงต้องจบชีวิตโดยไม่สามารถกลับเป็นตัวจริงได้เลย

หากจะมองว่า “ผมไม่อยากเป็นพันโท” เป็นหนังสือสุดมไปด้วยฉากแอคชั่น ตื่นเต้น โคร่ง เรื่องของการอำพราง ที่ซับซ้อนซ่อนเงื่อนหรือ เป็นหนังต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ก็ย่อมได้ ถ้าหากกระเทาะเคลือบออก จะพบแก่นที่แท้จริงของเรื่องนั้น กลับเป็นเรื่อง “การปกปิดและเปิดเผย” และ” การต่อสู้ระหว่างความเป็นตัวจริง-ตัวปลอม” ในเบื้องลึกของจิตใจและคุณธรรมของตัวละครตัวเล็กๆ ที่ถูกชักใยบนความขัดแย้งของการเมืองที่ไม่เคยลงรอยกัน

สถาบันวิทยบริการ
วาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความรักครั้งสุดท้าย (2548)

ท่านผู้ผลิตผลงานภาพยนตร์เรื่องนี้จากบทประพันธ์ของสุวรรณี สุคนธา เรื่องราวความรักต่างวัยของชายหญิง ที่เป็นเรื่องราวแรงมากสำหรับสังคมสมัยก่อน รส หญิงสาวที่ผิดหวังในเรื่องความรัก และตัดสินใจว่าจะไม่แต่งงานอีก จนกระทั่ง รสมาพบกับ พัท หนุ่มรุ่นน้องศิลปิน จนกลายมาเป็นความรักที่ทั้งสอง ต่างไม่อาจทำตามความต้องการของจิตใจตนเองได้

ท่านผู้ทรงสร้างภาพยนตร์เรื่องนี้อีกครั้งในปี พ.ศ.2546 เพื่อเป็นของขวัญแก่หม่อมกมลดา โดยทรงตรัสถึงการทำภาพยนตร์เรื่องนี้อีกครั้งว่า “หลายอย่างต้องปรับให้เข้ากับสมัย เมื่อก่อนผู้หญิงคนไหนมีผิวหม่นกว่าเป็น 10 ปีเป็นเรื่องแย่ ตอนนี้อย่างไรจะมีแฟนเด็กเป็นโหลของเขาไม่มอง สังคมไทยเปลี่ยนไปเยอะ แต่ความเหนียวแน่นไม่เปลี่ยน” ก็เพราะ “สาร” จากเรื่องนี้ยังคงเป็นสิ่งที่ทุกคนไม่สามารถปฏิเสธได้คือ “ความต้องการความรัก”

ท่านผู้ทรงเปิดเรื่องที่ภาพเขียนสีน้ำมันใบหน้าของรส (ภัทราวดี ศรีไตรรัตน์)ก่อนจะกลายมาเป็นภาพจริงของ รส อันเป็นการแนะนำให้รู้จักชีวิตของเธอได้อย่างดี รสเป็นหญิงม่ายลูกสาม ที่ต้องหาเลี้ยงลูกที่ฝากให้ยายดูแลที่พิษณุโลก ด้วยการเขียนภาพประกอบให้นิตยสาร รสเป็นอดีตอาจารย์สอนในมหาวิทยาลัยศิลปากร เช่นเดียวกับอดีตสามีของเธอ รสมีความสนิทสนมกับรุ่นน้องร่วมมหาวิทยาลัยที่มีอายุต่างกัน 10 ปีชื่อ พัท (สรพงษ์ ชาตรี) ซึ่งเป็นหนุ่มเจ้าสำราญยังไม่หางานทำ

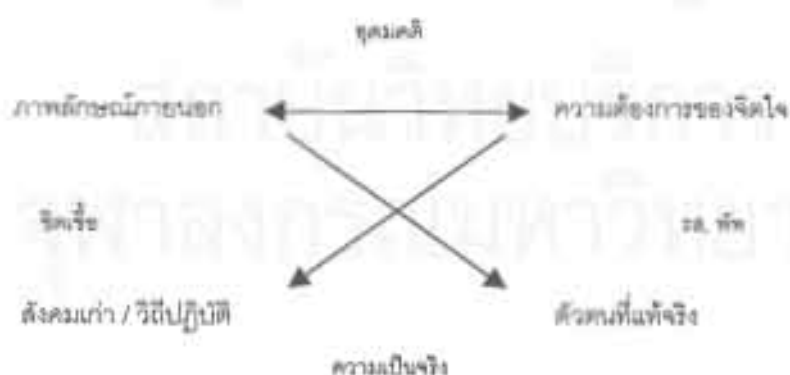
พัทได้แนะนำให้รสรู้จักกับชิตเชื้อ อาจารย์ในมหาวิทยาลัยศิลปากร ที่แอบชอบรสมานานที่คลับแห่งหนึ่ง และไปจีบสาววัยเดียวกัน ทำให้รสไม่พอใจ รสนั้นยังจมกับอดีตที่ล้มเหลวเรื่องชีวิตครอบครัว และยังชอบพัท ที่มีอายุน้อยกว่า ซึ่งความสัมพันธ์นี้เป็นสิ่งที่เป็นไปได้เลย เมื่อรสเห็นพัทสนิทสนมกับมัทนิน หญิงสาวที่รู้จักที่คลับ ทำให้รสรู้สึกโกรธอย่างมาก วันต่อมารสแอบเห็นพัทเดินควงกับมัทนิน ทำให้รสไม่พอใจมาก รสกลับไปที่ศิลปากรหลังจากโดนปฏิเสธภาพประกอบ ในฉากนี้ ชิตเชื้อพยายามจะสร้างความสัมพันธ์กับรส ท่านผู้ฯใช้สัญลักษณ์ โดยให้ชิตเชื้อพยายามจุดไฟแช็คให้รสสูบบุหรี่ แต่ไม่ติด แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ยังต่อไม่ติดระหว่างรสกับชิตเชื้อ รสตัดสินใจกลับบ้านที่พิษณุโลกไปเยี่ยมลูก พัทจึงตามรสไป และสามารถเข้าได้ดีกับลูกๆของรส รสกับพัทเริ่มมีความสัมพันธ์ที่ดีขึ้น ทั้งสองรู้ว่าต่างคนก็ต้องการซึ่งกันและกัน

หลังจากนั้นพิทมีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับรล แต่ก็ยังไปไหนมาไหนกับสมิทิน เมื่อรลพบคนตั้งสองโดยบังเอิญ ในฉากนี้ท่านผู้ทรงตัดภาพ ละครีไม้ยาวดำที่ดูเหมือนชายหญิงทะเลาะกัน และเข้าฉากในฉากที่พิทพูดคุยกับความเข้าใจกับรลที่ร้านหน้าท่าพระจันทร์ เพื่อแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ที่สับสนลง รลกลับไปศิลปินและพบกับเพื่อนๆ และซิดเซ็ เมื่อซิดเซ็ชวนไปเที่ยวเธอก็ไม่ลังเล ในครั้งนี้การจุดบุหรี่ให้รลก็ติดอย่างง่ายดาย



ภาพยาวดำของละครีไม้ที่ดูเหมือนชายหญิงทะเลาะกัน คัดล็บเข้ามาในฉากที่พิทพูดคุยระหว่างพิทกับรล เพื่อแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ที่สับสนลง

ความรักครั้งสุดท้าย (2518)



ท่านผู้ทรงใช้วิธีการจัดองค์ประกอบภาพ เช่นเดียวกับ "ศิลปะของทองซุน โคกโพ" คือการถ่ายภาพผ่านวัตถุระยะใกล้ (Foreground) เพื่อสื่อความหมาย กล้องถ่ายภาพผ่านซี่ลูกกรง



ปลายเตียง ซึ่งดูแล้วเหมือนรถ ถูกจองจำในห้องขัง นั่นก็คือจิตใจของเธอ ถูกจองจำไว้ด้วยจารีตประเพณี ไม่ให้สามารถรู้สึกและทำอะไรอย่างมีเสรีภาพตามที่ใจปรารถนา ในห้องของรถยังมีแสงไฟสีแดงจากโคมไฟ ซึ่งมันถูกใช้ในภารกิจความหมายในแง่ความรัก และความทุกข์ทรมาน จากความรักไปพร้อมกัน



ภาพสมันบนเตียงนอน ที่ทำม็วยทระใช้การถ่ายภาพผ่านซี่ถูกกรปลายเตียง เพื่อสื่อความหมาย ว่ารถถูกจองจำไว้ด้วยจารีตประเพณี ไม่สามารถมีอิสระภาพอย่างที่ใจต้องการได้

เธอก็ไม่แน่ใจความรู้สึกของตัวเองกับพัท รสจึงตัดสินใจจะแต่งงานกับซิดเซื้อ หลังจากกลับมาจากถูกกระตั้ง ทำให้พัทผิดหวังมาก เมื่อซิดเซื้อได้ทุนไปเรียนต่ออิตาลี และมิทนิมได้จะไปเรียนต่อต่างประเทศเช่นกัน ทำให้รสและพัทเริ่มปรับความเข้าใจซึ่งกันและกัน โดยรสขอพัทไปเยี่ยมลูกๆ ตอนเปิดเทอม และพาเด็กๆ ไปเที่ยวกระบี่ ในขณะที่ซิดเซื้อเริ่มแน่ใจว่า ตัวเองไม่อาจยอมรับลูกๆ ของรสได้ จึงเขียนจดหมายบอกเลิกกับรส และได้พบรักใหม่ที่อิตาลี ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองจึงสิ้นสุดลงนับแต่นั้น ทำม็วยใช้วิธีการเล่าถึงบรรยากาศ ถูกแทนด้วยภาพลูกโป่งหลุดลอยออกจากมือลูกๆ ของรส

หลังจากไปส่งลูกๆ ไปโรงเรียนรสกับพัทไปเที่ยวน้ำตกอีกครั้ง ทั้งสองต่างเปิดเผยความในใจของตนเอง ในวันนั้นเองรสต้องสูญเสียลูกทั้ง 3 คนจากอุบัติเหตุ ซึ่งจากอุบัติเหตุนี้ทำม็วยทระใช้การศิลปะภาพไปมาระหว่าง 2 เหตุการณ์ คือภาพรถโรงเรียนกับภาพรถบรรทุก เพื่อชี้นำไปสู่การสูญเสีย และภาพชาวตำถูกนำมาใช้แสดงการสูญเสียลูกๆ ทั้งสามของรส

ทำม็วยแสดงภาพให้เห็นว่า รสจมอยู่ในความโศกเศร้า เพราะเธอไม่มีสิทธิ์อีกแล้ว ทั้งซิดเซื้อ และลูกๆ อันเป็นที่รักของเธอ พัทสัญญาว่าจะอยู่กับรสและมีลูกด้วยกัน แต่พัทเองก็ต้อง

จากหลอนไปเรียนต่อต่างประเทศตามความต้องการของพี่สาว เมื่อพักจากไป รสต้องอยู่ตัวคนเดียว จึงออกเดินทางกลับไปทีกระบี่เพื่อรำลึกถึงอดีต รสตัดสินใจฆ่าตัวตายโดยกินยานอนหลับนอนลงที่ชายหาด อันเป็นสถานที่ที่เขามีครอบครัวและคนรักเคยอยู่พร้อมหน้าเป็นครั้งสุดท้าย

ฉากสุดท้ายของเรื่อง ที่รสฆ่าตัวตาย โดยการจับภาพของรส ที่ค่อยๆเดินลงทะเลอย่างคนที่หมดอาลัยตายอยาก แล้วล้มตัวลงนอน รอเวลาที่น้ำทะเลจะค่อยๆมาท่วมร่างเธอ ด้วยแสงสีบรรยากาศของฉากที่เป็นสีเขียวเงินที่ดูละมุนตา ภาพที่น้ำทะเลค่อยๆท่วมร่างเธอ และด้วยเพลงประกอบที่ให้อารมณ์เศร้า สามารถทำให้คนดูรู้สึกเศร้า และสงสารชีวิตของรสที่เต็มไปด้วยปัญหาและอุปสรรคมากมาย จนเธอต้องเลือกการฆ่าตัวตายเป็นทางออก เพื่อยุติปัญหาทั้งหมด

“ความรักครั้งสุดท้าย” มีจุดเด่นในการออกแบบงานสร้างหลากหลายจุด เพื่อใช้ในการสื่อความหมาย เช่น ในการเคลื่อนที่ของกล้องโดยใช้เครน (Crane Shot) ให้ได้ภาพมุมสูง ที่มีการเคลื่อนที่เข้าหาและออกจากตัวรส ในการเปิดและปิดฉาก เพื่อเน้นความเปลี่ยวเหงาของตัวรสกับโลกล้อมรอบเธอ

ฉากที่ระเปียงริมทะเล รสกับซิดเชื้อทะเลาะกัน ซิดเชื่อบอกรสให้ไปต่างประเทศด้วยกัน เพราะถ้าไปทีนั้น จะไม่มีใครรู้ว่ารสเป็นใคร (แม่มา่ย) ทำให้รสโกรธซิดเชื้อมาก ท่านม้วยใช้ภาพตัดสลับไปมาระหว่างรสกับซิดเชื้อ และใช้ระยะภาพแบบค่อยๆ เพิ่มระยะใกล้ขึ้น (Close-up shot) ไปทีใบหน้าของรสที่มีน้ำตาค่อยๆ หยดลงมาตามแก้ม เป็นฉากที่สามารถให้อารมณ์สะเทือนใจกับผู้ชมได้เป็นอย่างดี

ฉากในห้องของรส โคมไฟสีแดง ซึ่งอาจไม่ได้มีความหมายในด้านความรักเพียงอย่างเดียว แต่อาจหมายถึงความทุกข์ทรมาน ซึ่งสีแดงมีนัยยะหมายถึง ความร้อนแรง,ไฟ นอกจากนี้สิ่งที่เน้นย้ำอีกอย่างคือ เติ่งลูกทรง เมื่อถ่ายภาพผ่านลูกทรงปลายเตียง จะทำให้ดูเหมือนรสถูกกักขังอยู่ในกรงขัง นอกจากนี้ท่านม้วยทรงใช้การจัดภาพที่ดูเหนือจริง (Surreal) เมื่อรสนั่งอยู่เพียงคนเดียวไรต์ไฟฟ้า ซึ่งแสดงความเป็นโลกส่วนตัวของเธอ ที่ไม่ยอมรับให้คนอื่นได้เข้ามาในห้วงของความรักความโดดเดี่ยวนั้น



ภาพเธอลอยตัวในอ่างอาบน้ำ



ภาพเธอนอนหลับในเตียงนอน

ท่านมัยใช้ภาพขาวดำที่มีความเปรียบต่างของแสงสูง (High Contrast) ในมุมมองของเธอสื่อเพื่อบรรยายความรู้สึกภายในของตัวเธอ เมื่อเกิดความรู้สึกไม่พอใจ ในขณะที่ความรักของฝ่ายใด (พ่อหรือซิดเซีย) นั้นจืดจางลง ซึ่งรวมถึงการสูญเสีย เช่น ภาพที่เธอสวมหมวกนิวมินาจากรถไฟฟ้า

หรือ ภาพขีดเขียนที่แสดงการไม่ยอมรับลูกๆ ของรส และฉากที่รสพบอุบัติเหตุของรถโรงเรียน ที่ทำให้เธอต้องสูญเสียลูกๆ ทั้งสาม



สถาบันวิทยบริการ
วาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เทวดาเดินดิน (2519)

“เทวดาเดินดิน” เป็นผลงานเรื่องแรกที่วิพากษ์วิจารณ์การทำงานของสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์อย่างรุนแรง ในยุคประชาธิปไตยเบ่งบาน หลัง 14 ตุลาคม 2516 ที่มีแต่การอ้างใช้ประชาธิปไตยจนเหวอ และเป็นเรื่องแรกที่ท่านมู๋ไม่ได้เขียนเอง โดยให้วีรประวัติ วงศ์พิพัฒน์ผู้เขียนเรื่องราวของวัยรุ่น 3 คน ที่พัวพันกับปัญหาอาชญากรรม และยาเสพติด โดยได้รับแรงบันดาลใจจากภาพยนตร์เรื่อง Bonnie & Clyde



การออกแบบโลหะเปิดเรื่องจากตัวอักษรจากเครื่องพิมพ์ดีด สอดรับกับเนื้อหาหลักที่นำเสนอ เรื่องราวเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์

ท่านมู๋เปิดเรื่องที่ภาพพระยะโก๊ (Close Up) ของเครื่องพิมพ์ดีด ที่กำลังพิมพ์ตัวอักษร “เทวดาเดินดิน” เป็นการนำผู้ชมเข้าสู่เรื่องราวของวงการหนังสือพิมพ์ในเมืองต้น ก้อนตัดไปยัง **ไพบูลย์** (อภิชาติ โพธิ์โพโรจน์) นักข่าวหนังสือพิมพ์สัจจะรายวัน ที่กำลังแต่งตัว ออกจากห้องพักโรงแรม ที่เพิ่งหลับนอนกับสาววัยรุ่น ที่พยายามโต้เถียงจะเป็นคาราโดยอาศัยการเขียนเชียร์ของไพบูลย์ ซึ่งไพบูลย์ก็ไม่ได้ใส่ใจมากนัก เสียงที่ผู้ชมได้ยินในตอนนี้เป็นเสียงจากวิทยุ รายงานข่าวเกี่ยวกับการเก็บเงินของตำรวจ ที่ท่านมู๋ต้องการเสียดสีปัญหาในวงการตำรวจด้วย

หลังจากไพบูลย์ออกจากโรงแรม พยายามโบกรถแท็กซี่ และรถสามล้อ ไปยังสำนักงานแต่ไม่ได้รับการบริการ ไพบูลย์จึงตะโกนด่า และอ้างสิทธิ์ในความชอบธรรมของประชาธิปไตยในการไม่บริการประชาชน และความเป็นนักข่าว ซึ่งดูเหมือนแท็กซี่ และรถสามล้อเหล่านั้นต่างตั้งใจหลบเสียงโดยอ้างสิทธิ์นี้เช่นเดียวกัน

โดยความบังเอิญ ตำรวจกลุ่มหนึ่งภายใต้การนำของพ.ต.ต.เอตุย์ (ครรชิต ชวีฎุประชา) ได้สืบการส่งมอบเชไวอื่น ที่อาศัยการติดบัตรบังหน้า **ต้อย** (ต่อลาภ กำพุศิริ) ที่ปลอมตัวเป็นลูกศิษย์วัด ที่เพิ่งรับใบใบโตที่บรรจุเชไวอื่นหนีเขาตัวรอดไปได้พร้อมกัน **พี** (สวพณ์ ขาดวี) สายส่งอีกคนหนึ่ง ทำให้พวกตำรวจเสียหน้ามาก ซึ่งโพลูย์มันก็ภาพการคว้าน้ำเหลวของตำรวจครั้งนี้ไปเตรียมทำข่าวใหญ่ แต่หัวหน้ากองบรรณาธิการข่าว ดูไม่ได้สนใจกับข่าวนี้มากนัก ทำให้โพลูย์ไม่พอใจและโอ้เอ้มเลิกรากการทำข่าวนี้



ภาพน้อง ขณะกำลังเล่นเกมตู้อยู่ใกล้ห้างสรรพสินค้า

ในการเปิดฉากใหม่ ที่ห้างเซ็นทรัล ใช้ตัวหนังสือแบบพิมพ์ดีดขึ้นกึ่งกลางจอพร้อมกับเสียงพิมพ์ดีด ทำให้เกิดบรรยากาศเหมือนเป็นการรายงานข่าว ที่สร้างความรู้สึกสมจริง ท่านผู้เปิดตัวละครอีกคนหนึ่งคือน้อง (วิระดา อุมารินทร์) ขณะกำลังเล่นเกมตู้อยู่ โบกหน้าสนุกสนานของน้องก็การยิงปืนคำสาปซ้ำศึกในเกม สะท้อนความพิศมัยใน ความรุนแรงของวีรบุรุษได้ดี ซึ่งในเวลาต่อมา น้องก็ก่ออาชญากรรมเล็กๆ โดยโมฆสิทธิ์แหวนจากห้างสรรพสินค้าเมื่อเล่นเกมเสร็จ ในขณะที่ต่อยก๊แบบไปขโมยเสื้อผ้าจากบ้านเศรษฐี ทั้งสามคนมาพบกับที่บ้านที่สาวของน้อง ซึ่งท่านผู้เปิดให้ข้อมูลเบื้องต้นของน้อง ผ่านบทสนทนาระหว่างต้อยกับน้องว่า "อ้อ พี กระหน่ำที่ได้ปายตายนะเธอ" ซึ่งสรุปความสัมพันธ์ระหว่างน้องกับพีในแบบน้องเมียนั่นเอง และในที่สุด "น้อง" ก็มาทดแทนเมียของพีจริงๆ

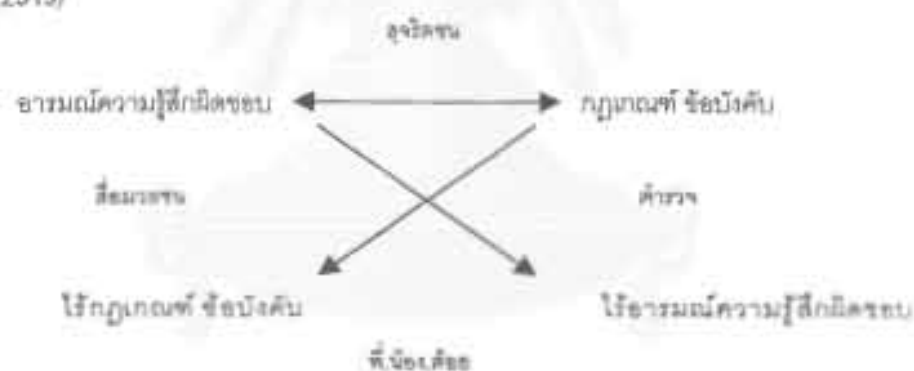
วีรบุรุษทั้งสามได้เริ่มประกอบอาชญากรรมร่วมกันที่ราชดำริอาเขต โดยวิ่งราวกระเป๋าสตางค์จนเกิดการต่อสู้กัน ท่านผู้ทรงฉายภาพการต่อสู้ที่ดูสมจริง ไม่มีการออกแบบให้สวยงาม ซึ่งดูน่าสมเพทเหมือนมวยวัดมากกว่า ซึ่งในฉากนี้ใช้เพลง "อย่าดีกว่า" เพลงประกอบที่มีจังหวะเร่งเร็ว

ของวัดแคแชนด์โรต ที่มีเนื้อเรื่องว่า "อย่าดีกว่า" อยู่เพียงตอนเดียว ซึ่งเสียดสีกับการกระทำผิดกฎหมายของวัยรุ่นทั้งสาม



ภาพเหตุการณ์ การวิ่งราวกระบี่ของทั้งสามคน ในห้างสรรพสินค้า และการต่อสู้ของพี่กับยามในห้างสรรพสินค้าอย่างซุกซน

เพลงดาเดินดิน (2519)



ทั้งสามหนีรอดมาและทานสแต็กในร้าน ซากทานสแต็กมีความโดดเด่นด้วยกลวิธีการตัดต่อด้วยการเรียบเรียงภาพระยะใกล้(Close Up) การกินของ 3 คนเข้าด้วยกัน เมื่อจะหยิบเงินในกระเป๋าก็ขโมยมาจ่าย พบว่าไม่มีเงิน มีแต่ตัวจ๋าน่า ทั้งสามจึงตัดสินใจวิ่งหนีออกจากบ้านไป ซึ่งไม่ต่างอะไรกับโจรปล้นใจ จนซ้ำเติมจนล้มเอง

ท่าม้วยทองสอดแทรกปัญหาเศรษฐกิจ ช่วงว่างระหว่างคนรวย-คนจน แม้แต่คนที่ดูมีฐานะแต่กลับไม่มีเงินเป็นภาพที่หลอกตัวเองและผู้อื่น ซึ่งปัญหาเศรษฐกิจนี้เองทำให้วัยรุ่นทั้งสามต้องประท้วงชาชญากรรมและความรุนแรง และผลกระทบจากอิสระเสรีที่ได้จากการล้มล้างเผด็จการที่

ขยาก็ทำอะไรก็ได้ โดยไม่มีใครห้าม เป็นอิสระเสรีที่ไม่มีขอบเขตหลังผ่านการถูกจำกัดสิทธิอยู่
นาน

หากที่ทั้งสามละเมิดกันเอาหินปากกระป๋อง ได้ละห่อนอิสระเสรีและความไว้วางใจกันสารของวัยรุน
ที่ความคึกคะนองซึกพาได้กระทำสิ่งที่รุนแรงขึ้นเรื่อยๆ จากกระป๋อง ก็ใหญ่โตมากขึ้นจนเป็นการ
ทำลายกระจากบ้านค้า และทรัพย์สินสาธารณะ หลังจากทั้งสามจากไป มันยังก่อให้เกิดการ “เอา
อย่างกัน” ของวัยรุนที่ผ่านมากพบเห็นด้วย ทั้งสามเล่นสนุกกันจนเกือบโดนรถชนหน้าบ้านเศรษฐี 2
กำลังขับรถเข้าบ้าน ทั้งสามเลยรวมหัวกันแกล้งเจ้าของรถ เศรษฐี 2 สามีภรรยาคนหนึ่ง ด้วยความ
กลัวจึงขับรถหนีไป ต้อยตะโกนตามหลังว่า “ศักดิ์นา ขววจิต ฟาสซิสต์ จิตนิยม...” ท่านผู้
เขียนการละห่อนแนวคิดทางการเมืองของคนในยุคนั้น ที่เป็นอิสระหลัง 14 ตุลา 2516 ต่อต้าน
อำนาจเผด็จการ หลังจากนั้นทั้งสามได้เข้าไปปล้นบ้านเศรษฐี ที่เหลือแต่คนใช้

ในฉากการปล้นท่านผู้ทรงแหวกมูตลก โดยให้ผู้ชมเห็นภาพและได้ยินเสียงในละครทีวี
ว่า “คุณชาย นื่องหญิงมาหา” แล้วมีเสียงกริ่งดังขึ้น แต่กลับกลายเป็น “ขโมย” ที่เข้ามาปล้นบ้าน
ทั้งสามได้ปีนมากระบอกหนึ่ง ในฉากที่ต้อยและนื่องพบเป็น ท่านผู้ทรงทำให้ดูเหมือน “เด็กแย่ง
ของเล่นกัน” มากกว่าการสำนึกเกรงกลัวอาวุธที่มีอำนาจอย่างเป็น



ภาพการปล้นเศรษฐีของวัยรุนทั้งสาม และภาพความวุ่นวายในบาร์ขณะตำรวจนอกเครื่องแบบ เข้าจับ
วัยรุนทั้งสาม

ที่บ้านของนื่อง พี่กับนื่องได้มีความสัมพันธ์กันซึ่งท่านผู้ทรงใช้การตัดสลับกับภาพสเฟ
เซอร์อื่นของต้อย เป็นการใช้ 2 เหตุการณ์ ที่บ่งบอกถึงความสุขมาเปรียบเทียบกัน ท่านผู้ทรงตัดภาพ

หนึ่งข่าวดำที่แสดงถึงความรุนแรง ที่ดูขัดแย้งกับความสุขของทั้งสาม แทรกเข้าไปตามจังหวะเพลง ประกอบด้วย

ทั้งสามออกไปเที่ยวที่บาร์เปลือย ซึ่งมีตำรวจนอกเครื่องแบบและไฟบูลย์ที่กำลังสนุกกับการส่องสาวด้วยการถ่ายรูป ซึ่งไฟบูลย์ได้ใช้กล้องถ่ายรูปเป็นเครื่องแสดงอำนาจ ในฐานะนักข่าว ตำรวจนอกเครื่องแบบได้พยายามจะจับพวกเหวดาเดินดิน แต่ทั้งสามก่อความวุ่นวายเพื่อหลบหนี และให้เป็นเป็นอำนาจข่มขู่ ซึ่งแม้แต่ตำรวจนอกเครื่องแบบก็ทำอะไรไม่ได้ การต่อสู้ในบาร์ขณะเกิดเหตุ ไฟบูลย์ถ่ายรูปเอาไว้อบหมดเวลา และได้ใบหน้าของทั้งสามคนในภาพที่เขาถ่ายด้วย

ในฉากนี้ท่านม้วยทรงถ่ายภาพจากมุมสูง ตั้งกล้องทิ้งไว้เพื่อความสมจริง ในการเก็บภาพการทำลายข้าวของในบาร์อย่างสนุกมือของด้อยและน้อง โดยมีพีใช้เป็นคุมเชิงอยู่ จนในที่สุดทั้งสามก็หนีการจับกุมไปได้อีกครั้ง วันต่อมาทั้งสามได้โขมยรถขับไปพักยา และพี่ยิงฝรั่งเจ้าของรถตาย หลังจากยิงฝรั่งตาย ท่านม้วยถ่ายภาพการวิ่งหนีตำรวจของทั้งสามจากระยะไกล ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทั้งสามกำลังเติบโตในความผิดอย่างงูไม่กลับเสียแล้ว ท่านม้วยทำให้คนดูรู้สึกไม่เห็นด้วยกับการกระทำของตัวละคร หมายำยังรู้สึกตระหนกกับความรุนแรงที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ที่ทั้งสามก่อขึ้นเป็นระยะๆ ก่อนจะหลบหนีทางรถไฟลงภาคใต้ หลังจากข่าวการฆ่าฝรั่งตีพิมพ์ อุดลย์นำกำลังตามจับ แต่คว้าน้ำเหลว ท่านม้วยเล่าเรื่องโดยใช้ภาพการตามจับพวกเหวดาเดินดินของตำรวจกับเสียงพิมพ์ดีดและเสียงบรรยายของไฟบูลย์ ที่ดูเหมือนการรายงานข่าวจริงๆ

บนรถไฟทั้งสามได้พบกับ แอ๊ด หัวหน้าพวกชนชาวเหนืกาฬี เป็นนักเลงที่อยู่บนหลังคารถไฟกับวัยรุ่นคะนองหลายคน ในฉากต่อสู้ระหว่างแอ๊ดกับพืบนหลังคารถไฟ ท่านม้วยถ่ายทอดออกมาได้อย่างสมจริงสมจัง หลังจากเหตุการณ์บนรถไฟ ในที่สุดพวกเขาได้มาร่วมเป็นพวกเดียวกัน





ภาพการก่อสร้างเขื่อนรถไฟของกลุ่มวิสาหกิจกับพวกของแอ็ด และภาพการปล้นขบวนรถไฟของพี่

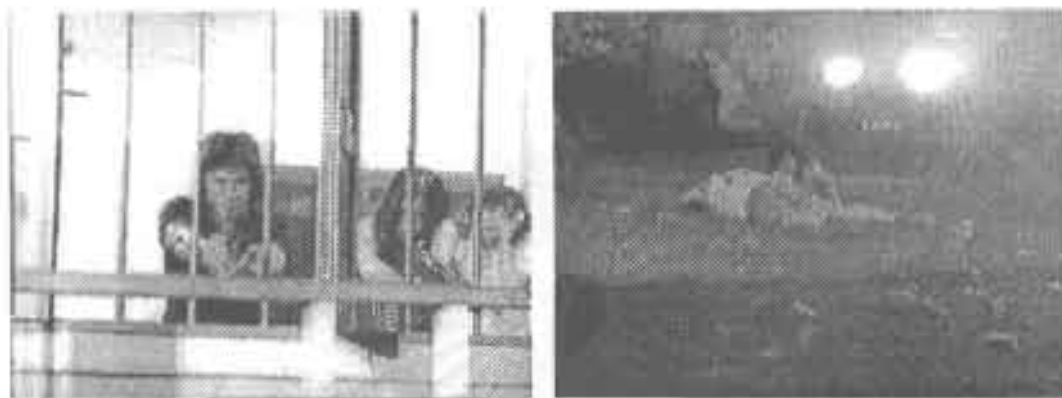
ท่านผู้ยังคงวิจารณ์ประสิทธิภาพการทำงานแบบซีข้างจับตีกมของตำรวจ ที่ไม่สามารถใช้อำนาจขบธรรมเนียมของตำรวจทำอะไร พวกเทวดาเดินดิน ทั้งสามคนนี้ได้เลย การที่อชารฎากรรมผิดกฎหมายต่างๆ ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ประกอบกับการพยายามของโพลูซี่เจียนเซียร์ เทวดาเดินดิน ให้ออกมาเป็นฮีโร่ของวิสาหกิจ เพื่อยอดชายของหนังสือพิมพ์ โพลูซี่ได้รับการปราศจากหัวหน้ากองบรรณาธิการ แต่ไม่สนใจ เขาบอกว่าจะปั้นสามเทวดาเดินดินให้เป็นขวัญใจวิสาหกิจให้ได้

คำพูดว่า "แล้วมันขายได้รึเปล่า" ของหัวหน้ากองบรรณาธิการ แสดงถึงอุดมการณ์ของหนังสือพิมพ์ในสมัยนั้น ที่หวังยอดชายมากกว่าการนำเสนอความเป็นจริงทำให้สังคมจะขายวันไม่มา เชื่อถืออีกต่อไปเหมือนชื่อของหนังสือพิมพ์ที่เขาสังกัด ซึ่งเป็นมุขตลกที่กระแทกวงกาทนี้อย่างเจ็บแสบของผู้เขียนบท

ฉากที่หาดใหญ่ แอ็ดซึ่งได้เข้ามาร่วมขบวนการอีกคนหนึ่งแล้ว โดยไปหาฮาวูสองครามไปปล้นธนาคาร และได้ วิซิต (ปู่ วิบูลย์วัฒน์) พนักงานธนาคารที่เมื่อชีวิตมาร่วมขบวนด้วยอีกคนหนึ่ง จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๕๑๕ และโพลูซี่เดินทางลงใต้เพื่อมาตามจับเทวดาเดินดินทั้งสาม

เทวดาเดินดินได้เดินทางลงยะลา และทำการปล้นต่อไป ที่โรงแรมในยะลา นื่องเขาหนังสือพิมพ์มาให้ดู ข่าวเกี่ยวกับการปล้นเงินมาแจกคนจนของพวกเขา จนชาวบ้านตั้งสมญาว่า "เทวดาเดินดิน" บรรณาธิการของฉากการคุยในห้องนี้ ได้แสดงความแปราะบางของวิสาหกิจที่กวดต่อการลงโทษของบ้านเมือง เพราะพวกเขาคิดว่าการกระทำเป็นเพียงการเล่นสนุกเท่านั้น ถึงอย่างไรที่กับออก

ว่าการกระทำครั้งนี้ก็มีความหมายต่อชีวิตพวกเขามากเพราะคนทั่วไปต่างยกย่องในความกล้าที่จะทำอะไรตามใจ อย่างมีอิสระเสรี



ภาพการต่อสู้ที่โรงแรมในเขตตา ซึกครั้งหนึ่งที่ทำนุ้ยใช้การจัดองค์ประกอบภาพโดยใช้ลูกทรง เพื่อบ่งความหมาย การติดกันคักของตัวละครหลักในเรื่อง และผลจากการต่อสู้กับตำรวจเป็นผลให้วีซิดเสียชีวิต

ทำนุ้ยใช้การตายของวีซิด ทำให้ทั้งสามตระหนักถึงผลที่จะได้รับอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อตำรวจมาล้อมที่โรงแรม ทั้งหมดไม่ยอมมอบตัวและยิงโต้ตอบ ในขณะที่พยายามหลบหนี เป็นผลทำให้โดนตำรวจวิสามัญสังหารวีซิด กล้องซูมไปที่ใบหน้าทั้งสามที่ตกใจกลัวผลกระทบที่ต้องเกิดขึ้นในวันหนึ่ง

เตวตาเดินคืน ใต้หลบหนีไปอีป้าตักในเขตที่มีผู้ก่อการร้าย นิ่งถูกกับตักธนูที่ขนาดเงินเงินกับตักที่ชาวบ้านทำให้ป้องกันพวกมุลลิมก่อการร้ายอีกพวกหนึ่ง ชาวบ้านได้พาพวกเขาไปรักษาในหมู่บ้าน ต่อมามุลลิมกลุ่มแบ่งแยกดินแดนเข้ามาโจมตีหมู่บ้าน พวกเขาได้ร่วมต่อสู้กับชาวบ้านจนได้รับชัยชนะ จากนั้นได้กลายเป็นฉากสงครามย่อยๆ จากเหตุการณ์เล็กน้อยที่หนักขึ้นเรื่อยๆ จนขยายวงบานปลายออกไปเป็นเหมือนหมิงสงคราม เกินความคาดหมายของเรื่องและผู้ชม จากการต่อสู้กับมุลลิมแบ่งแยกดินแดน พวกเขาได้เจอกับการต่อสู้ที่เอาชีวิตที่เป็น "ของจริง" ที่ไม่ใช่การเล่นสนุกเช่นเคย

แอ็ดตายในระหว่างการต่อสู้ ชาวบ้านให้พวกเขาออกจากหมู่บ้านเพราะทางการกำลังตามจับอยู่ ทั้งสามหนีกลับเข้ากรุงเทพา ทั้งสามเดินจากไปกลังเครมสูงขึ้น เพลงประกอบหวานเศร้า แสดงความสูญเสีย ในขณะที่อากาศของเมืองเริ่มทุดหนัก พวกเขาพากันวิ่งไปหาหนอแต่หนอบอกว่า

ต้องตัดขาของน้องทิ้ง ไม่เช่นนั้นน้องจะต้องตาย แต่น้องไม่ยอม ขอตายโดยยังมีร่างกายครบ สมบูรณ์ดีกว่า และอยากเห็นทะเลก่อนตาย ทั้งสามจึงตัดสินใจหนีไปพำพิงด้วยกัน

ในขณะที่กำลังเดินทางออกจากกรุงเทพฯ ก็ถูกตำรวจปิดล้อมเอาไว้ ทั้งสามจึงตัดสินใจหนี ขึ้นไปยังตึกโชคชัยจนมุมตำรวจบนชั้นดาดฟ้า ในขณะที่เดียวกันไพบูลย์ได้ลอบขึ้นมาทำข่าว และยอมเป็นตัวประกันเพื่อแลกกับการทำข่าว พี่ได้เรียกร็องเฮลคอปเตอร์ภายใน 24 ชม. ไม่เช่นนั้นจะเผาตึก ส่วนไพบูลย์โทรไปบอกโรงพิมพ์ ให้ลงข่าวการยึดตึกของเทวดาเดินดิน ทำให้มีคนเดินขบวนต่อต้านความรุนแรงป่าเถื่อนของตำรวจ ในที่สุดน้องก็ทนพิษบาดแผลไม่ไหวจนสิ้นใจตาย พี่และค้อยเสียใจและโกรธแค้นหนังสือพิมพ์ที่ปั้นข่าวในเชิงพวกเขาเป็นอาชญากร ไพบูลย์รู้สึกสำนึกใน การกระทำของเขาและตัดสินใจลาออกจากการเป็นนักข่าวของหนังสือพิมพ์สัจจะรายวัน

ในฉากสุดท้าย เฮลคอปเตอร์มาถึง ตำรวจได้ใช้ปืนยิงแก๊สน้ำตาจากเฮลคอปเตอร์ ไปยังตึก โชคชัย ภาพมุมสูงที่เห็นตึกโชคชัยตั้งอยู่อย่างโดดเดี่ยว กล้องถ่ายภาพตำรวจค่อยๆเดินอย่างไม่รีบร้อนขึ้นไปยังชั้นบนของตึก ประกอบกับเพลงบรรเลงอันเศร้าสร้อยดังคลอกับภาพตัดสลับใบหน้าของพ่อแม่วัยรุ่นทั้งสามที่โศกเศร้าเสียใจ ตำรวจนำกำลังบุกเข้าถึงชั้นดาดฟ้า เมื่อทั้งพี่และค้อยหนีคว้นลงมาเจอตำรวจ เสียงเพลงเงียบลง เสียงปืนดังขึ้นก็ก้องพร้อมกับภาพกว้าง(Long Shot) ของตึกโชคชัย

ในฉากสุดท้ายนี้ท่านม้วยไม่ได้ให้เห็นภาพความรุนแรง เลือด หรือการสูญเสียเลย นอกจากเสียงปืน และภาพมุมต่างๆ ของตึกโชคชัย เพราะความรุนแรงที่กระทำต่อคน 2 คนนี้ มันมากไปเกินกว่ากล้องสื่อสารถึงผู้ชมได้ และเป็นการเล่าเรื่องที่เปิดให้ผู้ชมได้จินตนาการด้วยตนเองโดยมีเสียงปืนนำอารมณ์

การเล่าเรื่องของท่านม้วยใช้รูปแบบของข้อความจากการรายงานข่าว โดยให้ข้อมูลของวัน เวลา และสถานที่ ขึ้นบนเฟรมเมื่อมีการเปลี่ยนฉาก ให้มีความหนักแน่นสมจริง ในช่วงต้นเรื่องตลอดจนในด้านการจัดองค์ประกอบภาพในช่วงท้ายเรื่องปรากฏ ภาพที่ถ่ายผ่านลูกกรงบ่อยครั้ง เป็นการสื่อความหมายถึงจุดจบของเทวดาเดินดินทั้งสามคนนี้ โดยเฉพาะมีการใช้ภาพจากเฮลคอปเตอร์ เพื่อขบเน้นความยิ่งใหญ่ของวีรกรรมของคนตัวเล็กๆ สามคน



ภาพจากจุดต่ำระยะไอศูณ 2 คนถูกฉิมจับในศึกโรหิตะ ซึ่งมีแค่เสียงปืนเท่านั้น

ท่านเมื่อยได้นำเสนอประเด็นความเป็นกระบะเทียบ ในตัวละครอย่าง "ต้อย" ที่ไม่ได้มีภาพของความเป็นผู้หญิงเลย หน้าซำยังมีความร้ายกาจ ทั้งเป็นคนส่งและเสพนงขาว สามารถก่ออาชญากรรมได้เท่าเทียมผู้ชายและผู้หญิงในเรื่อง แต่ก็ยังเป็นกระบะเทียบที่เป็นคนชั้นต่ำ ที่ถูกกดขี่อยู่ดี และมีภาพการแสดงออกที่ดูขบขัน เช่น การพูดในขณะที่ปลิงบ้านเศรษฐีหรือการปลิงธนาคารที่หาตใหญ่ ซึ่งการวางตัวละครหลักไม่ได้ครอบคลุมทุกเพศของท่านเมื่อย อาจเป็นการบอกกับผู้ชมว่าอาชญากรรมของวัยรุ่นในสังคมไทย สามารถเกิดขึ้นได้จากฝีมือของทุกคนในสังคม

สถาบันวิทย์ไทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทองพูน โศกโท ราษฎรเต็มขั้น (2520)

ท่านม้วยเกิดคำถามในใจ เมื่อเห็นคนขับแท็กซี่คนหนึ่งดูแลรักษาอย่างทะนุถนอมด้วยการเสียดูท่าความสะอาดรถแท็กซี่ของเขาพร้อมกับเป็นลูก หรือของรักของหวงในชีวิต ท่านม้วยจึงเกิดความคิดว่า ถ้าหากรถแท็กซี่ของเขา ที่รักเป็นมักหนวและมีค่าเช่นนี้เสมือนลูกหายไป เขาจะทำอย่างไร จึงเป็นที่มาของเรื่อง ทองพูน โศกโท ราษฎรเต็มขั้น เมื่อบาทภาพยนตร์สะท้อนสังคมเมืองหลวง เมื่อคนอีสานหนีความยากไร้ มุ่งหน้าเข้ามาหางานทำ และต้องเผชิญกับความเลวร้ายของคนกรุง จึงเกิดคำถามอีกว่า คนเหล่านี้ จะยอมรับชะตากรรม ยอมตกเป็นเหยื่อของคนเมืองชั้นน้อยหรือไม่

ท่านม้วยเปิดเรื่องโดยฉากในท้องสนามหญ้า ทองพูน(จตุพล ภูษิตภรณ์) ขณะมีภรรยาด้วยสีหน้ายิ้มแย้ม ในเช้าวันมันของเมืองกรุงเทพฯ ทองพูนนำเงินที่เก็บออมมาหลายปี เพื่อไปซื้อรถแท็กซี่ในฉากที่ทองพูนซื้อรถกับเจ้าแม่ ปรากฏว่าเงินไม่พอ เขาชอค้างจ่ายในส่วนที่เหลือ แต่เจ้าแม่ไม่ยอม ทองพูนจึงต้องเอาสร้อยของตน มาจ่ายแทนจำนวนเงินที่ขาดไปนั้น ฮากปฏิกิริยาของเจ้าแม่ดูไม่ค่อยไว้ใจทองพูนในลักษณะดูถูกเหยียดหยาม เขาถามว่า "เอาเงินมากมายมาจากไหน ไปขโมยมาหรือเปล่า" ทองพูนตอบอย่างซื่อๆ ว่าเขาขายที่นาที่อุดร และเก็บเงินมากกว่า 5 ปีเพื่อมาซื้อรถแท็กซี่คันนี้

จากบทสนทนา นี้ เป็นการสรุปท่าที ที่ไม่เป็นมิตรของคนเมืองต่อ "คนบ้านนอก" ในเรื่องนี้ ท่านม้วยให้ผู้ชมเห็นนายทองพูนเป็น "ผู้ถูกกระทำ" เป็นครั้งแรก จากการขูดเลือดขูดเนื้อกับคนจน เมื่อเจ้าแม่มอบกุญแจให้นายทองพูน กล้องค่อยๆ ซูมจับไปที่รถแท็กซี่ พร้อมกับเพลงประกอบหลักของเรื่องค่อยๆ ดังขึ้นมา จึงตัดไปภาพทองพูนขับรถในอริยาบทต่างๆ ซึ่งแสดงถึงความสุขที่สามารถบรรลุความฝันของตนเองได้ เขาแสดงความปรารถนามีรถแท็กซี่เป็นของตัวเอง

ทองพูนเริ่มขอขากับรถ และได้รับรู้สังคมเมืองหลวงจากผู้โดยสารที่เวียนขึ้นมากใช้บริการ ซึ่งทองพูนต้องเจอกับการเล่นแร่ ของสาวชาวกรุงที่ดูเป็นคนใจบุญ หลอกเอาเงินไปซื้อยาแล้วหนีไปไม่ต่างอะไรกับขอทานชาดวัน ที่ต้องปลิ้นปล้อนหลอกหลวง สร้างเรื่องว่าเป็นทหารผ่านศึกให้คนลงสารเพื่อแลกกับเศษสตางค์ ด้วยความเชื่อของทองพูน เขาให้ขอทานชาดวันเล่าเรื่องราวให้ฟัง ขอทานจึงเป็นเรื่องราวไปรบที่เวียดนาม จนทองพูนหลงเชื่อและให้เศษสตางค์ แต่ท่าทีของขอทานที่

ตามว่า “2 บาทแค่นี้เธอ” กลับกลายเป็นมรดกสำหรับผู้หญิงไม่ ก่อนที่รชชานจะบอกทองพูนว่า โทษลูกค้ารายนั้นหลอกเอาเงินไปแล้ว ซึ่งทองพูนก็รู้ดีว่าทุกคนย่อมแบ่งแย่งกัน เพื่อมีชีวิตรอดในสังคมที่เสื่อมทรามนี้

ฉากเปิดของตัว แรมจันท์ (วิยะดา อุมารินทร์) ที่ท่ามโหฬารวางองค์ประกอบภาพที่ดูแปลกตา ด้วยการแบ่งภาพออกเป็น 2 ส่วน ให้อู่มเห็นภาพทางด้านขวาของจอภาพ โดยเธอได้เห็นเฉพาะขาของแรมจันท์ ที่นอนอยู่บนเตียง กับผู้ชายคนหนึ่งที่กำลังยืนอยู่ที่ปลายเตียง ถึงจุดกึ่งหน้าการแพทย์ แล้วรุ่งๆ แรมจันท์ก็ถูกชกไป ซึ่งผู้ชมพอจะสรุปได้ว่าเป็นเรื่องของการทำแท้ง แรมจันท์หนีแมงดาที่ภามังคิเบเธอออกมาข้างนอกและมีปากเสียงกัน เธอโบกแท็กซี่คันที่ทองพูนขับ ให้อทองพูนขับหนีไป เธอให้อทองพูนขับไปส่งที่อานอนนวด และบอกให้อทองพูนมารับหลังจากนั้น



ภาพฉากการเปิดของตัว แรมจันท์ ที่ท่ามโหฬารวางองค์ประกอบภาพที่ดูแปลกตา ด้วยการแบ่งภาพออกเป็น 2 ส่วน ให้อู่มเห็นภาพทางด้านขวาของจอภาพ เหมือนการแอบมองกิจกรรมของตัวละคร ซึ่งก็เป็นการทำแท้งของแรมจันท์

ทองพูนมีความฝันถึง “อนาคตของลูกชาย” น่าน้อย” ไม่อยากให้อีล้ามากเหมือนตน อยากให้เป็นเจ้าคนนายคน เมื่อหาน้อยรู้ว่าเขาซื้อรถแท็กซี่ ก็รีบเห่าให้ขับพาไปเที่ยว ทำให้เขาเริ่มมองเห็นความฝันของลูกชาย เขากล่าวว่า “คนเราต้องมีความฝันสักบ้าง” เขาพาน่าน้อยกับเพื่อนๆ ไปเที่ยวทะเล อย่างมีความสุขด้วยพาหนะสุดรักของเขา

เมื่อทองพูนพบกับ แรมจันท์ หมอนวดที่ไม่ยอมทำแท้ง แม้ถูกบีบบังคับจากแมงดา ทั้งทองพูนและแรมจันท์ได้สนทนาระหว่างการรับส่งกันเป็นประจำ ทองพูนได้ช่วยแรมจันท์จากแมงดาที่บังคับเธอทำแท้ง ทองพูนรู้ว่าแรมจันท์เป็นคนดี เธอไม่ยอมมีตุ๊ก ขณะเดียวกันแรมจันท์

ก็รู้สึกว่ ทองพูนเป็นคนดีและมีความเอื้ออาทร รู้ว่าทองพูนอยากให้เธอเลิกอาชีพนี้ ซึ่งเธอไม่เคยได้
รับความรู้สึกดี ๆ จากคนกรุงเลยต่างจากทองพูนมาก

บุคลิกลักษณะของ แรมจันทร์ เป็นตัวแทนของหญิงที่ประกอบอาชีพขายบริการ ที่เรียกว่า
หมอนวด เช่นเดียวกับมาลี ในเทพธิดาโรงแรม ตัวตนแท้จริง ๆ ของแรมจันทร์ได้ถูกปกปิดเอาไว้ ด้วย
การแต่งตัว การพูดจาภาษาไทยปนฝรั่ง เธอมีชื่อเดิมว่า “แต่น” แต่เธอเปลี่ยนชื่อเป็นแรมจันทร์ไป
ตามเพลงที่เธอร้องให้ทองพูนฟังว่า “แต่ก่อนชื่ออีกลอย ต่อมา มีผิวเป็นร้อย เปลี่ยนจากอีกลอยมา
เป็นแรมจันทร์” แม้จะเป็นอาชีพที่ดูไม่มีเกียรติเท่ากับ “คนขับแท็กซี่” แต่ก็มีรายได้ดีกว่า แรมจันทร์
จึงเป็นเหมือนมาลีในภาคต่อที่ยังมีอาชีพขายบริการ แต่มีอิสระในตัวเองมากกว่า เพราะเธอมีห้อง
พักเป็นของตัวเอง และยังมีฝีปากกล้าไม่ยอมใคร จะเห็นได้จากฉากที่เธอตำหนอนวดอีกคนที่มา
แย่งขาประจำของเธอ แต่เธอก็ยังมีคุณธรรมที่ไม่ยอมมรดกต่างจากมาลีใน “เทพธิดาโรงแรม” ที่สุด
ท้ายก็เลือกรักตัวเองมากกว่าลูกในท้อง

ท่านผู้ทรงใช้การตัดสินใจแล้วเรื่องราวการดำเนินชีวิตของเหล่าคนชั้นล่าง 3-4 เรื่องพร้อมๆ
กัน ทั้งทองพูน ขอทานชาดวน แรมจันทร์ กลุ่มคนขับรถแท็กซี่ และจำที่มากินเหล้าฟรี เพื่อถ่ายทอด
เรื่องราวความเป็นไปของกรุงเทพฯ ในมุมมองของคนหลากหลาย

คืนหนึ่งทองพูน ได้พบกับชาดวน ทองพูนพาชาดวนไปส่งฟรี ในระหว่างทางทั้งสองได้แวะกินข้าว
ข้างทาง สายตาวัยรุ่นกลุ่มหนึ่ง สบตากันอย่างมีพิรุณ ซึ่งบ่งบอกว่าทองพูน จะต้องตกเป็นเหยื่อของ
วัยรุ่นกลุ่มนี้อย่างแน่นอน วัยรุ่น 3 คนลวงทองพูนไปปล้นที่ริมทางรถไฟ ในฉากการต่อสู้ริมทาง
รถไฟ ท่านผู้ออกแบบเสียงรถไฟให้ดังขึ้นมากจนกลบเสียงการต่อสู้ทั้งหมด เพื่อแสดงว่าไม่มีใคร
ได้ยินหรือได้เห็นการต่อสู้ครั้งนี้ และกล้องก็เคลื่อนลง (Tilt Down) ไปจับภาพทองพูนนอนสลบอยู่
อย่างเฉยตาย

จากเหตุการณ์ที่ทองพูนโดนหลอกไปชิงทรัพย์และปล้นแท็กซี่ไป เขาจึงต้องระเห็จจากบ้าน
เช่าเพราะไม่มีเงินจ่ายค่าเช่าบ้าน ในฉากนี้เขาจึงตระหนักว่าสังคมคนเมืองนั้นเห็นแก่เงินเป็นสำคัญ
และเพื่อนบ้านรายรอบของเขาก็จ้องจะเอาของฟรีทุกอย่างทันทีเมื่อสิ่งนั้นปราศจากความเป็นเจ้า
ของ ทำให้ทองพูนต้องระเห็จพร้อมกับลูกชายออกตามหารถของเขา ท่ามกลางบรรยากาศของ
กรุงเทพฯ ที่มีทั้งแสงสียามราตรีอันศิวิไลซ์ และซากปรักที่เป็นตัวแทนของความเสื่อมทราม



ภาพของทงพูนอนสลบอยู่ริมทางไฟ โดยไม่มีใครรู้เห็นเหตุการณ์ เนื่องจากการออกแบบเสียงรถไฟให้ดัง
กลบเสียงการต่อสู้ทั้งหมด เพื่อยืนยันว่าไม่มีพยานใดๆ รู้เห็นเหตุการณ์นี้เลย

ทงพูนตัดสินใจออกจากความเป็นจับกังที่โดนกดขี่เอาเปรียบ และเพื่อความปลอดภัยของ
ห่าน้อย เมื่อพบว่าลูกของคณงานบ้านเดียวกันโดนรถชนหนีไป จนเสียชีวิต เขาตระหนักถึงชีวิตชาว
บ้านนอกที่ถูกคนกรุงขนานนามว่า "บั๊กเสี้ยว" อย่างเขาดีว่า มันไม่มีราคาเหมือนหมาข้างถนนตัว
หนึ่งเท่านั้น

ฉากที่ลูกของคณงานบ้านเดียวกันโดนรถชนจนเสียชีวิต ท่านม้วยทรงจัดองค์ประกอบภาพ
ให้เด็กอยู่ท่ามกลางไทยมุงกึ่งกลางภาพ และวางกล้องในระดับต่ำ ในขณะที่มีล้อรถยนต์แล่นผ่าน
ไปมาทับแกหลังของกลุ่มคน เพื่อตอกย้ำถึงสาเหตุการตายของเด็กคนนั้น ทงพูนกับห่าน้อยจึงขอ
เข้ามาอยู่ในห้องของแรมจันทร์ และทงพูนมีความหวังที่จะหารถของเขากลับคืนมาได้ ในขณะที่
แรมจันทร์มองไม่เห็นความเป็นไปได้ และสัญญาว่าจะซื้อรถใหม่ให้ แต่ไม่ใช่สิ่งที่ทงพูนต้องการ
เพราะมันไม่ต่างกับการเป็นแมงดา ซึ่งทงพูนรู้สึกว่าการกระทำเช่นนี้ไร้ซึ่งศักดิ์ศรี

ฉากในห้องพักของแรมจันทร์ อยู่ในตึกแถว ท่านม้วยใช้แสงไฟสร้างบรรยากาศ ให้ห้องแสดง
ตัวตนของแรมจันทร์ว่าลุ่มหลงติดอยู่ในแสงสี การใช้แสงโนโตนสีแดงเป็นวิธีการหนึ่งของท่านม้วยที่
แสดง "การติดกับดักของสังคมเมือง" ของตัวละคร อย่างที่เคยทำใน เขาชื่อกานต์ ,เทพธิดาโรงแรม
และความรักครั้งสุดท้าย

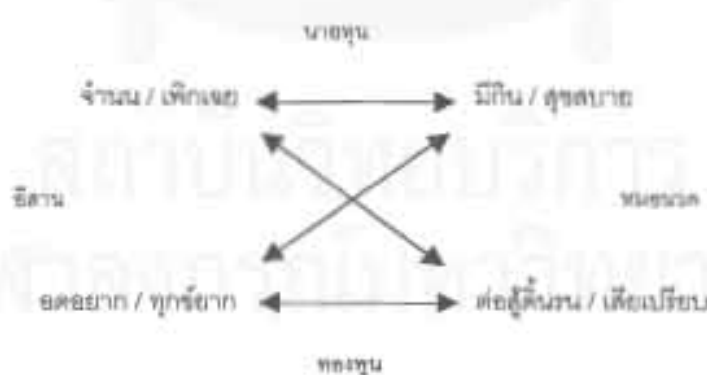


ภาพจากทีวีกูของคอนกานบ้านเดียวกันโดนรถชนจนเสียชีวิต



ภาพจากในห้องของแม่จันทร์ ซึ่งมีการใช้แสงในโทนสีแดง เพื่อแสดงตัวตนของแม่จันทร์

ทองทูน โศกโท รานฎรเต็มขั้น (2520)



ทองทูน ไปแจ้งตำรวจ ไม่สืบหาแต่ไม่ได้ผลเท่าใดนัก ผู้ที่เห็นเหตุการณ์ก็ไม่ให้ความร่วมมือ เพราะไม่อยากยุ่งวาย แม้แต่ตำรวจก็บอกกับทองทูนว่า การหาพบเป็นเรื่องที่ยากมาก ทองทูนติดตามหาตลอดไปอย่างไม่สิ้นหวัง เมื่อพบกับวณิพกข้างทาง ที่ร้องเพลงหมอลำรับกล่อม แลกกับเศษ

เดินจากผู้ผ่านไปมา เมื่อหาโอกาสลงตัวมอกลงมาถึงความทุกข์เชิงเบญจของชาวอีสาน มันทำให้ภาพอดีตที่มีความสุขของเธอแจ่มชัดมากขึ้น ซึ่งทำนุโยยใช้ฉากนี้เล่าเรื่องอดีตของทองพูนได้อย่างแยบยล และการใช้ชีวิตของชาวอีสาน เป็นภาพวางจังหวะไว้ให้ผู้ชมได้พักผ่อนคลายบรรยากาศชั่วคราวหนึ่ง



ภาพฉากที่ทองพูนออกตลาดสารภี และหยุดฟังเพลงจากวงมโหรีข้างทาง

จนได้เบาะแสรจากชอทานชาดวัน ทองพูนตามไปจนพบแดงซ่า ผู้ที่ลักขโมยและทำร้ายเขา ทองพูนถูกพรรคพวกของมิ่งทำร้าย แต่ได้หลักฐานเพิ่มเติมคือ ที่อยู่ผู้รกรของนายสาคร พรวิมลนา ที่สถานีแห่งชอนรถที่ถูกรับโยมมา เมื่อเขาพาดำรวจไปตรวจจลอบ กลับไม่พบรถของเขา ดำรวจไม่สามารถหาติดกับนายสาคร ด้วยความเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องในสังคม หลังจากดำรวจกลับไปแจ้งทองพูนจึงต้องทวงถามความยุติธรรมด้วยตัวเขาเอง ซึ่งก็ไม่ต่างจากครั้งแรกที่เจอแดงซ่า ทองพูนโดนซ้อมจนพ่ายแพ้แก่อิทธิพลของนายสาคร

นายสาครที่โดนทองพูนข่มขู่ให้เอารถคืนมา พูดกับแดงว่า "...รถแท็กซี่ของมิ่งยังกะทำด้วยทองคำ มิ่งจะมาฆ่ากู เพราะใช้รถแท็กซี่คันเดียวของมิ่งแท้ๆ กูไม่เข้าใจมิ่งเลย" หลังจากถูกทำร้ายทองพูนถูกไปทิ้งไว้ที่กองขยะดินแดง พวกเพื่อนๆ ขับแท็กซี่ไปช่วยปฐมพยาบาล ทองพูนเล่าเหตุการณ์ให้ฟังและขอให้เพื่อนๆ มาช่วยกันไปเอารถแท็กซี่คันคืนมา แต่ไม่มีคนเห็นด้วยเลยเว้นแต่บุญหลาย จากความพ่ายแพ้ครั้งนี้ ทำให้เขาต้องกลับมารักษาตัวอย่างหนัก และตระเตรียมการหนีอย่างรอบคอบ

ทองพูนรักษาตัวจนร่างกายกลับคืนปกติ และออกกำลังงานแข็งแรงกว่าเดิม แรมจันทร์รู้สึกห่วงวรายใจ ที่ทองพูนไม่ยอมให้เธอซื้อรถให้ เพราะยึดถือในศักดิ์ศรีและความมุ่งมั่นของตนเอง และต้องการจะเลี้ยงดูแรมจันทร์ แต่ไม่โทษทำตัวเป็นแมงดาเกาะผู้หญิงกิน แรมจันทร์ตัดสินใจลาออก

จากทนายนิรโทษพจนนวด ท่านเมื่อยทรงแหวงมูตลกโดยให้เพื่อนหมอนวดถามแรมจันทร์ว่า “จะไปเป็น คนใช้เค้านหรือ หรือว่าหล่อนจะไม่เป็นพรธิดาโรงแรมอย่างเก่าอะ” ซึ่งเป็นการเล่นตลกที่วิยะ ตา ทุมมารินทร์ ได้รับในเชิงเทพธิดาโรงแรม ของท่านเมื่อย แรมจันทร์ก็กลับมาที่ห้องเพื่อมานอกข้าวดี เนื่องการเลิกเป็นหมอนวด จากในห้องของแรมจันทร์เปิดไฟสีแดง และแสงนั้นทาบทองบนตัวแรม จันทร์ เป็นนัยถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับทองพูน ที่ออกไปตามหารถอีกครั้ง

ทองพูนได้กลับไปทวงความยุติธรรมอีกครั้งหนึ่ง โดยหวังจะเอาคู่รถทั้งหมด เขาถือตัวว่า ก็ไม่ได้ขอ แล้วหยุดที่หน้าประตูรั้ว ท่านเมื่อยถ่ายภาพใบหน้าของทองพูนผ่านทางช่องประตูชั้นบน เขตควบคุมบริเวณคองศา ที่แสดงถึงความเอาจริงของนายทองพูนก่อนจะเป็นเข้าไปทำงานในตู้ ทองพูนทำ ราวถูกน้องนายสาครด้วยท่อเหล็กซึ่งในฉากนี้ท่านเมื่อย ถ่ายภาพผ่านลูกกระดาดซ้ายที่มีเส้นสายแนว แขนงมุม ที่ดูขยับเน้นการกระทำให้รุนแรงขึ้น

ทองพูนต่อสู้และฆ่าลูกน้องนายสถาพรไปหลายคน จนนายสถาพรยินยอมให้เขาหารถ แต่ เขาก็ไม่พบมัน และทองพูนต้องจำนนกับกฎหมาย เมื่อตำรวจเข้าจับกุมเขา ทั้งนายสถาพร แรม จันทร์ หรือใครๆ ต่างไม่เข้าใจ ว่าทำไมทองพูนต้องการรถแท็กซี่คันนั้นอย่างมากมาย โดยไม่คำนึง ถึงชีวิต เพราะฉะนั้นรถแท็กซี่ของทองพูน ไม่ใช่แค่ “รถยนต์” แต่มันเป็นสัญลักษณ์ของ “อนาคต” และชีวิตของคนอีสานที่หาเข้ากินค้าในเมืองกรุง รถแท็กซี่จึงเป็นเหมือนความหวังของชีวิต ซึ่งไม่มี ใครพรากเอาอนาคตของลูกและเขาไปได้ การหาแท็กซี่ คือการตามเอาความฝันและอนาคตคืนมา



ภาพทองพูนมองเข้าไปในตู้รถ ซึ่งท่านเมื่อยใช้รั้วประตูชั้นบนบริเวณคองศา ที่แสดงถึงความเอาจริงของ เขาก่อนจะเป็นเข้าไปในตู้ และภาพทองพูนทำราวถูกน้องนายสาครด้วยท่อเหล็ก ซึ่งท่านเมื่อยถ่ายภาพผ่านลูกกระ ดาดซ้ายที่มีเส้นสายแนวแขนงมุม ที่ขยับเน้นการกระทำให้รุนแรงยิ่งขึ้น

สิ่งที่ฉันบอกกับ แรมจันทร์ นั้นเป็นอุดมคติที่หลายคนยินยอมไม่ให้เป็นอย่างจริง คือการไม่ยอมต่อความยุติธรรม การลุกขึ้นสู้ด้วยความกล้า ความมีศักดิ์ศรีไม่ยอมที่จะเป็นดั่งวัวควายที่รอถูกเชือด ในขณะที่คนส่วนใหญ่อย่างจำ ยอมจำนนต่อระบบ หรือกระแสสังคมทั้งหลาย ถึงแม้ในฉากจบ เขาต้องยอมรับต่อกฎหมาย แต่สิ่งที่เขาทำกลับพิสูจน์ให้เห็นอุดมคติที่ คนดีไม่ยอมต่อความเลวร้าย และทำนุ้ยก็ปล่อยภาพซากรถที่ตามหาค่อยๆ เผยออกมา ภาพแรมจันทร์ที่เมามายไร้สตินอนเกลือกกิ้งกับอาเจียน และทองพูนที่ถูกจองจำอิสรภาพ คือบทสรุปความพ่ายแพ้ของคนชั้นกลางที่ถูกเอาเปรียบจากคนเมืองหลวงอันโสมม แฉไปด้วยกลโกงนานัปการ

ตลอดเวลาทำนุ้ยเน้นความสัมพันธ์ของคน 2 ระดับ คือ กลุ่มคนระดับบน หรือคนกรุงเทพฯ ที่มีภาพลักษณ์ของการเห็นแก่ตัว ตีสองหน้า เห็นแก่เงิน เอาตัวเอาเปรียบ ปล่อยตัวไปตามกระแส และยอมจำนนต่ออิทธิพลคนใหญ่คนโต คนกลุ่มนี้ได้แก่ คุณนายเจ้าของบ้านเช่า แก๊งค์ขโมยรถ แมงดา ตลอดจนตำรวจที่ดูแก่อำนาจของกฎหมาย ขาดคุณธรรม กับกลุ่มคนระดับล่าง (คนอีสาน) ได้แก่ คนขับรถแท็กซี่ หมอนวด ขอทาน และวงนิพก ซึ่งคนเหล่านี้มีจิตใจที่ดั่งงาม เห็นอกเห็นใจ แต่ตกอยู่ใต้อำนาจของคนระดับบน และไร้ทางสู้

ใน "ทองพูน โดกโพ ราษฎรเต็มขั้น" ทำนุ้ยได้ใช้วิธีการเล่าถึงสภาพสังคมกรุงเทพฯ โดยสอดแทรกในบทสนทนาบนรถแท็กซี่ ผ่านผู้โดยสารแต่ละคนในการเล่าเรื่อง อาศัยการวิพากษ์วิจารณ์เมืองกรุงเทพฯ ในขณะนั้นผ่านคน 2 สถานะคือ "คนขับแท็กซี่" กับ "ผู้โดยสาร" รวมถึงการใช้ภาษาอีสานของตัวละคร ทำให้เรื่องดูสมจริงได้บรรยากาศเสมือนจริงมาก จัดเป็นหนังRealist ตลอดจนการถ่ายภาพคัทยาวๆ เช่น ฉากที่ทองพูนเอาน้ำมันราดไปทั่วอุ้งรถ เพื่อกระตุ้นอารมณ์คนดูให้คล้อยตามภาวะอารมณ์ของตัวละครนั้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กาม (2521)

ท่านม้วยเริ่มผลิตผลงานภาพยนตร์ขึ้นต่อมาโดยเป็น ภาพยนตร์สะท้อนสังคมของคนในแวดวงน้ำหมึกที่ทำทุกวิถีทางในการตีแผ่ชีวิตดาวโป๊ โดยข้อเขียนของเขากลายเป็นการฆ่าดาวโป๊ผู้มันอย่างเลือดเย็น และไม่ละเว้นแม้แต่ชีวิตครอบครัวของเธอ ท่านม้วยเล่าเรื่องนี้ไปพร้อมกับเรื่องของจิตรกรรมหนึ่ง ที่ถูกสังคมตัดสินว่าเป็น “คนบ้ากาม” ในช่วงเวลาที่สังคมดูแคลนเรื่อง การแสดงออกในเรื่องเพศ แต่นิยมบริโภคชาวดาวโลกีย์

ภาพไตเติ้ลเปิดเรื่อง เป็นภาพพระยะใกล้(Close Up) ของเรือนร่างเปลือยของชายหญิงที่แสดงบทรักกันอยู่ การจัดองค์ประกอบภาพอย่างคลุมเครือ ซึ่งสามารถดูให้มีความสวยงามเหมือนงานศิลปะ หรืออาจจะชักนำสร้างอารมณ์ทางเพศก็เป็นได้ ท่านม้วยปล่อยให้ผู้ชมได้ตีความตามแต่จินตนาการของเขาเอง ไตเติ้ลนี้เป็นการแนะนำผู้ชมเข้าสู่โลกเกี่ยวกับ กาม อันเป็นประเด็นหลัก ภาพยนตร์เรื่องนี้



ภาพนำเรื่องก่อนเข้าสู่เนื้อหาของเรื่อง

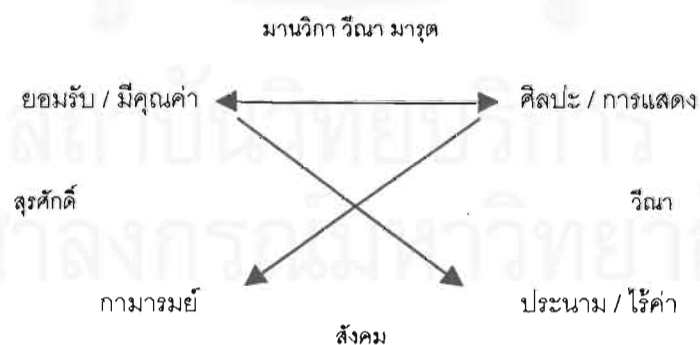
เรื่องเริ่มต้นที่กองถ่ายภาพยนตร์ เมื่อมานวิภา (เบ็ญทิพย์ คุ้มวงศ์)กำลังเล่นหนังโป๊ ในขณะที่มีสายตาของลูกสาว วิณา (มลกฤดี ยมารักย์) จับจ้องมองแม่ตัวเองแสดงบทดังกล่าวด้วยความอึดใจ หลังจากการถ่ายทำภาพยนตร์เสร็จ เธอต้องให้สัมภาษณ์กับสื่อมวลชน สุรศักดิ์ (สุรชัย ตีลกวิลาส)นักข่าวหนังสือพิมพ์ที่ตั้งคำถามจบบ้างราวกับจะลวนลามเธอ ไม่ต่างอะไรเมื่อครูที่เธอต้องพลีเรือนร่างไว้กับการแสดง ท่านม้วยเคลื่อนกล้องไปยังหลังจากสัมภาษณ์ กล้องพาผู้ชมไปยังเบื้อง

หลังของฉากสัมภาษณ์นั้น วีณาดูจะแบกรับบรรยากาศสัมภาษณ์นั้นเอาไว้หนักอึ้ง จนเธอต้องปลดปล่อยออกมาที่การกระทำโดยการหักดินสอออกเป็น 2 ท่อน

ข้างบ้านมานวิกา มีบ้านของจิตรกรชื่อ มารุต(มานพ อัครเทพ) ที่บุคลิกดูเป็นคนประหลาด นุ่งหม้อขาว ดูแปลกแยกกับสังคม และหมกมุ่นกับการสร้างงานศิลปะรูปแบบแปลกๆ ที่ได้แรงบันดาลใจจากเรื่องเพศ วีณาวาดภาพตามอย่างมารุต ที่ดูคล้ายอวัยวะเพศหญิง และสร้างความสงสัยแก่อาจารย์ว่า อะไรคือแรงขับเคลื่อนให้เกิดจินตนาการของวีณา ภาพเขียนของมารุตนั้นเป็นงานศิลปะ แนวอิมเพรสชันนิสต์ (Impressionist) และเซอร์เรียลลิสต์ (Surrealist) นั่นคือการตีความอย่างไม่ตรงไปตรงมา และแสดงออกมากกว่าความเป็นจริง มารุตตีความว่าอวัยวะเพศคือ ผู้ให้กำเนิดสิ่งมีชีวิต หาใช่เรื่องที่ลามกสกปรกไม่ แต่ผู้ที่มาเสพงานนั้นดีเจตนารมณ์ของเขาผิดไป รวมถึงชาวบ้านทั่วไป จึงรังเกียจและรุมแกล้งมารุตสารพัด และรวมถึงอาจารย์ของวีณาที่แสดงความสงสัย ต ' อ ง าน ข อ ง วิ ณา ต ' อ ง

การตีความคุณค่าของคนในสังคม จึงเป็นหัวใจสำคัญที่พาตัวละครแสวงหาความเป็นตัวตนที่แท้ และมันยังเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลเหนือชีวิตของตัวละครหลัก เมื่อสื่อมวลชน เข้ามาชี้แนะแนวทางการตีความนั้นอย่างปราศจากความเป็นธรรม สุรศักดิ์ เป็นนักข่าวที่มุ่งตีแผ่เรื่องดาวโลกีย์ของมานวิกา อย่างจริงจัง โดยใช้บทบาททางการแสดง มากำหนดชีวิตและคุณค่าของมานวิกา ว่าคงไม่ต่างอะไรกับในภาพยนตร์

กาม (2521)



มานวิกาปฏิเสธไม่ร่วมหลับนอนกับสุรศักดิ์ ทำให้สุรศักดิ์เจ็บแค้น จึงเขียนข่าวโจมตีมานวิกา รวมถึงการไปแทรกแซงเรื่องการแสดงของเธอ กลั่นแกล้งไม่ให้เธอได้ทำงานอย่างปกติสุข และด้วยความคิดเช่นนี้เขาก็ตีค่า วีณา ไม่ต่างกับแม่ของเธอ เขาพยายามขุดคุ้ยข่าวของวีณา โดยไม่

ละยายต่อศีลธรรม เมื่อมีรูปวีณาละหนึ่งสี่พิมพ์ ทำให้ครูใหญ่เรียกวีณาพบพร้อมทั้งอดีตศิษย์
อาชีพราวานึกแสดงของแม่เถอ ว่าเป็นฮาซีพดัมกินรำกิน ขณะที่วีณาหลับเห็นเป็นฮาซีพที่สุจริต
ฮาซีพหนึ่ง



ภาพมานวิกาถูกปลดออกจากกองถ่าย เพราะมีข่าวไม่ค่อยดีในสื่อมวลชน ที่อาจกระทบต่อภาพพจน์
ของหนัง

ในฉากที่มานวิกาถูกถอดชื่อออกจากกรเป็นนางเอกนั้น ท่านม้วยใช้การจัดองค์ประกอบ
ภาพเพื่อสื่อความหมายเช่น การถ่ายนักแสดงผ่านมู่ลี่ หรือผนังโปร่งที่มีลักษณะตาราง และการใช้
กรอบประตูเพื่อเน้นการถูกเนรเทศโดยอิทธิพลภายนอกหรือสื่อมวลชน ซึ่งก็คืออำนาจของสุรศักดิ์ที่
สถาปนาโลกให้ตัวเขานั้นเอง

คืนหนึ่งระของปกรณ์ (ชัยวัฒน์ เทียบเทียบ) เพื่อนของวีณาจนมารุตที่กำลังมา ทั้งวีณา
และปกรณ์พามาจุดไปที่บ้านของเขา หลังจากนั้นวีณาก็เริ่มสนิทสนมกับมารุต วีณาถามเรื่องความ
หมายจากผลงานของมารุต มารุตบอกว่าสิ่งที่เขาทำคือความเชื่อที่มองว่าสรรพสิ่งเกิดจาก สิ่งที่
มนุษย์ชายหญิงปิดบังและมองว่าเป็นเรื่องสกปรก วีณาแนะนำมารุตให้ลองหันไปวาดภาพทิวทัศน์
บ้าง หลังจากล้มวีณาออกไปหามารุตบ่อยๆ จนสุรศักดิ์พยายามจะสืบข่าวความสัมพันธ์ของมารุต
จึงถกปรึกษากับวีณา

ทั้งวีณาและมารุตเริ่มเข้าใจตัวตนที่แท้จริงกันและกัน มารุตต้องการวาดภาพวีณา แต่วีณา
เข้าใจผิดคิดว่ามารุตจะรังแกเธอ ในฉากนี้ท่านม้วย จัดแสงแบบ Low Key และใช้แสงสว่างเป็นจุด
ขึ้นเน้นบริเวณดวงตาของมารุต ทำให้เขากลายเป็นสัตว์ป่ากระหายเลือดไป แต่นั่นอาจเป็นเพียง
มายาคติที่วีณาตีความ เพราะแท้จริงมารุตต้องการเพียงวาดภาพเปลือยของเธอเท่านั้น แต่สถานการณ์
กลับเลวร้ายขึ้นเมื่อ สุรศักดิ์แอบติดตามวีณาและบันทึกภาพไปลงข่าว มารุตโดนประธา

ทัศน์และทำลายผลงานทั้ง วิณาโดนไล่ออกจากโรงเรียน และมานวิกาสูญเสียงานและความสัมพันธ์กับลูกสาวก็แตกร้างลง



ในฉากนี้ท่านม้วย จัดแสงแบบ Low Key และใช้แสงสว่างเป็นจุดขับเน้นบริเวณดวงตาของมารุต ทำให้เขากลายเป็นสัตว์ป่ากระหายเลือดไป

จากที่มานวิกาเข้าไปในบ้านของมารุตแล้วเห็นลูกตัวเองอยู่ในสภาพที่เลื้อยล้มลุกคลุกคลาน ผมขบ่งนึกว่าลูกตัวเองถูกข่มขืนและพยายามจะแย่งพิ่มจากมารุตแต่ก็แย่งมาไม่ได้ มานวิกาพยายามที่จะปกป้องลูก ท่านม้วยสะท้อนความรู้สึกของผู้เป็นแม่ที่สูญเสียทุกอย่าง ภาพของแม่ฟูมฟายราวกับหัวใจแม่แทบสลาย

มานวิกา (ดารานั่งไม้), วิณา (ลูกสาววัยรุ่นของเธอ) และมารุต (จิตกรข้างบ้าน) คือสามตัวละครหลักที่ตกเป็นเหยื่อของการพิพากษาของสังคม ประเด็นของภาพยนตร์ที่ตามตลอดเวลาคือ "ชีวิตคนเราต้องเป็นไปตามสิ่งที่สังคมพิพากษาอย่างนั้นหรือ" เมื่อตัวตนที่แท้ของ มานวิกา คือผู้หญิงคนหนึ่ง ที่ทำงานหาเลี้ยงชีพตนเองและทำหน้าที่เป็นแม่ของลูกในขณะเดียวกัน แต่ความขัดแย้งในตัวเธอเอง คือสิ่งที่สังคมปรุงแต่งให้เธอ ตอกย้ำให้เธอเป็นหญิงที่ไม่ดี ร่านสวาท เหมือนในภาพยนตร์ที่เธอแสดง หรือว่าคนดูทั่วไป ชาวบ้านในเรื่องแยกไม่ออกจริงๆ ระหว่างโลกมายากับโลกที่แท้จริง

สำหรับมารุต คนทั่วไปไม่เข้าใจศิลปะของเขา เสมือนคนทั่วไปไม่มีทางเข้าใจชีวิต และเจตนาของเขาได้ มารุตแต่งกายดูจตุตฤณี ราวกับท่านม้วยจะเน้นย้ำตลอดเวลาว่าเขาเป็นผู้บริสุทธิ์ทั้งกายใจ เขาสนิทกับการทำร้ายของสังคมไปยั้งเกาะเสม็ด เรื่องราวของวิณามบนหนังสือพิมพ์ ทำให้มานวิกาไม่เข้าใจตัวลูกของเธอ วิณาจึงหนีออกจากบ้านหนีตามไปที่เกาะเสม็ดเพื่อหนีทุกสิ่งทุก

อย่าง เพราะเมื่อตัวเธอก็ถูกแม่และสังคมพิพากษาเช่นกัน ในที่สุดมานวิกาต้องยอมแพ้แก่อำนาจสื่อ เธอไปขอร้องให้สุรศักดิ์เลิกลงข่าวทำลายชีวิตครอบครัวของเธอ สุรศักดิ์ยอมรับโดยดี และปรับความเข้าใจว่าเขาทำลงไปโดยอารมณ์เช่นกัน

สุรศักดิ์ให้ข้อมูลเรื่องที่อยู่ของวีณาแก่มานวิกา เธอเดินทางไปรับตัววีณาที่เกาะ แต่มารุตบอกให้วีณารับหนี ส่วนมารุต จากความผิดเรื่องล่อลวงหญิงต้องต่อสู้กับการจับกุมของตำรวจจนโดนยิงเสียชีวิต สุดท้ายมานวิกาได้ปรับความเข้าใจลูกสาวได้ แต่มารุตต้องตายไปกับความเข้าใจผิดที่สังคมตั้งข้อหา ท่านมัยทรงวิพากษ์วิจารณ์สื่อมวลชนในเรื่องคุณธรรมอย่างหนัก สะท้อนให้เห็นอำนาจของสื่อสามารถชี้เป็นชี้ตายใครก็ได้ อย่างเช่นมารุต มีคำกล่าวหนึ่งกล่าวว่า“ศิลปะกับอาจารย์ ต่างกันแค่เส้นบางๆ เท่านั้น” ดูจะเป็นความจริงแท้ เพราะเส้นบางๆ ของแต่ละคนนี่ มันมีอิทธิพลต่อชีวิตมากมาย อย่างที่เราไม่อาจคาดเดาได้

มานวิกา ผู้หญิงที่ถูกบทบาทการแสดง และสื่อมวลชน สร้างภาพให้เป็นดาวยั่ว ผู้หญิงร้านสวาททั้งในจอและในชีวิตจริง ซึ่งแท้จริงเธอเป็นเพียงผู้หญิงคนหนึ่งซึ่งที่ตั้งใจทำงาน และหาเลี้ยงลูกสาวเพียงคนเดียวของเธอ ชีวิตจริงที่เธอแบกรับคือ การทอดทิ้งของสามีต้องเลี้ยงลูกเพียงลำพัง ซึ่งเป็นสิ่งที่ท่านมัยไม่ได้กล่าวไว้ แต่ผู้ชมสามารถรับรู้ได้ว่าท่านมัยได้สอดแทรกปัญหานี้ เพื่อบ่งบอกว่า ผู้หญิงมักเป็นผู้ถูกกระทำเสมอๆ ทั้งในจอและเรื่องจริง หรือเรื่องในจอซ้อนภาพยนตร์นี้

วีณา ลูกสาวของมานวิกา แม่แม่จะเลี้ยงดูเธอให้มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดี แต่เธอไม่ได้รับความอบอุ่นและความเข้าใจจากแม่ ภาระหน้าที่ของแม่ตามบทบาทการแสดงของแม่ทำให้เธออึดอัด และอับอายต่อเพื่อนฝูง ทั้งยังทำให้เธอเป็นที่สนใจของนักข่าว สื่อมวลชนจึงเข้ามารุกล้ำชีวิตจริงของเธอเหมือนแม่ของเธอ เพียงแค่ชายข่าวโดยไม่ได้สนใจถึงจรรยาบรรณ สิ่งที่แม่ลูกทั้งสองได้รับคือ การถูกปรุงแต่งและบิดเบือน โดยอำนาจสื่อมวลชนทำให้ประชาชนตัดสินเธอในทางที่ผิด สื่อมวลชนประเมินค่าบนผลประโยชน์ของตัวเองและชี้นำสังคมอย่างผิดๆ

มารุต เป็นจิตกร ที่มีบุคลิกประหลาด นุ่งหม้อขาว ดูแปลกแยกกับสังคม เขามุ่งมั่นกับการสร้างงานรูปแบบแปลกๆ ที่ได้แรงบันดาลใจจากเรื่องเพศ ท่านมัยสะท้อนให้เห็นว่ามารุตเป็นอีกคนหนึ่งที่ถูกสังคมพิพากษาว่าเป็นคนบ้ากาม ซึ่งแท้จริงก็เป็นเพียงคนธรรมดาที่ทำงานด้วยใจอันบริสุทธิ์ เช่นเดียวกับมานวิกา

สุรศักดิ์ คือตัวแทนของสื่อมวลชนที่ไร้ซึ่งจรรยาบรรณ ใช้อำนาจโดยไม่คำนึงถึงการเคารพความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น การเล่นงานชีวิตของแม่ลูกคู่นี้ คือการใช้อำนาจคุกคามเพศหญิงโดยเพศชาย ซึ่งเป็นสิ่งที่ปรากฏเสมอๆ ในหนังสือของท่านม้าย

ฉากส่วนใหญ่ของเรื่องราว คือบ้านของวีณาที่ใหญ่โตกว้างขวาง เต็มไปด้วยวัตถุ แต่กว้างขวางเปล่า ซึ่งวีณามักจะอยู่อย่างโดดเดี่ยวโดยปราศจากแม่ ด้วยการจัดแสงที่มีมิติ ไม่สดใส แสดงสภาพความเปลี่ยวเหงาของอารมณ์ สะท้อนถึงความรู้สึกของวีณา ซึ่งเป็นผลจากการทำแต่งงานของแม่ ขณะที่บ้านของมารุต ซึ่งไม่ได้เป็นบ้านที่เพียบพร้อมเช่นบ้านวีณา แต่ใช้การจัดแสงเช่นเดียวกัน เพื่อแสดงถึงความเป็นคนแปลกแยกต่อสังคมภายนอก คนภายนอกก็ไม่มีวันเข้าใจพวกเขา ไม่ต่างกันกับวีณา



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อุกาฟ้าเหลือง (2523)

ภาพยนตร์เรื่อง "อุกาฟ้าเหลือง" เป็นผลงานที่ท่านม้วยต้องการนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะทรัพยากรทางทะเลที่ถูกทำลาย ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่จากนายทุน เห็นแก่ประโยชน์ของตัวเอง ท่านม้วยทรงวิจารณ์นักการเมืองที่ใช้อำนาจมิชอบ ซึ่งเป็นผู้อยู่เบื้องหลังทั้งหมดของการทำลายนั้น

ท่านม้วยถ่ายทอดวิธีการอนุรักษ์ธรรมชาติ ผ่านตัวละครที่มีวัยสูงอายุชื่อผู้เฒ่าหลัก (ส. อาสนจินดา) เป็นชาวประมงคนเดียวในคังตะเคียน ที่ยังใช้การวางลอบดักปลา ผู้เฒ่าหลักสามารถจับปลาได้เก่งที่สุดในคังตะเคียน และได้ถ่ายทอดวิชาการจับปลาให้ ซำ (ยมนา ชาตรี) เด็กกำพร้าที่ตนเองนำมาเลี้ยงตั้งแต่เล็ก และเป็นคนเดียวในหมู่บ้าน ที่ต่อต้านวิธีการวางระเบิดจับปลา และการจับปลาเรือลากอวน ด้วยบุคลิกของคนแก่ที่พูดจาโผงผาง ดื้อรั้นหัวชนฝา ไม่ยอมจำนนใดๆ ให้กับใคร ผู้เฒ่าหลักจึงต้องพบกับความกดดันถูกบีบรัดจากความเจริญภายนอก และเทคโนโลยีของการจับปลาสมัยใหม่ที่มีส่วนทำลายปะการัง ที่อยู่อาศัยของปลาไปเป็นจำนวนมาก ทำให้การจับปลาของผู้เฒ่าหลักก็พลอยลดลงไปด้วย

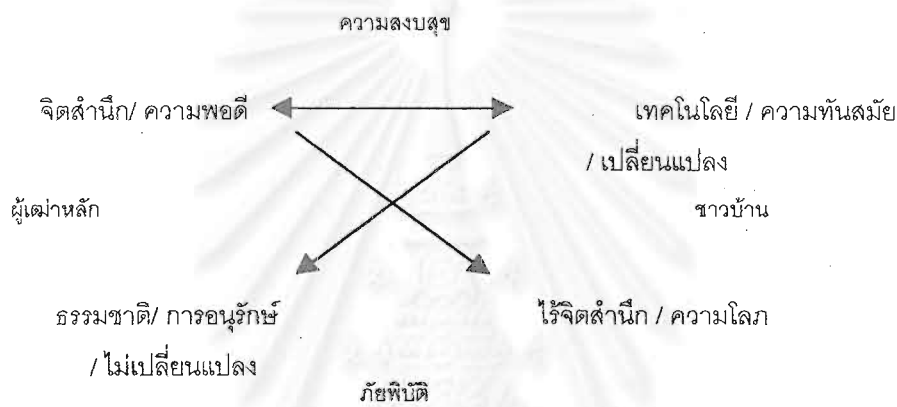
การปรากฏตัวของ "ความเจริญ" ที่เข้ามารุกรานธรรมชาติถูกนำเสนอครั้งแรกผ่านวิหตุสีเหลือง ของบุญตา หญิงชาวบ้านที่ซำหลงรัก บุญตาเป็นหญิงสาวที่สวยงามแต่มีจิตใจงอแงในวัตถุ เมื่อซำแก่ลงบุญตาจนเรือคว่ำและวิหตุจมหายไปใต้น้ำ เธอโกรธเป็นฟืนเป็นไฟ สั่งให้ซำดำน้ำไปหาจนพบวิหตุ แต่ในที่สุดวิหตุก็ซำรอดจนใช้การไม่ได้แล้ว บุญตาก็ขำกว้างมันทั้งอย่างไม่โยดี ซึ่งจากการจมของวิหตุสีเหลือง ถูกเน้นให้เห็นอย่างชัดเจนเป็นสิ่งแปลกปลอมที่แฝงมาอยู่ในธรรมชาติหรือท้องทะเล และเป็นตัวแทนของการอยู่ในโลกวัตถุนิยมของบุญตา ในฉากที่ซำพยายามจ้องคืนดีกับบุญตา นี้ ท่านม้วยให้ทั้งสองร่วมรักกันท่ามกลางทะเลสงบ เพียงระยะเวลาหนึ่ง ก่อนจะแปรเปลี่ยนไปเกิดคลื่นทะเลคลั่ง นัยว่าบรรยากาศสงบถูกบุกรุกจนทะเลตื่นและบ้าคลั่งแล้ว

เมื่อผู้เฒ่าหลักจับปลามาได้ ดอกไม้ หลานสาวแท้ๆ จะนำปลาไปขายที่ตลาด ซึ่งปลาที่จับด้วยวิธีการวางลอบ จะมีปริมาณไม่มากนัก ซ้ำยังถูกกดราคาโดยการตั้งราคาปลาของกำนันเลี้ยง จนดอกไม้ต้องถุยนํ้าลายใส่ไปสเตอร์หาเสียงของกำนันเลี้ยง ต้นเหตุที่ทำให้ขายปลาได้ลำบาก เพราะกำนันเลี้ยงได้สัญญากับชาวบ้านว่าจะช่วยให้ชาวบ้านจับปลาได้มากๆ ด้วยการปล่อยเงินกู้

ให้ชาวบ้านซื้อเรืออวน ตาข่ายตาถี่ๆ และการใช้ระเบิดจับปลา จนปลาได้ลดลงกว่าเมื่อก่อนมาก

บุญตาไม่เห็นด้วยกับการจับปลาแบบเดิมของซ้ำ จึงพูดบังคับให้ซ้ำหนีจากผู้เฒ่าหลัก และหนีไปทำเรืออวนกับผู้ใหญ่บ้าน ฝ่ายผู้เฒ่าหลักได้ซื้อเรือลำใหม่ให้ซ้ำกับดอกไม้ ได้ใช้ทำประมงต่อไป แต่ซ้ำสารภาพว่าเขาไม่ได้รักดอกไม้เลย เขาต้องการจะไปจับปลากับเรืออวน เพื่อต้องการสร้างครอบครัวกับบุญตา ผู้เฒ่าหลักเสียใจ และยอมจำนนในความต้องการของซ้ำ

อุกาฟ้าเหลือง (2523)



ฉากการสนทนาระหว่างซ้ำกับผู้เฒ่าหลักได้แสดงให้เห็นคู่ขัดแย้งระหว่าง “ความเจริญของวัตถุ” กับ “โลกเก่าอันล้ำสมัย” และคู่ขัดแย้งระหว่าง “จิตสำนึกต่อธรรมชาติ” กับ “ความโลภที่ไร้จิตสำนึก” แม้ผู้เฒ่าหลักจะยืนยันที่จะจับปลาในแบบเดิมต่อไป เขาก็ไม่อาจจะรังซ้ำ ชายหนุ่มรุ่นใหม่ที่เขานำมาให้เป็นตัวตายตัวแทนได้ ทั้งนี้สาเหตุมาจาก “บุญตา” ตัวละครหญิงที่ใช้อำนาจและบทบาทของเพศหญิงอีกลักษณะคือ เป็นผู้หญิงที่มีเสน่ห์ทางเพศ ที่มีความทะเยอทะยานสูง มักใช้เรือนร่างและหน้าตา เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางวัตถุและชื่อเสียง ซึ่งมักปรากฏในเรื่องลำดับถัดมาของท่านม้วย เช่น ปรากฏใน “น้องเมีย” และทำวศรีสุตาจันทร์ใน “สุริโยไท”

หลังจากที่ซ้ำจากไป ผู้เฒ่าหลักรู้สึกแค้นพวกเรืออวน ที่ใช้ระเบิดจับปลา ผู้เฒ่าหลักได้พยายามขัดขวางโดยเรียกตำรวจมาจับเรือของกรต พวกของกำนันเลี้ยง แม้ตำรวจจะไม่สามารถจับพวกระเบิดปลาได้สักคนเดียว แต่นั่นเท่ากับเป็นการประกาศความเป็นศัตรูกับพวกเรืออวนจับปลาหรือกำนันเลี้ยงอย่างชัดเจน จากภาพที่ผู้เฒ่าหลักเห็นคือห้องน้ำที่แตกกระจายด้วยแรงระเบิด

ท่านม้วยตัดภาพการเลือกตั้งของชาวบ้าน ที่แท้กันไปเลือกกำนันเลี้ยงเป็นส.ส. กับภาพพระยะใกล้ (Close Up) แวดตาที่แสดงความสูญเสียของผู้เฒ่าหลัก

ขณะเดียวกันสายชอบ ผู้เป็นหัวหน้าคณะให้กำนันเลี้ยงกำลังหนีออกจากเกาะ เพราะรู้เบื้องหลังการทุจริตของกำนันเลี้ยง เขาบอกข่าวว่าหากเขาเป็นอะไรไปกำนันเลี้ยงคือผู้อยู่เบื้องหลัง สายชอบไม่สามารถหนีพ้นได้ เขาโดนมือปืนที่ส่งมาจากกรุงเทพฯ ฆ่าตายที่กลางทะเล ส่วนสุชาติ มือปืนจากกรุงเทพฯ ได้กบดานอยู่ในเกาะต่อไป และต่อมาก็มีความสัมพันธ์กับบุญตา

ซ้ำได้แอบเห็นบุญตาตีจากตนเองไปมีคนรักใหม่ เนื่องจากเขาไม่สามารถหาปลาได้มากอย่างที่คาดหวังไว้ เพราะปลาก็ถูกแย่งกันจับไปมากจนแทบไม่เหลือ เขาเห็นบุญตาทำสุชาติที่งานแข่งชนวัว ในฉากนี้ท่านม้วยใช้การตัดสลับภาพระหว่างซ้ำ, บุญตาทำสุชาติ และภาพวัวที่กำลังต่อสู้โดยใช้หัวขวิดชนกัน ตามจังหวะที่เร่งเร้าของการแข่งขันชนวัว และเสียงเชียร์ที่ตั้งสับสนวนวายบรรยายากาศของฉากนี้ทำหน้าที่สื่อความหมายแสดงความรู้สึกอันปั่นป่วนในจิตใจของซ้ำได้เป็นอย่างดี

ฝ่ายผู้ใหญ่บ้านกลับมาจากกรุงเทพฯ และเล่าเรื่องกำนันเลี้ยงได้หลอกหลวงชาวบ้านเรื่องเรืออวนให้ซ้ำฟัง ซ้ำได้รู้เรื่องมือปืนจากกรุงเทพฯ มาเก็บหัวคะแนนและฆ่าสายชอบ และซ้ำได้บอกเรื่องทั้งหมดกับบุญตา ทำให้บุญตาโดนสุชาติฆ่าปิดปากในเวลาต่อมา สุชาติได้ตามล่าซ้ำจนได้รับบาดเจ็บ และหนีกลับมายังบ้านของผู้เฒ่าหลัก ซ้ำได้สำนึกผิดที่ไปหาปลากับพวกเรืออวนโดยไม่ฟังคำทักท้วงของผู้เฒ่าหลัก ที่ย้ำเตือนให้รักษาธรรมชาติว่า “คนเราเหมือนน้ำ ที่ไหลลงไปที่ต่ำเสมอ อะไรที่ง่าย ๆ ได้กำไรมากมาย ก็ชอบทำโดยไม่คำนึงถึงอนาคต.....ทะเลเป็นของพวกเราทุกคน ถ้าเราไม่รักษา แล้วหมาที่ไหนจะมารักษา” ท่านม้วยได้ส่งข้อมูลนี้ถึงผู้ชมโดยผ่านจากคำพูดตัวละครได้เป็นอย่างดี

ผู้เฒ่าหลักได้เห็นว่าตัวเองแก่แล้ว และขอยอมสละชีวิตให้ข้ออยู่รอดต่อไป จึงวางแผนลวงมือปืนไปยังกลางทะเลในคืนที่ท้องฟ้าสีเหลือง ซึ่งพวกมือปืนไม่มีทางล่วงรู้ว่าเป็นสัญญาณของธรรมชาติที่บอกถึงพายุกำลังมา ผู้เฒ่าหลักโดนยิงตายกลางทะเล แต่สุชาติก็ไม่อาจรอดจากพลังธรรมชาติอย่างพายุ “อุกาฟ้าเหลือง” ได้

ประเด็นการฝ่าฝืนธรรมชาติของมนุษย์ โดยใช้อำนาจเทคโนโลยี โดยไม่คำนึงถึงกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ ทำให้ได้รับผลตอบแทนอย่างสาสม อย่างสุชาติ มีอุปนิสัยไม่รู้เรื่องสัญญาณเตือนของท้องฟ้า และการนำเสนอวีรกรรมผู้เฒ่าหลัก ซึ่งเป็นผู้เคารพต่อกฎธรรมชาติ ได้ย้าเตือนให้รักและหวงแหนธรรมชาติก่อนจะสายเกินไปใน “อุกาฟ้าเหลือง” เป็นเรื่องที่ท่านม้วยทรงห่วงใยและทำหน้าที่เรื่องนี้ขึ้นมาเพื่อจุดประสงค์นี้ เพราะทรงตระหนักถึงภัยภิบัตินี้ ขณะที่สังคมยังไม่หวาดตัวต่อปรากฏการณ์นี้ ภาพยนตร์ของท่านม้วยจึงไม่ทำหน้าที่เพียงเพื่อความบันเทิงอย่างมีสาระเท่านั้น ยังเป็นสาระที่ทันต่อเหตุการณ์ด้วย “อุกาฟ้าเหลือง” จึงเป็นหนังที่มาก่อนเวลามากทีเดียว ซึ่งแสดงให้เห็นความเป็นคนที่มองการณ์ไกลของท่าน จนอีก 10 ปีต่อมาท่านจึงได้ทำหน้าที่ในแนวอนุรักษ์ที่มีโครงเรื่องคล้ายๆ กันนี้อีกครั้งใน “คนเลี้ยงช้าง”



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถ้าเธอยังมีรัก (2524)

ท่านม้วยทรงสร้างจากโครงเรื่อง YELLOW HANDKERCHIEF ผู้กำกับ โยจิ ยามาตะ (ผู้กำกับภาพยนตร์ชุดเรื่อง โทโร่ซัง) เป็นภาพยนตร์แนวโรด มูฟวี่ (Road Movie) เรื่องของการเดินทางของคนสามคน จิต (ปัญญา นิรันดร์กุล) เป็นหนุ่มนักดนตรีที่ผิดหวังกับความรัก ที่ตัดสินใจที่จะแก้แค้นโดยการฆ่าผู้หญิงทุกคนที่เจอในชีวิต นุช (ตุ๊กตา จินดา นุช) เด็กสงขลาที่ถูกหลอกมาขายตัว แต่หนีรอดมาได้ และ เริง (สรพงษ์ ชาตรี) ชายหนุ่มที่มีอดีตซ่อนอยู่ ทั้งสามเดินทางไปสงขลาด้วยกัน ต่างคนต่างเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ตามวันเวลาและหลักไมล์ที่เพิ่มขึ้น

เปิดเรื่องในห้องพักของจิต นักดนตรีที่บาร์สมัยใหม่แห่งหนึ่ง กำลังโลกเศร้าเสียใจอย่างพุ่มพวย กับจดหมายบอกเลิกของแฟนสาว ความผิดหวังจากผู้หญิงทำให้เขาตัดสินใจลาออกจากการทำงานในคืนนั้น จิตประกาศกับตัวเองว่า จะเลิกรักใคร และทำร้ายผู้หญิงทุกคนที่เขาพบ จากความพุ่มพวยแทบเป็นแทบตายเมื่อต้นเรื่อง ท่านม้วยทรงแทรกมุขตลกต่างๆ เพื่อตอกย้ำความเป็นผู้ชายธรรมดาที่ดูจะจอกๆ ตัวเล็ก หน้าตาไม่หล่อเหลา ครบสูตรของคนขี้แพ้ (Looser) บวกกับ แสดงของ ปัญญา นิรันดร์กุล ที่ดูเกินจากการแสดงปกติธรรมดา (Overacting)

จิตถอนเงินทั้งหมดไปซื้อรถ เพื่อหลีกหนีความเจ็บปวดไปอยู่ชานเมือง เขาเปลี่ยนแปลงตัวเองให้ดูดีทันสมัย และคอยล่อหลอกสาว ๆ แต่ประสบความสำเร็จล้นหลอมตลอด ระหว่างที่จิตทานข้าวแกงอย่างสันหลังอยู่ข้างถนน จิตได้พบกับนุช หญิงสาวชาวใต้ ที่ถูกหลอกมาขายตัวและหนีรอดมาได้ นุชเลยมีอดีตต่อชายทั้งโลกว่า เลวเหมือนกันหมด หลอกหลวงผู้หญิง

โองสู่การเปิดตัวละครตัวใหม่ ท่านม้วยเริ่มภาพของ เริง (สรพงษ์ ชาตรี) อย่างไม่ค่อยให้ความสำคัญในระยะไกล (Long Shot) กลางกรอบภาพระหว่างจิตกับนุช แล้วเปลี่ยนภาพไปติดตาม สรพงษ์ ชาตรี ก่อนจะตัดภาพย้อนมึสึ่ม ของหญิงสาวคนหนึ่งชื่อลำดวน (เนาวรัตน์ ยุกตะนันท์) เข้ามาชั่วขณะเดียว ซึ่งทำให้ผู้ชมรู้สึกขนต่อกรปรากฏของตัวลำดวน

ท่านม้วยใช้การตัดสลับและการถ่ายภาพย้อนอดีต (Flashback) ในภาพยนตร์เรื่องนี้มี flashback หลายตอน ทำให้ดูยุ่งยาก แต่ก็สามารถตัดให้เรียบเรียงเนื้อเรื่องได้เข้าใจง่าย และเหมาะสมลงตัว ในฉากเปิดตัวเริงนี้มีลักษณะเด่นในการจับภาพตัวละคร ตอนที่จิตนั่งกินข้าวแกง

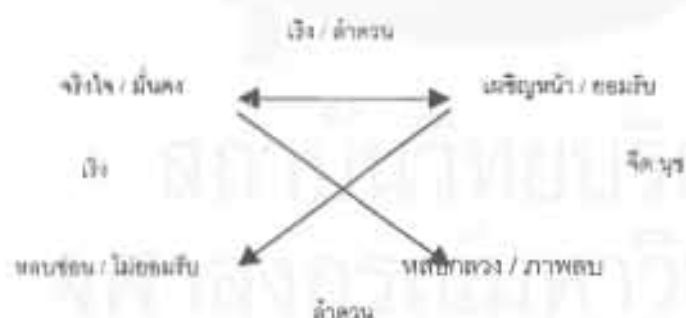
อยู่กับนุช การถ่ายภาพได้ทำให้เจิงที่เดินอยู่ตรงประตูบานของถนนอีกฟากหนึ่งเด่นชัดขึ้นได้ โดย Zoom in มานิ่งและนุชไม่ตรงกลางอย่างรวดเร็ว ทำให้เราดูได้ว่าตัวแสดงนี้กำลังจะมีบทบาทเด่นต่อไป



ภาพการเปิดตัวเจิง (ดรพงษ์ ชาติวี) ระหว่างเจิงและนุช

นุช ก็เข้าใจว่าเจิงจะมาหลอกหลวงเช่นกัน จึงวิ่งหนีขึ้นสะพานไปฆ่าตัวตาย เจิงตามไปช่วย แลกลับศอกลงมาเสียเอง ในฉากนี้เจิงถ่ายภาพออกมาเหมือนสารคดี ด้วยการที่กล้องในระยะไกล(Long Shot) เพื่อถ่ายทอดในลักษณะสมจริงของเหตุการณ์ เจิงช่วยน้ำไม่เป็นและได้รับการช่วยเหลือจากเจิง เมื่อพบว่าเจิง กำลังจะเดินทางไปหาดใหญ่เช่นกัน เจิงจึงตัดสินใจขับรถไปส่งนุชและเจิงที่สงขลา ทั้งสามจึงเริ่มออกผจญภัยด้วยกัน

ถ้าเธอยังมีรัก (2524)



ทั้งสามหยุดพักเป็นระยะตามรายทางที่ผ่านไป ที่นครปฐม เจิงปลื้มตัวไปส่งจดหมายให้กับ ล้ำควน คนรักที่ไม่ได้พบหน้ากันเป็นเวลานาน เจิงไม่แน่ใจว่าล้ำควนยังรักเขาอยู่หรือไม่ จึงขอให้ ล้ำควนทำตามเงื่อนไขบางอย่าง ถ้ายังรักเขาให้ผูกผ้าสีเหลืองไว้บนยอดเสา หากไม่พบธงเหลือง เขาจะจากเธอไปไม่กลับมามาก่อน เสี่ยงบรรยายเนื้อความในจดหมายนั้นไม่ได้กล่าวถึงว่าเจิงหายไป

โนนมาก แต่ท่านผู้มีทรงใช้การจัดองค์ประกอบภาพเล่าเรื่องอย่างแจ่มชัด ถึงที่มาที่ไปของเงิในอดี
ท่านผู้มีทรงถ่ายภาพเงิผ่านลูกกระพรวน้ำต่าง และเปลี่ยนความชัดไปที่ลูกทรงนั้น เพื่อสื่อความ
หมายว่า เงิเคยติดคุกมาก่อน



ภาพของเงิ ที่ท่านผู้มีใช้การจัดองค์ประกอบภาพเล่าเรื่องด้วยเงิ โดยถ่ายภาพเงิผ่านลูกกระพรวน้ำ
ต่าง ซึ่งดูเหมือนเงิอยู่ในคุก ทำให้ผู้ชมรู้ว่า เงิเคยติดคุกมาก่อน

ระหว่างการพักค้างคืน จิตพยายามจะหลบหลีกนุช แต่ต้องล้มเลิกเพราะนุชร้องไห้ รุ่งเช้า
นุชตัดสินใจจะแยกทางไปจากจิต นุชลงที่สถานีรถไฟ เงิเมื่อเห็นว่านุชแยกทางไปจึงหมดประโยชน์
ที่จะไปคุยกับจิตเพราะรู้ว่าจิตไม่ได้ต้องการตัวเอง จิตพอนมดเพื่อนร่วมทางก็รู้สึกต้องการคนทั้ง
สอง จึงกลับมามอบให้ทั้งสองร่วมทางไปด้วย ส่วนนุชก็คิดถึงจิตเช่นเดียวกัน ทั้งสามจึงร่วมทางใน
อีกครึ่ง

ระหว่างทางรถของจิตเสีย เงิจึงสอนจิตเกี่ยวกับเรื่องที่มีทัศนคติไม่สอดคล้องกับเงิ ในขณะที่
ซ่อมรถ เงิบอกให้จิตเลิกคิดทำลายผู้หญิง เพราะผู้หญิงเป็นสิ่งที่สำคัญจะต้องทะนุถนอม ดูแล ให้อ
ความรัก แล้วผู้หญิงจะให้รักแท้จริงแก่เรา จิตจึงเปลี่ยนความคิดนั้นโดยสิ้นเชิง รุ่งเช้าเงิขอแยกไป
ซ่อมรถเพื่อจะเดินทางต่อไปภูเก็ล จิตไปส่งเงิที่สถานีขนส่ง แต่ที่นั่นพวกเขาต้องเผชิญเรื่องกับนัก
เลงจนโดนขโมย เงิเข้ามาช่วยและหลบหนีไปกับจิตและนุช แล้วจิตกับนุชก็พบความจริงว่า เงิเคย
เป็นคนคุกมาก่อน

เงิเล่าเรื่องราวในอดีตของเขาให้ฟัง เขาเป็นหัวหน้าช่าง ทำงานบนเรือขุดแร่ ที่ภูเก็ลและได้
พบกับลำตวน แม่ค้าขายของที่ท่าเรือ จนความสัมพันธ์มากขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งวันหนึ่ง เงิช่วย
ลำตวนจากพวกอันธพาลที่จะขโมยเงิน และถูกตามแก๊งค์นั้นอีกด้วย ต่อมาเงิกับลำตวนก็แต่งงาน

สร้างครอบครัวขึ้นที่บ้านพักบนเขา จนกระทั่งลำดวนท้อง จึงบอกว่าถ้าลำดวนคลอดลูกแล้ว แต่เขายังอยู่กลางทะเล ให้เธอเอาผ้าสีเหลืองซักเป็นธงชูยอดเสา ให้เขาเห็น

จึงพบความจริงว่าชายที่พยายามจะข่มขืนคือคนรักเก่า และลำดวนเคยมีลูกมาแล้วแต่แห้งและไม่สามารถมีลูกได้อีก จึงเข้าใจผิดว่าลำดวนปกป้องคนรักเก่า จึงทะเลาะกับลำดวน จึงได้พลังมือฆ่าคนตายโดยไม่ตั้งใจจึงต้องติดคุก ภายหลังจึงมาพบความจริงว่า ลำดวนทำเพื่อปกป้องเขา ไม่ยอมให้ตัวคนผิดที่จะมาข่มขืนเธอ เพราะกลัวมันจะตามรังควาน เขาขอหย่ากับลำดวนเพราะความรู้สึกผิดที่ทำร้ายความรักของลำดวนที่มีให้เขา

หลังจากเล่าเรื่องราวทั้งหมด จี๊ดกับนุชพยายามให้เจิง ไปพบลำดวนให้ได้ แต่เจิงกลัวว่าธงสีเหลืองจะไม่มีอยู่จริง และเขาคงจะผิดหวัง จี๊ดบอกว่าวันรุ่งขึ้นทั้งสามจะเดินทางไปบ้านเจิงเพื่อเผชิญกับความจริง แต่จี๊ดก็ยังแน่ใจว่าลำดวนเลิกรอคอยเจิงแล้วหรือยัง เพราะผู้หญิงไม่เคยมีความจริงใจ ไม่รักใคร่จริง นุชต่อว่าจี๊ดว่า เห็นผู้หญิงเป็นเพียงสิ่งของ ที่จี๊ดไม่เคยได้รับความรักที่แท้จริง เพราะเขาไม่เคยมีความจริงใจ และให้ความรักที่แท้จริงแก่ผู้หญิงนั่นเอง

รุ่งขึ้นทั้งสามออกเดินทางต่อไปสู่ภูเกิด เจิงไม่กล้าพอที่จะรับรู้ความจริง และบอกให้ขับรถกลับนุช บอกว่าให้ไปต่อเพื่อให้เห็นความจริง ทั้งสามเดินทางมาถึงบ้านเจิงและพบว่า มีธงเหลืองชักอยู่บนยอดเสา และยังมีผ้าเหลืองผูกไว้ประดับประดาเต็มไปหมด ธงเหลืองจึงเป็นตัวแทนของความรักและการให้อภัยต่อการกระทำของเจิงในอดีต เจิงและลำดวนจึงกลับมาอยู่ด้วยกันอีกครั้ง และจี๊ดกับนุช ผู้ค้นพบคุณค่าความรักทั้งคู่ ก็มุ่งหน้าไปสงขลาต่อไป

จี๊ดกับนุช คือตัวแทนของผู้ที่แสวงหาความรัก หลังจากที่ทั้งสองไม่เชื่อว่าจะไม่มีรักแท้จริง แต่เมื่อเจิง ได้เปลี่ยนทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้หญิงให้จี๊ด ทั้งสองจึงเริ่มเปิดใจยอมรับเพศตรงข้าม ในขณะที่เดียวกันทั้งความรักอันบริสุทธิ์ของจี๊ดและนุช ก็ทำให้เจิงผู้มีรักแท้ แต่ขาดความกล้าที่จะเผชิญหน้ากับความจริง ได้รับกำลังใจ และเปลี่ยนใจไปหาลำดวนที่ภูเกิด ทั้งสามจึงได้เรียนรู้คุณค่าของ รักแท้ ในที่สุด

ท่านผู้ย้ใช้การดำเนินเรื่องโดยอาศัยบรรยากาศของการเดินทางของตัวละครทั้งสาม ตัดสลับกับอดีตของตัวละคร ก็เป็นการจินตนาถึงภาพเหตุการณ์ในอนาคตที่ตัวละครไม่อาจคาดเดาได้

ว่าจะออกมาในรูปแบบใดเป็นการดึงตัวผู้ชมให้เข้าร่วมการจินตนาการนี้ด้วย ภาพยนตร์เรื่องนี้มีตัวละครน้อย แต่ชัดเจนด้านบุคลิกลักษณะของตัวละครแต่ละตัว



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



มือปืน (2526)

ท่านม้วยทรงสร้างจากบทประพันธ์ของ พ.ต.ต.ประจำ พูนวิวัฒน์ เดิมท่านม้วยทรงตั้งชื่อว่า กัลบก (ช่างตัดผม) แต่ไม่ค่อยมีใครทราบความหมาย เลยตั้งชื่อว่า **มือปืน** เนื้อเรื่องสะท้อนชีวิตของลูกผู้ชาย **จำสหมาย ม่วงทรัพย์** (สรพงษ์ ชาตรี) ที่ได้รับบาดเจ็บจากสงคราม นั่นคือความพิการถึงแม้เขาจะได้รับเหรียญกล้าหาญเป็นการตอบแทน แต่มันก็ไม่ทำให้เขาทำมาหาเลี้ยงชีพโดยสุจริตเยี่ยงคนปกติได้ เขาจึงต้องใช้ชีวิตอีกด้านพร้อมๆ กับการเป็นช่างตัดผม โดยใช้สิ่งเดียวที่สงครามสั่งสอนแก่เขา มาทำงานพิเศษหาเลี้ยงชีพเพื่อปั้นความฝันของลูกชายเพียงคนเดียวให้สำเร็จ

เปิดเรื่องด้วยภาพถ่ายแฮนด์เฮลด์ (Hand Held Shot) ซ้อนหลังมอเดอริไซค์ฟุ้งฝ้าแสงสีและความมืดแห่งราตรี ประกอบกับเสียงดนตรีประกอบอันน่าสะพรึงกลัว เมื่อรถมอเดอริไซค์ไปจอดหน้าร้านคอฟฟี่ชอป มุมมองของกล้องแทนสายตาของตัวละคร "ผู้โดยสารที่ซ้อนมอเดอริไซค์" ในขณะเดียวกันมันก็แทนสายตาผู้ชมภาพยนตร์ด้วย (Subjective Camera Angle) ที่เดินเข้ามาในร้านและหยุดลงที่โต๊ะหนึ่ง ก่อนจะเหนี่ยวไกปืนสังหารเสียคนหนึ่งซึ่งดูรุนแรงและสมจริงสมจัง ประดุจการนำผู้ชมร่วมก่ออาชญากรรมกับตัวละครด้วย มือปืนได้หลบหนีไปด้วยมอเดอริไซค์คันเดิม จากเปิดเรื่องนี้สามารถเรียกความสงสัยว่าใครถูกยิง ทำไมหรือเหตุใด กระตุ้นความต่อเนื่องที่ต้องการหาคำตอบในตัวผู้ชมได้เป็นอย่างดี จากต่อมาเป็นฉากการให้ปากคำของพยานหลายๆ คน ท่านม้วยได้ติดต่อสลับคำให้การของพยานหลายคนอย่างรวดเร็วฉับไว ให้ความสับสนไม่น้อยถึงรูปพรรณของมือปืน แต่สิ่งเดียวที่เหมือนกันคือมือปืนผู้นั้นเดินลากขาข้างหนึ่ง นั้นนำไปสู่บุคลิกลักษณะเด่น(Character) ของตัวละครเด่นของเรื่อง คือจำสหมาย

ในมือปืน ท่านม้วยได้ใส่บุคลิกลักษณะของตัวละครของตัวละครอย่างเด่นชัดมากไม่ว่าจะเป็น จำสหมาย ชายหนุ่มร่างกำยำ อายุราว 30 ปี เคยเป็นอดีตนายทหารรับจ้างที่กลับต้องมาเป็นมือปืนรับจ้าง และใช้อาวุธช่างตัดผมเป็นฉากบังหน้า ขาพิการข้างหนึ่งทำให้ต้องเดินขาเกแปลก จริงๆ เป็นคนที่มีจิตใจดี แต่เพื่อลูกชายจึงต้องมาเป็นมือปืน เพราะคิดว่าคนพิการจะทำอย่างอื่นไม่ได้ รักลูกมากและคิดเสมอว่าต้องเลี้ยงลูกให้ดีที่สุด สามารถทำทุกอย่างเพื่ออนาคตของลูก มีความสุขุม รอบคอบพอสมควร เสียสละ ไม่ค่อยแสดงความรู้สึกที่แท้จริงของตนให้ใครรู้

เงียบๆแต่สามารถแสดงออกให้เห็นได้จากใบหน้าว่าครุ่นคิดอะไรอยู่ตลอดเวลา ภูมิใจที่ตนเคยได้รับเหรียญกล้าหาญและอยากให้ลูกคิดเช่นตน เพื่อลูกแล้วลิ้มความรู้สึกผิดชอบชั่วดีจนหมดสิ้น

สารวัตรธนู (ไร่มือดำ) เป็นสารวัตรใหญ่ของกองปราบ เคยเป็นทหารมาก่อน สมัยที่เป็นทหารเป็นคนซี้ตลาด แต่พอมาเป็นตำรวจกลับมีชื่อเสียงและมีผลงานมากมาย โดยที่ลูกขนานนามว่า "ไร่มือดำ" ก็เพราะว่า ถ้าเขาสวมถุงมือดำเมื่อไหร่แสดงว่าคดีนั้นจะไม่มีการจับเป็น มักทำงานเอาหน้า ต้องการแสวงหาชื่อเสียง สร้างภาพที่ดีให้กับตนเอง แต่ก็เป็นตำรวจที่ดี ปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ ชอบใช้กำลังและหลงอำนาจ เพราะเก็บกดจากความที่เคยเป็นคนอ่อนแอซี้ตลาดในอดีต ชอบข่มเหงภรรยาทั้งที่ใจจริงก็ยังรักภรรยาตนอยู่ ไม่ลืมนบุญคุณคน

นิต น้องสาวของอดีตภรรยาจำสมหมาย เป็นหญิงสาวอายุประมาณ 25 ปี มีลักษณะ ท่าทาง และการพูดจาเหมือนผู้ชาย หัว กระจับอกกระเดก แต่ภายในจิตใจลึกๆ มีความอ่อนโยน เพราะบางเหมือนผู้หญิงทั่วไป แต่ด้วยสภาพแวดล้อมที่เคยอาศัยอยู่ทำให้การแสดงออกออกมาเป็นเช่นนั้น ซี้เล่นและรักเด็ก แต่ค่อนข้างเป็นคนซี้หูดหงิดและโมโหง่าย แพ้ความมีจิตใจดีของมือปืนสมหมาย ทำให้ตนตกหลุมรักเขาเข้าอย่างจัง จนทำให้เธอเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในครอบครัวอย่างรวดเร็ว

สาธิต ลูกชายของจำสมหมาย เด็กชายอายุประมาณ 8 ขวบ อาศัยอยู่กับพ่อที่มีอาชีพการ ทำให้เพื่อนล้อและถูกรังแกอยู่บ่อยครั้ง รักและภูมิใจที่มีพ่อเป็นทหารซึ่งได้รับเหรียญเกียรติยศ ถึงจะถูกเพื่อนล้ออย่างไร แต่ก็ไม่เคยลดความเชื่อมั่นในพ่อของตนไปแม้แต่น้อย อยากเป็นทหารเหมือนพ่อ แต่มีปมด้อยที่ร่างกายอ่อนแอ ต้องเข้าโรงพยาบาลบ่อยๆ ในท้ายที่สุดตรวจพบว่าเป็นมะเร็งในสมอง มีอุปนิสัยซุกซนเหมือนเด็กทั่วไป แต่จะเชื่อฟังพ่อของตนมากที่สุด

หมวดแจลัม ลูกน้องคนสนิทของสารวัตรธนู มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่มาก เป็นหนุ่มไฟแรงและต้องการมีผลงานของตน นับถือและเคารพในตัวสารวัตรธนูเป็นที่สุด ไม่ยอมให้ใครมากล่าวร้าย ใส่ความสารวัตรธนู ตนจะคอยช่วยพูดแก้ต่างแทนให้ เรียนรู้และซึมซับรูปแบบการทำงานในหน้าที่ตำรวจมาจากสารวัตรธนู รักความถูกต้อง เป็นตำรวจที่ดีคนหนึ่งแต่บางครั้งก็ดูวามบังอร อดีตภรรยาจำสมหมาย รับสภาพที่สามีอาชีพการไม่ได้จึงหนีไปแต่งงานใหม่ เห็นสามีใหม่เป็นผู้วิเศษ ทำอะไรก็ว่าถูกว่าดีไปหมด ไม่มีความรักความผูกพันกับสาธิตซึ่งเป็นลูกที่เกิดจากจำสมหมายเลย ยึดติดความสวยงามรูปลักษณ์ภายนอกมาก

กุสุมา ภรรยาสารวัตรธนู หญิงอายุประมาณ 30 ปี คอยพูดจาดูถูกสามีตลอดเวลา เพราะความที่รู้จักตัวตนของสามีดีที่สุดใน ทั้งที่ใจจริงก็รักสามีของตนจึงไม่ยอมไปไหน ทั้งที่โดนสามีข่มเหงใช้กำลังอยู่บ่อยๆ

จำสหมมาย หลังจากกลับมาจากสมรภูมิ เขาต้องสูญเสียขาข้างหนึ่งและตกเป็นเชลยศึกในลาว หลังจากนั้นเขาได้เข้าทำงานเป็นช่างตัดผม ในร้านลูจแจ่ม และทำงานมือปืนเป็นงานหลักที่หารายได้จุนเจือสาริต ลูกชายที่ไฝฝืนอยากเป็นทหารเช่นเดียวกับพ่อ การกระทำอย่างอุกอาจของมือปืนชาพิการเป็นที่กล่าวขวัญในหน้าหนังสือพิมพ์ และตำรวจยังคงว่าน้ำเหลวในการควานหาตัวเมื่อ สารวัตรธนู (รณ ฤทธิชัย) เจ้าของสมญา "ไอ้มือดำ" ทราบเบาะแสจากสายว่า มือปืนชาพิการนั้นเป็นจำหหาร เคยร่วมรบในลาวกับเขาในอดีต เขาปฏิเสธที่จะตามจับโดยไม่ใส่ใจ สารวัตรธนูมุ่งไปที่ปฏิบัติการจับกุม หุ่น คลองเตย มือปืนที่กำลังกบดานเงียบอยู่ในสลัมคลองเตย

ในฉากการจับกุม กลับกลายเป็นฉากการวิสามันญหรือจับตาย ภายใต้เงามืดของสลัม สารวัตรธนูค่อยๆ เดินเข้ามากลางเฟรมอย่างเชื่องช้า ด้วยการจัดภาพเน้นแสงเงา (Sillhouette) สารวัตรธนูถูกเน้นให้กลายเป็นดั่งมัจจุราช ก่อนจะยิงหุ่น คลองเตย จากข้างหลังเสียชีวิต หรือการจับตายแฉ็ด เลือดแผ่น ก็เช่นเดียวกันที่ทางหน่วยของสารวัตรธนู จัดการพิพากษาให้ลงนรก ก่อนที่กฎหมายจะตัดสิน สร้างความไม่พอใจต่อ สารวัตรประทีป ตำรวจในท้องที่อย่างมาก เสริมด้วยนักข่าวหนังสือพิมพ์ที่หากินกับข่าวความรุนแรง ก็ได้รับการเชื้อเชิญให้ไปทำข่าวการจับตายแฉ็ด เลือดแผ่น พร้อมยังถ่ายรูปขึ้นชมผลงาน ที่ผู้ที่ลั่นกระสุนสังหารที่แท้จริงเป็น หมวดแฉล้ม ลูกน้องที่พยายามดำเนินรอยตามเจ้านาย และพยายามสร้างผลงานโดยการตามสืบเรื่องของมือปืนชาเป็



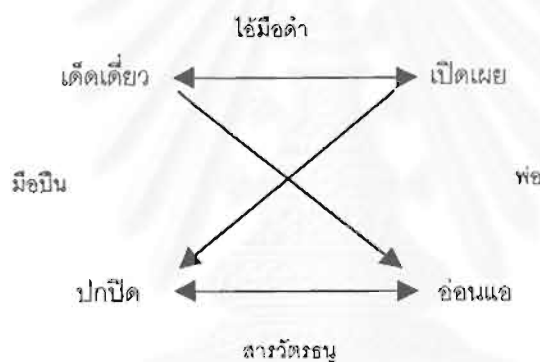
ภาพของไอ้มือดำเดินเข้ามาในกึ่งกลางภาพ ด้วยการจัดภาพเน้นแสงเงา (Sillhouette) ไอ้มือดำได้ถูกเน้นให้มีความน่ากลัวดั่งมัจจุราช

บาดแผลของสงครามลาวที่ "จำสหมมาย" ได้รับนอกจากการสูญเสียขาแล้วคือ ครอบครัวของเขาที่แตกแยก เมื่อเมียหนีไปมีผัวใหม่ ทั้งลูกชายคนเดียวได้รับผิดชอบเลี้ยงดู และน้องเมียชื่อ

นิต (ชาลิตา ปัทมพันธุ์) ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่าง จำสมหมาย กับน้องเมีย ในลักษณะนี้มีต้นแบบจากเรื่อง"น้องเมีย" ของเสด็จพ่อของท่านม้วย ซึ่งภายหลังท่านม้วยได้นำกลับมาสร้างใหม่อีกครั้งในปีพ.ศ. 2528

ด้วยความรู้การศึกษาอันน้อยนิด และความพิกลพิการ จำสมหมายไม่สามารถทำงานได้ปกติ เขาคิดว่าจะมีแต่งงานเพียงอย่างเดียว ที่สามารถทำได้คือการฆ่าคน ที่เขาเปรียบว่ามันไม่ต่างอะไรกับการไปรบเพื่อปกป้องเอกราชของประเทศ เพราะมันคือ การฆ่า เช่นเดียวกัน เหรียญกษาปณ์สำหรับเขา นั้นกลับกลายเป็นรางวัลจากการฆ่าคน หาใช้รางวัลแห่งเกียรติยศที่ถูกขายภาคภูมิใจ

มือปืน (2526)



ผู้ได้รับบาดเจ็บที่สงครามทิ้งไว้ให้อีกคนคือ "สารวัตรธนู" ผู้ที่อ่อนแอและติดอยู่กับอดีตที่ปวดร้าว ขณะอยู่ในสนามรบเขาทิ้งจำสมหมาย ลูกน้องมือขวา ที่โดนกับระเบิดขาขาดไว้คนเดียว ทำให้เขาต้องแสวงหาความกล้าหาญ กลับคืนมาด้วยการฆ่ามือปืนผู้ร้ายที่มีกลิ่นเมือง ในยุคที่ชีวิตผู้คนราคาไม่ก็หมิ่นบาท สารวัตรธนูมีชื่อเสียงในฐานะตำรวจที่ปราบปรามพวกมือปืนอย่างดุเดือด และมักจบลงด้วยการวิสามัญ หรือจับตาย เมื่อถูกมือหนังสือดำสวมลงบนมือข้างขวา นั่นคือสัญลักษณ์ของการไร้ความปรานี และที่มาของสมญา "ไอ้มือดำ"

เมื่อพิจารณาการกระทำของสารวัตรธนู ล้วนไม่ต่างอะไรกับการมาเป็นมือปืน ตั้งแต่การยิงเสือหุบจากข้างหลัง ซึ่งไม่ใช่วิสัยของ "ลูกผู้ชาย" ที่แท้จริง และในฉากการปล้นท่าเรือคลองเตย สารวัตรธนูแย่งพื้นที่รับผิดชอบการจับกุมจากตำรวจห้องที่ สารวัตรธนูใช้ปืนลูกซองจ่อเหนือวงโกสังหารดุจเพชรฆาต คนร้ายที่ขี้นมอเตอริไซค์วิ่งระนาวดังใบไม้ร่วงหล่น ล้วนตอกย้ำการฆ่าด้วย

ความคะนองอย่างสนุกมือของเขา โดยเฉพาะอีกฝ่ายที่ไม่ได้โต้ตอบเลย และยังสร้างความสะเทือนใจขึ้นไปอีก เมื่อหลังเปิดหมวกกันน็อคของเหล่าคนร้ายเหล่านั้น ล้วนแต่เป็นหนุ่มสาววัยรุ่นทั้งนั้น ในทางกลับกัน “เรื่องในครอบครัว” เขายังต้องสูญเสียความเป็นใหญ่ในการปกครอง เนื่องจาก กุสุมา(กมลลา เศรษฐี) ภรรยาอันดีอรันไม่อยู่บ้านตามบทบาทของ “ภรรยา” ทั่วไป กลับออกเที่ยวกัน ต่มีโดยไม่หวั่นค่านินทา เพราะว่าสาววัยรุ่นเชื่อมสมรรถภาพทางเพศ และเธอยังล่วงรู้เรื่องการรบ ในอดีต ที่เป็นรอยแผลที่ไม่มีวันหายของเขา

ถุงมือดำ ที่นอกจากเป็นสัญลักษณ์ของ “การไร้ความปราณี” แล้ว นัยหนึ่งมันยังเป็น สัญลักษณ์ของ “ความมั่นใจ” ของสาววัยรุ่นด้วย ถุงมือดำคือ “สิ่งแปลกปลอม” บนร่างกายที่สามารถเน้น “จุดเด่น” ให้มากลบเกลื่อน “ปมด้อย” ในอดีตชั่วครั้งชั่วคราวได้ อย่างน้อยมันก็ทำให้ เขากลายเป็นผู้มีชื่อเสียงที่มีคนสนใจทั่วทั้งประเทศ จากสมญาที่หนังสือพิมพ์ปริศมชื่อว่า “ไอ้มือดำ” และทำให้เขากลายเป็นฮีโร่ “ภายนอก” บ้าน ที่ไม่เกรงกลัวใครแม้แต่การขัดขวางการทำงานของ ตำรวจด้วยกัน

ข่าวหน้าหนึ่งที่พาดหัว การปฏิบัติงานของ ไอ้มือดำ นั้นทำให้เกิดเป็นปรากฏการณ์ ที่ทำให้ เหล่ามือปืนทั้งหลายต้องระวังต่อชีวิต และข่าวการตามจับมือปืนขาเป๋ที่สังหารคนอย่างอุกอาจเช่นเดียวกันที่ยังเป็นปริศนา จนหมวดแฉล้มสืบหาตัวจนพบและเฝ้าติดตามจำสหมาย ในการลงมือทำงานขั้นต่อไป เพื่อเป็นหลักฐานที่จะมัดตัวจำสหมาย ขณะที่จำสหมายก็ตั้งใจจะลงมือปฏิบัติการเป็นครั้งสุดท้าย เพราะเขาต้องการมีชีวิตครอบครัวอย่างปกติสุข แต่ทว่าการทำงานครั้งนี้เขา ประมาท และทำให้เหยื่อสังหารมีชีวิตรอดที่จะเป็นพยานในชั้นศาล จำสหมายละเมอสารภาพความจริงให้นิดฟังทั้งหมด วันรุ่งขึ้นสาววัยรุ่นเดินทางไปพบจำสหมายที่ร้านตัดผม เพื่อบอกให้ รับหลบหนีไป

เมื่อไอ้มือดำไม่จัดการมือปืนขาเป๋ นักข่าวที่ต้องการข่าวเรื่องมือปืนขาเป๋ จึงเป็นผู้สนับสนุน ให้หมวดแฉล้มทำการทำหายไอ้มือดำ ผู้บังคับบัญชาที่เขาเคารพรัก โดยให้สืบเรื่องต่อไป เขากล่าวว่า “ผมจะซื้อถุงมือดำ ให้หมวดเอง มันขึ้นอยู่กับหมวดว่าจะเป็นตัวจริงดี หรือแค่เป็นตัวจริง” นั่นแสดงถึงการทำงานที่สอดรับผลประโยชน์ซึ่งกันบนกองเลือด และเกียรติยศชื่อเสียง ที่ตรงใจของ หมวดแฉล้ม เพราะต้องการจะเป็นเช่นสาววัยรุ่น

สาธิต ล้มป่วยลงจนต้องนำส่งโรงพยาบาลในเมือง แพทย์วินิจฉัยว่าเป็นเนื้องอกในสมอง จำสมหมายจึงต้องรับงานสุดท้าย เพื่อเอาเงินไปรักษาลูกชายยังต่างประเทศ นั่นคือการสังหารรัฐมนตรี ภายใต้การอารักขาของสารวัตรธนุ แต่การทำงานครั้งนี้จำสมหมายก็ไม่พลาด ในการสังหารรัฐมนตรี หลังจากปฏิบัติงานสำเร็จ เขาต้องเจอเอเยนต์ซ็อนแมนโดยบังเอิญ ในฉากหนึ่งที่ท่านมู๋ย ทำเพื่อเป็นการคาราวะเรื่อง The French Connection ของผู้กำกับ วิลเลียม ฟรีดกิน คือฉากที่จำสมหมาย ยิงไอ้โบ้ (จอห์น อีสรัมย์) ตกลงมาจากบันได เช่นเดียวกับ ยีน แฮคแมน ยิงผู้ร้ายตกลงมาจากบันไดในเรื่องนั้น



ภาพฉากที่จำสมหมาย ยิงไอ้โบ้ตกลงมาจากบันได

จำสมหมายนำเงินค่าจ้าง ฝ่าตำรวจมากมายเข้ามาที่โรงพยาบาล เพื่อนำตัวสาธิตไปรักษา เขาจับสารวัตรธนุ เป็นตัวประกันเพื่อแลกกับการส่งตัวลูกไปต่างประเทศ เมื่อตำรวจปฏิบัติตามข้อเรียกร้อง เขาปล่อยตัวสารวัตรธนุ และยอมมอบตัว หากแต่กลับไม่เป็นเช่นนั้น เพราะ หมวดแฉล้ม ได้กลายเป็นไอ้มือดำอย่างสมบูรณ์แบบ เมื่อเขาตัดสินใจลั่นไกปืนสังหาร จำสมหมาย ก่อนกฎหมายจะพิพากษา และก่อนเสียงร้องของสารวัตรธนุจะห้ามได้ทัน

ตัวละครในเรื่องมือปืน ล้วนตกอยู่ในสภาวะเป็น "ชายที่บกพร่อง" ทั้งตัวสารวัตรธนุ ที่ภายนอกเป็นชายสมบูรณ์ (การสวมเครื่องแบบของผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ การปฏิบัติหน้าที่และคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่ราชการ ความกล้าหาญเสียสละที่สังคมคาดหวัง) แต่ภายในที่ขาดความกล้าหาญในการฆ่าศัตรูในสมรภูมิ และชดเชยด้วยการแสดงออกโดยการฆ่าคนในหน้าที่ ส่วนตัวจำสมหมายนั้นต้องขัดแย้งกับสังคม ในสิ่งที่เขาทำลงไป (Anti Hero) กับความเป็นพ่อและวีรบุรุษในใจลูก (Hero) ในด้านร่างกายแสดงถึงความบกพร่อง อันเป็นอุปสรรคของความเป็นชายสมบูรณ์ ไม่

สามารถปฏิบัติอาชีพสุจริต ตามความคาดหวังของสังคม จึงต้องไปทำอาชีพที่ต่อต้านกับตัวเอง คือ
กรรมและสังคม

ท่ามกลางทรงสร้างความเป็นกัน ให้ตัวละครต้องต่อสู้กับความขัดแย้งภายใน (บทบาทขัดแย้ง
กับสถานการณ์) ต้องเลือกที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยต้องสูญเสียสิ่งหนึ่งไป ไม่ว่าจะน้ำทิพย์ของ
สารวัตรบุญ (ตำรวจต้องปราบคนเลว) กับภารกิจจับกุมมือปืนที่เป็นผู้มีพระคุณ (ผู้ชายในอุดมคติ ต้อง
สำนึกเรื่องบุญคุณความแค้น) หรือการฆ่าชีวิต เพื่อแลกกับชีวิตหนึ่งของจำสหมหมาย เรื่องราวทั้ง
หมดจึงต้องจบลงด้วยโศกนาฏกรรมของทั้งสองฝ่าย ทั้งสารวัตรบุญ ที่ไม่สามารถช่วยเหลือผู้มีพระ
คุณ และจำสหมหมายต้องสูญเสียชีวิตเพื่อแลกชีวิตของลูกชาย

ฉากของเรื่องราวแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ บ้านวัดฉนม บ้านริมคลองของจำสหมหมาย อันมี
ลักษณะเป็น "สลัม" ท่ามกลางได้เสนอภาพบรรยากาศชีวิตที่อยู่ริมคลอง สะท้อนชีวิตชนชั้นล่างของ
จำสหมหมาย ซึ่งเป็นที่อยู่ของคนนอกหรือคนชั้นล่าง ที่คล้ายคลึงกับนายทองพูนในเรื่อง "ทองพูน
โคกโพธิ์ ราษฎรเต็มขั้น" ที่มีชีวิตสุดโต่ง พังพาดคล้ายกัน กับฉากของเมืองหลวง ที่อยู่ในบรรยากาศไม่
น่าให้วางใจของการถูกตามโดยพวกอาชญากรหรือมือปืน ด้วยการจัดแสงแบบ Low Key เป็นส่วน
ใหญ่ของเรื่อง



ภาพบรรยากาศริมคลองของฉนวนบ้านวัดฉนมที่จำสหมหมายทำงาน

การจัดองค์ประกอบภาพในเรื่อง มีความโดดเด่นโดยใช้เส้นสายนำสายตา ให้ภาพมีความ
ลึกสร้างความน่าสนใจ ซึ่งเป็นผลการสร้างสรรค์ร่วมกับเลนส์มุมกว้าง (Wide Angle Lens) เช่น
ฉากจำสหมหมายไปรับงานสุดท้ายที่วัดอรุณ จากสุดท้ายของเรื่องก่อนที่จำสหมหมายจะโดนฆาต

แชนดัลด์ ซึ่ง "ความลึกซึ้งนอกจากจะทำให้เกิดองค์ประกอบด้านภาพที่สวยงาม ยังมีนัยถึงความลึก" หรือส่วนที่อยู่ลึกภายในตัวละครด้วย



ภาพจำลองนายเดินทางไปรับงานสุดท้ายที่วัดชุมชน



ฉากสุดท้ายของเรื่องก่อนที่จำลองนายจะโดนฆาตกรแชนดัลด์ยิง

การฆ่าเหยื่อของจำลองนายนอกจากจะมีความสมจริงแบบสสารคดี ด้วยการตั้งกล้องไว้นิ่งๆแล้ว การใช้เลนส์มุมกว้าง เพื่อสร้างความบิดเบือนของสัดส่วนมนุษย์ให้ดูเกินความเป็นจริง ยังช่วยสร้างอารมณ์รุนแรงกว่าปกติอีกด้วย



ภาพจำลองนายบุกยิงเหยื่อในห้องน้ำ

การจัดแสงภายในบ้านจำลอง และบ้านสารวัตธนู มีความคล้ายคลึงกัน คือบรรยากาศของห้องที่มีมืดทึบ แม้ในเวลากลางวัน แสดงความหมายว่าบ้านของทั้งสองไม่ได้เป็นพื้นที่อาศัยเท่านั้น แต่มันยังเป็นที่พักผ่อน และปกป้องอดีตและเบื้องหลังที่เป็น "รอยแผล" ของแต่ละคนด้วย



ภาพการจัดองค์ประกอบภาพโดยการใช้ฉากหน้าเป็นลูกกระ เพื่อสื่อความหมายถึงการสูญเสียอัตลักษณ์ของตัวละครอย่างกุสุมา

กุสุมา ภรรยาของสารวัตธนู ที่มักถูกสามีใช้กำลังทำร้ายอยู่บ่อยๆ ท่านผู้ทรงถ่ายภาพตัวละครนี้อยู่คนเดียว ผ่านลูกกระของเตียงนอนกับสภาพแสงในห้องที่ไม่สว่างสดใส รวมเข้าด้วยกันแล้ว การจัดภาพในลักษณะนี้บ่งบอกถึง "การไร้ซึ่งอิสรภาพ" และ "การโดนกักขัง" ของตัวละครฝ่ายหญิง ที่มักถูกฝ่ายชายกดขี่ข่มเหง ซึ่งพบได้ในภาพยนตร์ของท่านผู้ทรงหลายเรื่องก่อนหน้านี้อยู่เสมอๆ



ภาพจำลองภายในที่เห็นหน้าเสียใจภายหลังทำจากตลาด

การจัดแสงให้มีเงาพาดผ่าน เพื่อไม่เปิดเผยใบหน้าให้เห็นชัดเจน จะเน้นก็เพียงบริเวณดวงตา ที่แสดงความรู้สึกของตัวละครเท่านั้น เพื่อแสดงอาการของคนที่ถูกปิด ซ่อนเห็นความลับบางอย่างของจำสหมาย ในฉากนี้ จำสหมายตีแม่เหล้าด้วยความเสียใจที่ทำงานพลาด ซึ่งมันได้กลายเป็นจุดจบของจำสหมายในเวลาต่อมา ในฉากที่ต่างกับการเน้นแสงเฉพาะจุดที่บริเวณดวงตา กลับได้ความหมายของความเศร้า เศร้า ความไม่เข้าใจของตัวละคร



ภาพจำสหมายออกปฏิบัติภารกิจสุดท้าย

ท่าม้วยใช้การจัดแสงที่เน้นแสงเงา และให้แสงเฉพาะบริเวณดวงตา ซึ่งแสดงความน่าสะพรึงกลัว เมื่อจำสหมายสวมชุดดำทั้งตัวก่อนออกปฏิบัติภารกิจ เมื่อสวมหมวกกันน็อกสีดำเขาก็กลายเป็นยมทูตที่พร้อมจะคร่าชีวิตในภารกิจสุดท้าย

การใช้สัญลักษณ์ในรูปแบบหนึ่ง เช่น หนังสือความในโทรทัศน์ที่สาธิตกำลังดู มีฉากที่ทหารโดนยิง ซึ่งทหารคนนี้มีมีความเกี่ยวข้องกับตัวจำลองหมาย และอาการโดนยิงของทหารคนนี้ บ่งบอกถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับตัวจำลองหมาย เช่นกัน



ภาพทหารโดนยิงในจอทีวี ที่สาธิตกำลังดู



ภาพจากลำกล้องปืนของจำลองหมาย

ตั้งแต่เริ่มเรื่อง ท่านม้วยได้ใช้มุมมองแบบ Subjective ให้ผู้ชมเป็นจำลองหมาย และในภารกิจสุดท้ายผู้ชมได้ถูกชักนำ ให้กลายเป็นจำลองหมายอีกครั้ง โดยมุมมองผ่านลำกล้องปืนของจำลองหมาย ที่จะเหนี่ยวไกสังหารรัฐมนตรี เทียบของการจ้างวานให้ฆ่า



ภาพสารวัตรธนุขณะสวมเสื้อดำ ที่เป็นทั้งสัญลักษณ์ของ "การไร้ความปรานี" และ "ความมั่นใจ" ของสารวัตรธนุ ก่อนการวิสามัญฆาตกรรมทั้งหลาย



จากการเผชิญหน้าระหว่างคู่ปรับและเพื่อนรักเก่า ของสารวัตรธนุและจำสหมภาย การอ้างพรางดวงตาด้วยแว่นตาดำ ของสารวัตรธนุบ่งบอกถึงความขี้ขลาดของตัวเอง ที่ไม่กล้าสู้หน้าลูกน้องที่เขาเคยทอดทิ้งในสมรภูมิมรบ แม้แต่วิธีการปฏิบัติตัวและวิธีการพูดในฉากนี้ก็บ่งบอกตัวตนที่แท้จริงของสารวัตรธนุในภาวะที่ไร้ "ถุงมือดำ" อย่างเด่นชัด ต่างจากจำสหมภาย ที่มีกการปฏิบัติ การพูดอย่างเปิดเผย รวมทั้งแสดงออกทางสายตาอย่างเต็มที่

อิสรภาพของทองพูน โคกโพ (2527)

ท่านม้วยทรงสร้างหนังสือภาคต่อเป็นเรื่องแรก จากความสำเร็จของ ทองพูน โคกโพ ราษฎรเต็มขั้น (2520) ทั้งด้านรายได้และการยอมรับจากผู้ชมและสื่อมวลชน จึงเป็นที่มาของภาคต่อของชีวิตหลังการถูกปล่อยตัวจากเรือนจำของทองพูน โคกโพ แต่ทว่าจุดพลุ ฏอภิรมย์ ที่ได้รับบททองพูนเมื่อภาคที่แล้วได้รับประสบอุบัติเหตุเสียชีวิต ท่านม้วยจึงวางตัวสรพงษ์ ชาตรี มารับบททองพูนแทนชีวิตหลังได้รับอิสรภาพของทองพูน โคกโพ เขาพบว่าสังคมภายนอกนั้นเปลี่ยนไปมากมาย เขาจะสามารถดิ้นรนเอาชีวิตรอดได้หรือไม่ เมื่อคำนึงถึงสังคมรังเกียจคนคุกเช่นเขา

ท่านม้วยเปิดเรื่องในห้องซังแคบๆ บนกำแพงมีลายมือขีดเขียนคำว่า อิสรภาพ ก่อนจะแปรเปลี่ยนไปเป็นภาพไตเติ้ลของเรื่อง ทองพูนเดินทางออกจากคุก เพื่อออกตามหาลูกชายของเขา "ห้าร้อย" ในขณะเดียวกันเขาต้องหางานทำเพื่อดำรงชีวิตตนเอง ปัญหาคือหลายๆ ที่เมื่อรู้ว่าเขาเคยเป็นคนคุกมาก่อน ไม่ยอมรับเขาเข้าทำงาน

สิ่งที่เชื่อมต่อระหว่างภาคแรกและภาคสอง คือสังคมที่เจริญไปกว่าเดิมมาก แต่สิ่งที่ไม่เคยเปลี่ยนคือ แสงสี อบายมุขอันเสื่อมทราม และความเล็งน้ำใจของคนในสังคม รวมถึงการดูถูกดูแคลนคนต่างจังหวัด รวกับหมูหมา ตัวละครชั้นล่างอีกคนที่มืบทบาทเป็นมิชชันนารี คือละม้าย เด็กสาวที่มีอาชีพหลักเล็กขโมยน้อย ที่มาพบทองพูนโดยบังเอิญ ท่านม้วยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของทองพูนกับละม้าย โดยฉากที่ทองพูนพบละม้ายเป็นครั้งแรก และถูกละม้ายใช้ความเชื่อของทองพูนบวกกับเสน่ห์เหลี่ยมของตัวเองขโมยกระเป๋าเดินทางค์ของทองพูนไป

ละม้าย คือตัวแทนของชนชั้นล่างที่พ่ายแพ้ต่ออุดมคติการเป็นคนดี เธอเชื่อว่าการเป็นคนดีและสุจริตจะไม่สามารถอยู่รอดในสังคมได้ โดยเฉพาะสังคมมักตราหน้าคนชั้นล่างและคนคุกว่าเป็น "คนไม่น่าไว้ใจ" เธอจึงประพฤติตัวตามกระแสเพื่อมีชีวิตรอดไปวันๆ ท่านม้วยได้ใช้ตัวละครนี้เป็นความขัดแย้งตัวหนึ่งในชีวิตของทองพูน เพื่อยืนยันความมั่นคงในความดี อันเป็นอุดมคติในตัวเขา ซึ่งอุดมคติของทองพูนได้ทำให้ละม้ายกลับตัวเป็นคนดีในที่สุด

หลังจากทองพูนโดนละม้ายล้วงกระเป๋าจนหมดตัว เขาไม่มีที่อยู่จึงต้องอาศัยตึกร้าง ที่เป็นบาร์ชื่อว่า Freedom หลังการกลับเข้าตาราง และได้ช่วยเหลือละม้ายจากการตามจับของตำรวจ แต่กลับทำให้เขาต้องเดือดร้อน จนอาจกลับเข้าตารางอีกครั้ง จำเบญจะ (สุเชาว์ พงษ์วิไล) เป็นตำรวจ



ถึงเสียครึ่งพวกอาชญากรและพวกคนคุก แต่มักปฏิบัติต่อผู้ต้องหาด้วยความรุนแรงเกินทางเลย เขามีคติว่าทงทูนต้องเป็น“คนเลว” เพราะเคยอยู่ในคุกมาก่อน และยังเรียกทงทูนด้วยความดูถูกว่า“ไอ้เสี่ยว” ด้วยความเคียดแค้นต่อทงทูนที่ขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ครั้งนั้น ทำให้เขาโดนหัวหน้ากองโทษไม่ติดคุก เขาจึงหาทางจะแก้แค้นด้วยการจับกุมทงทูนในขณะทำผิดไม่ได้ ส่วนทงทูนไปอาศัยอยู่กับละมัยในแฟลตแห่งหนึ่ง และพยายามสมัครงานต่อไป

ฉากหลังของตัวละครทั้งสองคือ “กรุงเทพฯ” ในด้านที่มีความทรุดโทรม และบรรยากาศที่มืดสลัว ไม่สดใสของ “สลัม” ได้กลายมาเป็นสลัมในแนวตั้ง หรือ“แฟลต” ที่นักร่วมชอบตัวละครทั้งสองก็เป็นเพียงห้องสี่เหลี่ยมแคบๆ และมีตลิว ซึ่งไม่ต่างอะไรกับสภาพพรณาน้องซิง” ที่ทงทูนจากมา ด้วยการจัดองค์ประกอบภาพและการให้แสงเงา ทำให้ละมัย ผู้เป็นเจ้าของห้องเองก็มีสภาพไม่ต่างจาก“คนคุก” เช่นทงทูน ด้วยองค์ประกอบของลูกทรง และสาย่าย การจัดแสงแบบ Low Key ที่มีบรรยากาศมืดสลัวที่สื่อถึงกรงขังหรือคุก เพื่อบ่งบอกว่าตัวละครทั้งสองก็สูญเสีย “อิสรภาพกระยมนกับจากสังคมภายนอก” ด้วย

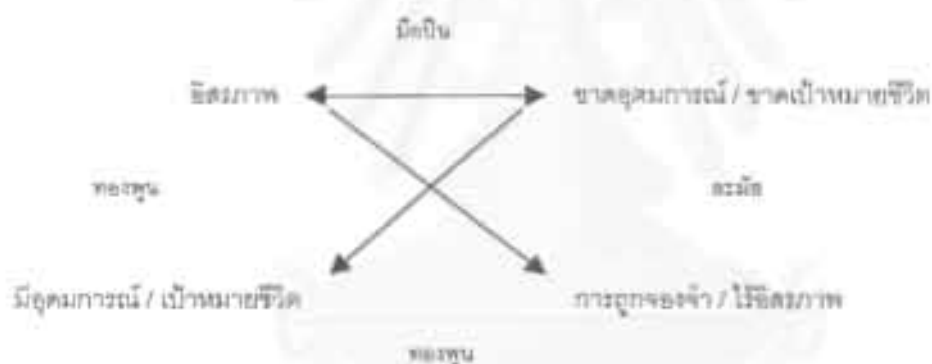


ภาพในใจของละมัย ด้วยการจัดองค์ประกอบภาพและการจัดแสง ทำให้ห้องนี้ไม่ต่างอะไรจากคุก

ทองพูน ได้เฝ้าแกะแสดจากฎฎหลายสิบวรสเป็นพระ ว่าแสดจันทร์ทวนรอยไม้โหนดเลยไปแต่่างาน กับเผ่าที่ ส่วนน้อย กลายเป็นเด็กเล็กเล็กน้อยน้อย ปัจจุบันอยู่ในบ้านแมตตา ทองพูนเดินทางเพื่อไปรับตัวน้อย แต่จริงก็ยงตัวเขาที่ทอดทิ้งให้กลายเป็นเด็กมีปัญหา เขาต้องการพาน้อยกลับบ้านเกิด แต่ต้องเฝ้างานทำและมีเงินพอสำหรับการมารับตัวน้อย รวมทั้งค่าเดินทางกลับบ้าน

การนำเสนอของท่ามเม็ญในเรื่องนี้ คือการตั้งคำถาม 2 ข้อใหญ่ๆ ข้อแรก เขาจะแน่ใจ อย่างไรได้รับอิสรภาพอย่างแท้จริง โลกโคกกันแน่ที่ให้อิสรภาพ (โลกในศูกับโลกภายนอก) และข้อสอง เขาต้องเป็นชู้ถูกไปตลอด ตามที่สังคนดีศุดคนหรือไม่ ท่ามเม็ญใช้การเล่าเรื่องคิดสลับระหว่าง "ในศูกับ" "นอกศูกับ" ส่วนเป็นการป้อนคำถามกับตัวทองพูน ตลอดเวลา ว่าเขาจะตัดสินใจเสียใช้ชีวิตอย่างคนดี หรือคนศูกับ(คนเลว) เพื่อเขาตัวรอด

อิสรภาพของทองพูน โลกโท (2527)



ในแง่สัญลักษณ์ต่างๆ ในเรื่องถูกใช้เพื่อขบเน้นคำว่า "อิสรภาพ" อย่างมากมาย ว่าเป็นการตั้งคำถามและเหยียดชั้นชีวิตของเขาในเวลาเดียวกัน เช่นบาร์ Freedom ที่ทองพูนไปอาศัยเป็นที่ถูกขังขุ่น ท่ามเม็ญถ่ายภาพจากระยะไกล (Long shot) เห็นทองพูนผ่านที่ศูกับกรง มีนัยคล้ายห้องขังในศูกับ เพื่อให้เห็นว่าทองพูนยังคงถูกจองจำแม้จะอยู่ภายนอกก็ตาม หลายครั้งที่ท่ามเม็ญใช้เงาที่ศูกับกรง ทาบลงบนผนังของทองพูน เหมือนเขาอยู่ในห้องขัง รวมทั้งการถ่ายภาพผ่านศูกับกรง เช่นในฉากที่ทองพูนออกตระเวนไปสมัครงาน



ภาพของบาร์ Freedom ที่ห้องทูนแฮนเข้าป่าอาศัย

การใช้คำว่า "Freedom" (อิสรภาพ) เพื่อสื่อความหมายอย่างตรงไปตรงมา และการจัดองค์ประกอบของภาพที่ดูขัดแย้งกับคำว่า Freedom ทำมียุ้ยถ่ายภาพนายทูนแฮนชื่ออุยจระภายในบาร์ Freedom ที่ห้องทูนแฮนเข้าป่าอาศัย ดูเหมือนว่าเขากำลังอยู่ในกรงขัง (ดูสัญลักษณ์ภาพ) ด้วยการจัดสถานที่และแสงที่มีดิสทิว ก็มีภาพไม่ต่างจากคุกที่จากมา

ทูนแฮนมีมิตรงานหลายแห่ง แต่ไม่มีใครยอมรับ เพราะเขาบอกความจริงว่าเคยติดคุกมาก่อน ขณะที่กำลังเดินไปสมัครงาน ทูนแฮนเกือบโดนรถชน แต่เขาไม่เอาเรื่องนายฟ่งผู้ขับรถชนเขา ถึงแม้ว่าชาวบ้านอยู่ใกล้ห้องทูนแฮนเรียกคำเสียหายแพงๆ นายฟ่งเห็นความเป็นคนดีในตัวเขาและไม่คิดใจเรื่องที่เคยเข้าคุก ทำให้เขาได้งานใหม่ในโรงแรมของนายฟ่ง แต่นายฟ่งติดหนี้พนันกับนักการเมืองท่านหนึ่ง และไม่ยอมจ่ายหนี้เพราะเชื่อว่าโดนโกงการพนัน

ชายที่ทูนแฮนถูกนายฟ่งขับรถชน ทูนแฮนแสดงความเป็นคนดีออกมาอีกครั้งเลยถูกคนที่มาช่วยหมั้นได้และคำว่าไอ่ ภาพยนตร์แสดงให้เห็นว่าในสังคมทุกคนต้องเอาตัวรอด / การเอาเปรียบผู้อื่นได้เป็นสิ่งฉลาด มีโอกาสก็ควรช่วยแม้จะเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องก็ตาม การที่ได้พบนาย

พวงทำให้ชีวิตของทองพูนมีที่ท่าว่าจะดีขึ้น เพราะนายพวงประทับใจความซื่อของทองพูนจึงชวนทองพูนไปทำงานด้วยแม้จะรู้ว่าทองพูนเคยติดคุกมาก่อนก็ไม่รังเกียจ



ภาพในฉากที่ทองพูนพูดคุยกับนายพวง

ในฉากที่ทองพูนไม่เรียกค่าเสียหายจากนายพวง ชาวบ้านไทยมุงต่างผิดหวังและบอกเขาว่า เขาใจเป็นควายที่ไม่ชกชวยโอกาสให้เป็นประโยชน์ ท่านม้วยได้ใช้สัญลักษณ์เพื่อเสียดสีการกระทำอย่างตรงไปตรงมา ให้มีชาวบ้านคนหนึ่งอุ้มควายเข้ามาในฉาก

ฝ่ายจำเบญจะ ได้รับคำสั่งให้มาอารักขานายพวง เขาไม่เชื่อใจทองพูน เพราะทองพูนเคยสร้างความเจ็บใจให้เขาในอดีต แต่ลูกน้องของนักการเมือง เคยอยู่ในคุกเดียวกันกับทองพูนมาก่อน จึงวางแผนบังคับให้ทองพูนผ่านนายพวง ทองพูนไม่ยอม นักการเมืองใช้อำนาจปล่อยตัวน้อยออกมาจากบ้านเมตตาเพื่อเป็นตัวประกัน บังคับทองพูนให้ยิงนายพวง

ในฉากที่ทองพูนต้องขังใจว่าจะยิงนายพวงหรือไม่นั้น ท่านม้วยใช้การจัดองค์ประกอบภาพในฉากนี้ โดยให้ทองพูนยืนอยู่ระหว่างหน้ากาก 2 อัน ด้วยการจัดแสงให้มีเงามืดทาบลงใบหน้าของหน้ากากด้านซ้ายเกือบทั้งหมดจนเห็นเป็นเงามืด กับใบหน้าด้านขวาที่รับแสงสว่างอย่างเต็มที่ เหมือนทองพูนต้องเลือกระหว่าง"ความดี"กับ"ความชั่ว" ในตัวเอง ดูเหมือนว่าหน้ากาก 2 อันนี้จะออกแบบใบหน้าให้แตกต่างกันด้วย ทางซ้ายดูเป็นใบหน้าของผู้ร้าย เนื่องจากสัดส่วนบนใบหน้าใหญ่โตเกินธรรมดา และไว้หนวดดูน่ากลัว ในขณะที่ทางด้านขวาดูงดงามกว่า ดูคล้ายใบหน้าพระพุทธรูป



ทองทูนต้องตัดสินใจว่าจะยินยอมพ่อหรือแม่

ทองทูนไปบอก ละมัยซึ่งได้กตัญญูเป็นคนดีแล้ว และทำงานในโรงงานทอผ้า ใจให้กับข้าวของไปอยู่ที่สถานีขนส่ง เพื่อเดินทางกลับบ้าน ในขณะที่เขาต้องไปนำคนตามคำสั่ง ในฉากที่ทองทูนต้องตัดสินใจว่าจะยินยอมพ่อหรือแม่ไหน ท่านผู้เขียนใช้การจัดองค์ประกอบภาพในฉากนี้ โดยให้ทองทูนยืนอยู่ระหว่างหน้าฉากที่สูงเหมือนพระพุทธรูป และหน้าของผู้ร้าย ในที่สุดทองทูนตัดสินใจว่า พากพวกคนร้าย ว่ายินยอมพ่อตายไปแล้ว เขาไปยังรังผู้ร้ายเพื่อเอาตัวน้อยออกมา แต่โดนนักหนังสือพิมพ์จะตามรอยคนร้ายมา และโดนจับได้ ทั้ง 3 คนถูกพาไปจำขัง แต่ด้วยไหวพริบของทองทูน จึงหาคนร้ายสายที่หมด จำเลยจะไม่เอาผิดทองทูนแต่กับการที่ช่วยชีวิตเขา เขาบอกนายพ่วงว่า ทองทูนจนกว่าตายขณะสู้กับคนร้าย

ทองทูนได้เดินทางกลับบ้าน พร้อมกับละมัยและน้อย ไปตั้งต้นชีวิตใหม่ที่บ้านเกิด เขาสามารถพิสูจน์ความเป็นคนดี ถึงสังคมจะไม่ตีค่าเขาอย่างเป็นธรรมและวิตรอนอิสรภาพของเขา การเดินทางกลับบ้าน เป็นตอนจบของภาคต่อที่ตอกย้ำของการเลือกที่จะยอมแพ้ ต่อใจหทัยที่สังคมเมื่อมองที่เศษเสี้ยวเหล็กตั้งให้กับพวกเขา

สำนักพิมพ์บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครูสมศรี (2529)

ท่านม้วยได้รับแรงบันดาลใจจากข่าวการไล่ที่สลัม และชีวิตการทำงานของคุณครูประทับใจ อึ้งทรงธรรม กับหมอลสมพร บุญฤทธิ์ หัวหน้าชุมชนแออัดเทพประทาน ท่านม้วยทรงไปอาศัยอยู่ในสลัม 3-4 เดือน จนเขียนบทเรื่องครูสมศรีเสร็จ ซึ่งเป็นเรื่องราวของคุณครู ผู้นำชาวบ้านต่อสู้กับอำนาจของหน่วยงานเอกชน กับปัญหาการคอร์รัปชันในวงราชการ

ท่านม้วยเปิดภาพการพิจารณาคดีในชั้นศาล ซึ่งเป็นตอนจบของเรื่องก่อนจะพาผู้ชมเข้าไปรับรู้เรื่องราวการต่อสู้ของคุณครูสมศรี ผ่านผู้อำนวยการกองบริการประชาชน บุญเพ็ง (รณ ฤทธิชัย) เป็นผู้เล่าเรื่องนี้ **ครูสมศรี** (ชาลิตา ปัทมพันธุ์) เกิดในสลัมตรอกศาลเจ้าพ่อเสือที่กำลังถูกไล่ที่จากบริษัทพัฒนาที่ดินเอกชน ครูสมศรีเป็นหนึ่งในคณะกรรมการหมู่บ้าน ที่เป็นแกนนำหลักของชาวบ้าน ในการเรียกร้องสิทธิในผืนดินจากรัฐ ครูสมศรีจึงเป็นก้างขวางผลประโยชน์ของบริษัทสหพัฒนาที่ดิน

ปัญหาคือสัญญาเช่าที่ดินของชาวบ้านส่วนใหญ่ถูกทำลายไปกับไฟไหม้ครั้งก่อน ซึ่งเป็นจุดอ่อนที่บริษัทสหพัฒนาที่ดิน เอามาใช้ไล่ที่ ในหมู่บ้านเองก็มีส่วนหนึ่งที่ไม่ชอบความคิดการต่อต้านของคุณครูสมศรี ทั้งครูสมศรีและคณะกรรมการหมู่บ้านคนอื่นๆ ทั้งนี้เพราะรู้สึกว่ามันนอกจากไม่ได้มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เพราะต่างคนก็มีอาชีพรับจ้างหรือหาบเร่แผงลอย ก็ยังมีความเห็นไม่ลงรอยกันด้วย

ครูสมศรีเป็นครูในโรงเรียน ของครูทองย้อย(ส.อาสนจินดา) เป็นครูใหญ่ที่วันๆ เอาแต่เมาเหล้า และไม่เห็นด้วยกับความทุ่มเทในการสอนของคุณครูสมศรี เมื่อครูสมศรีพยายามสาธิตการปักไข่เปิดให้นักเรียนดูโดยการให้ความร้อนจากหลอดไฟ ครูทองย้อยก็เข้ามาห้ามไม่ให้ทำ เพราะคิดว่าเด็กสลัม ก็ยังคงเป็นได้แค่เด็กสลัม ไม่ต้องสอนความรู้ให้มากมาย เอาแค่พออ่านออกเขียนได้ก็เพียงพอแล้ว

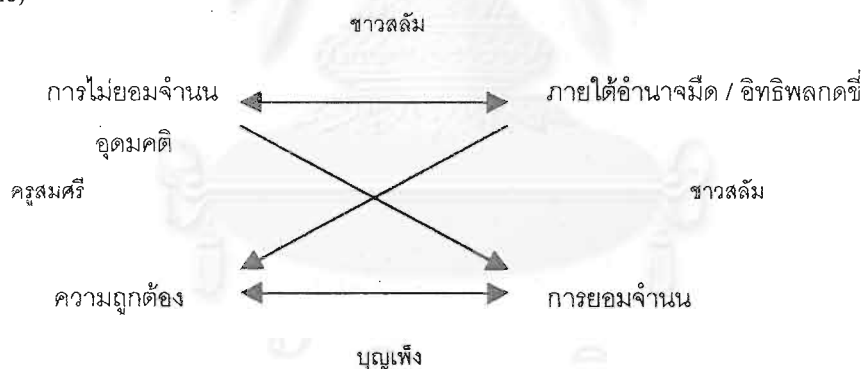
ในที่สุดบริษัทสหพัฒนาที่ดินก็จ้างคนมาเผาสลัม ซึ่งท่านม้วยทรงใช้การจัดแสงให้ตกลงเฉพาะดวงตาของชายลึกลับคนหนึ่ง เพื่อแสดงความไม่น่าไว้วางใจของเหตุการณ์ ต่อมาสตุ้มถูกเผาไปถึง 300 หลังคาเรือน และทำให้ลูก 3 คนของนายสุวรรณ ที่เป็นยามเสียชีวิต ชาวบ้านโกรธแค้น

การกระทำของบริษัทสหพัฒนาที่ดิน เป็นอย่างมาก ครูสมศรีจึงเป็นแกนนำไปขอความเป็นธรรมจากเทศบาล

วันรุ่งขึ้นครูสมศรีและคณะกรรมการหมู่บ้าน ไปร้องทุกข์ที่กองบริการประชาชน แต่พวกเขา กลับไม่ได้ความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ ท่านม้วยใช้การตัดภาพการเดินไปติดต่อหน่วยต่างๆ สลับกับภาพของบรรดาเจ้าหน้าที่ ที่โยนเรื่องกันไปมาจนกลับมาที่เดิม เพื่อเสียดสีการทำงานอันล่าช้าไปเป็นระบบของหน่วยงานราชการไทย

ผู้อำนวยการกอง บุญเพ็ง เห็นความมุ่งมั่นของครูสมศรี จึงรับฟังเรื่องราวของสลัมว่า มีการเช่าอย่างถูกกฎหมายจากสำนักงานทรัพย์สินส่วนแผ่นดิน แต่มีไฟไหม้ครั้งใหญ่เมื่อปี พ.ศ. 2509 ทำให้สัญญาถูกไฟไหม้ไป ทางเทศบาลก็ห้ามไม่ให้ชาวบ้านเข้าไปก่อสร้างหลังไฟไหม้ จนไฟไหม้ครั้งนี้ ก็ปักป้ายห้ามอีก ชาวบ้านจึงต้องแอบไปสร้างบ้านตามมีตามเกิด จนเกิดกันเป็นสลัม ผู้อำนวยการกอง จึงเดินทางไปดูสลัมด้วยตัวเอง

ครูสมศรี (2529)



ทางบริษัทสหพัฒนาที่ดิน เข้ามาแจกของและเลี้ยงข้าว เพื่อซื้อคะแนนนิยมจากชาวบ้าน นายเอนกเป็นคนที่ปฏิบัติกับครูสมศรีอย่างออกหน้า นายเอนกไม่ชอบการที่ครูสมศรีไม่ให้ชาวบ้านรับของจากบริษัท ในคืนนั้นนายสุวรรณก็บุกไปเผาบ้านของประธานบริษัท เพื่อแก้แค้นแทนลูกทั้งสาม และถูกฆ่าตาย ศพของสุวรรณถูกนำมาทิ้งที่สลัม ส่วนนายเอนกก็เข้าไปเป็นสายให้ ทนายสด (ชลิต เฟื่องอารมย์) แห่งบริษัทสหพัฒนาที่ดิน และเอารายชื่อคนที่โดนไฟไหม้มาให้ ทนายสดด้วย

บุญเพ็ง นั้นเคยมีอดีตอยู่ในสลัมมาก่อน และเคยโดนไล่ที่เช่นเดียวกับพวกครูสมศรี เขาจึงพยายามสืบเรื่องสลัมศาลเจ้าพ่อเสือให้ลึกเข้าไปอีก รวมทั้งประวัติของครูสมศรี จนได้สัญญาเช่าจากครูทองน้อย แต่โดนผู้ใหญ่ปรามเอาไว้เพราะมีผู้มีอิทธิพลเกี่ยวข้อง เขาหนวนคิดถึงภาพอดีต เขาคิดถึงรัศมี หญิงที่เคยกล่าวว่า "ไม่ให้ยอมจำนนต่อระบบ เพราะระบบจะทำลายตัวเรา รัศมีเคยชวนให้เขาออกจากระบบ แต่บุญเพ็งไม่กล้า และเป็นความรู้สึกผิดบาปที่ตัวเองไม่อยู่ต่อสู้เคียงข้างรัศมี ผลทำให้รัศมีต้องจากไปด้วยอำนาจของระบบ"

ท่านม้วยใช้ภาพเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 เล่าเรื่องการต่อสู้ทางการเมืองของรัศมี และทรงคัดเลือกตัวแสดงที่ดูเหมือนคุณจีระนันท์ พิตรปรีชา มารับบทรัศมี คำพูดของรัศมีที่ว่า "ถึงแม้ฉันจะตายไม่เสียตายชีวิตของฉันหรอกนะ ถ้าฉันได้ทำในสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิตของฉัน สงสารแต่เธอเท่านั้นที่ตายไป แล้วโดยไม่มีโอกาสที่จะรู้เลยว่า การมีชีวิตอยู่ว่าเป็นยังไง" นั้นทำให้บุญเพ็งอยากให้ชาวสลัมได้เป็นฝ่ายชนะบริษัทสหพัฒนาที่ดิน เพื่อกอบกู้ศักดิ์ศรีตัวเองคืนมา

บุญเพ็ง ชักชวนนายทองดี (เศรษฐา ศิระฉายา) เพื่อนสนิทมาช่วยเหลือชาวบ้านที่ถูกไล่ที่ ทั้งสองหาหลักฐานเพื่อมาใช้ในการต่อสู้คดี นายชาญหนึ่งในคณะกรรมการหมู่บ้าน เห็นเอนกกำลังหลอกชาวบ้านให้เซ็นยินยอมย้ายออกจากสลัม ได้เข้าไปห้ามแต่กลับโดนพวกบริษัทฆ่าตายในเวลาต่อมา ในฉากการสังหารนายชาญท่านม้วยซ้อนภาพการร่วมรำระหว่างภรรยานายเอนกกับทนายสุด เพื่อเปรียบเทียบความสูญบนความตายอย่างเหยียดหยัน

เมื่อเงินที่ครูสมศรีตั้งใจจะเอาไปซ่อมโรงเรียนหายไป จึงสงสัยว่าครูทองน้อยจะเอาไป ครูทองน้อยยังคงยืนยันว่าความคิดที่จะทำให้ชีวิตเด็กสลัมดีขึ้นเป็นเพียงความฝัน เพราะในอดีตครูทองน้อย ก็เคยมีอุดมการณ์อยากให้โรงเรียนเปลี่ยนแปลงชีวิตเด็กสลัมให้ดีขึ้น แต่สุดท้ายก็ผิดหวัง เพราะไม่มีคนเห็นด้วย จึงล้มเลิกและหันมาติดเหล้า ครูทองน้อยเห็นชาวบ้าน มาช่วยตกแต่งโรงเรียนให้เด็ก ๆ จึงเริ่มมีความหวังเล็กๆ ในจิตใจ

หลังจากชาญตาย ครูสมศรีก็ปลุกระดมชาวบ้านเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรม มีกลุ่มนักเลงแฝงตัวเข้ามาทำร้ายชาวบ้าน จนเกิดจลาจล กลุ่มชาวบ้านถูกทหารตำรวจ ปรามปรามอย่างป่าเถื่อน บุญเพ็งจึงมองครูสมศรีในเหตุการณ์ปรามจลาจลครั้งนี้ แล้วเห็นภาพของรัศมี ในเหตุการณ์เดือนตุลาคม 2519 ท่านม้วยทรงใช้ฉาก 6 ตุลาคม 2519 ที่ถ่ายทำขึ้นใหม่ มาสะท้อนความรุนแรง

ของการปราบจลาจล อย่างน่าสะเทือนใจ ด้วยการดัดสลับระหว่าง 2 เหตุการณ์นี้ ท่านมูย์ใช้ดนตรี ประกอบที่มีลักษณะเศร้าสร้อยแทนเสียงจากเหตุการณ์จริง ๆ เพื่อเพิ่มพลังของฉากนี้ให้สะเทือนใจยิ่งขึ้น คล้ายกับเรื่อง IKIRU ของ Kurosawa

ฉากที่ครูสมศรียื่นปลูกระดุมชาวบ้านอยู่ในสลัม และถูกกลุ่มบุคคลที่ไม่เห็นด้วยวิ่งเข้ามา ทำร้ายและก่อกวนด้วยอาวุธ จนกระทั่งการปลูกระดุมนั้นต้องยุติลง เพราะมีตำรวจเข้ามาห้ามและยิงกระดุมยิงด้วยแก๊สน้ำตา ก่อนที่จะเข้ามาทุบตีด้วยกระบองเพื่อสลายกลุ่มประท้วง ฉากนี้มีความน่าสนใจอยู่ที่การเล่นกับสันดานดิบของมนุษย์ที่แตกต่างจากสัตว์ เพราะสัตว์จะไม่ทำร้ายกันเอง แต่ฉากที่แสดงออกมาในภาพนั้นคือฉากการทุบตีต่อสู้กันด้วยความรุนแรง ทั้งเตะตอย กระที่บ ฟาดด้วยไม้กระบองอย่างโหดร้ายทารุณ โดยไม่มีใครสนใจใคร ทุกคนต่างต่อสู้พุ่งเข้าทำร้ายกันโดยไม่สนว่าตนกำลังทำร้ายผู้หญิงหรือคนไร้ทางสู้ที่ไม่มีแม้แต่อาวุธไว้ป้องกันตนเอง

การนำเสนอภาพใช้การตัดต่อแบบรวดเร็วเพื่อเน้นอารมณ์ของความสับสนวุ่นวาย การต่อสู้รุนแรงและหนักหน่วง จนกระทั่งแม้แต่ครูสมศรีผู้หญิงที่เป็นผู้นำการปลูกระดุมก็ต้องเข้าไปพยายามห้ามจนตัวเองโดนลูกหลงมากมายแต่เธอก็ยังสู้ต่อไปจนตำรวจมาถึง เนื่องจากเธออยู่ในแถวหน้าของการประท้วงบาน เธอจึงเป็นคนแรกที่ถูกตำรวจทุบตี ฉากนี้สร้างความรู้สึกสมเพชในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ และเป็นการตั้งคำถามว่า มนุษย์คือสิ่งมีชีวิตที่เจริญแล้วจริงหรือ เพราะการกระทำที่แสดงออกมานั้น มนุษย์ไม่ได้มีความแตกต่างจากสัตว์ชั้นต่ำเลย

ชาวบ้านนำเรื่องนายทองดีมีหลักฐานไปบอกทนายสด นายทองดีก็โดนจัดการเช่นเดียวกัน และโดนทำลายหลักฐานจนหมด ส่วนครูทองย้อยโดนฝ่ายบริษัทล้อมให้เซ็นรื้อถอนโรงเรียน และโดนหลอกให้เผาโรงเรียน ชาวบ้านเมื่อทราบข่าวทนายทองดีถูกฆ่าตายก็ต่างยอมแพ้กันหมด ครูสมศรีจึงหมดกำลังใจที่จะสู้ต่อไป ขณะเดียวกัน ครูทองย้อยตัดสินใจจะเผาโรงเรียนโดยอำพรางคดีว่าเป็นไฟฟ้าลัดวงจร

ฉากที่ครูทองย้อยตัดสินใจจะเผาโรงเรียนตัวเอง เพื่อให้บริษัทเอกชนสร้างโรงเรียนใหม่ที่ดีกว่า สวยกว่า ใหญ่กว่า และมีสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่า แต่สุดท้ายครูทองย้อยก็เปลี่ยนใจและตัดสินใจล้มเลิกความคิดที่จะเผาโรงเรียน เรื่องนี้เรื่องเสนอภาพของครูทองย้อยเป็นครูที่เหี้ยมที่เป็นตัวอย่างที่เลวร้าย คือเผาในโรงเรียน นอนเฝ้ามายไม่ได้สติโดยมีอาเจียนของตนเองอยู่ข้างๆ

แต่ด้วยจิตสำนึกของความเป็นครู ครูทองย้อยก็ยังรักและเป็นห่วงเด็กในโรงเรียนของตนทุกคน เมื่อเรื่องดำเนินมาถึงฉากนี้ ครูทองย้อยจึงต้องเลือกว่าจะให้โรงเรียนใหม่ที่ดีกว่ากับเด็ก หรือจะให้โรงเรียนเก่าที่มีบรรยากาศของความอบอุ่นและความคุ้นเคยแห่งนี้ต่อไป

ฉากนี้มีการใช้สัญลักษณ์แทนความคิดของครูทองย้อยได้เป็นอย่างดี คือใช้ไขของเบ็ดที่กำลังหักตัวออกมาในรังที่ให้ความอบอุ่นด้วยแสงจากหลอดไฟ เป็นการบ่งบอกถึงความคิดที่ตื่นขึ้น ความดีภายในที่ออกมาสู่ภายนอกอีกครั้งของครูบุญย้อย ความดีภายในที่บอกว่า โรงเรียนนี่คือสิ่งเชื่อมโยงความผูกพันระหว่างเขากับเด็กๆ ฉากนี้มีการใช้ภาพตัดสลับระหว่างสีหน้าของครูทองย้อย กับภาพสิ่งต่างๆ ที่ประดับอยู่ในโรงเรียนอันเกิดจากความตั้งใจของทุกคน ไม่ว่าจะเป็นภาพวาด สีที่ทา โต๊ะเก้าอี้ หรือแม้กระทั่งภาพการ์ตูนที่ชาวบ้านช่วยกันวาด ซึ่งสิ่งเหล่านี้เองที่เป็นตัวกระตุ้นให้ครูทองย้อยตื่นขึ้นสู่ความมีคุณค่าในการมีชีวิตอยู่อีกครั้ง หลังจากที่เคยสูญเสียมันไปกับฤทธิ์ของสุราแล้วในอดีต

ในขณะที่ครูทองย้อยจะตัดสายไฟ ลูกเบ็ดเล็กๆ ก็หักตัวออกจากไข ตามความตั้งใจของครูสมศรี ครูทองย้อยก็ค้นพบสัจธรรมคุณค่าของการมีชีวิตอยู่เพื่อต่อสู้ต่อไป ทั้งตัวและเสียงของลูกเบ็ด เป็นนัยยะของการมีชีวิตเพื่อการดิ้นรนต่อไป ก่อนที่ครูทองย้อยจะทำลายโรงเรียน หรืออีกนัยคือทำลายความเป็นคนของตัวเองนั่นเอง แต่ฝ่ายบริษัทก็ส่งคนมาเผาโรงเรียน โดยทำร้ายครูทองย้อย อำพรางคิดว่าครูทองย้อยเป็นคนเผาโรงเรียน และจะเผาไปพร้อมๆ กับโรงเรียน บุญเพ็งและครูสมศรีมาพบเข้า สามารถดับไฟได้ทัน จนครูสมศรีโดนยิง บุญเพ็งเข้าต่อสู้กับคนร้ายและเอาชนะได้

ครูสมศรีเสียชีวิตไปแล้ว เมื่อครูทองย้อยฟื้นขึ้นและพบว่าครูสมศรีเสียชีวิตแล้ว ก็รู้สึกเสียตายเป็นตัวเองเคยยอมแพ้ จนครูสมศรีที่เป็นเด็กรุ่นหลานได้สอนตัวเขา สิ่งที่ครูสมศรีต่อสู้ไม่ใช่ เพียงเพื่อชาวสลัม แต่เพื่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ที่ไม่ยอมแพ้ เสียงลูกเบ็ดน้อยๆ ที่เพ็งลืมตาออกมาดูโลก สะท้อนสิ่งที่ครูทองย้อยได้รับจากครูสมศรี คือการต่อสู้เพื่อมีชีวิตต่อไป ครูทองย้อยได้ร่วมมือกับบุญเพ็งในการเรียกร้องความยุติธรรมต่อไป จนศาลตัดสินให้เป็นฝ่ายชนะ

ฉากที่นายเอนกชาวบ้านผู้ซึ่งทรยศและหันไปเข้าข้างกับพวกบริษัทเอกชน หลอกให้ชาวบ้านชาวจีนเซ็นเอกสารอันเป็นการทำให้ตนเองต้องถูกฟ้องร้องโทษฐานที่เข้ามาบุกรุกที่ดินของบริษัท ฉากนี้เริ่มต้นด้วยภาพของเอนกที่หลอกหลวงชาวบ้านชาวจีน ซึ่งส่วนใหญ่ไม่รู้ภาษาไทย และ

บ้านของตนเองถูกเผาไหม้ทำลายไป ทำให้เซ็นเอกสารเพื่อที่จะให้บริษัทนำเงินมาชดเชยให้ โดยที่ความจริงแล้วเอกสารเหล่านั้น ระบุเอาไว้ว่าคนที่เซ็นชื่อจะต้องยอมรับผิดว่าตนเองบุกรุกที่ดินและต้องย้ายออกไป

ฉากนี้สร้างความรู้สึกสงสารและรันทดในชะตากรรมของชาวบ้าน คือ ชาวบ้านชาวจีนเหล่านั้นมีเพียงคนเดียวที่รู้ภาษาไทย และเป็นคนคอยแปลให้คนอื่นฟัง เอนกให้ความหวังชาวบ้านด้วยคำพูดหนึ่งว่า “เป็นคนบ้านเดียวกัน ก็ต้องรักษาสถาปัตยกรรมนี้ให้กันอยู่แล้ว” ซึ่งเป็นเหมือนการตบหน้าคนดูซึ่งรู้อยู่แก่ใจว่า เอนกกำลังโกหก ชาวบ้านชาวจีนที่บ้านถูกไฟไหม้เสียหายทำลายไปแล้วก็ไม่เหลือที่พึ่งใดๆอีก และด้วยคำพูดนี้เอง ที่ทำให้ชาวบ้านเกิดความหวังขึ้นอีกครั้ง ว่าคนบ้านเดียวกันนี้แหละคือที่พึ่งสุดท้ายของเขา ฉากนี้จึงเป็นการสร้างความคิดบางอย่างให้กับคนดูที่บ่งบอกว่า บางครั้งคนที่ดูเหมือนจะเข้าใจเรามากที่สุด ก็คือคนที่พยายามจะเอาเปรียบเรามากที่สุด

ฉากที่รันทดใจเป็นอย่างยิ่ง คือภาพที่ชาวบ้านเหล่านั้นปรึกษากันเป็นภาษาจีนว่าตนเองจะทำอย่างไรดี จะรับข้อเสนอไว้ดีหรือไม่ ซึ่งถึงแม้ว่าจะฟังไม่ออก แต่สีหน้าของชาวบ้านก็เป็นตัวสร้างอารมณ์เป็นอย่างดี ว่าเขากำลังเกิดความหวัง ดังนั้นปฏิกิริยาของคนดูจึงตรงกันข้ามกับปฏิกิริยาของชาวบ้าน คือยิ่งชาวบ้านมีความสุขมีความหวังเท่าไร คนดูก็ยิ่งมีความรู้สึกสงสารรันทดใจมากขึ้นเท่านั้น เพราะท้ายที่สุดแล้วคนดูทุกคนก็รู้ว่า ความหวังที่ชาวบ้านหวังไว้นั้น คือสิ่งที่จะวกกลับมาทำร้ายพวกเขาเอง

บทบาทของผู้หญิงใน “ครูสมศรี” ถูกขบเน้นอย่างมาก ในบทบาทของ “ผู้ไม่ยอมถูกกระทำ” ต่างจากบทบาทที่ถูกกระทำของ “มาลี” ในเรื่อง “เทพธิดาโรงแรม” ตัวละครหญิงในเรื่องถูกวางให้มีบทบาทเหนือกว่าฝ่ายชาย คือมีความเข้มแข็ง ไม่ยอมจำนน ที่มาพร้อมกับเปลือกนอกของความเป็นชาย ของครูสมศรีและสุภีร์ (ทรงผมและการแต่งตัวเป็นทอม) หรือรัศมี ผู้หญิงที่มีเปลือกในของความเป็นชาย

ในขณะที่ตัวละครชายกลับมีความขัดแย้งระหว่างเปลือกในกับเปลือกนอก อย่างครูทองย้อย ที่ดูอ่อนแอ ไร้ซึ่งความเข้มแข็งเพราะติดเหล้า หรือบุญเพ็ง ที่ขาดคุณสมบัติความเป็นชาย คือความกล้าหาญ และศักดิ์ศรีของการเป็นมนุษย์ แม้ตัวเองจะมีชนชั้นที่สูงกว่าพวกครูสมศรี ซึ่ง

การเปลี่ยนแปลงในตัวเองทั้งบุญเพ็งและครูทองน้อย ต่างได้จิตวิญญาณของการเป็นมนุษย์กลับคืน
มาในที่สุด



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คนเลี้ยงช้าง (2533)

ท่านม้วยทรงสร้างภาพยนตร์เรื่องนี้อุทิศแก่เจ้าหน้าที่ป่าไม้เขต คุณสายัณห์ จารุกุม ที่เสียชีวิตขณะปฏิบัติหน้าที่ โดยส่วนหนึ่งทรงนำชีวิตจริงของป่าไม้เขตสายัณห์ มาปรับปรุงบทเพิ่มเติม ที่จริงเรื่องคนเลี้ยงช้าง นั้นได้มาจากการเข้าไปสัมผัสชีวิตจริง ๆ ของคนเลี้ยงช้างที่จังหวัดชัยภูมิ เป็นเวลานับเดือนและท่านม้วยทรงเขียนบท "คนเลี้ยงช้าง" เสร็จตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 โดยเน้นเรื่องราวของความผูกพันระหว่างความผูกพันกับช้างที่มีความรักดูจะเป็นคนในครอบครัว ผนวกกับเรื่องการตัดไม้ทำลายป่า ที่เป็นปัญหาสำคัญอย่างยิ่งของประเทศในขณะนั้น

ท่านม้วยทรงตระหนักถึงปัญหาการทำลายสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้ในประเทศไทยที่ถูกลักลอบตัดอย่างผิดกฎหมายโดยบุคคลที่เห็นแก่ได้ เรื่องราวการบุกรุกป่าเล่าบรรยากาศ โดยผ่านตัวละครหลัก 3 กลุ่มได้แก่เจ้าหน้าที่ป่าไม้ นายทุนที่เห็นแก่ได้ และชาวบ้านกับช้างที่ยึดอาชีพทำไม้มานานหลายชั่วอายุคน ท่านม้วยใช้วิธีการเล่าเรื่อง โดยผ่านคำบอกเล่าจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้เขตคนหนึ่ง

เปิดเรื่องที่แคมป์พักแรมกลางป่าพนาไพรอันอุดมสมบูรณ์ เจ้าหน้าที่ป่าไม้เขต ชัย ชัชวาล (อิทธิสุนทร วิชัยลักษณ์) เล่าถึงประวัติความเป็นมาของช้าง ที่เป็นเรื่องเล่าขานอันน่ากลัว ช้างลึกลับที่ไม่เคยมีใครเคยเห็นตัว แต่จะคอยทำหน้าที่ปกป้องป่าพนาไพร และคอยฆ่าพวกตัดไม้ในป่าพนาไพรทุกคน ซึ่งดูเหมือนเป็นเรื่องเล่าที่พิสูจน์ไม่ได้ แต่ชัยยืนยันว่ามันน่าจะเป็นจริงเพราะเขาเองเคยรู้จักที่มาที่ไปของช้างตัวนี้เมื่อ 20 ปีก่อน สมัยเมื่อเขาเรียนจบจากมหาวิทยาลัยใหม่ๆ และย้ายเข้ามาทำงานที่ผืนป่าแห่งนี้เป็นครั้งแรก

ที่ป่าพนาไพรอันอุดมสมบูรณ์ ด้วยสัตว์ป่าและต้นไม้กว่า 700,000 ไร่ เสี่ยงอันแปลกปลอมของเครื่องยนต์ค่อยๆ แผลดคำรามก้องป่า ภาพของการตัดต้นไม้ด้วยเลื่อยไฟฟ้า ตัดสลัดกับภาพสัตว์ป่าที่วิ่งหนีการบุกรุก มันบ่งบอกถึงการลักลอบทำไม้กลายเป็นปัญหาใหญ่ที่ต้องเผชิญหน้าระหว่างเจ้าหน้าที่ป่าไม้กับพวกตัดไม้ และชาวบ้านที่มีอาชีพรับจ้างลากซุงออกจากป่าด้วยช้างที่เป็นสิ่งคู่กับการทำไม้มาช้านาน ในวันแรกของการทำงานที่พนาไพร ชัยได้ออกพื้นที่เพื่อจับกุมพวกตัดไม้ที่ห้วยนางนอน กับหัวหน้าคารณ (รณ ฤทธิชัย) ผู้เกลียดชังพวกตัดไม้เป็นที่สุด พวกเขาสามารถจับกุมผู้กระทำผิดและไม้ที่ตัดได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ฉากการไล่ล่าพวกตัดไม้ท่านม้วยทรง

ถ่ายในระยะไกล (Long Shot) เพื่อเก็บบรรยากาศความงามของป่า และความสมจริงสมจังของเหตุการณ์เสมือนผู้ชมเฝ้าแอบดูอยู่ห่างๆ ได้มองเห็นถึงเหตุการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้น ณ ป่าพนาไพร

แดงอ่อน เป็นช่างของนายบุญส่ง ที่ผูกพันกับเขามาตั้งแต่เป็นเด็ก ทั้งสองกำลังเผชิญกับปัญหาการเลิกจ้างลากซุงออกจากป่า และหนี้สินจากการกู้ยืมเงินจากเสี่ยสก ที่อยู่เบื้องหลังการลักลอบตัดไม้อย่างผิดกฎหมาย จากที่บ่งบอกการเอารอดเอาเปรียบของนายทุนต่อคนชั้นล่างอย่างชัดเจน คือจากที่บุญส่งไปกู้เงิน แล้วนายทุนถามนายบุญส่งว่า “เซ็นชื่อไม่ได้หรือ งั้นพิมพ์นิ้วมือก็ได้” การไม่รู้หนังสือของนายบุญส่ง เป็นผลให้เขาเสียเปรียบนายจ้างที่สามารถโกงเงินอย่างไรก็ได้ โดยไร้ทางต่อรอง ท่านม้วยถ่ายทอดบุคลิกของตัวละครผ่านบทสนทนาของพวกเขา ซึ่งสื่อความถึงผู้รับสารได้เป็นอย่างดี

ชัยและคำรณ หัวหน้าหน่วยที่ต้องลงพื้นที่เพื่อปราบปรามพวกลักลอบตัดไม้ จึงเป็นศัตรูกับจำสม ที่ปล่อยตัวผู้ต้องหาที่เขาทั้งสองจับมาจนหมด โดยอ้างว่าหลักฐานไม่เพียงพอ คำรณแน่ใจว่าจำสม รับสินบนจากเสี่ยสกแน่นอน ด้วยความที่คำรณเป็นคนตรงไปตรงมา หลังจากคำรณอารมณ์เสียจากการที่จำสมปล่อยคนที่เขาจับมา เขาได้พบกับแดงอ่อน ขณะที่ไนใจเดินไปด้วยความโกรธแค้นพวกทำไม้ คำรณด่าว่าแดงอ่อน แดงอ่อนจึงใช้กำลังผลักรถของคำรณจนตกข้างทาง

ในฉากการประลองกำลังระหว่าง รถยนต์กับช้าง ท่านม้วยทรงใช้ถ่ายภาพโดยใช้เลนส์มุมกว้าง จัดองค์ประกอบภาพให้ภาพทางซ้าย (ฝั่งของแดงอ่อน) หนักกว่าด้านขวา และตั้งกล้องในระดับต่ำเพื่อเน้นความยิ่งใหญ่ของพลังจากธรรมชาติ หรือพลังกำลังมหาศาลของแดงอ่อนนั่นเอง ฝ่ายรถยนต์เป็นฝ่ายแพ้ จนเมื่อขอร้องแดงอ่อนดีๆ มันจึงช่วยดันรถกลับ เป็นครั้งแรกของชัยและคำรณที่ได้เห็นความฉลาดของช้างตัวนี้ ท่านม้วยทำให้ผู้ชมจินตนาการร่วมไปกับบรรยากาศของฉากนี้ ได้เป็นอย่างดี ถ่ายทอดความรักความเอ็นดูต่อตัวแดงอ่อน ให้ปรากฏในตัวผู้ชมโดยภาพที่แสดงในฉากนี้

ฉากที่ฮือด ลูกชายของนายบุญส่งพาช่างแดงอ่อนไปอาบน้ำ เป็นฉากที่ไม่มีบทสนทนาใดๆ แต่สามารถเล่าเรื่องราวทุกอย่างด้วยภาพและการกระทำของตัวแสดง คนตัวเล็กกับช้างตัวใหญ่เล่นน้ำกันในสายธารชุ่มฉ่ำที่เป็นผลผลิตจากป่าไม้ เหมือนสายเลือดที่หล่อเลี้ยงทุกๆ ชีวิตบนผืนแผ่นดิน ท่านม้วยสามารถถ่ายทอดความประทับใจซึ่งหาดูได้ยาก เป็นมิตรภาพที่ไม่มีการเสแสร้ง

และการช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างคนและสัตว์ ท่านมูยนำเสนอภาพที่นาฬิกาของแดงฮอนที่ลิ่งตั้ง
ถนนให้ อีตอาน้ำให้อย่างสนิทใจ นั่นคือความไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างคนและสัตว์ ที่เหลือเพียง
ไม่กี่ชนิดในโลกที่ไว้ใจมนุษย์



ภาพจากการเผชิญหน้าระหว่างค้ำรถกับแดงฮอน

ฮีย นอกจากจะต้องเสี่ยงกับการต่อสู้กับพวกสลักลบตัดไม้แล้ว ยังต้องเจอกับปัญหาการ
ทำงานของราชการ ที่ทำงานแบบเช้าชามเย็นชาม ทำงานเพียงหวังเอาหน้าตาเท่านั้น ปัญหาของ
ชาวบ้านที่ทำงานให้กับรัฐจักรไม้เถื่อน ก็มีส่วนในการทำลายป่าเช่นเดียวกับพวกสลักลบตัดไม้
ท่านมูยเริ่มสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร โดยฮียเริ่มมีความสัมพันธ์กับ เครือฮอน (วิชาดา
มงคลเขตต์) สาวชาวบ้านที่เป็นลูกจ้างรายวันของหน่วยพิทักษ์ป่าไม้



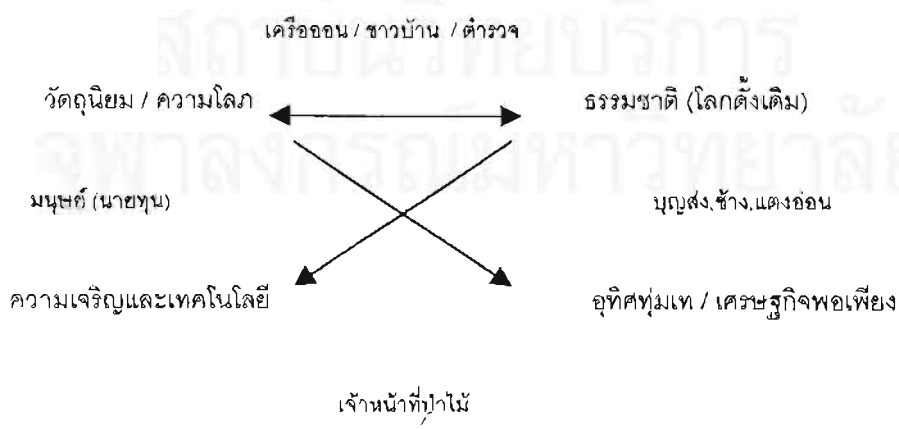
ภาพเมื่อเป็นขณะลอบยิงค้ำรถ

หลังจากที่คำรนไปชู้เสี่ยยกเรื่องการลักลอบตัดไม้ เขาจึงถูกส่งสอนโดยถูกมือปืนลอบทำร้าย ในฉากนี้ท่านผู้ชมยังคงใช้การถ่ายภาพกว้าง (Long Shot) เพื่อแสดงความยิ่งใหญ่ของภูมิประเทศที่เริ่มแห้งแล้ง และถ่ายภาพมือปืนที่คุ้มยิงด้วยเลนส์มุมกว้าง มีผลให้สัดส่วนของภาพตัวมือปืนบิดเบือนไป แสดงถึงความน่าเกรงขามขึ้น ก่อนที่จะกระหน่ำยิงไปที่รถของป่าไม้ของคำรน

แต่ทว่าบุญส่งกับแดงอ่อน มาช่วยชีวิตคำรนไว้ได้ทัน ในฉากนี้ใช้เพลงประกอบเป็นเสียงแคน ที่ไม่ได้สร้างความยิ่งใหญ่ เป็นตัวแทนการประกอบวีรกรรมของนายบุญส่งและแดงอ่อน ที่สลักท่อนซุงลงไปทับมือปืนที่มาเอาชีวิตคำรนจนเสียชีวิต คำรนได้ไปขอบคุณนายบุญส่งที่ช่วยชีวิต และกินเหล้า พุดคุยผูกคอกับนายบุญส่งและปู่แหวน พ่อของนายบุญส่ง ทั้งสองคนจึงกลายมาเป็นเพื่อนกันที่สุดในที่สุด ก่อนนายบุญส่งจะแยกย้ายไปหางานทำที่ป่าทางเหนือ เพื่อนำเงินมาใช้หนี้เสี่ยยก

บุญส่งที่เป็นหนี้เสี่ยยก ก็เพราะโดนเสี่ยยกโกงดอกเบี้ยเงินกู้ และกำลังจะสูญเสียนาหากไม่นำเงินมาใช้ใน 3 เดือน เขากับแดงอ่อน ซ้ำงำใจ ต้องเดินทางไปรับจ้างทำไม้ที่ต่างจังหวัด เพื่อนำเงินมาใช้หนี้ เขาจึงพบว่าป่าไม้เหลือน้อยและไม่มีใครต้องการซ้างอีกต่อไป เพราะเครื่องจักรกำลังเข้ามาแทนที่ เขารู้ดีว่าเขาไม่สามารถทิ้งแดงอ่อนได้ เพราะแดงอ่อนคือสมาชิกของครอบครัว ประกอบกับตัวเขาและชาวบ้านอื่นๆ ที่เลี้ยงซ้าง ไม่มีทางเลือกที่จะทำอาชีพอื่น ถึงรู้ว่าเป็นงานที่ผิดกฎหมายก็ตาม

คนเลี้ยงซ้าง (2533)



ไม่ว่าระหว่างนายบุญส่งออกไปหางานทำนั้น คำรณก็ยังคงทำสงครามกับพวกตัดไม้ต่อไป โดยเฉพาะการหลบหลีกด้วยการล่องแพไปตามแม่น้ำเพื่อไม่ให้ถูกยิง ท่านบุญได้แทรกขบวนการนี้ขึ้นโต๊ะไป คำรณมีวิธีการแก้แค้นด้วยการใช้หนังสือตีถึงทำร้ายพวกพวกๆ ส่วนนายบุญส่งยังครองแครงทำงานทำต่อไป ท่านบุญได้ตัดสินใจกลับภาพในอดีต ของงานแต่งงานของนายบุญส่งกับคำรณซึ่งก็ใช้ซึ่งเป็นพาหนะเช่นกัน นายบุญส่งรอนแรมไปกับแดงอ่อนจนเข้าไปยังพื้นที่ทำสงครามกับท่านบุญทรงถ่ายภาพถือดูของของคนที่รับจ้าง ท่านกลางแสงสีส้มแดงและกลุ่มควันไฟจากสงคราม และใช้เพลงประกอบทำนองเศร้าเป็นอารมณ์ของความสูญเสียจากสงคราม และสะท้อนสภาพจิตใจที่สิ้นหวังของนายบุญส่งได้เป็นอย่างดี

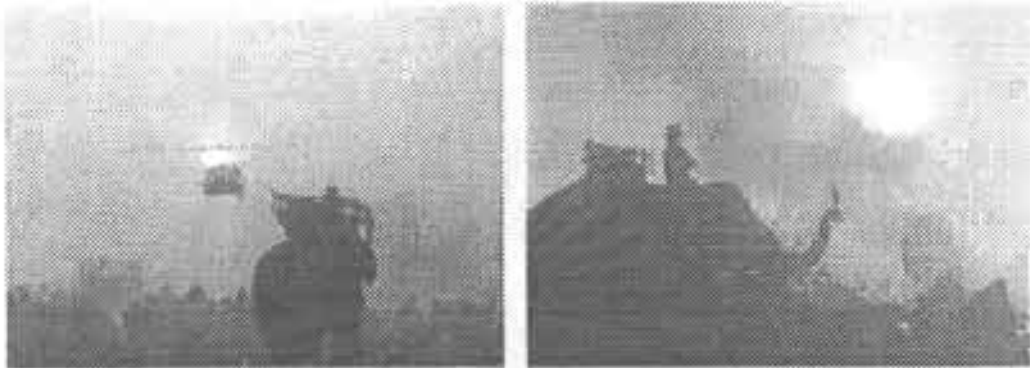
การจับกุมพวกตัดไม้ ทำให้คำรณเกือบถูกยิง แล้วรีบก็พบความจริงว่า เครื่องนอนที่เขาพกติด ก็แอบมาทำไม้มีดถูกหมายด้วยเช่นกัน โดยเครื่องนอนอ้างว่า ก็เพราะโรงป่ามีแต่ “ไม้” อยู่เต็มไปหมด ชาวบ้านจะไปทำอาชีพอื่นได้อย่างไร ความจริงที่ซบพบเป็นสิ่งที่เขาไม่อาจยอมรับได้ถึงแม้ว่าชาวบ้านจะไม่มีทางเลือกเลย



ภาพจำลอง ที่จัดแสงให้เห็นสีเขี้ยวของบนใบหน้า สร้างความรู้สึกมืดปกคลุมในตัวละครตัวนี้

บุญส่งกลับมาด้วยความสิ้นหวัง เขาจึงต้องรับจ้างเลี้ยงฮอก ลากไม้เถื่อนออกจากป่าอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อใช้หนี้หมดจะได้ตั้งต้นชีวิตใหม่เสียที ชาวบ้านต่างออกไปรับจ้างเลี้ยงฮอกทำไม้ที่ช่วยกันระแวง เว้นแต่เครื่องนอนที่รู้สึกสำนึกผิด เมื่อคำรณรู้ว่าบุญส่งไปลากไม้ให้เลี้ยงฮอก จึงเข้าไปห้าม แต่กลับกลายเป็นจุดจบของตัวเขา นายบุญส่งถูกจำสนมยิงตกรอก คำรณรู้ว่าจะไม่ไปเรื่องจำสนมที่ทำงานให้เลี้ยงฮอกไม่ให้เจ้าหน้าที่ที่กำลังมาจากกรุงเทพฯ ได้รับรู้ ดังนั้นจำสนมยิงคำรณเสียชีวิต และอ้างว่าคดีว่าบุญส่งทะเลาะกับคำรณจนเสียชีวิตทั้งคู่ แต่บุญส่งไม่ตาย แดงอ่อนได้พาคำรณ

เมียของบุญส่งไปพบและพาบุญส่งกลับมาที่บ้าน เครือชนเห็นเหตุการณ์ทั้งหมดได้นำมาเล่าให้ ชัยและเจ้าหน้าที่จากกรุงเทพฯ ฟังว่า คำรณและนายบุญส่งถูกจำสุมยิงตาย



ภาพของบุญส่งกับแดงอ่อน ที่รณแหางานตากไม้ทางภาคเหนือ

นาคที่นายบุญส่งถูกสมุนของเสี่ยฮกยิงบาดเจ็บสาหัสลอบอยู่กลางป่าใหญ่เกือบเสียชีวิต ขู่ขอมร่อ เจ้าแดงอ่อนช่างแสนรู้ผู้ซื่อสัตย์และภักดีต่อเจ้านายเคร่าโตกเสียใจและออกตามหาจน พบร่างอันสละบักสะบอมของนายที่หมดสติอยู่ที่ริมธาร มันจึงเดินทางเข้ามาที่หมู่บ้านเพื่อตามพี่ชาย และเมียของนายบุญส่งให้ไปช่วยพาเขากลับมา เราจะเห็นการสื่อสารระหว่างคนกับช้างอีกครั้ง คือ การสัมผัสความรู้สึกระหว่างใจระหว่างอารมณ์ ที่ส่งผ่านสัญชาตญาณการรับรู้ของสิ่งมีชีวิตมันคือ ทั้งคนและสัตว์ เมียของนายบุญส่ง เมื่อเห็นช้างแดงอ่อนมาร้องโหยหวน เธอเกิดการรับรู้ว่ามี เรื่องไม่ดีเกิดขึ้นกับสามีตนเป็นแน่ จึงออกเดินทางตามช้างแดงอ่อนไปจนพบร่างของนายบุญส่ง และพากลับบ้านมารักษาในที่สุด

เมื่อจำสมรู้ว่าเขาฆ่าบุญส่ง ไม่สำเร็จ จึงตามมาจัดการบุญส่งที่บ้าน และฆ่าพ่อของบุญส่ง และยิงตะเบียงจนเผาบ้านไหม้ทั้งหลัง แดงอ่อนได้เข้าซัดขวางเพื่อปกป้องชีวิตของครอบครัวบุญส่ง จากกระสุนปืนของจำสม จำสมหลบหนีการจับกุมเข้าไปในป่า แดงอ่อนจึงตามไปฆ่าจำสมอย่างบ้าคลั่ง เป็นภาพสุดทายเป็นที่ชยได้เห็น คือแดงอ่อนแผดเสียงร้องโหยหวนและเหยียบร่างจำสมซ้ำแล้วซ้ำเล่าอย่างลยดลยของ ก่อนมันจะพาร่างที่เต็มไปด้วยบาดแผลจากกระสุน หนีหายเข้าไปในผืนป่าพนาไพร จนกลายเป็นตำนานเล่าขานต่อมาถึงช้างที่ปกป้องป่าไม้ดังกล่าว

ภาพตัดกลับมาที่ค่ายกลางป่า ชัยได้ปิดเรื่องเล่า ถึงจุดที่จำสมถูกแดงอ่อนฆ่าตายก็คือน บริเวณที่วางเดินทัพพิภพแรมนี้เอง ส่วนเสี่ยฮกยังคงลยนวนลต่อไป จากคำพูดของชัยที่ว่า " ฮกเป็นชื่อ

จนแล้วครับ แต่บ้านผมเขยชื่อไทยละก็ พวกคุณจะต้องร้องอ้อเลยละ... ซักวันนี่เง้าคงโดนลงโทษ @
ไมโรตจนนี่ละ" เป็นสิ่งที่ทำนองเย็นย่ำจากหลายเรื่องๆ คือคนที่เป็นนายทุน มีอำนาจมักถูกรอคใน
สังคมต่อไป

สวนนายบุญส่งและครอบครัว ได้ออกเดินทางต่อไป หาหลักแหล่งปลูกบ้าน และประกอบ
อาชีพเพื่อสร้างชีวิตใหม่ เขาและครอบครัวไม่อาจลืมแดงฮ่อนที่ช่วยชีวิตของเขาได้ เขายิ้มอย่างคั่น
คั่นมือเขาได้ยินเสียงของแดงฮ่อนแผ่วพริ้วมาในสายลม และรู้ว่าแดงฮ่อนยังคงอยู่กับภาพนาโตะ
ตลกดต่อไป

การทำไม้ของนายบุญส่ง และชาวบ้าน ประสบชะตากรรมเช่นเดียวกับ นายทองพูน โดกโธ
เมื่ออาชีพที่สุจริตถูกมองเป็นเหมือน "การก่ออาชญากรรม" ที่ดำรงอยู่กับธรรมชาติอย่างมิได้ตั้งใจ
เป็นศัตรูกับธรรมชาติ และพวกปกป้องธรรมชาติ ขณะเดียวกันความเชื่อและสุจริต ก็ทำให้เขาต้อง
ประสบชะตากรรมเช่นเดียวกับทองพูน คือการถูกบีบรัดและทำร้ายจากนายทุน จนเกือบต้องสังหาร
ชีวิตให้กับผลประโยชน์



ภาพบรรยากาศของการทำไม้เถื่อน

จุดจบของเรื่องนี้ก็เป็นสิ่งเดียวที่ท่ามร้อยเคยพูดไว้ ในภาพยนตร์สะท้อนปัญหาธรรมชาติ
เรื่องภูเขาไฟเหลือง คือการเคารพและการรักษาธรรมชาติของ "เผ่าหลัก" และการฝ่าฝืนธรรมชาติ
ของนายทุน ทำให้ธรรมชาติกลับมาเล่นงานมนุษย์ที่เห็นแก่ได้ ซึ่งการกระทำของแดงฮ่อน ที่ตอบโต้
มนุษย์ผู้เห็นแก่ได้ และไม่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ที่เป็นแม่ของสิ่งมีชีวิตทั้งหมด แแดงฮ่อนอาจเป็น
ตัวแทนของธรรมชาติ อันเป็นพลังยิ่งใหญ่เหมือนดัง "ลมอุกา" ที่สร้างสมดุลแก่โลก เมื่อมนุษย์นั้น

เอาเปรียบ ทำลายธรรมชาติ ธรรมชาติก็พร้อมจะเยียวยาตัวเอง และได้ตอบมนุษย์ที่เนรคุณอย่างสาสม เหมือนคำพูดสุดท้ายที่ชัยฝากเอาไว้

“ป่าก็เหมือนกับคนเรา ส่วนหนึ่งของป่าถูกทำลายก็เหมือนกับส่วนหนึ่งของคนถูกทำลาย แขนขาดไปข้างหนึ่งเราก็ตายอยู่ได้ ขาดสองข้างเราก็ตายอยู่ได้ แต่ถ้ามันถูกทำลายไปเรื่อยๆ เราจะอยู่ได้อย่างไรล่ะ บางที ผมว่าข้างที่พวกลักลอบตัดไม้มันกลัวกันนักกันหนา อาจจะเป็นเพียงแค่วิถีปฏิบัติของป่าที่พยายามจะต่อสู้กลับคืนมา เพื่อไม่ให้เราฆ่าตัวตาย สู้เพื่อให้ป่ายังคงอยู่ต่อไป...”

ท่านผู้ทรงถ่ายทำเรื่อง “คนเลี้ยงช้าง” ออกมาอย่างสมจริงเช่นเดียวกับหนังสือสารคดี ถ่ายทำจากสถานที่จริง ที่ลักลอบตัดไม้กันจริงๆ เพื่อให้ได้ภาพความจริงของการทำลายธรรมชาติ โดยมีมนุษย์ การถ่ายภาพโดยรวมของคนเลี้ยงช้างใช้การถ่ายภาพมุมกว้างและภาพจากมุมสูงเลนส์มุมกว้างถูกใช้ประโยชน์เพื่อเก็บบรรยากาศของสถานที่จริงฯ และแสดงความยิ่งใหญ่ของฉากที่คาดหวังว่าจะได้เห็น โดยเฉพาะฉากที่ถ่ายให้เห็นกองทัพช้างขนาดใหญ่จำนวนมาก สร้างความตระหนักแก่ผู้ชม ด้วยการถ่ายแบบแช่ภาพนานๆ (Long Take) และการตัดภาพน้อยครั้งบวกกับการดำเนินเรื่องด้วยเสียงบรรยายของเจ้าหน้าที่ชัย ทำให้เรื่อง “คนเลี้ยงช้าง” ดูเป็นสารคดีอนุรักษ์ธรรมชาติเรื่องหนึ่ง ความโดดเด่นของเรื่อง “คนเลี้ยงช้าง” จึงอยู่ที่ว่าภาพยนตร์เรื่องนี้ทำหน้าที่ของภาพยนตร์ในฐานะสื่อมวลชนในการนำเสนอสารได้อย่างดีเยี่ยม และท่านผู้ใช้วิธีการเล่าเรื่องและตัวบทภาพยนตร์ที่เล่าแบบตรงไปตรงมา และมีความสมจริง สร้างจิตสำนึกอนุรักษ์ธรรมชาติสู่ผู้ชมภาพยนตร์เรื่องนี้

สถาบันวิทยบริการ
 าลงกรณ์มหาวิทยาลัย



น้องเม็ย (2534)

ท่านผู้ผลิตผลงานภาพยนตร์เรื่องนี้จากพระนิพนธ์ของ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอนุสรณ์มิ่งคลการ ท่านผู้เฝ้าเสนอเรื่องราวของชนชั้นล่างชาวเวือชื่อ แสง ที่รับจ้างขนทรายมาหลายชั่วชีวิต เมื่อความเปลี่ยนแปลงของโลกภายนอกเปลี่ยนไป เขาจะทำอย่างไรเมื่อเม็ยของเขาเห็นความจำเป็นของโลกบนเวือ ไปสู่โลกแห่งแสงสีบนฝั่ง ในขณะที่โลกบนเวือ อันเป็นชีวิตของเขา กำลังจะพังทลายลง จากกระแสของโลกภายนอกที่บีบรัดเข้ามา

แสง (ฉัตรชัย เปล่งพานิชย์) มีอาชีพขับเรือขนทราย เขาอาศัยในเรือกับปราง (ภัสสร บุญเกียรติ) เม็ยของเขา น้องเม็ยชื่อทับทิม (นิพนธ์วรรณ เค้ามูลคดี) และลูกอีกคน แสงทำอาชีพนี้มานานแล้ว แต่กำลังเจอปัญหาเศรษฐกิจเรื่องค่าทรายที่ขึ้นราคา และปัญหาหนี้สิน ต่างๆ ปราง เม็ยที่ยังสาวและสวย เกิดเบื่อชีวิตที่ไม่มีหลักแหล่ง ต้องล่องไปมาอยู่บนเวือตลอดไป ปรางอยากเผชิญกับสิ่งใหม่ๆ ในโลกกว้าง เป็นความต้องการที่แสงไม่อาจจะเข้าใจและตอบสนองเธอได้ เพราะการทำมาหากินกับเวือ มันเป็นเรื่องที่สืบทอดกันมาตั้งแต่ปู่ย่าตายาย ปรางขอให้เขาเลือกระหว่างเรือกับตัวเธอ แสงไม่อาจให้คำตอบได้ ปรางจึงออกไปเสริมสวบนฝั่ง โดยไม่ฟังคำห้ามปรามของแสง จนขับแท็กซี่พาปรางไปส่งที่ร้านทำผมมีชื่อที่คารามาเป็นประจำ เธอพบกับแมวมองชื่อ อารี (กมลดา เศรษฐี) เจ้ามารักชอนให้ไปเป็นคาราเล่นหนึ่ง ตามความใฝ่ฝันของเธอ



ภาพบรรยากาศชีวิตชาวเวือ ที่อิงอยู่กับแม่น้ำ ลำคลอง

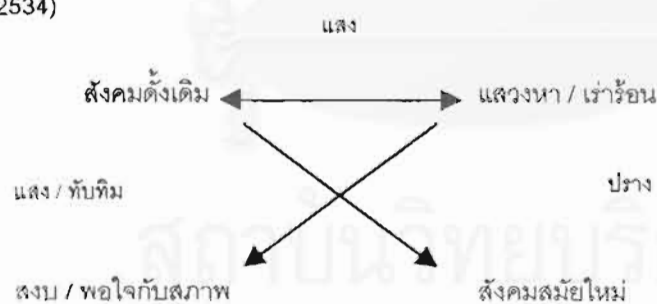
ปรางตัดสินใจที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิต จึงบอกเขียนจดหมายบอกลาแสงและทับทิม เพื่อไปเป็นคารา ตามคำชวนของอารี ส่วนทับทิมไม่คิดที่จะอยู่บนบก เธอขออยู่บนเวือไปจนตายดีกว่า

เมื่อปรางจากไป แสงก็ไม่มีจิตใจทำงาน เขาเอาแต่ออกตามหาปราง โดยมีแท็กซี่เจ้าเล่ห์คอยสูบเงิน อยู่ตลอดเวลา ขณะพาแสงตระเวนราตรีในกรุงเทพฯ ออกตามหาปราง

แสงออกตามหาจนได้ที่อยู่ของอารี มาจากโรงแรมอาบอบนวด แต่เมื่อดกน้ำทำให้ที่อยู่ที่ได้ มาเลือนลาง แสงเกือบปล้ำทับทิมเพราะความมึนเมาเห็นเป็นปราง เมื่อแสงเงินหมด เขาเลยคิดจะ ขายเรือเพื่อเอาเงินมาใช้จนกว่าจะหาปรางเจอ พอแสงไม่มีเงินแท็กซี่เจ้าเล่ห์ก็ไม่ยอมช่วย เมื่อแสง ขายเรือได้ และผ่อนเรือต่อบมาใช้ชั่วคราว ทับทิมบอกแสงว่าจะกลับไปอาบน้ำ แสงขอเวลา 1 นาทีสุดท้ายในการตามหาปราง ระหว่างนั้นแสงต้องนอนนอกเรือเล็ก เพราะทับทิมไม่ไว้ใจ แต่ทับทิมดูแลแสงอย่างดีมาตลอดจนเดช เพื่อนสนิทบอกให้แสงเอาทับทิมเป็นเมียแทนปราง

แสงและทับทิม คือตัวแทนของคนที่ยึดติดกับโลกเก่าของพวกเขา คือโลกของชาวเรือ ที่ขับเคลื่อนด้วยโชคชะตา ด้วยรูปร่างนอกอันหอมช่อ สกปรกของทั้งสองบ่งบอกความเป็น"คนนอก" ของสังคม ผิดกับปรางที่เป็นผู้แสวงหาโลกใหม่ ปฏิเสธการยึดติด เธอต้องการกำหนดชีวิตด้วยตัวเอง และต้องการเป็น"คนใน" สังคมเมือง ด้วยหน้าที่การงาน ด้วยเสื้อผ้าอาภรณ์ตามสมัยนิยม ซึ่งไม่ต่างกับ "มาลี" ใน"เทพธิดาโรงแรม" ที่มีความทะยานอยาก ต้องการแสงโชคในเมืองใหญ่ จนโดนหลอกมาขายตัว ในที่สุดก็ตกเป็นเหยื่อของสังคมเมือง

น้องเมีย (2534)



ในฉากที่ปรางตื่นขึ้นมากลางดึก เธอเดินออกไปที่ริมระเบียงภายนอก ซึ่งในฉากนี้ท่านผู้ชม ทรงใช้การจัดองค์ประกอบภาพ เพื่อสื่อความหมาย ห้องนอนของอารี สามารถมองเห็นป้ายไฟโฆษณาของโรงแรมแห่งหนึ่ง เมื่อปรางเดินออกไปที่ระเบียง จึงดูเหมือนปรางกำลังเดินเข้าโรงแรมพอดี เมื่อตำแหน่งของป้ายนั้นวางอยู่เหนือหัวเธอ ป้ายโรงแรมจึงเป็นสัญลักษณ์ของการก้าวเข้าสู่ วงวนของการขายตัว และเป็นการเตือนล่วงหน้าว่า อีกไม่นานเธอก็ต้องเข้าโรงแรม ตามที่ภาพสื่อ

ความหมายเช่นนั้นจริงๆ ซึ่งการจัดองค์ประกอบภาพ ให้อิทธิพลลักษณะของโรงแรมหรือโลกของแสงสี
ยามชาติที่เข้ามาในเฟรมเดียวกับตัวละคร เป็น สิ่งที่ท่านผู้ชมมักใช้ในภาพยนตร์หลายๆ เรื่อง



ภาพปรากฏเด่นออกไปที่ระเนียง จากนี้ท่านผู้ชมจะใช้การจัดองค์ประกอบภาพ เพื่อสื่อความหมาย
เมื่อตำแหน่งของป้ายนี้วางอยู่นอกรั้วเธอ จึงดูเหมือนปรากฏกำลังเดินเข้าโรงแรม คือตกเป็นเหยื่อการขายตัวมัน
เอง



จากที่แสงตามหาปรากฏ ที่ท่านผู้ชมจะใช้วิธีการถ่ายจากระยะไกล (Long Shot) ให้ดูเหมือนการแชะ
ถ่าย สร้างความสมจริงกับเรื่องราว

ในฉากที่แสงตามหาปรากฏ ท่านผู้ชมจะใช้วิธีการถ่ายจากระยะไกล (Long Shot) ให้ดูเหมือน
การแอบถ่าย ด้วยการถ่ายภาพแบบหมิงเจิลลิสต์ ช่วยทำให้ดูราวกับเป็นเรื่องเกิดขึ้นจริง ในเรื่องใช้
การจัดแสงน้อยมาก จึงแสงธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่เพื่อความสมจริง เพื่อช่วยลดทอนความสำคัญ
ของนักแสดงลงเสมือนแค่ชาวบ้านธรรมดาคนหนึ่ง ซึ่งไม่มีความเด่นหรือสำคัญอะไร โดยเฉพาะ
เทียบกับโลกที่แวดล้อมที่กว้างใหญ่รอบตัวของแสง ซึ่งไม่ต่างกับการออกตามหาของ "ทองพูน

โลกไฟ” ขณะที่แสงออกตามหาปรางในโลกแห่งแสงสียามราตรี เขาพบแต่ความหลอกลวงใช้ความ
จริงใจ สิ่งมีวิญญานมนุษย์ และผู้หญิงที่ถูกตีค่าเป็นเพียงสินค้า หรืออาหารตาของผู้ชาย ในสังคมที่
บูชาเงินตรา และวัตถุนิยม สภาพพยายามตามหาปรางจนพบที่พักรถของปราง ซึ่งก็คือห้องมีระดับโดย
ฮารี เป็นแม่ค้าส่งหญิงไม่ขายบริการให้คนรวยๆ และผู้มีอิทธิพล ซึ่งปรางก็เป็นหนึ่งในผู้หญิงเหล่านี้

ปราง ถูกส่งไปรับแขก เธอมาอย่างไรสติและคิดไม่ว่าอันตรายที่กำลังจะวนเวียนกับเธอมันคือ
และ เมื่อสติกลับคืนมาเธอก็ตั้งสติและหนีออกมาจากโรงแรม แต่ก็ยังถูกพวก ฮารี ตามมาซื้อและ
บดขยี้ทิ้งไว้ข้างถนน ในที่สุดเธอก็ตระหนักว่าเธอควรจะกลับไปยังโลกที่เธอหนีจากมา



ภาพปรางโดนทำร้าย และภาพแสงต่อสู้กับลูกน้องของฮารี ที่ฉากหลังเป็นป้ายชื่อโรงแรม

แสงเข้ามาตามหาปรางที่ห้องฮารี จนมีเรื่องกับฮารี ซึ่งในฉากนี้มีความคล้ายคลึงกับฉาก
ต่อสู้ในชุดดำในเรื่อง “ทองพูน โคกโพ ราษฎรเต็มขั้น” แสงต่อสู้กับลูกน้องของฮารีจนโดนตำรวจจับ
ต้องไปติดคุก เช่นเดียวกับชะตากรรมของนายทองพูน ทับทิมนำเงินที่เก็บหอมไว้ไปประกันตัวแล้ว
ออกมา แสงรู้สึกซาบซึ้งใจที่ทับทิมที่ช่วยเหลือ ประกอบกับเดานอกว่าทับทิมแอบชอบแสงอยู่
เหมือนกัน แสงจึงอยากให้ทับทิมมาเป็นแม่เลี้ยงลูกให้เขา แสงตัดสินใจเลิกตามหาปราง คิดว่า
ปรางคงจากเขาไปไม่กลับมาอีกแล้ว เขาตัดสินใจจะกลับไปปากน้ำโพ พร้อมกับทับทิมน้องเมีย ที่ดูแล
และเข้าใจเขาทุกอย่าง ส่วนปรางกลับมาที่ท่าน้ำ แต่ไม่ยอมสู้หน้าแสงเพราะจะคอยต่อความผิด แต่
ในที่สุดทั้งแสงและทับทิมก็พบปรางที่ท่าน้ำ และพากันกลับไปปากน้ำโพบ้านของพวกเขา

ท่ามกลางใช้ฉากจบของเรื่องขณะที่แสง ทับทิมและปรางขึ้นเรือไป และเป็นภาพถ่ายจากมุม
สูง เห็นเรือแล่นไปในน้ำ แสงแสดงให้เห็นว่าชีวิตกับกระแสน้ำก็เหมือนกัน มีการวนเวียนไปมาอยู่เช่นนี้

การคงอยู่ไปตามภวณตน้ำ หรือกระแสชีวิตที่ไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ ชีวิตชาวเรือก็คือตัวแทนของ โสณภา ที่ขุดนิ้งและนำเบือ มีทั้งคนยึดติดและอยากหนีหนีไปสู่อีกภวณนอก ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ในความเป็นจริง การเปลี่ยนแปลงอาจไม่ได้มาซึ่งสิ่งสวยงามเสมอไป เช่นเดียวกับ "ทงขุน โคกโพ" ที่เขาตามภวณแท้ก็ขึ้นเป็น "อนาคต" ของเขาอย่างเขาเป็นเอาตาย จนต้องกลายเป็นอยู่ยงของสังคม เช่นเดียวกับแสง ที่ไม่ยอมกลับบ้านเกิดเพื่อตามหาเมียที่หนีไป ซึ่งท่านผู้ยกก็ได้ให้คำตอบ ผ่านผลลัพธ์ของการกระทำของแต่ละคนแล้วว่า "ควรพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่" นั่นแหละคือที่สุด

"น้องเมีย" เป็นงานที่มีเรื่องราวเบาๆ ตามลักษณะหลังพิงกองถ่ายของท่านผู้ยก ที่เล่าทราสร้างภายในเวลาอันสั้น เนื้อหาไม่ได้มีความแปลกใหม่ มีตัวละครหลักน้อย ทำให้ติดตามได้ง่าย และดูเป็นอุกฤษระหว่างภาพยนตร์ในอดีตอย่าง "ทงขุน โคกโพ ราชบุตรเต็มขั้น" กับ "เทพธิดาโรงแรม" ที่ท่านผู้ยกเคยนำเสนอปัญหาทำนองนี้มาแล้ว เป็นการตอกย้ำว่าปัญหาความอยุติธรรม และปัญหาโสเภณี นั้นอยู่คู่สังคมไทยมาทุกยุคสมัยไม่เคยเปลี่ยนแปลง



ภาพบรรยากาศของแม่น้ำเจ้าพระยา ในลักษณะเดียวกับผลงานในอดีตอย่างเรื่อง นี้อิน

การเล่าเรื่อง "น้องเมีย" ด้สลบระหว่าง เรื่องชีวิตของแสงกับขิม กับ ชีวิตของปรางใน กรุงเทพฯ ท่ามกลางฉากของเรื่องที่ถูกพันกับ "เรือ ลำคลองและแม่น้ำ" ที่อาศัยและหากินของชาวเรือกับ "ฉากของกรุงเทพฯ" เมืองแห่งแสงสีและความเจริญ ที่ปรางต้องการเงินมัน แต่สิ่งที่ปรางพบกลับไม่ต่างอะไรกับอยู่บน "เรือ" แคบๆ ที่เธอจากมา เพราะเธอก็ไปได้แค่ห้องของอาวีและห้องของแสงที่เธอต้องให้บริการเท่านั้น ต่างกับแสงผู้ไม่ต้องการเงินเมืองกรุงเทพฯ ไปมากกว่าบริเวณป้อม

พระสุนทร ท้าวพระยาพิศุย์ที่เอาทรายมาลง แต่กลับต้องเจอภาพที่แท้จริง และพบสิ่งธรรมดาของ
กรุงเทพฯ ก่อนปรากฏ ที่ดินบนแสงหาเสียดีก



ภาพการขุดคูขุดระหว่างแม่น้ำและ เวียงระนองกับริม ท่านผู้ใจจึงจัดองค์ประกอบให้ที่บึงที่ขุดระหว่างคน
ที่ระนอง เพื่อให้เป็นจุดนำสายตาของคูขุด ขณะรับฟังเรื่องราวระนองกับที่ที่ขุดคูขุดกัน

สถกบัณฑิตวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มือปืน 2 สาละวิน (2534)

ท่านผู้เฒ่าเสนอเรื่องราวของความขัดแย้งของ 3 กลุ่ม 3 เชื้อชาติบนแม่น้ำสายเดียว "สาละวิน" ที่ไม่อาจมีวันลงรอยกันได้ จนคนโลกต่างเข้ามาอาศัยความขัดแย้งนี้หาผลประโยชน์อันมีขอบเข่าสู่อันตัวเอง ผู้พิทักษ์กฎหมายไทยตรมแนวชายแดนรอยต่อของความขัดแย้งนี้ นอกจากจะต้องรักษาความชอบธรรมแล้ว ยังต้องเอาตัวรอดจากอำนาจที่ซับซ้อนเกี่ยวกันของคนกลุ่มต่างๆ ที่ใช้กฎปืนเหนือกฎหมาย

ณ ที่ แห่งนั้น ที่รู้จักกันในนาม"ฟ้าสูงป่าลึก" ชายแดนไทย-พม่า ร.ต.ท.दनัย (สิริคุปต์ เมทะนี) หนุมนายตำรวจจบใหม่ถูกส่งมาดูแลชีวิตและความถูกต้อง เขาได้ยึนกิตติศัพท์ความโหดของคนที่นี่ จนนายตำรวจวิสามัญคนกันเป็นเรื่องปกติ เมื่อเขามาถึงพื้นที่เขาก็ได้พบกับการต่อสู้อันดุเดือดของเหล่ามือปืนกับจ่าแรม (สรพงษ์ ชาตรี) จ่าแรมก็วิสามัญมือปืนต่อหน้าต่อตาหมวดคนใหม่ทีส่งมาเป็นหัวหน้าสพต. ที่ฟ้าสูงป่าลึก จากเหตุการณ์ที่เขาได้พบทำให้เขาเชื่อว่า คำเล่าลือนั้นคงจะเป็นความจริง

หมวดदनัย ไม่พอใจการวิสามัญที่ดูจะเป็นกระทำเหนือกฎหมายของตำรวจที่นี่ และการแต่งตัวราวกับโจร เขาต้องการจะเปลี่ยนตำรวจที่นี่ให้เหมือนตำรวจอุดมคติ ภาพลักษณ์ของหมวดदनัย นั้นอยู่ในภาพของหนุมนายตำรวจ เล่นกีตาร์ และไม่อดทน ตรงกันข้ามกับจ่าแรม ที่ลักษณะภายนอกดูสุกปรก โกงผาง ไร้ระเบียบวินัย แต่เด็ดเดี่ยว แน่วแน่กับภาระหน้าที่ และที่สำคัญเขาเปี่ยมไปด้วยวินัยของผู้บังคับบัญชา

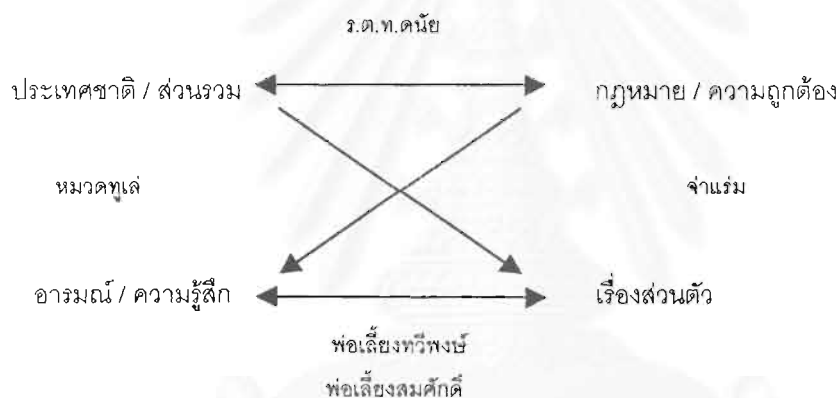
จ่าแรม อาศัยอยู่กับลูกสาวคนเดียวชื่อ ดอกอ้อ (วิชชุดา มงคลเขตต์) หญิงสาว ผู้ชินชากับปืน และความหิวแฉงของพ่อ จ่าแรมใช้ปืนคร่าชีวิตคน เพื่อรักษาภรรยาและเอาตัวรอดจากพวกมือปืนเหล่านั้น เขารู้ว่าที่ฟ้าสูงป่าลึก ควรใช้กฎอะไรรักษาความถูกต้อง แต่จ่าแรมก็เป็นคนที่เคร่งครัดต่อผู้บังคับบัญชาและกฎของตำรวจ เขายังคำนึงถึงหมวดदनัย เป็นห่วงอนาคตของเด็กหนุมนายที่อาจจะเอาชีวิตมาทิ้งที่นี่โดยง่าย

พ่อเลี้ยงทวีพงษ์(ส.อาสนจินดา) ผู้มีอำนาจใหญ่โตแห่งฟ้าสูงป่าลึก / มีกิจการทำไม้ผิดกฎหมาย เป็นผู้อุปถัมภ์เหล่ามือปืน และยังสนับสนุนอาวุธแก์องกำลังเขมร เพื่อแลกกับไม้เถื่อนในพม่า พ่อเลี้ยงมีลูกชายชื่อ สมศักดิ์ (นพพล โกมารชุน) ผู้กุมอำนาจกิจการแทนพ่อ เขามีภรรยาแต่มี

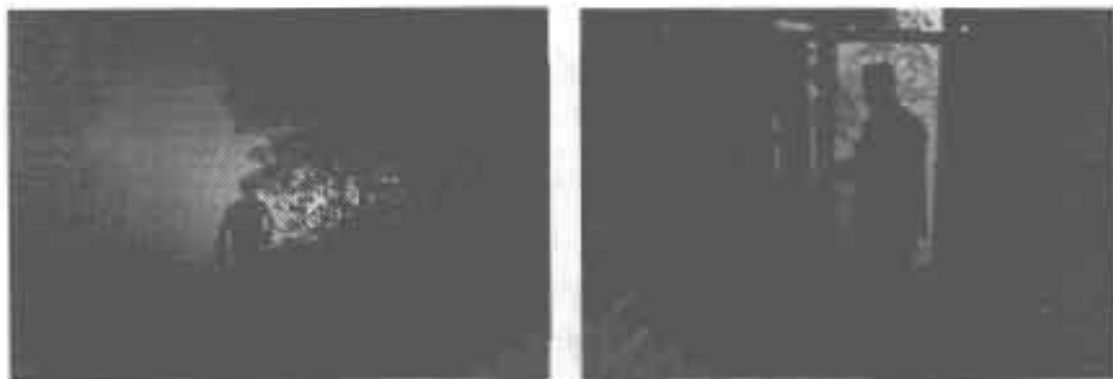
ชีวิตครอบครัวไม่ค่อยราบรื่น มีปัญหาทะเลาะกันและกินแต่หน้า ชื่อกานดา (ปวีณา ชารีฟสกุล) เป็นอดีตดารานาง ผู้ล่วงรู้ความลับของเขา

จำแรมรู้ดีว่าเขาต้องใส่ใจกับคนเชื้อชาติอื่นๆ ที่มาขึ้นฝั่งที่นี่ เพราะคนเหล่านี้มีล้วนมีจุดประสงค์แอบแฝงอยู่ ฝ่ายเขมรนำโดย พ.ท.อองซาน (สุเชาว์ พงษ์วิไล) และ ร.ท.ทูลี่ (ฉัตรชัย เปล่งพานิชย์) ข้ามฝั่งมาขอร้องให้พ่อเลี้ยงสมศักดิ์ ช่วยหาอาวุธสงครามให้ เพื่อไปต่อสู้พม่าโดยแลกกับไม้ในพม่า ซึ่งในเวลาเดียวกันพ่อเลี้ยงทวีพงษ์ ก็ตกปากรับคำช่วยเหลือนายพลพม่า พ.ท.ชอมิน (รณ ฤทธิชัย) ให้เลิกสนับสนุนอาวุธแก่กองกำลังเขมร เพื่อให้ทำลายค่ายกอมูธา โดยสะดวกแลกกับไม้ในพม่าเช่นเดียวกัน

มือปืน 2 สาละวิน (2534)



จำแรมได้ข่าวการปรากฏตัวของเสือพราน ในอดีตเคยข่มขืนฆ่าเมียจำแรม และเป็นเด็กของพ่อเลี้ยงทวีพงษ์ด้วย จำแรมจึงมารายงานแก่ ร.ต.ท.दनัย แต่หมวดदनัยไม่ยอมให้จำแรมไปจับเสือพราน เขาสั่งให้จำแรมอยู่เฝ้าโรงพัก แต่จำแรมก็ขัดคำสั่งและไปช่วยเหลือ ร.ต.ท.दनัย ได้ทันเวลา ในฉากนี้ท่านผู้เขียนยังใช้ภาพสัญลักษณ์ของจำแรม ที่เดินมาพร้อมอาวุธสงครามในมือ กลางความมืดมืด ถูกขับเน้นให้ดูกลายเป็นเพชรฆาต จำแรมบุกเข้าไปสังหารเสือพรานอย่างเหี้ยมโหดและได้ช่วยชีวิตหมวดदनัยไว้ ซึ่งการจัดแสง Low Key ยังถูกใช้ในฉาก "การฆ่า" เสมอๆ ตั้งแต่ฉากเปิดเรื่องที่จำแรมไปฆ่ามือปืนคนหนึ่งขณะกำลังร่วมรัก



ภาพจำแนกขณะเดินเข้ามาเพื่อจับคู่แสงเทียน และภาพจำแนกเข้ามาวิสาขมณีเป็นลักษณะที่เรียกว่า
ใช้การจัดแสงเช่นเดียวกัน แบบ Low Key ในฉาก "ภาพฟ้า" เสมอๆ

เกิดการรบขึ้นระหว่างทหารพม่าและกระเหรี่ยง ทหารกระเหรี่ยงกองหนึ่งถอยร่นมาจะข้าม
แม่น้ำสาละวิน แต่ฝ่ายไทยก็ส่งสัญญาณเตือนไม่ให้ข้ามแม่น้ำ ทำให้ทหารกระเหรี่ยงถูกเฮลิคอปเตอร์
ของพม่าถล่มอย่างโหดเหี้ยม ในที่สุดทางฝ่ายไทยก็ตัดสินใจช่วยทหารกระเหรี่ยงที่อพยพชาวบ้านมา
ด้วย และต่อสู้ขับไล่ทหารพม่าไป สงครามคราวนี้พม่าชนะกระเหรี่ยงอย่างราบคาบ แต่ก็เพียงชั่ว
คราวเท่านั้นเพราะกระเหรี่ยงก็เตรียมกำลังไปตีพม่า อย่างไม่ยอมจบสิ้น



ภาพสงครามระหว่างพม่าและกระเหรี่ยงที่ริมสาละวิน

ฉากที่ดูเป็นจุดสะเทือนใจของผู้ชมมากที่สุด คือฉากกองทัพกระเหรี่ยงหนีการโจมตีของ
พม่าข้ามมาฝั่งไทย ซึ่งในฉากนี้ใช้เพลงภาษากระเหรี่ยงทำนองช้าๆ เศร้าสร้อย และดังกว่าเสียงปืน
เสียงระเบิด ซึ่งเป็นการใช้เทคนิคที่ขัดแย้งกับภาพ (ภาพสงคราม) แต่กลับส่งเสริมเรื่องให้ดูรุนแรง
ต่อความรู้สึกผู้ชมยิ่งขึ้นไปอีก เช่นเดียวกับการใช้เพลงประกอบ What A Wonderful World ในฉาก

ทั้งระเบิดนาปาล์มในเรื่อง Good Morning Vietnam และการใช้เพลงบรรเลงที่หวาน เศร้าสร้อยในฉากการรบของเรื่อง Ran ของคูโรซาวา

พ่อเลี้ยงสมศักดิ์ จับได้ว่ากนกตามิซู สาเหตุเพราะสมศักดิ์เป็นภย เขาได้พลังและอิสรภาพจากโดยไม่ได้เจตนา กนกสิ้นใจจากตาได้หนีไปบอกตำรวจว่าโดนพ่อเลี้ยงสมศักดิ์ยิง พ่อเลี้ยงสมศักดิ์จึงต้องหนีไปกบดานที่พม่า ด้วยอำนาจของพ่อเลี้ยงทวีพงษ์ ซึ่งไม่ยอมให้จำแรมจับถูกขบวนการ ความขัดแย้งระหว่างจำแรมกับพ่อเลี้ยงทั้งสอง เกิดจากเรื่องการตายเมียจำแรม ที่ทำให้พ่อเลี้ยงต้องจองเวรกับจำแรมไม่สิ้นสุด เมื่อสายรายงานแหล่งกบดานของสมศักดิ์ ตำรวจไทยจึงตั้งเป้าไปชิงตัวสมศักดิ์ เพื่อนำมาพิพากษาที่เมืองไทย

พ่อเลี้ยงสมศักดิ์ ถูกตำรวจไทยจับตัวได้ และกำลังเดินทางออกจากพม่า นายทหารแห่งกระเหรี่ยงมีมือขวาจ ร.ท.ทูเต้ นำทหารไปชิงตัวพ่อเลี้ยงสมศักดิ์จากตำรวจไทย ตามคำสั่งของพ่อเลี้ยงทวีพงษ์ ที่รับปากจะหาอาวุธมาให้ ทูเต้ มาเตือนพวกตำรวจไทยก่อนเนื่องจากเคยติดหนี้บุญคุณกับมิว พวกทูเต้บุกเข้าชิงตัวในเวลาต่อมา ทูเต้ยิงจำแรมเสียชีวิตทำให้หมวดตนนี่ต้องเป็นผู้นำแทน ทูเต้ใช้วิธีกองโจรติดตามเหล่าตำรวจไทย ที่โดนโจมตีจนเสียชีวิตทีละคนๆ จนเมื่อถึงสาละวิน นายพลชอมมีนนำทหารพม่าเข้ามาชิงตัวพ่อเลี้ยงสมศักดิ์ อีกทีหนึ่ง ทูเต้ถูกทหารพม่ายิงจนฆ่าไป แต่ยังไม่ตายจึงลอบยิงชอมมีนเสียชีวิต ก่อนจะจมน้ำตายไปในสาละวิน เหลือเพียงร.ต.ท.ตมียศเอกอ้อย และพ่อเลี้ยงสมศักดิ์ หมวดตนนี่จึงตัดสินใจยิงพ่อเลี้ยงสมศักดิ์ เมื่อพบว่าการใช้กฎหมายที่ล่าช้าเกินไปได้ประโยชน์ ที่สาละวิน ต้นถนนที่เฝ้ากฎหมายแห่งนี้



ภาพจากสุดท้ายที่หมวดตนนี่ต้องตัดสินใจยิงพ่อเลี้ยงสมศักดิ์

ในการวางตัวละคร ท่านผู้ทรงใช้พลังดารารของ สรพงษ์ ชาตรี สวมวิญญาณ จำแรม กลายเป็นตัวละครที่มี สเน่ห์ มีบุคลิกขี้ยวนกวนประสาท และซี้ๆ ตรงต่อหัวหน้า เมื่อถึงเวลา ปฏิบัติหน้าที่ก็สุดัน และอันตรายจนหาใครหยุดยั้งได้ จำแรม เป็นผู้กุมการดำเนินเรื่องในครั้งแรกไว้ เมื่อจำแรมตาย เรื่องครึ่งหลัง จึงถ่ายเทไปยัง ทูเล่ (ฉัตรชัย เปล่งพานิชย์) ผู้ปลิดชีวิตจำแรมซึ่งในอดีตเคยเป็นหนีชีวิตจำแรม เนื่องจากเป็นตัวละครสำคัญที่สุดของฝ่ายเขมร ให้อ่านเรื่องต่อไปจนจบ เรื่อง



ภาพบรรยากาศของแม่น้ำสาละวิน

ฉากของเรื่องคือแม่น้ำ"สาละวิน" อันเชื่อกวาก ทางภูมิศาสตร์คือที่บรรจบของสายธาร หลากหลาย และเป็นที่บรรจบของความขัดแย้งและความสัมพันธ์ซับซ้อน ของคนหลายเชื้อชาติ หลายเผ่าพันธุ์ มีสภาพของบ้านป่าเมืองเถื่อน ที่ไร้กฎหมายข้อแป้ และไร้ความปลอดภัยของชีวิตใน หากการต่อสู้ตอนเริ่มเรื่อง เมื่อรท.ตนิยมมาถึง แสดงให้เห็นการกระทำที่เกินเลยของผู้รักษากม. ของ จำแรม ที่ใช้ความรุนแรงจัดการกับพวกมือปืน นอกจากนี้บุคคลต่างๆ ในฉากล้วนร่วมมือโดยอ้อมๆ ช่วยจำแรมจัดการพวกมือปืนให้สำเร็จ ทั้งหมวดทูเล่ และขบวนการกระเหี่ยง สื่อให้เห็นความสัมพันธ์ อันลึกล้ำของคนต่างเชื้อชาติที่นี่ แม้จะไม่ได้วางใจกันแต่ยังต้องพึ่งพาอาศัยอยู่ในที่ ซึ่งหัวใจหลัก ของเรื่องคือการปรับตัวให้มีชีวิตรอดท่ามกลางอันตรายของสถานที่แห่งนี้ ด้วยวิธี"การเอาตัวรอด" มากกว่า"เหตุผล" หรือกฎหมาย



ภาพจากการพบกันครั้งแรกระหว่างหมวดคดีนี้ กับพ่อเลี้ยงพิพจน์

ภาพของพ่อเลี้ยงพิพจน์นั้น อยู่ในชุดสีขาวตลอดเวลา มีภาพลักษณะผิวของชายแก่ใจที่เป็นผู้รักและสนใจธรรมชาติ ในบทบาทของ "นักสะสมผีเสื้อ" แต่การจัดแสงสว่างรอบๆ ตัว ภายใต้อุ้งของพ่อเลี้ยงนั้น บ่งชี้ถึงความร้ายกาจของการกระทำอย่างแจ่มชัด และการสนทนาระหว่างกานดาในสมศักดิ์ ในบ้านหลังเดียวกัน ใช้จัดแสงแบบ Low Key ที่แสดงออกถึงความหม่นเศร้า การปกปิด และความสัมพันธ์ที่ไม่สดใส หรือจืดจางไปแล้ว ส่วนตัวกานดามีอยู่ในชุดสีเรียบๆ เช่น ดำ ฟิวเจอร์ หรือขาว เพื่อสอดคล้องกับความสัมพันธ์นี้ ซึ่งต่างกับบทบาทก่อนแต่งงาน ที่เธอเป็นดาวจิ้งฉงจะแต่งตัวสีสันสดใสกว่านี้



ภาพของกานดาในห้องที่จัดแสงค่อนข้างมืด (Low Key)

ภาพแบบ Silhouette ที่แสงเงาชัดเจน เพื่อเน้นด้านมืดของคน ระหว่าง คนธรรมดา กับ การเป็นนักฆ่า จากการสมมติที่ว่าผู้รักของกานดา ในห้องจัดแสงให้มีมิติๆ แม้จะเป็นเวลากลางวัน เพื่อขบเน้นการกระทำที่แสดงออกถึงความเป็นด้านมืด เช่นเดียวกับ สารวัตรบุญ การจัดแสงภายในห้องพ้อยเสียงสมมติ ก็เป็น Low Key การตรวจค้นภายในบ้านพ้อยเสียง ซอกมุมและห้องต่างๆ ก็ไม่ได้เปิดแสง บ้านของจำแ่ม ให้แสงสว่างจากแสงตะเกียง ที่ไม่ชัดเจนคลุมคลือ แม้จะเป็นเวลากลางวัน ในข่าวกับทุกคนต่างเห็นกายเข้าสู่เงามืด เพื่อตอกย้ำว่าทุกคนล้วนมี "ด้านมืด" ทั้งสิ้น



ภาพภายในห้องของพ้อยเสียง ใช้การจัดแสง แบบ Low Key



ภาพสมมติคือผู้รักของกานดา ในห้องนอน ที่เน้นการจัดแสงแบบ Low Key เช่นกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร สมศักดิ์กับกานดา คล้ายคลึงกับสารวัตรบุญหรือ "ใช้มือดำ" กับกุสุมา ในเรื่องมือปืน (ภาคแรก) ที่ฝ่ายชายมีปมด้อยทางเพศ จึงในมือปืน 2 ถูกฆ่าเสนอให้สมศักดิ์เป็นเกย์ และมีพฤติกรรมโหดเหี้ยมกับผู้ที่ขัดซึ่งผลประโยชน์ เขาสังหารผู้คนอย่างเหี้ยมโหด เหมือน "ใช้มือดำ" และสวมใส่แว่นตาดำเพื่อปกปิดอำพรางตัวเอง



ภาพของจำเริญและกานดา ที่ใช้การจัดแสงเพื่อปกปิดจุดด้อยลักษณะของตัวละคร

ตัวละครที่มีบทบาททรงอย่าง ร.ท.จูเล่ ถูกเสนอให้มีมิติ ของความเป็นมนุษย์ ทั้งๆ ที่ร.ท.จูเล่ เป็นผู้ร้ายที่ฆ่าจำเริญตายเสียด้วยซ้ำ แต่เนื่องจากการกระทำเพื่อชาติกระหริ่ง และส่วนรวม จูเล่ได้ถูกเสนอภาพให้เห็นในด้านของคนรักครอบครัว เขาต้องการสร้างครอบครัว ซึ่งขัดแย้งกับภารกิจสุดท้ายที่ได้รับที่นำไปสู่จุดจบ เมื่อเขาดกเป็นเหยื่อของทั้งคนไทยและพม่า

การใช้เพลงประกอบ ตัวนเพื่อสื่อความหมายและเล่าเรื่องไปด้วยพร้อมๆ กัน เช่นเพลง “ฟ้าห่างที่มีเนื้อเพลง ปังบอกถึงครอบครัวที่ใช้ความสุขตอนกานดา ในขณะที่กานดากำลังมีคู่ และเพลง “สาละวิน” ในฉากการนำตัวสมศักดิ์ กลับมาชายแดนไทย บอกถึงการไม่รวมกันเป็นหนึ่งเดียวของมนุษย์ ทั้ง 2 มีน้ำนี้ ซึ่งทำมุมได้ใช้เนื้อหาของเพลง เพื่อส่งเสริมการเล่าเรื่องตลอดมา

มือปืน 2 ยังคงพูดถึงเรื่องราวของการใช้ปืนล่าคนทั้งโดยชอบ (ภายใต้เครื่องหมาย) และโดยมิชอบ(พวกมือปืน) ร.ท.ต๋นัยต้องเลือกที่จะปฏิบัติตามอุดมคติ หรือใช้วิธีการแบบมือปืน(วิสามัญ) เพื่อรักษากฎหมาย เช่นเดียวกับ หมวดแชลล์ม ในเรื่อง “มือปืน” ที่ต้องเลือกระหว่างการเชื่อฟังตามคำสั่ง “ใช้มือดำ” ผู้บังคับบัญชา กับการตัดสินใจสมหมายโดยวิธีการ “วิสามัญ” ด้วยตนเอง

นอกจากความขัดแย้งภายในแล้ว ความขัดแย้งภายนอกนั้นยังสะท้อนออกมาในตัวละคร ทั้งตัวจำเริญ พ่อเลี้ยงทวีพงษ์ สมศักดิ์ ร.ท.จูเล่ นายพลชอมิน ที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ในลักษณะบุญคุณ - ความแค้น และผลประโยชน์อย่างซับซ้อน และคนเหล่านี้คือตัวแทนของความขัดแย้งในระดับเชื้อชาติซึ่งต้องพึ่งพาอาศัยในทีเดียวกันด้วย บัญญา ไทย-พม่า-กระหริ่ง จึงเป็นปัญหาถึงใหญ่เรื่องจริงๆ จะเอื่อยยา

เสโจชิน(2537)

ท่านผู้ทรงนำปัญหาที่ต่อเนื่องจากเรื่อง "ลาละวิน" คือความขัดแย้งทางเชื้อชาติ และระลอกการก่อกวนประโยชน์ มาใช้ในผลงานภาพยนตร์ลำดับถัดมา ที่พูดถึงเส้นทางลำเลียงเฮโรอีนว่ามันซับซ้อนและเกี่ยวพันกันอย่างไร โดยผ่านตัวละครชาวญี่ปุ่น ที่เป็นสายของแก๊งค์ยาภูเขาที่อยู่เบื้องหลังการค้ายาเสพติดชนิดนี้ และกำลังหนีการติดตามทั้งตำรวจไทยและญี่ปุ่น รวมทั้งพวกเดียวกันที่พยายามจะเปิดปากเขาไม่ให้โดนสารไปถึงต้นตอ ท่านผู้เขียนบทความเรื่องการฆ่าตัดตอนได้อย่างชัดเจน ในภาพยนตร์เรื่องนี้ แล้วปรากฏการณ์ดังกล่าวก็อุบัติขึ้นในปัจจุบัน

โทคิโอะ (มาซาโตชิ นากาเอ) สมาชิกแก๊งค์ยาภูเขาญี่ปุ่น เดินทางมายังเชียงใหม่ เขาเคยเข้าไปติดต่อกับตัวราชายาเสพติดแห่งสามเหลี่ยมทองคำ แต่กลับถูกสมรุมของขุนสาตามเขาชีวิต เขาถูกตำรวจไทย คือสารวัตรพงษ์ (ฉัตรชัย เปล่งพานิช) ช่วยชีวิตไว้และปล่อยตัวไป เพราะทางการไทยและญี่ปุ่น ต้องการให้เขานำไปถึงแหล่งต้นตอของยาเสพติดในประเทศไทย โทคิโอะจึงถูกจับตาตู่อยู่ตลอดเวลา เมื่อทางการไทยเจ้าหลายแหล่งเฮโรอีนได้มากขึ้น ทำให้นายสุชาติ (สุเชาว์ พงษ์วิไล) นายกเทศมนตรีพิทยาและเป็นพ่อค้ายาเสพติดในเมืองพิทยาที่มีความสัมพันธ์กับสุซานากิ (ฮารุกะ วาโมชิ)เจ้านายของโทคิโอะ ต้องส่งสายลับสาวสวย สูดา(เพชรรัตน์ ศรีแก้ว)มาคอยติดตามโทคิโอะด้วยเช่นกัน



ภาพของโทคิโอะ ที่ใช้การจัดองค์ประกอบภาพเพื่อสื่อความหมาย ด้วยการให้ฉากหน้าเป็นใบพัดของพัดลมพัดเพดานที่กำลังหมุน อยู่เหนือตัวของโทคิโอะ ราวกับเขาจะโดนใบพัดนั้น ซึ่งแน่นอนให้ผู้ชมรับรู้ว่าการคิดของเขาใกล้ดับไปด้วยอันตรธาน

ตำรวจไทยไม่ไว้ใจตำรวจญี่ปุ่นที่ไม่ให้ความร่วมมือเท่าไร **สารวัตรยามาโมโต้** (พากะชิ วาตานุกิ) เป็นหัวหน้าตำรวจปราบปรามยาเสพติดที่เพิ่งเคยต่อกรกับโทคิโอะ เพราะคิดว่าญี่ปุ่นเป็นชาตินิยม ช่วยเหลือพวกเดียวกัน ซึ่งก็เป็นไปตามที่ตำรวจไทยคิดไว้ ยามาโมโต้ช่วยเหลือโทคิโอะ ในสารทศพอน

โทคิโอะได้ช่วยเหลือ (สินจ้าง หลงใหล) โดยบังเอิญไม่ให้โดนรวมข่มขืน โทคิโอะจึงโดนคนร้ายข่มขืนสะบักสะบอม แต่มีชาวญี่ปุ่นเข้ามาช่วยเหลือเขาได้ทันเวลาที่ และพาเขาไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลทหารใต้ภูมามาหาชาวญี่ปุ่นที่ช่วยเหลือโทคิโอะในท้อง ซึ่งในฉากนี้ทานมูย ไม่ได้ให้ผู้ชมเห็นสภาพการต่อสู้ แต่กลับใช้ภาพและเสียงโทรทัศน์ที่เพิ่งแล้วเหมือนการต่อสู้ ที่ค่อยๆ ดังขึ้น หลังเสียงประทัด เพื่อสื่อความหมายแทนเสียงราวที่เบียดเบียน แทนภาพการฆ่าที่เห็นอย่างคลุมเคลือ ซึ่งปรากฏว่าผู้ที่ช่วยโทคิโอะที่เพิ่งโดนฆ่าตาย คือเจ้าหน้าที่สถานทูตญี่ปุ่น โทคิโอะ ต้องหนีวีรบุรุษหัวขุนเพราะโดนเข้าใจผิดว่าเป็นฆาตกร

เมื่อเด็กถึงประกาศจับโทคิโอะ เด็กจึงตอบแทนโดยพาโทคิโอะไปหลบซ่อนที่บ้าน ระหว่างนั้นโทคิโอะได้รับรู้ถึงปัญหาความขัดแย้งของชาวบ้านกับโรงงานของนายทุนชาวญี่ปุ่น ที่เป็นต้นเหตุให้ชาวบ้านล้มป่วยและไม่มีที่ดินทำกิน จนเธอต้องมาขายตัวในสหวิทยา โทคิโอะรู้สึกเสียใจ และอยากให้ชาวบ้านเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อตัวเขา เขาจึงช่วยชาวบ้านทำงานต่างๆ อย่างขยันขันแข็งตลอด จนช่วยสร้างวัด ทำให้ทั้งสองเกิดความผูกพันและรักกันในที่สุด

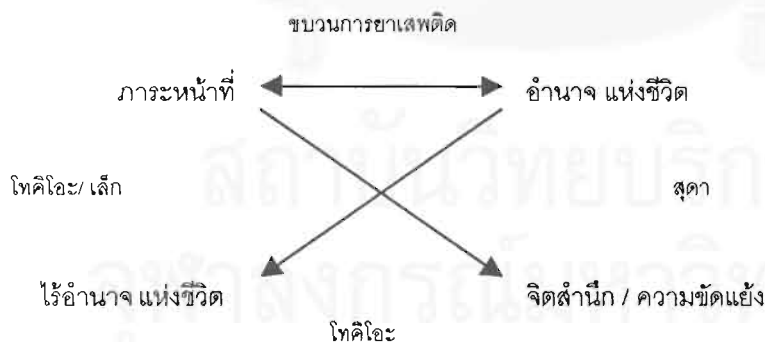


ภาพบรรยากาศของพื้นที่ชายตะวันออกในบริเวณบ้านของเด็ก ที่ได้รับความเสียหายจากมลพิษ จากโรงงานอุตสาหกรรมของชาวญี่ปุ่น

ยามาโมโต้ สืบรู้เรื่องเบาะแสแหล่งเก็บเฮโรอีนในพัทธา จึงถูกนายสุชาติสังเอบโดยนักฆ่าสาว ฉากที่ยามาโมโต้ถูกฆ่าโดยสุดา ท่านม้วยทรงใช้เสียงของผู้ชายและผู้หญิงที่ได้เถียงกันเพื่อสื่อให้เห็นความเป็น 2 เพศและ 2 คนในตัวเธอ (Split Personality) ก่อนจะเงื้อมีดสังหารยามาโมโต้ ก่อนมีดจะแทงที่ร่าง ท่านม้วยตัดภาพทันทีพร้อมกับแรงเสียงพูดให้ดังกว่าปกติว่า "ตาย ตายตายๆ" ซึ่งเป็นเสียงจากรถโฆษณาหนังในต่างจังหวัดที่โทคิโอ แอบซ่อนมาหลังรถ เป็นเสียงโฆษณาที่กำลังโฆษณาหนัง เรื่องมือปืน 2 สาละวิน ของท่านม้วยเอง ก่อนจะจบการประกาศว่า "ตาย ตายตายๆ" อีกครั้งหนึ่ง เมื่อโทคิโอลงจากรถเข้าสู่โรงละคร เสียงพูดว่า "ตาย" ทั้ง 2 ครั้ง ถูกใช้เพื่อสื่อความหมายต่างกัน ในครั้งแรกหมายถึงการตายของยามาโมโต้ แต่ครั้งหลัง เป็นการเตือนโทคิโอให้ระวังกับความตาย

นายสุชาติ สืบรู้ที่อยู่ของโทคิโอ หลอกเล็กว่า ให้โทคิโออาศัยไปกับคณะคาบาเรต์ที่กำลังจะไปโชว์ที่ญี่ปุ่น เดินทางกลับบ้าน และนัดแนะมาพบที่โรงละครเพื่อ จะจัดการกับโทคิโอ ซึ่งโทคิโออยู่แอบหลังรถโฆษณาหนัง เดินทางมาโรงละคร ท่านม้วยทรงออกแบบฉากนี้ให้มีความเป็นละครกึ่งฝัน เมื่อให้เวทีมีฉากสุสาน นู่นผีเคลื่อนไหวได้ด้วยกลไก ที่ดูหลอกหลอนและคุกคามคนทั้งสอง ซึ่งนักฆ่าก็แฝงตัวมาในรูปหุ่น แต่ตำรวจปราบปรามยาเสพติดเข้ามาช่วยไว้ทันเวลา โทคิโอจึงรอดมาได้และหนีไปอีก ฝ่ายตำรวจปราบปรามยาเสพติด เกิดความขัดแย้งกับนายสุชาติ ผู้เป็นเจ้าของโรงละคร

เฮโรอีน (2537)



บุคลิกแบบจิตเภท (Split Personality) ในตัว "สุดา" มีความใกล้เคียงกับตัวนอร์แมน เบทส์ ในเรื่อง **PSYCHO (1960)** ของ Alfred Hitchcock และยังโยงไปถึงการปรากฏตัวในโรงละครของสุดาที่มาในรูปหุ่น (ซึ่งชักใยหรือบังคับได้ด้วย "คน") รวมทั้งการต่อสู้ระหว่างด้านที่เป็นชายและหญิง

ในคิวของสุชาติด้วย ซึ่งมักจะด้วยความเป็น "ด้านผู้ชาย" สามารถชกไทย หรือบงการ "ด้านผู้หญิง" ให้อยู่ในอำนาจได้ และการเปลี่ยนไปมากระหว่าง "ชายกับหญิง" ของสุชาติ เพื่อเอาตัวรอดจากตำรวจไทย



ภาพสุชาติ เมื่อตัวถูกนำจากการแบ่งตัวมาในคุกบงกช

โตคิโอจะต้องเลือกระหว่างการกลับตัวเป็นคนดี หรืออยู่ในวงการนี้ต่อไป เขาตัดสินใจอยากเลิกทำงานนี้ จึงตัดสินใจไปหาขานาโมโตะ แต่พบว่าขานาโมโตะ ตายแล้ว แต่ได้เขียนปริศนาไว้ด้วยเลือดก่อนตายว่า "โนะ" ซึ่งโตคิโอก็ได้คำตอบของคำว่าโนะ มันคือชื่อของโนคสึนิเก คสึนิเกแปลงเพศชื่อดังในพิทยา ซึ่งมันคือแหล่งซ่อนเฮโรอีนที่เตรียมส่งต่อไปญี่ปุ่น เขาจึงบุกไปที่โนคสึนิเกกับเล็ก แต่เล็กโดนจับและถูกฆ่าตาย ตำรวจปราบปรามยาเสพติด ที่ติดตามเขามา ได้บุกเข้ามายังชุมพรภคิยาเฮโรอีนได้อย่างราบคาบ

โตคิโอพบความจริงของมักฟ่าเป็นกระเทยแปลงเพศ และตำรวจปราบปรามยาเสพติด พบวิธีการลำเลียงเฮโรอีนไปญี่ปุ่น โดยซ่อนไว้ในซิลิโคน ภายในร่างกายของนักแสดงแปลงเพศ ทำให้ตำรวจสามารถจับกุมนายสุชาติได้ทันเวลา ทางกรพบร่างนายสุชาติเป็นยาภูเขาชาเวญี่ปุ่น ที่เภสัชอยู่ในเมืองไทยจนได้รับสัญชาติไทยเป็นเวลานาน ส่วนโตคิโอ ตัดสินใจเลิกจากการทำงานในวงการนี้ และกลับไปสร้างวัด ที่บ้านของเล็กต่อให้สำเร็จ

ภาพยนตร์เรื่องนี้ สร้างเพื่อสะท้อนปัญหาระดับชาติ คือยาเสพติด ที่เส้าผ่านประเด็น "การต่อสู้และการไต่ถาม" ของตัวละครชาวต่างชาติคนหนึ่งที่ก็ไม่ต่างกับ ตัวละครที่เป็นชนชั้นล่างในสังคมไทย ที่โดนกดขี่จากอำนาจอันมิชอบ โตคิโอเข้มนอกจากจะต้องต่อสู้เพื่ออิสรภาพของตัวเองแล้ว เขายังต้องเผชิญกับสภาพ "คนนอก" ของสังคม ที่พบกับปัญหาความขัดแย้งของเชื้อชาติ

ทามุ่ยดำเนินเรื่องในช่วงสุดท้ายของเรื่องนี้ ที่โทคิโอเข้าไปหาความจริงในคดีนี้ใน
 3 เมื่อการเข้าไปก่ออาชญากรรม เช่นเดียวกับการบุกเข้าไปในตู้ของทางทงทง โดโกโงะและการเข้าที่
 แสงไปตามหาปรากฏในเรื่อง "น้องเมย์" แต่การกระทำของโทคิโอ สามารถไปบงาบไว้กับตัวเองได้
 และนี่จะช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจให้สามารถจับกุมการล่าเหยื่อยาเสพติดสำเร็จ



ภาพจากโทคิโอบุกเข้าไปในคดีนี้ใน ซึ่งคล้ายคลึงกับการบุกเข้าไปในตู้ของทางทงทง

ใน "เฮโรชิน" ทามุ่ยได้เปลี่ยนตัวละครมาจากคนชั้นล่างในสังคมไทย ที่เรารู้จักกันดี
 มาเป็นคนต่างชาติที่ชื่อ โทคิโอ (มาซาโตชิ นากาเซ) ที่ตกเป็น "เหยื่อ" ของอำนาจและอิทธิพลของ
 วงจรการค้าเสี่ยเฮโรชิน ซึ่งภาพของของโทคิโอ ส่วนไม่แตกต่างจากนายทงทง ใน "อิสรภาพ
 ของทงทง โดโกโงะ" ที่โดนบังคับให้ก่ออาชญากรรม อย่างไม่มีทางเลือกเลย เขาจึงอยู่ท่ามกลาง
 ความขัดแย้งระหว่างตำรวจไทย พวกค้ายาเสพติด และชาวบ้านที่ทะเลาะที่เกลียดชังชาวญี่ปุ่น ชีวิต
 ของเขาจึงไม่มีค่าเสี่ยยิ่งกว่าคนชั้นล่างในเรื่องเสี่ยอีก

โทคิโอ ตกอยู่ในสภาพที่เป็น "หุ่นชกโย" ของคนที่มีอำนาจกฎหมาย ในตอนต้นเรื่องเราจะ
 ได้เห็นภาพการหนีตายและการต่อสู้เพื่อมีชีวิตรอดของเขา โดยมีตำรวจไทย (ฉัตรชัย) เฝ้าดูอยู่ตลอด
 แต่ไม่ได้ยื่นมือเข้าช่วยเหลือ จนกว่าเขาจะพลาดท่าและถึงวาระที่จะต้องตายแล้วจึงได้รับการช่วย
 เหลือ เนื่องจากตำรวจแปล ต้องการให้เขานำไปสู่ตัวหัวหน้าใหญ่ ชีวิตเขาจึงเป็นเพียงหุ่นที่ถูกบง
 การ ในขณะที่เดียวกันแก๊งค์ยาสูบ (ที่ชกโยเขาเบื้องหลัง) ที่เขาเอาชีวิตเข้าแลกเพื่อทำงานให้ กลับ
 จะมาเอาชีวิตของเขาด้วย เมื่อสงสัยว่าเขาเป็นสายให้ตำรวจไทย



ภาพของเล็ก ขนเป็ชขายบริการในบาร์ ในเมืองพัททยา

เล็ก (สินจัย หงษ์ไทย) เป็นภรรยาขายบริการที่ดูขาดความมั่นใจ ที่แสดงออกด้วยการโศกเศร้า อยู่ตลอดเวลา และเป็นคนไม่ยอมคบหาต่างชาตินาวันแรก เธอเป็นตัวละครที่ตกเป็นเหยื่อของเศรษฐกิจ ทำให้ต้องมาขายตัวในพัททยา เนื่องจากโรงงานของชาวญี่ปุ่นก่อให้เกิดมลพิษ ทำให้ท้องของเล็ก และชาวบ้านป่วยเป็นอัมพาต ที่คืนรอบๆ ไม่สามารถเพาะปลูกข้าวได้ เธอจึงไม่มีงานทำ เป็นสาเหตุที่ทำให้เล็กเกลียดชังคนญี่ปุ่น จนกระทั่งได้มาพบกับโศคิโอะ และค่อยๆ เปลี่ยนแปลงทัศนคติในที่สุด



บรรยากาศในละแวกบ้านของเล็ก ที่ติศชายทะเล

ในเรื่อง "เฮโรชิน" มีฉากหลังในเมืองพัททยา ซึ่งเป็นเมืองใหญ่ที่มีความเจริญเหมือนกรุงเทพฯ ภาพของฉิบ บาร์ที่ปรากฏ มีความคล้ายคลึงในหนังสือของท่านผู้หญิงหลายๆ เรื่องที่ผ่านมาร่วมกับบ้านของเล็ก ที่เป็นบ้านติศชายทะเลในชลบุรี ที่มีความเป็นอยู่ในระดับยากจน อาจเรียกได้

ว่า "สลิม" ได้กลายเป็นสิ่งที่สะท้อนภาพชีวิตของชนชั้นล่างกับเมืองใหญ่ เช่นเดียวกับ ทองทุน โดกโด้ , มีอป็น หรือน้องเมียง



การออกแบบด้านภาพและเสียงได้มีความคลุมเคลือ ช่วยปกปิดการกระทำของสุตา

ในด้านารออกแบบด้านภาพและเสียงมีความโดดเด่นมาก โดยเฉพาะจากรุนแรงของเรื่องที่ไม่ได้ให้เห็นอย่างแจ่มแจ้ง ท่านผู้ยใช้เสียงในการเล่าเหตุการณ์ ใช้ภาพคนน้อยหรือคลุมเครือเพื่ออำพรางความรุนแรงและใบหน้าของฆาตกร ดังเช่นในฉากการฆ่าชุดญี่ปุ่น ซึ่งในฉากนี้ท่านผู้ย ไม่ได้ผู้ชมเห็นภาพชัดเจนนัก แต่กลับใช้ภาพโคลสอัพของมือถือมีดที่จ้วงแทงเข้าๆ ประกอบกับภาพและเสียงโทรทัศน์ที่อยู่เบื้องหลัง ซึ่งฟังแล้วเหมือนการต่อสู้ที่ส่อๆ ดังขึ้น หลังเสียงแก้วแตก เพื่อสื่อความหมายแทนเรื่องราวที่เกิดขึ้น แทนภาพการฆ่าที่เห็นอย่างคลุมเคลือ ร่วมกับการใช้องค์ประกอบของบรรยากาศที่มีดหิม ผ่นตกและแสงฟ้าแลบ รวมทั้งการจัดแสงที่มีดสลัว (Low Key) รวมทั้งช่วยอำพรางความลับของนักฆ่าชุดดำ ที่ต้องเฉลยในตอนสุดท้ายด้วย

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เสียชีวิต (2538)

ทานมัยทรงสร้างจากเรื่องจริงของชีวิตกลุ่มเด็กสาววัยรุ่น 4 คนที่ติดยาเสพติด ทานมัยเลือกการเล่าเรื่องในลักษณะสารคดี "เสียชีวิต" จึงเป็นหนังสือที่เรียกว่า สารคดีเทียม ด้วยกลวิธีการถ่ายภาพแบบดิบๆ เต็มไปด้วยพลังในการถ่ายทอด ทานมัยตัดสินใจตัดสินใจเลือกราวของเด็กสาว 4 คนกับการสัมภาษณ์พ่อแม่ของแต่ละคน เรื่องจึงดูน่าเชื่อถือและมีความสมจริงอย่างยิ่ง

เปิดเรื่องด้วยภาพขาวดำ ประกอบด้วยเสียงจิ้งหะหวะการเดินของหัวใจ เป็นภาพของเด็กวัยรุ่นที่เสียชีวิตจากยาเสพติด ก่อนจะกลายมาเป็นภาพเด็กสาววัยรุ่นสุดโลกกลุ่มหนึ่ง ที่สูดดมยี่งกับภาพก่อนหน้านี้ ด้วยภาพจริงๆ ของวัยรุ่นที่เสพยาทำให้ผู้ชมรู้สึกจิงจิงต่อเรื่องที่กำลังปรากฏประกอบการสัมภาษณ์พ่อแม่ของพวกเขาที่เล่าเรื่องอูๆ ทุกคน ที่ว่าเสียคน"ไปอย่างไม่มีการแก้ไข เพราะความไม่อบอุ่นของครอบครัวเป็นสาเหตุ



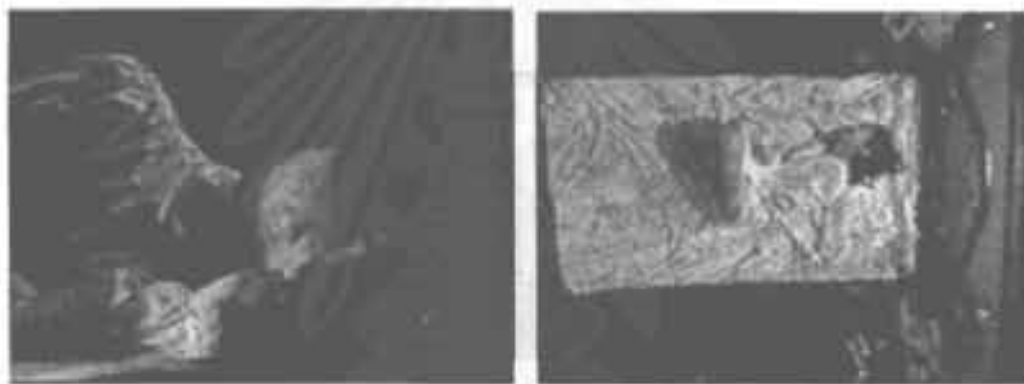
ภาพเปิดเรื่องที่มีลักษณะคล้ายสารคดี ด้วยการสัมภาษณ์ ตัวละครที่เป็นพ่อแม่ของพวกเขาเด็กสาวในเมือง

ครอบครัวของ แม้ม (วิจิตรา ตริยะกุล) มีพ่อเป็นตำรวจ ทะเลาะกับแม่ซึ่ง เป็นแม่ครัวและชอบเล่นไพ่เป็นประจำ ทำให้แม้มเห็นภาพพ่อเล่นน้ำจนขาขึ้นและหันไปต้มกาบ ส่วนเงาะ (นุศรา ระจินดา) อยู่ในครอบครัวที่เปิดร้านขายไก่ย่าง พ่อแม่ทำแต่งงานจนไม่มีเวลาให้ พ่อของเงาะติดเหล้าและทำร้ายแม่เป็นประจำ เงาะหนีเที่ยวกับเพื่อนๆ ที่ศูนย์การค้า จนแอบชอบพนักงานเสิร์ฟชื่อแฟรงค์ ที่ร้านกาแฟในศูนย์การค้า ปู่ (เชมสรณ์ หุชูขาว) มีพ่อทำงานโรงฆ่าสัตว์ที่กาญจนบุรี พ่อแม่แยกทางกันเพราะพ่อมีคู่ ปู่ถูกส่งมาอยู่กับแม่แล.ลามิใหม่ เธอจึงมีปัญหากับครอบครัวใหม่ที่เธออาศัย เดือน(กาญจนา จินนาคคุ้ม) มีพ่อเป็นอัมพาต แม่จึงต้องหาเลี้ยงโดยขายตัวในบ้าน เดือน



ฉันทภาพเหล่านี้ทุกวันนี้ จนทำให้เธอหันมาขายตัวเช่นเดียวกับแม่ โดยมีนายหน้าทีพาเธอไปขายบริการให้เสียขวัญ

ทั้งสี่คนแยกหนีที่ชวากลางคืน ตามคำชวนของแฟรงค์ ในฉันทแฟรงค์ทำงานเป็นดีเจอยู่ ซึ่งเป็นจุดจบชีวิตของพวกเขาไปพบกับยาเสพติด เตือนแนะนำให้ปู ใช้ยาเพื่อหนีภรรยาไปถูกเมียมึงสนิทกันมาก เพราะเขามีเรื่องกับเด็กวัยรุ่นที่พยายามจะข่มขืน ในฉากนี้ทำมุมถ่ายภาพสลับกับฉากที่เธอโดนพ่อเลี้ยงข่มขืนที่เป็นภาพขาวดำแบบ High Contrast ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ทำมุมใช้เปรียบเทียบเคียงกัน หลังจากวันนั้นที่รถมาได้บุกใส่เรือพ่อเลี้ยงที่ข่มขืนเธอ ไปเลขหาทางเอาโดยขบวนการเช่นเดียวกับแม่



ภาพจากปูโดนพ่อเลี้ยงข่มขืนที่ทำมุมใช้แสงไฟ บ่งบอกถึงการคุกคาม และภาพขาของปูที่ปูโดนข่มขืน ใช้การถ่ายภาพแบบมุมกด เพื่อเน้นความน่าสงสารของตัวละคร

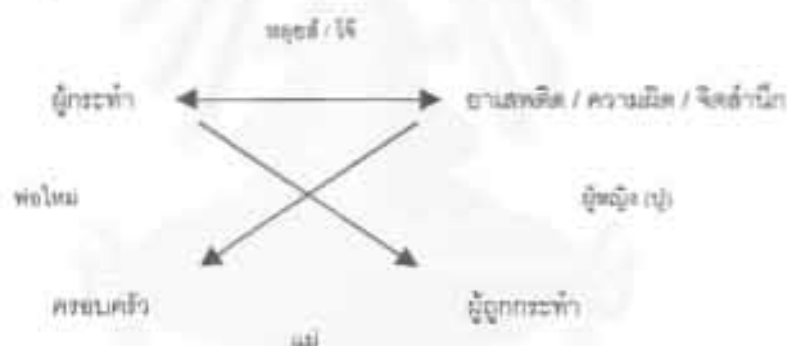
ทำมุมข่มขืนการจัดแสงในลักษณะ Low Key และการจัดแสงแบบ High Contrast ในฉากที่แสดงด้านมืดในตัวของผู้ชาย ในฉากปูโดนพ่อเลี้ยงข่มขืน เมื่อพ่อเลี้ยงเปิดประตูเข้ามาในห้องนอนของปู แสงไฟจากภายนอกที่ทาบทงใบหน้าของปูขณะนอนคนเดียว บ่งบอกถึงการคุกคามที่กำลังจะเกิดขึ้น การจัดแสงภายในห้องโดยรวมเป็นสีน้ำเงิน และใช้แสงสว่างจากฟ้าแลบ สร้างภาพ Contrast ให้เกิดจังหวะภาพสว่างและมืดสลับกัน แสดงให้เห็นด้านมืดของตัวพ่อเลี้ยงที่กระทำกับปู เช่นเดียวกับแม่ของเดือน ที่พาเขามาขายบริการในห้อง ต่อหน้าสามีและลูกๆ ในขณะที่จับภาพที่ใบหน้าพ่อของเดือน ที่ไม่สามารถทำอะไรได้ ทำมุมจัดแสงที่ใบหน้าให้เห็นสว่างเพียงครึ่งเดียว ประกอบกับใช้เสียงรถไฟที่ตั้งเข้ามา แสดงความรู้สึกภายในที่เต็มไปด้วยความโกรธแค้นที่ไม่สามารถทำอะไรได้ พ่อของเดือนจึงตกอยู่ในสภาพของ "ชายที่บกพร่อง" เช่นเดียวกับ สารวัตรบุญใน "มือปืน" หรือพ่อเลี้ยงสมศักดิ์ ใน "มือปืน 2 สลัดวิน"



ภาพใบหน้าพ่อของเดือนที่เป็นอัมพาต กำลังมองภรรยาของตน ชายบริการในห้องนอน

มุมภาพที่สำคัญที่ใช้บ่อยๆ ในการถ่ายทอดเรื่องราวทั้งหมดนี้ คือ "มุมกด" (High Angle) และการวางกล้องในระดับต่ำกว่าระดับตาคน ที่เรียกว่า Worm Eyes' View ที่แสดงถึงความตกต่ำของตัวละครในเรื่อง ซึ่งสร้างความสงสารในใจของผู้ชม เนื่องจากผู้ชมอยู่ระดับ "สูงกว่า" เอง

เสียดาย! (2538)



เมื่อพิจารณาให้ถี่ถ้วน ผู้หญิงทั้งหมดในเรื่องล้วนตกเป็นเหยื่อ หรือเป็นผู้ถูกกระทำโดยผู้ชายทั้งสิ้น โดยเฉพาะการเสน่หาภาพ "ความรุนแรงภายในบ้าน" ผู้ที่รับบทเป็น "แม่" ทั้งหมด ทั้งสี่ครอบครัวก็ถูกผู้ชายที่รับบท "พ่อ" ให้อำนาจทำร้ายร่างกาย หรือการมีคู่ซึ่งเป็นการทำร้ายทางจิตใจ หรือโน้มน้าวแม่ของเดือน ที่ต้องขายตัวเพื่อเลี้ยงครอบครัว ก็ถูกผู้ชายคุกคามและทำร้าย "ความเป็นครอบครัว" อยู่เหมือนกัน ยิ่งการติเตียนของเด็กสาวทั้งสี่นั้น "ผู้ชาย" มีส่วนสำคัญในการลากจูงให้ตล่ำถืดอย่างถอนตัวไม่ขึ้น

เมื่อแม่จับได้ว่าสามีใหม่มีอะไรกับปู แม่กลับให้ปู่ออกจากบ้าน ปู่ไปเช่าอพาร์ทเมนท์อยู่ และเป็นแหล่งมั่วสุมของเพื่อนๆ ที่มาดมกาว มีเพียงแต่เงาะคนเดียวเท่านั้นที่ยังไม่ดมกาว หลังจากชกเที่ยวบ่อยๆ แฟนของปู่จึงชักชวนให้มาดมกาวด้วยกัน แม่เริ่มหลงของใหม่ด้วยการสูบกัญชา

ทันหลังเฟลต พ่อของแป้มเข้ามาเห็นจึงจับแป้มสามไว้ด้วยกุญแจมือในห้อง แต่แป้มก็หนีมาได้ด้วยการช่วยเหลือของใจ เฟนของแป้ม แป้มหนีไปไม่ยอมกลับบ้านอีกเลย



ภาพในห้องพักของปู

ท่านม้วยใช้วิธีการจัดองค์ประกอบภาพที่คุ้นตาของท่านม้วย ฉากในห้องนอนของพ่อแม่ของเงาะ จึงมีป้ายไฟโฆษณาของผับบาร์ อยู่ภายนอกหน้าต่างที่ท่านม้วยจัดวางไว้ ให้มีแสงไฟเข้ามาในห้องนอน ซึ่งมันคือต้นเหตุ ที่บ่งบอกถึงความไม่พอใจของพ่อต่อตัวเงาะ ซึ่งได้เคยใช้ในภาพยนตร์เรื่องก่อนๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ "ชีวิตกลางคืน" เช่น ห้องของมาลีใน "เทพธิดาโรงแรม" หรือห้องพักของฮารีใน "น้องเมีย" จากการจัดองค์ประกอบภาพในฉากนี้ ทำให้ผู้ชมรับรู้ว่ พ่อของเงาะเกลียดพวกแหล่งมอมเมาวัยรุ่น พ่อกินเหล้ารอคอยเงาะที่หนีไปเที่ยว เมื่อเงาะกลับมาเธอถูกพ่อทำโทษและไล่ออกจากบ้าน ทั้งเงาะและแป้มจึงมาพักอยู่กับปู และวันนั้นเองที่เงาะเริ่มตกาว เป็นก้าวแรกที่เงาะเข้าสู่โลกของยาเสพติด



ภาพฉากในห้องนอนของพ่อแม่ของเงาะ

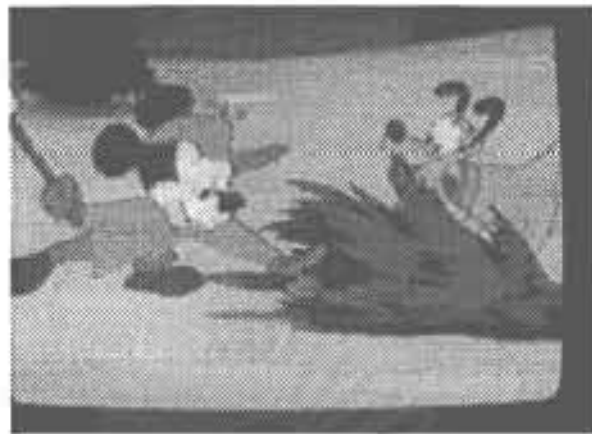
นอกจากการสัมภาษณ์พ่อแม่ของเด็กทั้งสองแล้ว ท่านผู้เขียนยังทำการสัมภาษณ์เด็กทั้งสองในเรื่อง: คล้ายกับ“ก๊อปปี้” ได้เข้าไปอยู่ในเหตุการณ์จริง ติดสลับกับเรื่องที่เป็นส่วนการแสดง (drama) จนบางครั้งแยกไม่ออก เช่น ซากสัมภาษณ์เดือน ที่เล่าเรื่องแม่ขายตัวในบ้าน ซากที่สัมภาษณ์เป๊ม-โมอึ้งของปู เรื่องถูกเด็กวัยรุ่นจะข่มขืนที่เดอะมอลล์ และเรื่องถูกพ่อเลี้ยงข่มขืน ที่ปูห้ามไม่ให้เป๊มเล่าไว้“ก๊อปปี้”ฟัง ก่อนจะตัดไปสู่เรื่องเล่าตามปกติ



ภาพจากการสัมภาษณ์เดือน ที่เล่าเรื่องแม่ขายตัวในบ้าน

เงาะได้กลับไปพักผ่อนคนเดียว แต่เธอไม่ได้สนุกกับการเดินร่ำ เงาะได้สร้างโลกส่วนตัวจากยูทิวบ์ชาวอเมริกา ในขณะนี้เสียงเพลงเดินร่ำที่ดังกลับเจียบเงิน ได้ยินเพียงบทเพลงจากยูทิวบ์ส่วนตัว เพื่อแสดงขอบเขตของโลกที่เงาะสร้างกำแพงกันเอาไว้ จนแฟรงค์เข้ามาชวนเงาะเดินร่ำ เสียงเพลงเดินร่ำที่แรงเข้า เจียบลงกลายเป็นเสียงเพลงช้าๆ หวานๆ ที่มีเพียงสองคนได้ยิน รวากับอยู่ในอีกโลกหนึ่งที่แยกออกมาจากโลกภายนอก และทั้งสองได้มีความสัมพันธ์กันที่สุดในที่สุด

ทั้งปู เป๊ม และเดือน ค่อยๆ ถลำลึกในยาเสพติด โดยเฉพาะเป๊ม ที่เริ่มลองใช้เฮโรอีน จากคำชวนของหลุยส์ (แฟนปู) โดยไม่ฟังคำทัดทานจากเพื่อนๆ ในขณะที่เป๊มมีสองเฮโรอีน ท่านผู้ทรงตัดภาพไปยังการรูดนในจอโทรทัศน์ เสียงคำพูดที่ตัวมิกก็เมาส์พูดว่า “กลับบ้านกันได้แล้ว” รวากับเงาะจะช่วยเดือนสติของเด็กสาวเหล่านั้นได้



ภาพการ์ตูนในจอโทรทัศน์ที่เธอมาดูกันระหว่างเสพยา

ทั้งปู่และแม่ที่เป็นเพื่อนรักกัน ต่างก็ติดเฮโรอีนอย่างงอมแงม จนเมื่อไม่มีเงินแม่จึงต้องขายตัว เพื่อนำเงินมาซื้อเฮโรอีนจากนลุยส์ สุดท้ายนลุยส์ถูกตำรวจจับ ส่วนเดือนก็เสี่ยงกับการติดเฮดส์ เช่นเดียวกับแม่ ทั้งปู่และแม่เกิดอาการต้องการยา (เล็ยนยา) จนต้องไปหาใจซึ่งเป็นที่พึ่งสุดท้าย แต่ก็พบว่าใจก็ตายจากการเสพยาเกินขนาด หลังจากทั้งสองได้เผชิญหน้ากับความตาย แม่ตัดสินใจกลับบ้าน แม่ลงแดงและสารภาพกับพ่อว่าติดยา พ่อจึงต้องล่ามกุญแจมือไว้ไม่ให้คลุ้มคลั่ง พ่อจึงพาแม่ไปรักษาตัวที่ถ้ากระบอก จนสามารถเลิกได้ ปู่กลับบ้านที่กาญจนบุรีกับพ่อ ส่วนเดือนก็แยกย้ายกลับบ้านไป เหลือเพียงเงาะที่ไปอาศัยกับแฟรงค์ แฟรงค์ได้โทรบอกพ่อให้มารับเงาะ ทั้งสองปรับความเข้าใจกันได้และพากันกลับบ้าน



ภาพบรรยากาศของเฟลต ที่แม่อาศัยอยู่



ภาพมุมกศของเด็กลาวทั้งสี่ ที่ปรากฏตลอดทั้งเรื่อง

เกาะ ปู เตือน ทั้งสามกลับมาพบกันอีกครั้งหลังจากอดีตที่เลวร้ายผ่านพ้นไป เมื่อเดือนและเกาะไปเยี่ยมปู่ที่น้ำบาดการติดยาอยู่ที่ระยอง แป้มยังคงกลับไปเสพยาอีก ทั้งสามต่างเสียดายกับเรื่องที่เกิดขึ้น และไม่มีวันลืมเหตุการณ์ที่ผ่านมาได้ ณ ตอนนี้องค์เขาได้ก้าวพ้นวัยเยาว์สู่วัยผู้ใหญ่อย่างสมบูรณ์

ท่านผู้ทรงทำภาพยนตร์เรื่องนี้ในลักษณะ “ลาอิด” เพราะทรงเปิดเผยกรรมวิธีการเสพยาทุกรูปแบบ อย่างครบถ้วนถูกต้อง ด้วยวิธีการแบบหนังสมจริง (Realist) เพื่อเพิ่มพลังและความสมจริงของเรื่อง เป็นอุทาหรณ์ตามที่เกริ่นไว้ตอนต้นเรื่อง อย่างไรก็ตามการทำหนังเรื่องนี้ยังคงใช้กลวิธีของหมัดรามมา มาเป็นส่วนช่วยขยายและเฝ้าอารมณ์ให้เกิดความสะเทือนใจ โดยเฉพาะเสียงเพลงประกอบใช้ดนตรีที่โหยหวนเศร้าสร้อย ที่มีส่วนเพิ่มพลังของเรื่องราว และสิ่งที่โดดเด่นอีกประการคือการใช้นักแสดงหน้าใหม่มาแสดงทั้งหมด ที่ถ่ายทอดชีวิตวัยรุ่นที่ผิดพลาดไปได้อย่างสมจริง

เสียชีวิต 2 (2539)

สำหรับประเด็นหลักในเสียชีวิต 2 ยังคงเหมือนกับเสียชีวิต 1 คือ ความเสียชีวิตวัยเด็ก ที่ต้องเผชิญความโหดร้าย โดยเฉพาะโรคเอดส์ และสังคมรอบข้างที่เป็นตัวการให้เกิดปัญหาแก่ตัวเด็กผู้หญิงคนหนึ่ง โจส (มาริสสา อานิต้า) เด็กหญิงอายุ 13 ที่กำลังก้าวสู่วัยรุ่นอันสดใส เธอคงมีชีวิตเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีต่อไป หากไม่ได้รับเชื้อเอชไอวี จากการถ่ายเลือดเมื่อ 5 ปีก่อน

ทำนองนี้ยังทรงใช้แนวทางของสารคดีจากภาพยนตร์เรื่อง "เสียชีวิต" นำมาใช้ เช่นการเปิดเรื่องของ ผู้รายงานสารคดีภาสนิ ศรีสัจจัง (อรุณโรจน์ เลี่ยมทอง) ด้วยภาพจากกล้องวิดีโอที่กำลังถ่ายภาพการวิสามัญประหารของตำรวจ เพื่อพาผู้ชมเข้าไปรับรู้ความสมจริง "เสมือน" อยู่ในสถานที่จริง การคิดสลับภาพระหว่างภาพขาวดำกับภาพสี เพื่อแยกแยะมุมมองจากกล้องและภาพความเป็นจริง กระบวนการใช้ภาพจากกล้องของนักข่าว เป็นการแทนมุมมองของ "ข่าวในโทรทัศน์" เพื่อถ่ายทอดความสมจริงของเรื่องที่จะเกิดขึ้นต่อไป เช่นเดียวกับการเปิดฉากของบรรยากาศครอบครัวอันอบอุ่นของโรส ที่มีการใช้ภาพจากมุมมองของกล้องวิดีโอเช่นกัน



ภาพมุมมองของกล้องวิดีโอที่แทนสายตาของโรส และผู้ชมภาพยนตร์

โรสเป็นลูกของ ระบีน (สรวงษ์ ชาติวิ) วาทยากรของศูนย์สังคีต กับนภกาเจ็ต ครูสอนบัลเลต์ เธอมีพี่สาวต่างมารดาชื่อเนย์ กับน้องชายแท้ๆ อีกคนชื่อบ็อบบี้ เธออาศัยอยู่ในบ้านที่มีฐานะสะดวกสบาย และโรสมีความรักกับกลุ่มช่างบ้านที่เติบโตมาด้วยกันแฝงเล็ก ชื่อสาจิศ (ลาวัน บางยี่ขัน) จนกระทั่งวันหนึ่งโรสไม่สบายอย่างกะทันหัน ในฉากนี้ทำนองได้ใช้ภาพจากมุมมองของกล้อง

วิธีใด จากหลายตัวของโรค และมันยังเป็นสายตายของผู้ชมด้วย เมื่อภาพเขียนหมุนไปจากระนาบปกติ ทำให้ผู้ชมทราบได้ทันทีว่าโรคไม่ปกติ แม้เธอเกิดอาการคลื่นไส้อาเจียน สภาพของผู้ชมก็ไม่ต่างอะไรกับโรคในขณะนั้น

โรคถูกส่งโรงพยาบาล ในการตรวจครั้งแรก แพทย์ไม่แน่ใจผลการตรวจ นายแพทย์สุชาติ ได้ทำการตรวจร่างกายอีกครั้งจนพบว่าเขยติสเชื้อเอชไอวี ในฉากการตรวจสอบด้วยอุปกรณ์ทางการแพทย์นี้ ท่านมู๋ยัดตลบกับภาพการเล่นดนตรีของครอบครัวของระบิน และเสียงเพลงจากเปียโนที่มาจากเวทีเล่นจนถึงวงดนตรีที่ระบินควบคุมอยู่ และท่านมู๋ยัดได้ใช้สัญลักษณ์ในฉากนี้ คือ กระจกของโรค ตกลงแตก เพื่อบ่งบอกเหตุการณ์เลวร้ายที่จะเกิดขึ้น แล้วนายแพทย์สุชาติได้บอกความจริงกับระบินว่าโรคติดเชื้อเอชไอวี

ในฉากที่ระบินเข้านอนขึ้นมากกลางดึก หลังจากฝันร้าย ท่ามกลางเสียงฝนตกฟ้าร้อง ท่านมู๋ยัดออกแบบฉากให้เป็นฉันทันน้ำเงิน รวมถึงการใช้เพลงประกอบที่ใกล้เคียงกับเรื่อง "เสียดาย" การถ่ายภาพ การแสดง และจังหวะการลำดับภาพ ที่เหมือนในฉากที่พอเลี้ยงกำลังจะซมขึ้นสู่ แต่ฉากนี้กลับกลายเป็นความหมายของความอาทรและความสงสารของพ่อที่มีต่อลูก

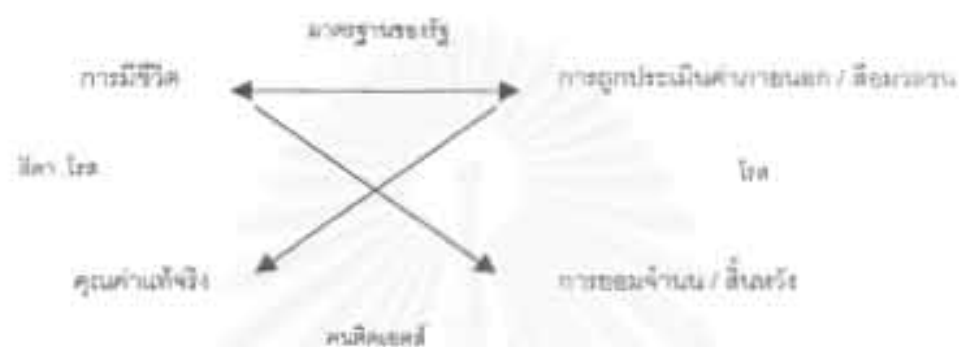


ภาพฉากที่ระบินเข้านอนขึ้นมากกลางดึก และนิทานของโรค

ผู้รายงานข่าวสาว ภาสินี ศรีคำรุ่ง ของรายการ IN FOCUS ได้เข้าร่วมประชุมกรรมการเรื่องการป้องกันโรคเอดส์ เธอให้ความสนใจไปที่เรื่อง การตรวจเชื้อ HIV ในเลือดที่ยังไม่ได้ผล 100% และยังไม่ได้มีผู้ดำเนินการอย่างจริงจัง เธอจึงขอหัวหน้าทำข่าวเรื่องนี้ เธอเดินทางไปขอข้อมูลจาก หมออนุวัฒน์ แต่จากข้อมูลทางสถิติที่เธอได้รับโอกาสติดเชื้อจากเลือด มีเพียง 1 ใน 20000 เท่านั้น

เธอก็เข้าไปส่งภาชนะบรรจุนมสดไร้ค่าแรงค์ แต่ไม่ได้รับคำตอบ เนื่องการให้ความสำคัญของการตรวจเลือดที่บริจาค เธอก็จึงพยายามหา ผู้ติดเชื้อจากการรับเลือด มาออกรายการ เพื่อเรียกโครงการตรวจเลือดเลือดไปเกิดประสิทธิภาพ 100%

เสียดาย 2 (2539)



เรื่อง "เสียดาย 2" ถูกแบ่งออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ๆ คือ เรื่องของโศก ,เรื่องของภาสินี นักข่าวรายการอินโฟทิส และเรื่องของสิตา (วิรัชสุดา มงคลเชลต์) ภาสนินีครของชมรมจันทร์เสี้ยว ในส่วนของสิตา ก็มีแค่เรื่องและภาพของความสูญเสีย ภาพความตายของคนรอบข้าง เช่น ผู้ป่วยในระยะสุดท้ายที่เธอไปคุยด้วยทุกวันจนกระทั่งเสียชีวิต ถูกแทรกเข้ามาให้ตัวละครอย่างสิตา ได้ตระหนักถึงอนาคตของเธอ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทานมูย์ ต้องการนำเสนอภาพความเป็นจริงของผู้ป่วยที่ติดเชื้อเอชไอวีในระยะต่างๆ ด้วยการถ่ายภาพข่าวคำที่เน้นอารมณ์ความรู้สึก ชื่นนำเกรงกลัวต่อโรคซ้านี้ เช่นเดียวกับที่เคยทำในเสียดายภาคแรกมาแล้ว



ภาพของผู้ป่วยโรคเอดส์ที่เสียชีวิต ที่เน้นอารมณ์ความรู้สึกด้วยการถ่ายภาพข่าวคำ

ตัวละครอย่าง "โรส" จึงตกเป็นเหยื่อของสังคมทั้งโดยตรง (จากความไม่รับผิดชอบของรัฐ) และโดยอ้อม (จากการถูกนำเสนอข่าวสู่ประชาชน) เช่นเดียวกับตัวละครอย่าง "วีณา" ในเรื่อง "กาม" ที่ถูกสื่อมวลชนตีแผ่เรื่องราวของเธอ ทั้งที่ความจริงเธอติดเชื้อเอชไอวีจากการถ่ายเลือด แต่อย่างไรก็ตามสังคมยอมตีค่าเธอ เท่ากับคนติดเชื้อเอชไอวี ที่มาจากพวกสำส่อนทางเพศหรือพวกติดยาเสพติด เช่นเดียวกับข่าวหนังสือพิมพ์ในเรื่อง "กาม" ที่ตอกย้ำใส่วีณา จนเธอต้องอยู่ในสภาพที่ไม่ต่างไปจากตาราดาวยั่วเช่นเดียวกับมานวิกา แม่ของเธอ

ระบิณพยายามปิดเรื่องโรสกับทุกคนในบ้าน แต่อาการรังเกียจต่อเชื้อโรค และความกังวลของตัวเองไม่สามารถปกปิดได้ต่อไป เขาจึงสารภาพความเป็นจริงให้ทุกคนในบ้านฟัง ทั้งพ่อและแม่พยายามถามสาเหตุการติดเชื้อ แต่โรสไม่รู้ว่าจะอยู่ๆ เธอติดมันมาได้ยังไง ยิ่งอาการแสดงอาการรังเกียจเรื่องความสะอาดของระบิณ ยิ่งทำให้เกิดปัญหาเกาะกุมจิตใจโรส ทำให้โรสคิดจะฆ่าตัวตาย และโทรไปบอกเล่าความในใจของเธอกับชมรมจันทร์เสี้ยว ว่าเธอไม่เคยนอนกับผู้ชาย โดยระบายผ่านสิดา ซึ่งเป็นอาสาสมัครที่ติดเชื้อมากกว่า 9 ปีแล้ว เธออาศัยอยู่ตัวคนเดียวและมีพฤติกรรมใช้ยาเสพติด งานประจำของเธอคือการพูดคุยกับคนไข้โรคเอดส์ และให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ ของชมรมจันทร์เสี้ยว เธอเป็นผู้รับโทรศัพท์ของโรสในคืนนั้นจนกลายมาเป็นคนที่รับฟังปัญหาของโรสมากกว่าพ่อแม่เสียอีก

เมื่อระบิณและมากาเร็ด ทราบสาเหตุของการติดเชื้อว่ามาจากการรับเลือดบริจาคในการผ่าตัดโรสเมื่อ 5 ปีก่อน จึงพยายามเรียกร้องความเป็นธรรม แต่ทนายของเขาไม่ยอมดำเนินเรื่องนี้ เพราะคิดว่าคงไม่สามารถชนะได้ โดยเมื่ออีกฝ่ายเป็นหน่วยงานรัฐบาล ทนายแนะนำให้เขาไปขอความเป็นธรรมกับสื่อมวลชน เพื่ออย่างน้อยให้เกิดการตรวจสอบเลือดในธนาคารเลือดอย่างจริงจัง ระบิณจึงยอมให้ภาสินี มาทำข่าวเรื่องโรสเพื่อเรียกร้องความถูกต้อง

อีกครั้งหนึ่ง ที่ท่านผู้ทรงใช้ภาพจากกล้องวีดีโอในการเล่าเรื่อง และทำให้ผู้ชมเห็นบทบาทสำคัญของภาพที่เห็นผ่านกล้อง หรือจอภาพ (โทรทัศน์) ที่ทำหน้าที่ดีแต่ชีวิตให้เราดู โดยใช้ลักษณะของภาพในโทรทัศน์ และการนำเสนอของสารคดี สร้างความเข้มแข็งให้เรื่องเล่า ในฉากหนึ่งของหนัง ผู้ชมจะได้รับชมรายการ "สารคดีชีวิตครอบครัวของโรส" ผ่านจอภาพยนตร์ เช่นเดียวกับชาวบ้านที่กำลังดูรายการของโรสผ่านจอโทรทัศน์พร้อมๆ กัน



ภาพการเล่าเรื่องของครอบครัวโรส ผ่านจอโทรทัศน์

ปัญหาทุกอย่างส่งผลกระทบกันเป็นลูกโซ่ ตั้งแต่ภาสิณี ได้เข้าไปทำข่าวเรื่องโรส ทำให้ผู้คนรู้จักครอบครัวของโรสมากขึ้น แต่มันกลับกลายเป็นจุดสนใจ ที่ทำให้โรสรู้สึกเป็นตัวประหลาดในสังคมภายนอก ปัญหาต่างๆ เกิดกับทุกคนในบ้าน เพื่อนๆ ของเมย์ก็แสดงที่ท่ารังเกียจโรส, บ็อบบี้ ก็โดนเพื่อนล้อว่าพี่เป็นเอดส์ รวมทั้งเด็กๆ ที่มาเรียนบัลเลต์ก็หยุดเรียน กระทั่งสาวิษ ถูกย่ำห้ามไม่ให้คบกับโรสต่อไป

ในฉากรับประทานอาหาร ท่านผู้ทรงให้พลังของนักแสดง แสดงอารมณ์ของฉากดื่มน้ำขะระบับ ฉากนี้ถูกจับเน้นอย่างมากเพราะเป็นการจัดภาพระยะใกล้ (Close Up) ทั้งหมด และใช้ความเงิบเพื่อสร้างความสำคัญของฉาก โดยเฉพาะการสื่อความรู้สึกทางสายตาที่ดีเยี่ยมของสรพงษ์ ชาตรี สร้างความรู้สึกลุ้นแก่คนดู และคนในครอบครัว เมื่อเขาหยิบแก้วน้ำของโรสขึ้นมาดื่ม แต่โรสก็บอกให้หยุด ภาพแก้วที่หล่นลงพื้นถูกแทรกเข้ามาก่อนจะเขาตัดสินใจดื่มจริงๆ



ภาพจากที่ระบับหยิบแก้วน้ำของโรสขึ้นมาดื่ม

โรสไม่ยอมคุยกับใครเลย ยกเว้นสิดาเพียงคนเดียวเท่านั้น วันหนึ่งขณะที่มาโรงพยาบาล เธอพบสิดา และคิดสั้นใจหน้อยยกจากบ้านมาอยู่กับสิดา ส่วนภาสิณีมาขอไฟโรสออกทีวี และโดนมากาเบ็ด ต่อว่าที่รายการอินโฟเก็สทำให้มีแค่คนรังเกียจโรส ทำให้โรสหนีออกจากบ้านไป แต่อีกด้านหนึ่งโรสได้ทำไปเกิดการอนุมัติงบประมาณเพื่อการตรวจเลือดมากขึ้น ส่วนสิดาซึ่งกำลังป่วยหนักในกระยะสุดท้ายแล้ว เธอจึงบอกให้พอมารับโรสกลับบ้านไป ก่อนจะหมดสติ สิดาถูกนำส่งโรงพยาบาล แต่แพทย์ไม่สามารถช่วยชีวิตเขาให้ได้ โรสได้ทบทวนคิดถึงความหลังระหว่างที่อยู่กับสิดา ความตายของสิดาทำใจเธอเข้มแข็งขึ้นในที่สุด



ภาพของสิดา ที่เปิดปิดใบหน้าด้วยแว่นดำ และภาพมุมมองของสิดาขณะเสพยาเสพติด

ท่านผู้ทรงวิพากษ์วิจารณ์ ความไม่รับผิดชอบของหน่วยงานรัฐ ที่ทำให้โรสต้องตายเพราะไม่มีทางเลี้ยง กับการทำงานของสื่อมวลชนที่สละการถูกกล่าวหาที่ใดๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข่าวสู่ประชาชน จากฉากเปิดเรื่อง ที่กล้องโทรทัศน์สามารถเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์ก่อนการวิสามัญ ซึ่งมีนักข่าวเป็นตาม 2 คน ทั้งที่ส่งผลดี และที่ส่งผลให้สังคมเห็นเธอเป็นตัวประหลาดนั่นเอง

การคิดเขียนและฉากการป่วยของโรส กลายเป็นปัญหาครอบครัวที่ทุกคนต่างพยายามช่วยเยียวยาจิตใจให้อยู่เหมือนปกติ ปัญหาเกิดจากความเข้าใจของคนข้างนอกที่มีต่อโรส ครอบครัวเท่านั้นที่จะเยียวยารักษาจิตใจได้ ภาพจากงานวันเกิดของโรสตอนปิดเรื่องนั้น บ่งบอกถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัว ที่เป็นที่พักพิงของคนทุกคน เช่นเดียวกับเสียตาย 1 ก่อนจากภาพลง (Dissolve) เป็นภาพจากวิดีโออีกครั้ง กลับไปเหมือนตอนเริ่มเรื่อง เพื่อตอกย้ำว่าสิ่งที่ผู้ชมเห็นตลอดทั้งเรื่องนั้น เป็นการชม "ชีวิตจริง" ผ่านกล้องวิดีโอ นั่นเอง

กล่อง 2540

ภาพยนตร์เรื่องกล่อง เป็นเรื่องเล่าของ จิต (อุดม แต่พานิช) ชายหนุ่มที่เป็นลูกไล่ของทุกคน รวมทั้งเมียของเขาเองด้วย ในวันหนึ่งชีวิตของเขาและครอบครัวก็เปลี่ยนไปเมื่อ จิตได้กล่องประหลาดมาใบหนึ่ง ที่ไม่สามารถเปิดได้ ด้วยความต้องการสิ่งที่อยู่ใน"กล่อง"ของครอบครัว ชีวิตจิตจึงยุ่งยากขึ้นมากกว่าเก่า

ที่บาร์แห่งหนึ่ง เสียงปรบมือแสดงการต้อนรับ ชายหน้าตาไม่หล่อเหลา ผู้เป็นนักเล่าเรื่องตลก เขากำลังจะเล่าเรื่องหนึ่งให้ฟัง แต่ได้เกริ่นออกตัวว่า "อาจเป็นเรื่องจริงก็ได้ ไม่จริงก็ได้แล้วแต่ใครจะคิด" เขาเริ่มเล่าอดีตของเขาก่อนที่จะมาเขียนเล่าเรื่องตลกให้ฟังว่า "เมื่อก่อนนั้นเขาชื่อ" จิต"

จิตเป็นผู้ชายที่ดูไม่เอาไหน ไม่ทำการทำงานแตกต่างจากชายทั่วไป วันๆนั่งแต่งเพลง ที่หวังจะเอาไปเสนอกายเพลงยักษ์ใหญ่ ทำให้น้อย (เมทินี กิ่งโพยม) เมียของเขาถูกดูแคลน และแสดงอาการข่มตัวเขาตลอดเวลา นอกจากน้อยแล้วครอบครัวในบริเวณแฟลต ของเขาล้วนมองเขาเป็นคนที่ขี้ลาด ไร้น้ำยาเช่นกัน ชีวิตของเขาจึงครบสูตรของการเป็น"ผู้แพ้" (Looser) อย่างสมบูรณ์แบบ

คนที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตของเขาได้แก่ คุณนายวชิ (อรสา อิศรางกูร)เจ้าของห้องเช่าที่ไร้ความปราณี ถ้าไม่จ่ายค่าเช่าตรงเวลา คนที่วันเวียนอยู่ในชีวิตจิตเป็นต้นว่า ไอ้แสบ (จอห์น อิศรัมย์)นักเลงวินมอเตอร์ไซด์ ที่ชอบจินตนาการถึงรูปร่างของสาว ๆ ที่ตนเห็น และชอบกลั่นแกล้งผู้โดยสารอยู่เป็นนิจ รวมทั้ง ดาบหาญ (อภิชาติ ชูสกุล) นายตำรวจที่รับส่วย ขอบริดไถเป็นประจำ สำราญ (เขาทวย กาลเลิศวี) นักมวยตัวโตที่แพ้น็อคทุกครั้ง และชอบรังแกจิต และคนสุดท้าย อาบั้ง (จรัล ยิตชิงห์) เจ้าหนี้ของทุกคนในแฟลต ท่านม้วยทรงเล่าเรื่องความน่ากลัวน่าเกรงขามของอาบั้ง ด้วยการให้เห็นคนเหล่านี้เมื่อเจออาบั้ง ก็อันตรายหนีไปในพริบตาโดยอาศัยเทคนิคการตัดต่อภาพอย่างรวดเร็ว สามารถถ่ายทอดเรื่องราวความแตกกระเจิงของบรรดาผู้คนที่พร้อมหน้าพร้อมตาให้แตกแยกกันไปคนละทิศละทางได้เป็นอย่างดี

วันหนึ่งจิตกำลังแต่งเพลง ในขณะที่น้อยกำลังออกกำลังกายตามแบบหญิงยุคใหม่ที่รักษารูปร่าง เธอก็อดรำคาญเสียงกีตาร์และเสียงร้องเพลงที่ดูไม่มีเนื้อหาสาระของเขาไม่ได้ ต้องมาก่อน

ขอดตามปกติ แต่แล้วจิดก็มีโชค เมื่อค่ายเทปบิลบอร์ดโทรมานัดให้เขาไปเสนองานแต่งเพลง จิดเดินออกจากห้อง เดินตรงไปที่ลิฟท์ ท่านม้วยทรงใช้ภาพขาวดำตัดสลับกับภาพสี แทนสายตาของจิดบ้าง ในบรรดาผู้คนที่กำลังเดินเข้าลิฟท์ ในฉากนี้มีคนสวมชุดข้างสีฟ้าตัวโต ที่ดูอยู่ผิดที่ผิดทางอยู่มาก ท่านม้วยทรงเน้นข้างตัวนี้อย่างชัดเจน เหมือนว่ามันเป็นเพียงความคิดในหัว"จิด"ที่อยู่บนเวทีเพียงคนเดียวเท่านั้น และอีกเช่นกันเมื่อลิฟท์เต็ม จิดต้องเดินลงบันได และพบอาบัง ผู้เป็นเจ้าของนี้ จิดก็มองเห็นภาพอาบังดูจิดอย่างมารที่จะมากินเลือดเนื้อ

จิดผลัดผ่อนหนีไปได้ และเดินลงมาใช้บริการมอเตอร์ไซค์รับจ้าง และก็ได้โดน ไล่แสบแก๊งเช่นเคย โดยปล่อยเขาทิ้งกลางทางเพื่อไปรับผู้โดยสารสาวสวย ท่านม้วยใช้ภาพหน้าอกเปลือยของผู้หญิง ตัดเข้ามาระหว่างภาพหญิงสาวที่โบกเรียกรถ เพื่อบอกถึงสาเหตุที่จิดต้องลงกลางทาง จิดจึงต้องจำยอมเดินไปที่หน้าปากซอย ผ่านกองขยะที่อวยรายทางสุดลูกหูลูกตา พอดีจิดปวดปัสสาวะขึ้นมากะทันหัน เขาจึงต้องพึ่งห้องน้ำของอาโกร้านก๋วยเตี๋ยวโดยสุดวิสัย

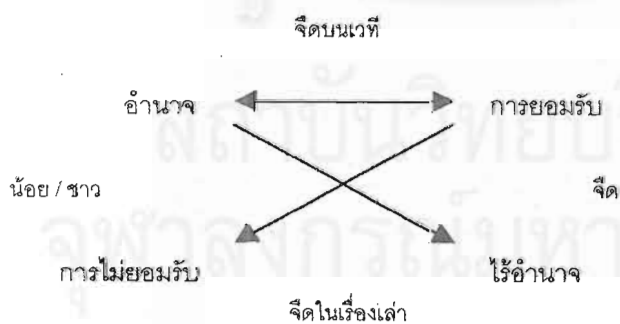
ในร้านก๋วยเตี๋ยว ท่านม้วยทรงตอกย้ำความเป็นคนต่ำต้อยของจิด ผ่านบทสนทนาของอาโกกับนายสำราญ เมื่อนายสำราญป่นว่าอาหารมีรสจืด แทนที่อาโกจะหาเครื่องปรุงให้กลับเอาอาหารจานนั้นไปให้มากขึ้น โดยอาโกพูดว่า"จิดเหรอก จิดอย่างนี้ ต้องเอาไปให้มากขึ้น" ในขณะที่อาโกร้องเรียกชื่อมาให้มากขึ้นช้าๆ กล้องกลับค่อยเคลื่อน(Pan) ไปจับภาพ จิดที่เดินปวดท้องเข้ามาในกรอบภาพอย่างเขย่งเข้น จิดขอเข้าห้องน้ำ แต่อาโกไม่ยอมให้เข้าเพราะไม่ได้สั่งอาหาร จิดโดนสำราญหาเรื่องจนโดนผลักล้มลงไปในแอ่งน้ำ ทำให้กระดากที่มีเนื้อเพลงเปียกทั้งหมด แถมยังโดนรูดไถเงินจากดาบหาญอีก ทำให้จิดพลาดการเสนอเพลงกับคุณดำรงค์ เจ้าของค่ายบิลบอร์ด จิดทิ้งเนื้อเพลงและเทปไว้ ด้วยความผิดหวังที่มันเกิดกับตัวเขาอยู่รำไป

กลับมาที่บ้านก็ยังโดนน้อยด่าว่าอีก จากการโดนรังแกจากคนรอบข้างทำให้จิดตัดสินใจฆ่าตัวตาย ด้วยวิธีการต่างๆ เช่นกินสารหนู แต่น้อยก็ช่วยส่งโรงพยาบาล ไปล้างท้องได้ทัน หลังจากนั้นจิดก็ผูกคอตายกับพัดลมเพดานแต่ก็ไม่สำเร็จอีก แถมยังโดนด่าว่าไม่มีทางฆ่าตัวตายสำเร็จ เพราะทำอะไรก็ไม่เคยสำเร็จ สุดท้ายจิดจึงตัดสินใจกระโดดน้ำตายที่สะพานแขวน แต่ด้วยโชคไม่เข้าข้างจิดพลาดรถเมล์สายที่ไปสะพานแขวน เขาจำต้องติดฝนกับชายลึกลับคนหนึ่งที่นั่งที่ป้ายรถเมล์ด้วยกัน จิดพยายามเล่าเรื่องฆ่าตัวตายให้ฟัง แต่พบว่าชายคนนี้ได้ตายแล้ว และมีกล่องโลหะ ที่มีลักษณะภายนอกมันวาวอยู่ในมือ จิดจึงตัดสินใจเอากล่องใบนั้นกลับห้อง

จิตกลับมายังห้อง และพบว่ามันเป็นกล่องไม้ธรรมดา มันมีปฏิริยาโต้ตอบโดยส่งสัญญาณแสงและเสียงออกมา เขาเดาว่ามันเหมือนตู้เซฟ จิตและน้อยพยายามหาทางเปิดกล่องนั้น แต่ไม่สำเร็จ รุ่งขึ้นน้อยดูข่าวการตายของราชาเฮโรอิน สงสัยว่ากล่องนั้นอาจมีเฮโรอิน จึงบอกให้จิตไปทิ้ง จิตนำกล่องนั้นไปทิ้งที่ถังขยะ เมื่อน้อยพบว่ามันเป็นกล่องคนละใบกับในข่าว จึงให้จิตกลับไปเอากล่องคืนมา แต่กล่องถูกรถขนขยะนำไปทิ้งที่กองขยะแล้ว

คุณนายวจีมาทวงค่าเช่าห้อง น้อยเลยบอกความลับเรื่องกล่องที่มีเงินภายในมากมาย ที่จะเอามาจ่ายค่าเช่าห้อง ท่านม้วยทรงให้นายจิตสามารถมีอำนาจข่มคนอื่นเป็นครั้งแรกในฉากที่ จิตแย่งจักรยานมาจากเด็กชาย ซึ่งยิ่งตอกย้ำความอ่อนแอของเขา ที่เอาชนะได้เพียงเด็กตัวเล็กกว่าเพื่อขับตามรถขนขยะ ที่กองขยะจิตพยายามหากกล่องแต่ไม่สำเร็จ จิตได้รับความช่วยเหลือจากเทวดาประจำกองขยะ สามารถหากกล่องใบนั้นกลับคืนมาได้ ในฉากการหากกล่องในกองขยะ ท่านม้วยทรงทำให้ดูเหมือนนิทาน “เทพารักษ์กับคนตัดไม้” ที่สุดท้ายคนตัดไม้ไม่ยอมเลือกขวานทองและขวานเงิน กลับเลือกขวานไม้เกาๆ ที่ดูไร้ค่า เช่นเดียวกับจิตที่เลือกกล่องใบสุดท้ายโดยไม่เลือก 2 กล่องแรกที่มีค่า กล่องหนึ่งเป็นหลุยส์ วิตตอง กับอีกกล่องหนึ่ง เป็นไวน์ราคาขวดละแสน ตลอดทั้งฉากนี้ท่านม้วยทรงใช้เพลงคลาสสิกเป็นเพลงประกอบ เพื่อเปรียบเทียบความขัดแย้งของควมมีระดับกับความต่ำต้อยของกองขยะ

กล่อง (2540)



จิตกลับมาด้วยความเปลี่ยนแปลงของคนรอบข้าง ไม่มีใครที่คอยดูถูกกลั่นแกล้งเขาอีกต่อไป ด้วยหวังส่วนแบ่งครึ่งหนึ่ง ที่น้อยสัญญาว่าจะแบ่งให้คนที่เปิดกล่องได้ ทุกคนมารวมกันที่ห้องของจิตและพยายามทุกวิถีทาง เพื่อเปิดกล่องแต่ไม่สำเร็จจึงแยกย้ายกลับไป รุ่งเช้าจิตได้รับการติดต่อจากคุณดำรงค์ ให้มาเซ็นสัญญาเรื่องเพลง เพราะเทพของจิตที่ทิ้งไป ตกไปอยู่ในมือลูกสาวคุณ

ดำรงชีพที่ชื่นชอบมาก ส่วนเนื้อเพลงที่ทิ้งไปก็อยู่กับโปรดิวเซอร์ของบริษัท จัดเซ็นสัญญาค่าเพลงได้เงินมาถึง 6 ล้านห้าแสนบาท

จิตบอกน้อยว่า ไม่ควรเปิดกล่องนี้อีกต่อไปและจะนำไปทิ้ง เพราะไม่มีความจำเป็นต้องใช้มันอีกแล้ว และมันยังทำให้ชีวิตของพวกเขาเปลี่ยนไปจากเดิม เพราะคนต่างมาเอาอกเอาใจเพราะสนใจของที่อยู่ในกล่องนั้น น้อยไม่พอใจและคิดว่าจิต จิตทนไม่ไหวและตอบโต้กลับบ้าง ทำให้น้อยตกใจที่จิตกลายเป็นคนใหม่ จิตกับน้อยจึงตัดสินใจเอากล่องไปทิ้งที่สะพานแขวน

ภาพสุดท้าย ที่จิตเห็นคือภาพกล่องที่ล่องลอยลงสู่พื้นน้ำ หายวับไปก่อนจะกระทบผิวน้ำ แต่ในสายตาของน้อยกลับเห็นเป็นอนันตปริยว่อนออกมา เมื่อกล่องกระทบกับพื้นเรือเบื้องล่าง สุดท้ายของที่อยู่ในกล่องจะเป็นอะไรคงอยู่ที่ใครจะมอง

ประการหนึ่งที่มาของเนื้อหาของเรื่อง "กล่อง" นั้น น่าจะมีพื้นฐานจากความคิดเดียวกันกับเรื่อง "มันมากับความมืด" ซึ่งน่าจะอยู่ในช่วงเวลาที่ไล่เลี่ยกันด้วย เพราะทรงเคยให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชน ก่อนที่กล่องจะเข้าฉายว่าเคยคิดบทเรื่องนี้มานานแล้ว แต่เพิ่งหานักแสดงมารับบทนี้ได้ การปรากฏตัวของตัวของ "กล่อง" สามารถเทียบเคียงได้กับการปรากฏของ "ดาวตก" ในเรื่อง "มันมากับความมืด" ผลงานภาพยนตร์เรื่องแรก "ดาวตกและมนุษย์ต่างดาว" เป็นสัญลักษณ์แทน "ความเชื่อของมนุษย์" ที่ส่งผลต่อการตอบสนองในแต่ละบุคคล ในขณะที่กล่องในเรื่องนั้นเป็นสัญลักษณ์แทน "กิเลสของมนุษย์"

ท่านผู้ทรงแบ่งการเล่าเรื่องเป็น 2 ส่วน คือส่วนที่เป็นเรื่องการแสดงบนเวที และส่วนที่เป็นเรื่องเล่าของนายจิต ด้วยการตัดสลับการเล่าตามลำดับเวลาเพื่อเปรียบเทียบ แหย่หยัน ในฉากที่จิตกินยาตาย ในเรื่องเล่านั้นดูน่าสงสารและน่าสมเพช แต่สำหรับเรื่องบนเวที การแสดงท่าทางทรมานของจิต จากการกินยาฆ่าตัวตายนั้น กลับกลายเป็นเรื่องขบขันไป

ส่วนบทบาทของนายจิต ได้ถูกแบ่งออกเป็น 2 บทบาท อย่างเด่นชัดราวหน้ามือกับหลังมือ คือบทบาทเมื่ออยู่บนเวที เขาสามารถบงการ "ผู้คน" ให้หัวเราะตามคำสั่งของเขาได้ กับบทบาทในเรื่องเล่า ที่ตกอยู่ใต้การบงการของ "ผู้คน" ในเรื่องตลอดเวลา ในบทบาทหลังถึงแม้ในที่สุดเขาจะแสดงความเป็นชาย ให้ประจักษ์ต่อน้อย แต่สุดท้ายเรื่อง น้อยก็ยังปฏิบัติในทางดูแลตนกับเขาเช่น

ฉิม ในขณะที่จัดได้พบกับความสุข เมื่อเขาสามารถมองเห็นคุณค่าในความปลอดภัยของชีวิต ที่มากกว่าการสร้าง "ภาพมายา" ด้วยกิเลสในตัวเองแต่ละบุคคล



ภาพตัดสลับเปรียบเทียบชั้นระหว่าง "จิต" ในเรื่องเล่ากับ "จิต" บนเวที

ภาพยนตร์เรื่อง "กตอง" มีความโดดเด่นในด้านการใช้เทคนิคของภาพยนตร์ เพื่อการนำเสนอแตกต่างไปจากงานชิ้นอื่นๆ ที่ผ่านมาก่อนท่ามธุช ใช้เทคนิคเพื่อการสื่อความหมายในเชิงเสียดสีขบขัน (irony) หรือเทคนิคพิเศษที่สูงเหนือจริง ในฉากการพบกตองของเทวดา การเร่งความเร็วของภาพเพื่อสร้างความขบขันในแนวทางหมิ่นตลก หัวไป เช่น ฉากวิ่งหนีสุนัข หรือฉากย้ายชะโนเก็ง การใช้เสียงประกอบ (Muzak) ที่ไม่ได้กลมกลืนไปกับเรื่องและใช้เพลงประกอบ เพลงคลาสสิกในฉากนาทองที่กองหยะ



ภาพในฉากการพบกตองของเทวดา ที่อาศัยเทคนิคพิเศษที่สูงเหนือจริง

สิ่งที่ปรากฏอย่างเด่นชัดในเรื่องนอกจากกล่อง ที่เป็นตัวแทนของตัวแทนหา ความอับยากของมนุษย์ "ขยะ" ในเรื่องนี้ก็ถูกนำเสนออย่างเน้นย้ำ เช่นกัน ตั้งแต่การเดินทางบนรถแท็กซี่ที่มุ่งหน้าเมืองชาย โดยเฉพาะการนำกล่องไปทิ้งที่ถังขยะ และการตามหากกล่องกลับมาจากกองขยะอีกเช่นกัน ซึ่งการปรากฏอย่างมีระบบระเบียบของเรื่องนี้ ส่วนสะท้อนความโง่มีคุณค่าของตัวจิต ซึ่งขัดแย้งกับ "กล่อง" ที่มีค่าที่ทุกคนต้องการ



ภาพของ "ขยะ" ในเรื่องนี้ ก็ถูกนำเสนออย่างเน้นย้ำอยู่ตลอดเวลา

มีข้อนำสังเกตคือ ตัวบุคคลที่อยู่ในเรื่องเล่านั้น ก็อยู่ในการแสดงของนายจิตด้วย หากแต่บทบาทของคนเหล่านั้นเหลือเพียงแคเป็นผู้ชมเท่านั้น ที่อยู่ภายใต้อำนาจของนายจิตที่สั่งให้หัวเราะ ประมวลได้ตามต้องการ เว้นแต่ "น้อย" ในการแสดงของจิต นิ่งอยู่ข้างล่างเวที ไม่ค่อยสนทนากับเรื่องที่จิตบนเวทีเล่า เหมือนเป็นเรื่องจริงๆ ที่ถูกเอามาแะ แต่จะเป็นจริงหรือไม่ ท่านผู้ก็ยังทิ้งปริศนาไว้ ให้ผู้ชมได้ไปตีความเอาเอง ว่าตัวเองจะเชื่อหรือไม่เชื่อดี

สุริโยไท 2545

ท่านผู้ทรงใช้เวลามากกว่า 5 ปีในการสร้างภาพยนตร์เรื่อง"สุริโยไท" ซึ่งเป็นภาพยนตร์ที่ลงทุนสร้างมากที่สุดเป็นประวัติการณ์ของภาพยนตร์ไทย เพื่อเป็นจุดกระตุ้นให้คนสนใจและใส่ใจใน ประวัติศาสตร์ของชาติไทย ตามตำนานนั้น สมเด็จพระสุริโยไท (คุณหญิง มล.ปิยากัส ภิรมย์ ภัคดี) เป็นบุคคลที่แสดงให้เห็นถึงบทบาทของผู้หญิงที่อยู่เบื้องหลังอำนาจการปกครองของผู้ชาย ในช่วงกรุงศรีอยุธยาตอนต้น ตั้งแต่รัชกาลสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 จนถึงสงครามศึกตะเบงขเวตีในรัชกาลของพระมหาจักรพรรดิ (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2067 – 2091)

ราชอาณาจักรอโยธยา ยืนหยัดได้ด้วยการครองอำนาจของ เจ้านายที่สืบเชื้อสายจากราชวงศ์สำคัญถึง 4 ราชวงศ์ อันได้แก่ ราชวงศ์สุพรรณภูมิ ราชวงศ์อุทอง ราชวงศ์พระร่วง และราชวงศ์ศรีธรรมมาโคกราช ถึงแม้เวลานั้นราชวงศ์สุพรรณภูมิถึง 2 พระองค์คือ พระรามาธิบดีที่ 2 (พิศาล อัครเศรณี) ผู้ครองกรุงอโยธยาศรีรามเทพนคร ราชธานีฝ่ายใต้ และพระอาทิตย์วงศ์ (สุเชาว์ พงษ์วิไล) ผู้ครองเมืองพระพิษณุโลก ราชธานีฝ่ายเหนือ จะมีอำนาจแต่เพียงราชวงศ์เดียว แต่ยังคงพึ่งพิงราชวงศ์อื่นๆ ที่เหลือในการปกครองประเทศ

ปี พ.ศ. 2066 ในเวลานั้น พระสุริโยไท (วิจัยสาว : พิมพ์รัตน์ พิศลยบุตร) เป็นพระธิดาของออกญาศรีสุรินทร์ อาศัยในเมืองพระพิษณุโลก มีพระชันษาย่างเข้า 15 ปี ทรงมีอุปนิสัยเข้มแข็งเด็ดเดี่ยว ไม่อยู่ในกรอบของราชประเพณี ในฉากเปิดเรื่องนั้นทรงวิ่งเล่นอยู่ในม่านผ้าสีขาวยาวบริสุทธิ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ขวางกั้นระหว่างวัยเยาว์และการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ พระองค์ทรงสนิทสนมรักใคร่กับ ขุนพิเรนทรเทพ (ฉัตรชัย เปล่งพานิชย์) ผู้มีศักดิ์เป็นพระญาติในราชวงศ์พระร่วงเช่นเดียวกัน ขุนพิเรนทรเทพ มีศักดิ์เป็นพระเชษฐาที่เจริญวัยมาด้วยกัน และได้ให้คำมั่นสัญญาต่อพระสุริโยไทว่า จะทำตามสิ่งที่พระสุริโยไทร้องขอ ไม่ว่าจะยากเย็นเพียงใดก็ตาม ต่อมาพระสุริโยไททรงต้องอภิเษกกับพระเทียรราชา (ศรีณยู วงศ์กระจ่าง) ผู้รั้งตำแหน่งพระเยาวราชในเวลานั้น ตามความต้องการของบิดามารดาเพื่อความสัมพันธ์อันดีในระหว่างราชวงศ์สุพรรณภูมิ กับราชวงศ์พระร่วง อันจะช่วยให้บ้านเมืองเกิดปึกแผ่น นับเป็นการตัดสินใจครั้งแรกของเด็กวัยรุ่น ที่ทรงเล็งเห็นความสำคัญของชาติบ้านเมืองเป็นที่ตั้ง



ภาพพระสุริโยไท ในช่วงวัยเยาว์

ขณะที่บ้านเมืองเกิดความเปลี่ยนแปลง เมื่อสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 ทรงเสด็จสวรรคตในปี พ.ศ. 2072 ในปีเดียวกันกับการมาเยือนของดาวหางฮัลเลย์ พระอาทิตย์ทรงเสด็จจากเมืองพระพิษณุโลกลงมาครองกรุงอโยธยา เถลิงพระนามว่า สมเด็จพระนอพุทธางกูร (สุเชาว์ พงษ์วิไล) และโปรดให้พระไชยราชาพระโอรสในสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 ไปครองเมืองพิษณุโลกแทน ส่วนพระเจียรราชาจึงต้องนำพระสุริโยไทโดยเสด็จพระราชบิดา ลงมาประทับในวังชัยในกรุงศรีอยุธยา โดยยังรั้งตำแหน่งพระเยาวราชตามเดิม



ภาพการมาเยือนของดาวหางฮัลเลย์ในปี พ.ศ. 2072

สมเด็จพระนอพุทธางกูร ทรงมิได้ใส่ใจต่อการดูแลบ้านเมืองเพราะทรงหลงนางสนมที่ทรงแต่งตั้งให้เป็นอัครชายา (วรรณษา ทองวิเศษ) และเป็นผู้ให้กำเนิดพระจักรฐาธิราช ต่อมาเกิดโรคให้ทรพิษระบาดอย่างหนัก ทำให้สมเด็จพระนอพุทธางกูร ทรงสิ้นพระชนม์เพราะโรคดังกล่าว ทรงรับสั่งไม่ให้พระไชยราชาแย่งชิงราชสมบัติของพระจักรฐาธิราช แต่ด้วยบ้านเมืองเกิดทุกข์ ชาวบ้านต่างเดือดร้อนจากปัญหาข้าวของแพง ประเทศพม่าได้มีการรวมประเทศเป็นปึกแผ่น โดยกษัตริย์หนุ่ม ที่

มีฝีมือเก่งกล้านามว่า พระเจ้าตะเบงชเวตี้ (ศุกกิจ ดั่งท้าวสวัสดี) พระไชยราชาจึงรีบเสด็จลงจากเมืองพิษณุโลกมายังกรุงศรีอยุธยาปราบดาภิเษกสถาปนาขึ้นเป็น สมเด็จพระไชยราชาธิราช เพื่อปกป้องราชธานี และจับพระราชธิดาสำเร็จโทษเมื่อพระชนมายุเพียง 5 พรรษา เพื่อป้องกันเสียเนนามในอนาคต



ภาพการจับพระราชธิดาสำเร็จโทษเมื่อพระชนมายุเพียง 5 พรรษา

สมเด็จพระไชยราชาธิราช ทรงนำทัพออกตีเมืองเชียงกราน และเชียงใหม่ ทรงเป็นกษัตริย์ยอดนักรบที่ทำสงครามรักษาเอกราช และสร้างอาณาเขต ตลอดรัชสมัยของพระองค์ ขณะเดียวกันกับการรวมพுகามประเทศของพระเจ้าตะเบงชเวตี้ พระองค์ทรงแต่งตั้งพระเทียรราชา เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในขณะที่พระองค์กรีธาทัพไปปราบหัวเมืองทางเหนือ ท้าวศรีสุดาจันทร์ (ใหม่ เจริญปุระ) ได้ลักลอบมีชู้กับ พันบุตรศรีเทพ (จอนนี่ แอนโฟเน่) พรานหมณผู้ดูแลหอพระ ที่สืบเชื้อสายจากราชวงศ์อู่ทองเช่นเดียวกับนาง นางใช้กลอุบายกำจัดขุนชินราชผู้ดูแลหอพระใน แล้วแต่งตั้งพันบุตรศรีเทพ ขึ้นเป็นขุนชินราชแทน นางมีความคิดที่จะฟื้นฟูราชวงศ์อู่ทองให้กลับมายิ่งใหญ่ จึงเป็นต้นเหตุนำไปสู่การลอบวางยาพิษพระไชยราชาจนสิ้นพระชนม์

พระยอดฟ้า พระราชโอรสในพระนางจิตราวดี ได้ขึ้นเป็นกษัตริย์ต่อมา ภายใต้การดูแลของท้าวศรีสุดาจันทร์ ผู้มีฐานะเป็นแม่เลี้ยงและผู้สำเร็จราชการแทน ทรงครองราชย์ได้ไม่ถึงปี ก็ถูกวางยาพิษเช่นเดียวกับพระไชยราชา และสถาปนาขุนชินราช ขึ้นเป็นกษัตริย์นามว่า ขุนวรวงศา ในขณะนั้นพระเทียรราชาทรงผนวช เป็นอุบายเพื่อหลบหนีโทษทัณฑ์ที่ถูกขัดทอดว่า เป็นผู้อยู่เบื้องหลังการวางยาพิษพระไชยราชา มีเพียงพระสุริโยไทกับโอรส ธิดา ที่ยังอยู่ในวังชัยเช่นเดิม โดยมีทหารที่จงรักภักดีของหมื่นราชเสน่หานอกราชการ (สรพงษ์ ชาตรี) ให้การอารักขา จากความเลื่อมทรมานของแผ่นดิน ทำให้พระสุริโยไททรงคิดที่จะล้มล้างท้าวศรีสุดาจันทร์



พระโอรสราชวงศ์ทวารวดีมาพินิจคนดีในพระชนม์

เมื่อการแสดงทานอกราชการ ได้รับคำสั่งให้ไปเชิญขุนพิเรนทรเทพ หรือออกญาพิษณุโลก ผู้ครองเมืองพิษณุโลกขณะทำสงคราม ไม้กลับมามีปราบทวยศในกรุงศรีอยุธยา ตามคำขอร้องของ พระสุริโยไท ขุนพิเรนทรเทพ จึงรีบกลับอยุธยา แล้วรวบรวมกำลังวางแผนจะจับตัวขุนวรวงศาและ ท้าวศรีสุทธาจันทร์ ในขณะที่ออกคล้องช้าง ที่คลองปลาหมอ



ภาพขุนอินทรเทพ ไม้ท้าวศรีสุทธาจันทร์

เมื่อการก่อกำเนิดรัฐประหารประสบความสำเร็จ ได้สถาปนาพระเจ้าเอกทัศขึ้นครองราชสมบัติ เป็น พระมหาจักรพรรดิ ขุนพิเรนทรเทพได้รับปูนบำเหน็จ แต่งตั้งเป็นพระมหาธรรมราชา ครอง เมืองพิษณุโลก และได้ยก พระสวัสดิราช พระธิดาของสมเด็จพระสุริโยไท ให้เป็นชายา ในช่วงเวลานั้นพระเจ้าตะเบ็งชเวตี้ได้นำทัพพม่า แผล่านามาจากฐานกรุงศรีอยุธยา ในขณะที่แผ่นดินมีความวุ่นวายจากการก่อกำเนิดเปลี่ยนแปลงนิกษัตริย์ ทัพพม่าได้เดินทางผ่านมายังด่านพระเจดีย์สามองค์ เข้าล้อมกรุงศรีอยุธยาสำเร็จ



ภาพพระที่นั่งราชราสถาภิเษกเป็น สมเด็จพระบรมมหาจักรพรรดิ

ช่วงปีพ.ศ. 2086 สมเด็จพระบรมมหาจักรพรรดิ ทรงนำทัพแห่งกรุงศรีเข้าต่อสู้กับพม่าที่ทุ่งมะขามหย่อง ทรงทำยุทธหัตถีกับพระเจ้าแปร (รณ ฤทธิชัย) สมเด็จพระศรีสุริเยโธและพระบรมดิศก พระราชธิดา ทรงออกร่วมรบเคียงบ่าเคียงไหล่ร่วมกับพระสวามี ทรงขับพระศารทหลายทรงตะบัน เข้ายางช้างพระเจ้าแปร และทรงสิ้นพระชนม์จากการทำยุทธเพื่อปกป้องพระสวามี และสยามประเทศจากอิทธิราชศัตรู จนเกิดเป็นตำนานเล่าขานวีรกรรมสืบต่อกันมา



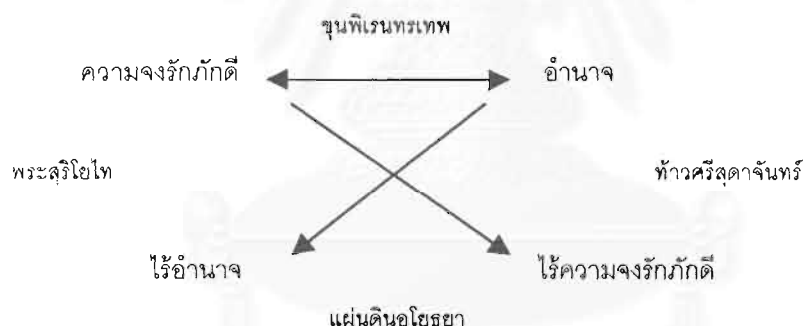
สมเด็จพระศรีสุริเยโธทรงสิ้นพระชนม์จากการทำยุทธเพื่อปกป้องพระสวามี

“สุริเยโธ” ใช้การเล่าเรื่องเรียงตามลำดับเวลา ด้วยระยะเวลาที่นานเป็นสิบๆ ปี จึงใช้เสียงบรรยายวันและเวลา เพื่อสร้างความต่อเนื่องอยู่ตลอดเรื่อง ซึ่งมีผลต่อการเฝ้าสังเกตพัฒนาการของตัวละครหลักอย่าง “พระสุริเยโธ” ที่ไม่ค่อยชัดเจน และทำนุ้ยทรงกระจายเรื่องราวแจกจ่ายไปยังตัวละครหลากหลาย เช่น พระไชยราชาธิราช พระยัศรายา ขุนวรวงศา ขุนอินทรเทพ จนลดบทบาทของสมเด็จพระสุริเยโธ จึงไม่เพียงพอที่จะสร้างเหตุผลอันถกถกแน่น ที่นำไปสู่การปลอมพระ

องค์เป็นชาย เพื่อออกรบในศึกพระเจ้าตะเบ็งชเวตี้ได้ โดยเฉพาะบทบาทของท้าวศรีสุดาจันทร์ ที่ถูกให้นำหนักขึ้นทัดเทียมสมเด็จพระสุริโยไท จนเมื่อสมเด็จพระสุริโยไทกำจัดท้าวศรีสุดาจันทร์ พ้นแผ่นดินได้สำเร็จ เรื่องราวก็พุ่งไปที่ประเด็นการรบกับพม่า และกระจายบทบาทไปยังเหล่าทหารหาญโดยเฉพาะ หมื่นราชเสน่หานอกราชการ ขุนอินทรเทพ ฉากการทำยุทธหัตถีของสมเด็จพระสุริโยไท จึงไม่ได้สร้างความรู้สึกร่วมไปกับผู้ชม เท่ากับช่วงการปรากฏของท้าวศรีสุดาจันทร์ได้

การออกแบบงานสร้างของเรื่องสุริโยไท เน้นความสมจริงของข้อมูลทางประวัติศาสตร์ สิ่งปรากฏในภาพยนตร์จึงมีความสมจริง ทั้งการจัดแสงภายในให้ใกล้เคียงกับแสงธรรมชาติ ซึ่งสร้างความสมจริงมากกว่าภาพยนตร์แนวประวัติศาสตร์ที่เคยสร้างกันมา การถ่ายภาพกว้างและภาพมุมสูงด้วยการเคลื่อนไหวกล้องช้าๆ ก็เพื่อเน้นความรุ่งเรือง ความยิ่งใหญ่ของกรุงศรีอยุธยาในอดีตกาล รวมถึงการออกแบบภาษาพูดของตัวละครหรือการใช้ราชาศัพท์ ด้วยท่วงทำนองที่แตกต่างไปจากการพูดในปัจจุบัน และดนตรีประกอบที่มีความยิ่งใหญ่อลังการ

สุริโยไท (2545)



เรื่อง "สุริโยไท" ดูเหมือนจะมุ่งเน้นไปที่การตีแผ่บทบาทของ "ผู้หญิง" ที่กุมชะตากรรมของแผ่นดินสยาม ที่ไม่ได้ยิ่งหย่อนไปกว่า "ผู้ชาย" การกระทำของสมเด็จพระสุริโยไท ล้วนมีเหตุและผล สนับสนุนอยู่เบื้องหลัง นั่นคือการเล็งเห็นความเป็นสุขของแผ่นดินมากกว่าความสุขของตัวเอง อีกครั้งหนึ่งของเรื่อง สุริโยไท เส้าถึงชีวิตและบทบาทของผู้หญิงอีกคนหนึ่ง ที่ชื่อว่า "ท้าวศรีสุดาจันทร์" ที่ทำเพื่อกอบกู้ศักดิ์ศรีของบรรพบุรุษ และชายที่ตนรัก เป็นเหตุผลที่บึงการการกระทำอันปราศจาก "มนุษยธรรม" เพื่อไต่เต้าสู่อำนาจ "สุริโยไท" จึงเป็นเรื่องเล่าบทบาทของผู้หญิง ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จในอำนาจอภครองของผู้ชายถึงสองคน ที่ต่างกันด้วยอุดมการณ์



ภาพสมเด็จพระสุริโยไท และ ท้าวศรีสุทธาจันทร์

ความเป็นปฏิปักษ์ระหว่าง 2 ราชวงศ์ เกิดขึ้นเมื่อราชวงศ์สุทนต์ขึ้นเถลิงอำนาจ ขณะเป็นแม่เลี้ยงต่อราชวงศ์สุพรรณภูมิ ของผู้ที่โดนแย่งชิงอำนาจนั้นไป โดยเฉพาะเมื่อ“ฝ่ายชาย” 2 ฝ่าย ที่สูญเสียอำนาจ ฝ่ายแรก“พระไชยราชาธิราช” ที่เสียชีวิตด้วยยาพิษ กับอีกฝ่าย“พระเพ็ชรราชา” ที่หลบหนีสู่ร่มกาสาวพัสตร์ ฝ่าย“ผู้หญิง” 2 คน ที่ได้ย่างก้าวเข้ามาจับบทบาทต่อชิงอำนาจของผู้เฒ่า แตกต่างกันว่าฝ่ายหนึ่งมีอำนาจไร้ซึ่งขอบเขต แต่อีกฝ่ายมีอำนาจในขอบเขตจำกัด

ผู้หญิง 2 คนที่ถือไว้ด้วยอำนาจจึงกลายเป็น“ความขัดแย้ง” ของเรื่อง การชิงไหวชิงพริบระหว่างกัน จึงกลายเป็นแกนกลางของการดำเนินเรื่องของเรื่องราวทั้งหมด อำนาจของ“สุริโยไท” ถูกขับเน้นเด่นชัดขึ้นเมื่อ ได้บังการฝ่ายชาย คือขุนทิเบตภรรยา ไปก่อการล้มราชบัลลังก์ และกำจัดท้าวศรีสุทธาจันทร์กับขุนวรวงศา ไร้ที่พึ่งทางไป เพื่อให้สามีของตน ได้ขึ้นเป็นกษัตริย์ปกครองเหนือกรุงอยุธยาต่อไป ซึ่งความขัดแย้งของผู้หญิง 2 คนนี้ สามารถอธิบายได้ด้วยความหมายของชื่อทั้งสอง “พระอาทิตย์” กับ“พระจันทร์” โดยรวมเรื่องสุริโยไท เป็นสีโทนร้อน (สีแดง สีส้ม) อันบ่งบอกถึงเวลากลางวันตามชื่อ “สุริโยไท”

นอกจากบทบาทของผู้หญิง 2 คนนี้แล้ว ท่านผู้หญิงทรงกล่าวถึงบทบาทและอำนาจของฝ่ายหญิง ที่เหนือฝ่ายชาย โดยผ่านตัวละคร เช่น “พระยาศรีราชยา”ในสมเด็จหน่อพุทธางกูร และ “พระมหาเทวีจิวระประภา” ผู้ครอบครองเมืองเชียงใหม่ ที่ออกอุบายสวามิภักดิ์ต่อพระไชยราชาครั้งยกทัพขึ้นไปปราบเชียงใหม่ ส่วนเป็นผู้กุมอำนาจทางการเมืองของฝ่ายชายด้วยกันทั้งสิ้น ตัวละครหญิงอีกลักษณะหนึ่งที่ปรากฏคือ “โงเลน” นักบวชหญิงฮารักขาศาฝ่ายท้าวศรีสุทธาจันทร์ ที่มีบทบาทไม่ต่างกับชายชาติตรี โดยเฉพาะฝ่ายชายผู้มีอำนาจอย่าง ออกญามหาเสนา ก็ยังเสียท่า ตกเป็นเหยื่อให้กับ“อึปริก”(จิวดี อิศรางกูร)

ตัวละครจำพวก“นักรบ”หรือ“มือปืน” ล้วนมีบทบาทในภาพยนตร์ของท่ามบูยตลอดมาทุกยุคทุกสมัย ตั้งแต่ “ชมไม่โยยากเป็นพันโพ” “เขาชื่อกานต์” “มือปืน” ทั้ง 2 ภาค “ครูสมศรี” ฯลฯ การใช้บทกวีของท้าวศรีสุทธาจันทร์ ก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งของการเป็นนักรบ การส่งพวกขอมดำดินไปฆ่าพระศิวราชราชที่วังชัย ในวันไฟไหม้ครั้งใหญ่ หรือการฆ่าท้าวศรีสุทธาจันทร์ของขุนอินทรเทพ ก็คือภาพกระทำแบบเช่น“นักรบ” เช่นเดียวกัน



ภาพเป็นฉากสงครามสงคราม

ใจความสำคัญที่ภาพยนตร์เรื่องนี้ต้องการนำเสนอ คือความเสียสละของสมเด็จพระสุริโยไท พระราชินีแห่งสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ ผู้ทรงยอมสละพระชนม์ชีพเพื่อปกป้องพระสวามี และชาติบ้านเมืองให้อย่างอาชาชาญ นอกจากนี้ภาพยนตร์ยังได้นำเสนอถึงกิเลสในจิตใจมนุษย์ ซึ่งแม้แต่ชนชั้นปกครองที่ควรตั้งอยู่ในหลักศีลธรรม ก็ยังถูกกิเลสเข้าครอบงำ ไม่ว่าจะเป็นการกระหายในอำนาจ สิ้นหาราคะ ยืมมือให้เกิดความวุ่นวาย การคบขู่สุ่ช่าย การทรยศหักหลังและแย่งชิงอำนาจระหว่างผู้สืบทอดอำนาจจากราชวงศ์ต่างๆ จนทำให้บ้านเมือง ต้องระส่ำระสาย เกิดกบฏ และตกเป็นที่หมายปองในการเข้ายึดครองของพม่า

แม้ “สุริโยไท” จะมีการดำเนินเรื่องตามลำดับเวลา โดยท่ามบูยเริ่มปูเรื่องตั้งแต่พระสุริโยไทยังทรงพระเยาว์ เป็นที่หมายปองของเจ้านายถึง 2 พระองค์ คือ พระมหาจักรพรรดิ และพระมหาธรรมราชา ในเวลาต่อมา ดำเนินเรื่อยมาจนถึงจุดสำคัญของเรื่อง (Climax) เมื่อสมเด็จพระศรีสุริโยไททรงเข้าร่วมทัพพลองสู้รบกับพม่า ทรงโสพระศาสนาเข้าสู่ของพม่าเพื่อปกป้องพระสวามี จนต้องอาวูรเสด็จสวรรคตกลางสนามรบ จะช่วยให้ผู้ชมเข้าใจและติดตามเรื่องราวได้ดี โดยไม่จำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานประวัติศาสตร์ไทยอย่างละเอียด ในทางตรงข้ามกับวิธีการเล่าเรื่องเช่นนี้ อาจส่งผล

แต่ให้ “สุริโยไท” ชาติลีลันในด้านรูปแบบการนำเสนอที่แปลกใหม่ไปบ้าง และมีอุปกรณ์แบบภาพยนตร์ที่ค่อนข้างเรียบง่าย ระยะเวลาประมาณสามชั่วโมงสิบนาทีซึ่งอาจจะดูยาวนาน



สมเด็จพระศรีสุริโยไททรงเข้าร่วมทัพหลวงสู้รบกับพม่า เพื่อปกป้องพระสวามี

แม้ในความเป็นจริงภาพที่นำเสนอในสุริโยไท ส่วนใหญ่จะเป็นภาพระยะใกล้ (Close up) และระยะกลาง (Medium Shot) เห็นได้ชัดว่าผู้รับชม จะทำให้มีภาพที่แสดงให้เห็นความเป็นไปของบ้านเมืองในยุคนั้นค่อนข้างน้อย แต่ถึงอย่างไรรายละเอียดของการสื่อสารถึง ภาพด้านศิลปะต่างๆ รวมถึงวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนเฉพาะกลุ่ม เช่น วัฒนธรรมการแต่งกายของคนในวังในวัง ที่นำเสนอผ่านภาพออกแบบเครื่องแต่งกายโบราณที่สวยงาม หรือจะเป็นสภาพการกินอยู่ของคนในวัง ภาพยนตร์เรื่องนี้นับได้ว่าทำในส่วนนี้ได้เป็นอย่างดี

สถาบันวิทย์บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.3 ชนบในการนำเสนอที่เด่นชัดในภาพยนตร์ของหม่อมเจ้าชาติตรีเฉลิม ยุคล

ทฤษฎีภาพยนตร์และชนบในการนำเสนอที่เด่นชัดในภาพยนตร์

ในการอ่านวิเคราะห์ความหมายของเรื่องเล่าชิ้นหนึ่งๆ นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้อ่านความหมาย จะต้องเข้าใจ “รหัสความหมาย” หรือ “ชนบ” บางประการที่สัมพันธ์อยู่กับเรื่องเล่าชิ้นๆ อันจำแนกได้เป็น ชนบที่สัมพันธ์กับประเภทของสื่อ, ชนบที่สัมพันธ์กับประเภทของเรื่องเล่า รวมถึงชนบที่สัมพันธ์กับวัฒนธรรมอันเป็นที่มาของเรื่องเล่าชิ้นนั้น อย่างไรก็ตาม ชนบของเรื่องเล่าดังกล่าว นั้น ก็ยังสัมพันธ์อยู่กับชนบอีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่ากัน คือ ชนบที่สัมพันธ์กับตัวตนอันเป็นลักษณะเฉพาะของผู้เล่าเรื่อง ซึ่งเป็นสาระสำคัญของทฤษฎี *Auteur*

ในรายงานผลการวิจัยในส่วนนี้ ผู้วิจัยจึงพยายามที่จะเชื่อมโยงแนวคิดเกี่ยวกับภาพยนตร์และผลงานภาพยนตร์ของท่านม้วย เข้ากับแนวคิดเกี่ยวกับชนบของเรื่องเล่าดังที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้น เพื่อพยายามตอบคำถาม เกี่ยวกับชนบในการนำเสนอของภาพยนตร์ของท่านม้วย

หม่อมเจ้าชาติตรีเฉลิม ยุคล ในฐานะ “*Auteur*”

ทฤษฎี *Auteur* หรือ *politique des auteurs* นั้น ถือกำเนิดขึ้นในประเทศฝรั่งเศส โดยกลุ่มนักวิจารณ์รุ่นใหม่ของวารสารทางภาพยนตร์ *Cahiers du cinema* ได้ริเริ่มที่จะนำมาใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างผู้กำกับภาพยนตร์และผลงานของเขา นักทฤษฎีในกลุ่มนี้เชื่อว่า ผู้กำกับภาพยนตร์นั้น คือ “ผู้สื่อข่าว” ในแบบจำลองของการสื่อสารที่มีอำนาจสูงสุดในการกำหนด “สาร” และ “รูปแบบของสื่อ” ดังนี้ ตัวตนและแนวคิดอันเป็นลักษณะเฉพาะของผู้กำกับภาพยนตร์คนหนึ่งๆ ก็มักจะปรากฏออกมาในผลงานของผู้กำกับนั้น ไม่ว่าผู้กำกับภาพยนตร์นั้นจะตั้งใจหรือไม่ อย่างไรก็ตาม ทฤษฎี *Auteur* นี้ก็ได้ถูกตั้งคำถามจากนักทฤษฎีอีกกลุ่มหนึ่งที่มองว่า ผลงานภาพยนตร์นั้น มีใช้งานที่เกิดจากผู้กำกับเพียงผู้เดียว หากแต่เป็นงานที่ผ่านกระบวนการตีความ และเกิดขึ้นได้ด้วยความร่วมมือของผู้ร่วมทำงานที่หลากหลาย ดังนี้ จึงมีผู้กำกับภาพยนตร์เพียงไม่กี่คนที่ได้รับการจัดให้อยู่ในฐานะที่เป็น *Auteur*

⁷ Vincendeau, Ginette Encyclopedia of European Cinema (1995) หน้า 307

หม่อมเจ้าชาตรีเฉลิม ยุคล เป็นผู้กำกับภาพยนตร์อีกท่านหนึ่ง ที่สามารถเรียกได้ว่าเป็น *Auteur* อย่างแท้จริง ด้วยท่านค่อนข้างที่จะมีบทบาทอย่างมากในทุกๆ ด้านของงานภาพยนตร์ นับแต่การเลือกเรื่อง การเขียนบทภาพยนตร์ การคัดเลือกตัวแสดง การออกแบบ การถ่ายภาพ การกำกับการแสดง การเลือกดนตรีประกอบ หรือแม้กระทั่งการออกแบบแผนประชาสัมพันธ์ ที่ท่านทำเองเกือบหมดทุกอย่าง ดังนี้ จึงเป็นไปได้มากที่ในภาพยนตร์จะมีองค์ประกอบบางประการที่แสดงออกถึงตัวตนของท่าน

แนวทางภาพยนตร์ (Genre)

ภาพยนตร์ส่วนใหญ่ยึดถือแนวทางการสะท้อนสังคมอย่างเข้มข้นในลักษณะภาพยนตร์ร่วมสมัย อาทิ “เขาชื่อ กานต์” “อุกาฟ้าเหลือง” “ทองพูน โคกโพ ราษฎรเต็มขั้น” “ครูสมศรี” “เฮโรอีน” “คนเลี้ยงช้าง” “เสียชีวิต 1” “เสียชีวิต 2” ท่านมักใช้การนำเสนออย่างเสียดสี ไม่ได้ต้องการชี้แนะให้เกิดทางสว่าง เพื่อหาแนวทางแก้ไข หรือปลุกระดมมวลชนให้ต่อสู้กับปัญหาที่ภาพยนตร์ นำเสนอ ถึงแม้ว่าจะเป็นจริงในสังคมที่ผู้ชมเผชิญอยู่

ภาพยนตร์ส่วนใหญ่ของท่านเริ่มสร้างขึ้นในปลายยุคที่ประชาชนถูกปิดกั้นโดยระบบการปกครองประชาธิปไตยแบบเผด็จการมานานเกือบ 20 ปี ปัญหาที่เก็บบกจากอำนาจเผด็จการของผู้นำ นำไปสู่การเรียกร้องประชาธิปไตยโดยประชาชน หรือเหตุการณ์ “14 ตุลาคม 2516” ประชาธิปไตยของประชาชนและคนทำหนังจึงเริ่มเบ่งบาน ภาพยนตร์ในแนวทางสะท้อนปัญหาสังคมของท่านมัก จึงเป็นตัวแทน เป็นกระบอกเสียงต่อต้านอำนาจรัฐอันมิชอบ ตลอดจนจนสังคมเมืองที่เจริญแต่ในด้านวัตถุ เกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างชนชั้นในสังคม จนเกิดความขัดแย้ง เกิดความแปลกแยก

ปัญหาสังคมที่พบบ่อยๆ ที่ท่านมักได้นำเสนอผ่านภาพยนตร์ทั้ง 24 เรื่อง ได้แก่ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาคอร์รัปชัน ปัญหาเศรษฐกิจ (ช่องว่างระหว่างคนจน-คนรวย) และปัญหาความไม่เท่าเทียมกันของเพศชาย-เพศหญิง

วิธีการนำเสนอภาพยนตร์ของท่านมัก ใช้วิธีแบบภาพยนตร์แนวสมจริง (Realist) เนื่องจากต้องการสะท้อนปัญหาสังคม ที่เป็นเรื่องราวหลักของเรื่อง และทรงนำวิธีการของภาพยนตร์แนวทางดราม่า มาสร้างอารมณ์ร่วมกับเรื่องราวและการดำเนินเรื่องของตัวละคร ซึ่งปรากฏในงานส่วนใหญ่ ตั้งแต่ “เขาชื่อ กานต์” เป็นต้นมา นอกจากภาพยนตร์แนวทางสะท้อนสังคมที่สมจริงแล้ว ท่านมักยังทรงสร้างภาพยนตร์แนววิทยาศาสตร์ “มันมากับความมืด”(2515) และแนวเกินจริง (Surreal) เช่น “กล่อง”(2541)



กล่อม (2541)

สุริโยไท (2544)

การออกแบบงานสร้าง (PRODUCTION DESIGN)

ท่านม้วยเป็นนักสร้างภาพยนตร์ที่ให้ความสนใจกับงานทางด้านภาพอย่างมาก แม้เนื้อหาในภาพยนตร์ของท่านจะเป็นแนวทางสะท้อนสังคม แต่ทรงใช้วิธีการของภาพยนตร์ในแนวดราม่า (Drama) คือใช้เทคนิคของภาพยนตร์เพื่อการสร้างอารมณ์ร่วม ผนวกกับการถ่ายทอดในแนวทางตรงไปตรงมา แบบภาพยนตร์ในแนวสมจริง (Realist) ซึ่งเป็นแนวทางหลักจากผลิตผลงานภาพยนตร์ของท่านที่น่าเสนาสนส่วนใหญ่จะเห็นได้ว่าท่านม้วย นอกจากถ่ายภาพด้วยตัวเอง ยังเป็นนักทดลองด้านเทคนิคต่างๆ เพื่อการนำเสนอที่แปลกใหม่ และการสื่อความหมาย เช่น ใช้ความเร็วของการเดินเรื่องที่หลากหลาย การย้อมสีภาพ การใช้สัญลักษณ์ที่มีนัยของความหมายต่างๆ ตลอดจนการจัดองค์ประกอบภาพเพื่อสื่อความหมาย ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1.การจัดองค์ประกอบภาพ

การใช้เส้นนำสายตาและจุดเน้นของภาพ (Focus) เพื่อให้ภาพเกิดมิติ (Perspective) และความน่าสนใจ ซึ่งโดดเด่นมากในเรื่อง มือปืน

องค์ประกอบของภาพด้านทัศนียภาพ มีการจัดฉากระยะต่างๆ เพื่อเน้นความตื้นลึกชั้นได้แก่ ระยะใกล้ (Foreground) ระยะกลาง (Middleground) และระยะไกล (Background) ปรากฏในหลายเรื่องเช่น "อิสรภาพของทองพูน โคกโพ" ที่ถ่ายผ่านหน้าต่างและลูกกรงของตึกร้าง ที่ทองพูนไปอาศัย เห็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นภายใน หรือ "ความรักครั้งสุดท้าย" ท่านม้วยทรงถ่ายภาพของรส ผ่านซี่ลูกกรงที่อยู่ปลายเตียง หรือเรื่องน้องเมีย ที่ปรากฏภาพในห้องปรางเมื่อที่ถูกบังคับให้ขายตัว เป็นต้น

2.การจัดแสง การใช้สี

ท่านม้วยทรงใช้สีเพื่อการสื่อความหมาย เช่นในฉากร่วมประเวณีในภาพยนตร์หลายๆ เรื่อง มักใช้ สีแดง เพื่อแสดงความหมายในเชิง ความใคร่และกามารมณ์ หรือสภาพจิตใจของตัวละครที่ยังเวียนวนอยู่ในโลกแห่งกามารมณ์ เช่น แสงไฟสีแดงในห้องของมาลี ใน เทพธิดาโรงแรม หรือ

ห้องของรส ในความรักครั้งสุดท้าย โคมไฟสีแดง มีความหมายในด้านความรักความเร้าร้อน หรือ ความทุกข์ทรมาน จากความร้อนแรงของโทนีสี สีสแดงมีนัยยะความร้อน,ไฟ เป็นต้น

สีน้ำเงิน เพื่อแสดงอารมณ์โศกเศร้าของตัวละคร จากเรื่องเทพธิดาโรงแรม และความรักครั้งสุดท้าย และแสงหลากสีจากป้ายโฆษณา ที่สะท้อนเข้ามาในห้องผ่านช่องหน้าต่างของตัวละครในหลายเรื่อง ซึ่งมีความหมายถึงชีวิตที่เวียนว่ายอยู่ในโลกกิเลส แสงสี และวัตถุนิยม

การจัดแสงแบบ Low key และ High Contrast เพื่อบรรยากาศอันไม่น่าไว้วางใจ หรือความรู้สึกของตัวละคร โดยเฉพาะด้านมืดของตัวละครใน "มือปืน" "ทองพูน โคกโพ ราษฎรเต็มขั้น"

3. การตัดต่อ

ทรงเป็นผู้กำกับที่เป็นนักตัดต่อที่มีฝีมือ ในภาพยนตร์ของท่านมีจุดเด่นและความแปลกใหม่ในการตัดต่อภาพแทบทุกเรื่อง ยกตัวอย่างเรื่อง เทพธิดาโรงแรม ในฉากท่านม้วยตัดสลับภาพอย่างรวดเร็วเพื่อเปรียบเทียบระหว่างอารมณ์ ความรู้สึก จากภาพการละเล่นสงกรานต์กับการละเล่นในกามารมณ์ของมาลี ซึ่งท่านม้วยทรงใช้การตัดต่อภาพในแนวทางเดียวกัน กับฉากการร่วมรักของนายสดกับการ่านายชาญใน **ครูสมศรี** และการร่วมรักของโศกโศกกับการทลายแหล่งเฮโรอีนในเรื่อง **เฮโรอีน** ซึ่งได้ผลลัพธ์ที่ในแง่การเล่าเรื่องของ 2 เหตุการณ์ที่เกิดพร้อมกัน และเกิดความหมายที่เยี่ยหยันอีกด้วย

ตัวอย่างการตัดต่อภาพที่น่าสนใจอีกฉากหนึ่ง คือฉากจบของเทพธิดาโรงแรม ที่มาลีมองเห็นใบหน้าชายที่ขับรถชนเธอ เป็นใบหน้าของชายหลายๆ คนที่เคยผ่านมาในอดีต ท่านม้วยทรงตัดภาพใบหน้าชายเหล่านี้ สลับกับใบหน้ามาลีจากมุมมองตรงกันข้าม และยังทรงตัดภาพป้ายชื่อโรงแรมเข้าไปอีกชั้นหนึ่ง เพื่อให้ผู้ชมสามารถสรุปถึงผลลัพธ์ที่ว่ามาลีจะตัดสินใจอย่างไรกับชายคนหลังสุดที่ขับรถชนเธอ ด้วยเวลาเพียงสั้นๆ แต่สร้างอารมณ์และการเล่าเรื่องได้เป็นอย่างดี

นักแสดง

เมื่อมองภาพรวมผลงานของท่านม้วย ทรงใช้นักแสดงจำนวนหนึ่ง ในภาพยนตร์หลาย ๆ เรื่องโดยเฉพาะ สรพงษ์ ชาตรี เป็นผู้รับบทนำในภาพยนตร์หลายๆ เรื่อง จนเรียกได้ว่าเป็นดาราคู่บุญ ซึ่งบางเรื่องท่านม้วยทรงใช้ความสามารถในการแสดงของนักแสดงหลักอย่างสรพงษ์ ส่งเสริมตัวหนังเน้นให้หนักแน่นสมจริง และมักจะเป็นความสนุกของผู้ชมในการคาดหว้งบทบาทที่เปลี่ยนไปของตัวสรพงษ์ ชาตรี

นักแสดงนำชาย (ที่ปรากฏมากกว่า 1 เรื่อง) ได้แก่ สรพงษ์ ชาตรี สมภพ เบญจาธิกุล คทา อภัยวงศ์ สุเชาว์ พงษ์วิไล นพพล โกมารชุน ฉัตรชัย เปล่งพานิช ธรณ ฤทธิชัย ชลิต เฟื่องอารมณีส.อาสนจินดา บัญ วิบูลย์นันท์ จอห์น อีสรัมย์

นักแสดงนำหญิง (ที่ปรากฏมากกว่า 1 เรื่อง) ได้แก่ นัยนา ชีวานันท์, วิยะดา อุมารินทร์, กมลลา เศรษฐี ภัทราวดี ศรีไตรรัตน์ ซาลิตา ปัทมพันธ์ วิชชุดา มงคลเขตต์ ปัทมวรรณ คำมูลคดี

การวางตัวนักแสดงหลักของท่านม้วย โดดเด่นมากในการวางความเด่นของบทหลัก และบทรอง โดยเมื่อพิจารณาในระยะยาวพบว่า ทรวงวางตำแหน่งของนักแสดงในบทหลักและรองได้โดดเด่นน่าสนใจ บางเรื่องทรวงใช้ผู้ชายเป็นตัวหลัก ผู้หญิงรับบทรอง เช่น "เขาชื่อกานต์" "ผมไม่ยอมเป็นพันโท" บางเรื่องให้ผู้หญิงเป็นตัวหลักและฝ่ายชายที่เคยรับบทนำ มารับบทรอง เช่น "เทพธิดาโรงแรม" "ครูสมศรี" บางเรื่องกลับให้นักแสดงรุ่นใหญ่ทั้งชายและหญิง ลดบทบาทลงเป็นบทรอง เพื่อเปิดให้นักแสดงหน้าใหม่รับบทหลัก เช่น เสียตาย 1 แต่เหล่านักแสดงรุ่นใหญ่นั้นมีส่วนช่วยสร้างพลังของการเล่าเรื่องให้เข้มข้นขึ้นอย่างมาก

ในเรื่อง ถ้าเธอยังมีรัก มีความโดดเด่นในการวางจังหวะของการครอบครองพื้นที่การดำเนินเรื่องอย่างเด่นชัด ในครั้งแรกทรวงให้ปัญญา นิรันดร์กุล เป็นตัวนำของเรื่อง และให้สรพงษ์ ชาตรี เป็นแค่ตัวประกอบ ซึ่งมีบทบาทน้อยที่สุด แต่ครั้งหลังทรวงพลิกบทบาทของ สรพงษ์ ชาตรี และเนาวรัตน์ ยุกตะนันท์ กลับมาครองการดำเนินเรื่องต่อไปจนจบ

ตัวอย่างหนึ่งของการใช้พลังดาราคือเรื่อง "มือปืน 2 สาละวิน" เราจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าในการวางตัวละคร ท่านม้วยทรวงใช้พลังดาราชของ สรพงษ์ ชาตรี สวมวิญญาณ จำแรม กลายเป็นตัวละครที่มีเสน่ห์ มีบุคลิกเย้ายวนกวนประสาท และชื่อๆ ตรงต่อหัวหน้า เมื่อถึงเวลาปฏิบัติหน้าที่ก็ดูต้นและอันตรายจนหาใครหยุดยั้งได้ จำแรม เป็นผู้กุมการดำเนินเรื่องในครั้งแรกไว้ เมื่อจำแรมตายเรื่องครึ่งหลัง จึงถ่ายเทไปยังทูล่(ฉัตรชัย เปล่งพานิช) ผู้ปลิดชีวิตจำแรมซึ่งในอดีตเคยเป็นหนี้ชีวิตจำแรม เนื่องจากเป็นตัวละครสำคัญที่สุดของฝ่ายเขมร ให้ดำเนินเรื่องต่อไปจนจบเรื่อง

ฉากของเรื่อง

ภาพยนตร์ของท่านม้วย มักมีฉากหลักของเรื่องในเมืองใหญ่ คือกรุงเทพฯ มักมีสถานที่ถ่ายทำตามแนวถนนสุขุมวิท ซึ่งปรากฏตั้งแต่เรื่องแรกคือ "มันมากับความมืด" จนอาจกล่าวได้ว่า แม้แต่เรื่อง "เฮโรอีน" ที่มีฉากหลักในเมืองพัทยา ก็มาจากการเดินทางโดยใช้เส้นทางสายสุขุมวิทในสมัยนั้น อาจเป็นเพราะความคุ้นเคยของท่านกับถนนสายนี้ เนื่องจากวังของท่านตั้งอยู่ในละแวกนี้ และถนนสุขุมวิท ซึ่งมีภูมิทัศน์เป็นตึกสูงมากมาย สะท้อนภาพลักษณ์ของความเจริญของกรุงเทพฯ และประเทศไทยในสมัยนั้น

ในขณะที่มีความเจริญ อีกด้านของกรุงเทพฯ ก็คือแหล่งเสื่อมโทรม ที่อาศัยของคนชั้นล่าง ทั้งคนกรุงเทพฯ และคนต่างจังหวัด ซึ่งฉากหลักอยู่ที่ฝั่งธนบุรี ซึ่งถือเป็นความขัดแย้งกันเองในความ เป็นเมืองกรุงเทพฯ ระหว่าง "เมืองเก่า" (ฝั่งธนบุรีและเกาะรัตนโกสินทร์) กับ "เมืองใหม่" (ถนนสุขุมวิท) ฉากของเรื่องสามารถสรุปลงสู่สถานที่ที่ปรากฏอย่างสม่าเสมอได้ดังนี้

1) ผับ บาร์ โรงแรม ซ่องและห้องถนนในเมืองหลวง

ซึ่งปรากฏในหนังแทบทุกเรื่องตั้งแต่ "เขาชื่อกานต์" เป็นต้นมา และรวมถึงเมืองพัทยาในเรื่อง "เฮโรอีน" ทรงให้สถานที่เหล่านั้นเป็นตัวแทนของเมืองหลวงคือกรุงเทพฯ ที่นัยยะแห่งสถานที่ที่ไม่ปลอดภัยสำหรับคนนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น หมอกานต์(เขาชื่อกานต์) ทองพูน แรมจันทร์ (ทองพูน โคกโพ ราษฎรเต็มขั้น) แสงและปราง(น้องเมีย) มาลี(เทพธิดาโรงแรม) โทคิโอและเล็ก (เฮโรอีน) หรือเด็ก 4 คน(เสียชีวิต)

2) สลัม ชุมชนแออัด และชีวิตริมน้ำ (ซึ่งรวมถึงทะเล และเกาะด้วย)

"น้ำ" มักเป็นองค์ประกอบที่ถูกเสนอให้เป็นแหล่งที่พักอาศัยของคนชั้นล่าง หรือคนนอกของกรุงเทพฯ เช่น บ้านของหมอกานต์ที่บางบาตาลใน "เขาชื่อกานต์" บ้านริมคลองหรือร้านตัดผมที่จำสมหมายทำงานใน "มือปืน" ชีวิตที่อยู่ริมแม่น้ำสาละวินของคน 3 เชื้อชาติ ในเรื่อง "สาละวิน" บ้านของเล็กที่ติดทะเลใน "เฮโรอีน" ห้องทะเลที่ทำประมงของเต่าหลักใน "อุกาฟ้าเหลือง" เรือของนายแสง ทำน้ำที่ขนทราย และตลาดน้ำใน "น้องเมีย" สลัมตรอกศาลเจ้าพ่อเสือใน "ครูสมศรี" สลัมที่ทองพูนอาศัยกับลูกใน "ทองพูน โคกโพ ราษฎรเต็มขั้น" และสลัมแถวท่าเตียนใน "อิสรภาพของทองพูน โคกโพ" ซึ่งล้วนมีความเสื่อมโทรมแต่มีชีวิตชีวาของความเป็นอยู่ง่ายๆ ของคนไทยดั้งเดิม นั่นคือชีวิตที่อิงอยู่กับน้ำ ซึ่งมักปรากฏอยู่แถวฝั่งธนบุรี และฝั่งพระนคร

บทบาทที่ได้รับ (สถานะของตัวละครหลัก)

ที่มีจุดเด่น และปรากฏบทบาทในหลายเรื่อง โดยแบ่งตามกลุ่มของชนชั้น ดังนี้

(ชนชั้นล่าง)	(ชนชั้นบน)
มือปืน นักฆ่า	พ่อค้า ผู้มีอำนาจ นักการ
คนขับแท็กซี่	เมือง
ชาวบ้าน ชนชั้นแรงงาน	นายทุน
ขอทาน วณิพก	ตำรวจ
โสเภณี แมงดา แม่เล้า	ดาราโป๊
	ข้าราชการ ทนาย
	ทหาร
	สื่อมวลชน

สามารถวิเคราะห์โดยอ้างอิงบทบาทเดียวกันที่มีการเสนออย่างซ้ำๆ ในภาพยนตร์ต่างเรื่องกัน ในผลงานทั้งหมดของท่านมู๋ย ดังนี้

1) คนขับแท็กซี่

ในอดีตคนขับแท็กซี่ ทองพูน โคกโพ ราษฎรเต็มขั้นคือตัวแทนของ"คนนอก" อันบริสุทธิ์ ที่ถูกกระทำและตกเป็นเหยื่อของ "กรุงเทพฯ" ซึ่งแตกต่างกับคนขับแท็กซี่ ใน"น้องเมีย" ซึ่งอาจสรุปได้ว่าเขาเป็นตัวแทน ของการปรับตัวของ"คนนอก" ให้มีเส้นเหนียวแทนที่ "คนใน"ของสังคมกรุงเทพฯ ซึ่งบทบาทของคนขับแท็กซี่ใน"น้องเมีย"นี้กลับกลายเป็น"ผู้กระทำ" โดยเฉพาะเหยื่อของเขาคือ "คนนอก" อย่างนายแสงและปราง

2) หมอนวด โสเภณี

บทบาทของโสเภณีมักถูกเสนอใน 2 แง่มุมคือ ผู้หญิงที่ถูกล่อลวงให้มาเป็นโสเภณี เช่นมาลี หรือดาวใน"เทพธิดาโรงแรม" ถูกกดขี่ทำร้ายโดยแมงดาและผู้ชาย ผู้หญิงพวกนี้มีจิตใจที่ดั่งาม และมีความต้องการที่จะหนีจากสภาพที่เป็นอยู่ ซึ่งปรากฏอีกครั้งในเรื่อง"น้องเมีย" ที่เปลี่ยนยุคสมัยจากโสเภณีในโรงแรมมาถูกรูด มาเป็นสาวสวยระดับดาราที่ส่งไปขายบริการโดยเอเยนต์

บทบาทของ"แรมจันทร์" หมอนวดใน "ทองพูน โคกโพ ราษฎรเต็มขั้น" ถูกนำเสนอในด้านที่มีความเข้มแข็ง อาจเป็นเพราะการปรับตัวให้เข้ากับสภาพของเมืองหลวง แต่ยังมีจิตใจที่ดั่งาม และยังถูกกดขี่จากผู้ชายอยู่เหมือนเดิม

3) ข้าราชการ

ทฤษฎีพหุวิชาชีพวิจารณ์ความไม่ยุติธรรมของระบบราชการ และการคอร์รัปชัน ตั้งแต่ต้นนายอำเภอบางบาดาลที่เปิดบ่อนไฮโลและสังเอบกานต์ใน"เขาชื่อกานต์" ความล่าช้าและไม่รับผิดชอบของราชการ ตลอดจนการคอร์รัปชันใน"ครูสมศรี" และความกลัวต่อระบบของหัวหน้ากองอย่างบุญเพ็ง สุโรมาน ซึ่งภายหลังสามารถเปลี่ยนแปลงตัวเองมาช่วยครูสมศรีได้

ส่วนบทบาทของ"คำณ" ปาไม้เขตใน "คนเลี้ยงช้าง" ถูกนำเสนอในด้านตรงข้ามคือ มีความตรงไปตรงมา เอาจริง ซึ่งก็ใกล้เคียงกับสุโรมานใน"ครูสมศรี"

4) มือปืน นักฆ่า

มือปืน และนักฆ่า ถูกนำเสนอใน 2 ด้าน ทั้งด้านดีและด้านเลว บทบาทมือปืนของจำสมหมาย ซึ่งเป็นบทนำใน"มือปืน" บทบาทนักฆ่าถูกสร้างขึ้นมาด้วยความจำเป็น และความน่าเห็นใจ ซึ่งบางทีก็สลับหน้าที่ในการ"ฆ่า" นี้กับตำรวจเสียเองในเรื่องเดียวกัน และยังปรากฏในเรื่อง"คนเลี้ยงช้าง" "เขาชื่อกานต์" และยังปรากฏในตัวละครที่เรียกว่าโชน ในเรื่อง"สุริโยไท"

5) ตำรวจ

บทบาทตำรวจมักถูกวิพากษ์วิจารณ์ในทางลบ เช่น การทำงานล่าช้าและเกรงกลัวอิทธิพลผู้มีอำนาจมีบารมีคนใหญ่คนโต ของตำรวจใน"ทองพูน โคกโพ" ใ้มือดำและจำแฉล้มที่วิสามัญคนดูจัดมือปืนใน"มือปืน" จำแฉล้มที่ชอบซ้อมผู้ต้องหาและมีอคติต่อคนเคยติดคุกใน"อิสรภาพของทองพูน โคกโพ" จำสม ตำรวจคอร์รัปชันและเป็นมือปืนใน"คนเลี้ยงช้าง"

6) สื่อมวลชน

สื่อมวลชนในเรื่อง"กาม" คือนักข่าวหนังสือพิมพ์ที่มุ่งแต่เสนอข่าวควาโลภีภัย และหวังเคลมดารา ใน"เทวดาเดินดิน" และ"มือปืน" นักข่าวที่มุ่งเสนอข่าวความรุนแรงและ สร้างความเป็นวีรบุรุษจากอาชญากรรมเช่น กลุ่มวัยรุ่น 3 คนที่ถูกยกเป็น"เทวดาเดินดิน" ทำตัวเย้ยกฎหมาย และหมวดแฉล้มที่ถูกยุยงให้กลายมาเป็น"ไอ้มือดำ" กระทั่งนักข่าวในเรื่องเสียชีวิต 2 ก็ถูกมองว่าอาจเป็นการแสวงหาผลประโยชน์มากกว่าการนำเสนอความจริง ภาพของนักข่าวที่ปรากฏในภาพยนตร์ของท่านมัยส่วนใหญ่ ใช้อำนาจในทางมิชอบ สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น ซึ่งพอจะสรุปได้ว่าท่านมัยทรงมองสื่อมวลชนในแง่ลบมากกว่าในแง่ดี

7) นายทุน

บทบาทนายทุนในหลายเรื่องมักเป็นศัตรูกับตัวละครหลักที่เป็นชนชั้นล่าง และมักเป็นต้นเหตุของการก่ออาชญากรรม เช่น ส.ส.ใน"อุกาฟ้าเหลือง" เจ้าของอุโมงค์มอญใน"ทองพูน โคกโพ ราษฎรเต็มขั้น" เสี่ยฮกเจ้าของกิจการทำไม้เถื่อนใน"คนเลี้ยงช้าง"

บทบาทระหว่างผู้หญิง ผู้ชาย เพศที่สาม

บทบาทฝ่ายชาย "ผู้ชาย"มักปรากฏให้เห็นถึงการใช้ในการดำเนินเรื่องหลายเรื่องด้วยกัน ในสัดส่วนจำนวนเรื่องที่มากกว่า หนึ่งในฝ่ายหญิงดำเนินเรื่อง ถึงกระนั้นก็ตามบทบาทนำของฝ่ายหญิงในหนังบางเรื่อง ก็ถูกเปรียบว่าไม่ต่างกับบทบาทผู้ชาย เช่น ครูสมศรี ด้วยบุคลิก และการแต่งกายที่ดูเป็นผู้ชาย (ซึ่งถอดแบบมาจาก"นิด"น้องเมียของจำสหมมาย ในเรื่อง มือปืน โดยนักแสดงคนเดียวกัน)

ปัญหาของฝ่ายชายอีกด้านหนึ่งที่ท่านม้วยเน้นย้ำ คือ การเสื่อมสมรรถภาพของฝ่ายชาย (Sexual impotence) อันขัดกับบทบาทผู้นำ ซึ่งเป็นต้นเหตุต่อการกระทำคดีฝ่ายหญิง ซึ่งปรากฏในเรื่อง "มือปืน" และ"มือปืน 2" "สาละวิน" ยังพูดอ้อมๆ ในเรื่อง "ผมไม่อยากเป็นพันโท"

สรุปบทบาทที่ฝ่ายชายได้รับ - ตำรวจ มือปืน คนขับแท็กซี่ ข้าราชการ สื่อมวลชน พ่อค้าและนายทุน นักวิทยาศาสตร์ สายลับ ทหาร ชาวบ้าน ทนาย นักการเมือง กษัตริย์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นฝ่าย "ผู้กระทำ"

บทบาทฝ่ายหญิง บุคลิกลักษณะตัวละครผู้หญิงมักเป็นคนหัวสมัยใหม่ ขัดกับบทบาทผู้หญิงในยุคก่อน เช่น หลุยส์(เขาชื่อกานต์) มาลี(เทพธิดาโรงแรม) แรมจันทร์(ทองพูน โคกโพ ราษฎรเต็มขั้น) ครูสมศรี(ครูสมศรี) รส(ความรักครั้งสุดท้าย) หรือกระทั่งบทบาทที่แสดงออกซึ่งความเป็นชาย เช่น พระสุริโยไท หรือศรีสุดาจันทร์ (สุริโยไท) บทบาทนักฆ่าผู้หญิง(ผมไม่อยากเป็นพันโท)และ โขลอน(สุริโยไท)

ผู้หญิงในเรื่องมักถูกกระทำโดยฝ่ายชายเป็นส่วนใหญ่ แม้แต่หนังที่ผู้หญิงเป็นผู้นำในเรื่อง ครูสมศรี ตัวอย่าง เช่น การคุกคามและการเอารัดเอาเปรียบทางเพศของแมงดา การใช้กำลังทำร้าย และการมีพี่ ซึ่งสะท้อนทัศนคติของท่านม้วยต่อผู้ชายในสังคมไทย ที่เป็นฝ่ายใช้อำนาจปกครอง

บทบาทผู้หญิงอีกลักษณะหนึ่งคือ ผู้หญิงที่มีเสน่ห์ทางเพศ ใช้เรือนร่างและหน้าตา เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางวัตถุและชื่อเสียง มีความทะเยอทะยานสูง เช่น บุญตาใน"อุกาฟ้าเหลือง" ปรางใน "น้องเมีย" และท้าวศรีสุดาจันทร์ใน"สุริโยไท"

สรุปบทบาทฝ่ายหญิง ที่ได้รับ - โสเภณี เมีย น้องเมีย ดาราไป ดารา ครู แม่เล่า นางแบบ วิทยุแม่บ้าน แม่ค้า ราชนี สนม นักฆ่า ถึงแม่จะเป็นผู้แสดงกิริยา การกระทำต่างๆ แต่ทำยที่สุดก็ตกเป็น “ผู้ถูกกระทำ”

บทบาทของเพศที่สาม (กะเทย เกย์ ทอม) ที่ปรากฏมักถูกกดขี่ให้ต่ำกว่าตัวละครในเรื่อง กะเทยถูกนำเสนอออกมาในแนวตลกขบขัน เช่น “ด้อย” ในเทวดาเดินดิน ช่างทำผมใน “น้องเมีย” เกย์ฝรั่งใน “ถ้าเธอยังมีรัก” บทบาทของกะเทย ใน “ความรักครั้งสุดท้าย” ในขณะที่ตัวละครฝ่ายหญิงอย่างนิดใน “มือปืน” ครูสมศรีและสุภีร์ใน “ครูสมศรี” และโซลนใน “สุริโยไท” ถูกเสนอให้เป็นทอม มีภาพความเข้มแข็งและน่าเกรงขามดุจผู้ชาย ซึ่งล้วนแต่เป็นเพียงคนชั้นล่าง หรือคนธรรมดาที่ไม่มีบทบาทอะไรเลย สะท้อนให้เห็นว่าการเข้าใกล้เพศชายจะเพิ่มความเด่นด้านผู้นำ ผู้กระทำให้ตัวละคร ขณะที่ชายที่เข้าใกล้ความเป็นหญิงจะถูกแสดงออกอย่างชัดเจน ถึงความต่ำต้อยลงทั้งฐานะและบทบาทและกลายเป็นผู้ถูกกระทำ

มองผ่านทฤษฎีมาร์กซิส

ด้วยเนื้อหาในภาพยนตร์ส่วนใหญ่ ของท่านม้วยเป็นแนวทางสะท้อนสังคมไทยในยุคร่วมสมัยในเวลานั้น จึงสามารถพบวิธีการมองปัญหาของท่าน และการนำเสนอวิธีการต่อสู้กับปัญหาเหล่านั้นด้วยการถ่ายทอดเป็นภาพยนตร์ เมื่อพิจารณาผลงานภาพยนตร์ของท่านม้วย จากตัวละครและโครงเรื่อง พบว่ามีความเป็นฝ่ายซ้ายอย่างสูง เพราะตัวภาพยนตร์สนับสนุนการต่อสู้กับระบบหรืออำนาจที่ผูกขาด โดยผ่านตัวละครที่เป็นชนชั้นล่างของสังคม ตัวอย่างที่ชัดเจนคือ เรื่องครูสมศรี ที่มีเนื้อหา การต่อสู้ระหว่างชาวบ้านกับนายทุน

ท่านม้วยมักใช้เหตุการณ์สำคัญทางการเมืองไทย ทั้ง 2 มาอธิบายภาพยนตร์ของท่านเสมอ โดยเฉพาะในภาพยนตร์ ที่มีผู้หญิงเป็นตัวหลักทั้ง 2 เรื่องคือ เทพธิดาโรงแรม และครูสมศรี ในเรื่องเทพธิดาโรงแรมทรงออกไปบันทึกภาพเหตุการณ์จริง ของเหตุการณ์ 14 ตุลา 2516 ในขณะที่ท่านกำลังถ่ายภาพยนตร์เรื่องนี้ ในช่วงการติดต่อจึงทรงนำภาพเหตุการณ์เหล่านี้ใส่ลงในภาพยนตร์ด้วยในเรื่อง “ครูสมศรี” ฉากการเกิดจลาจลในกลุ่มชาวบ้าน ได้ถูกทหารตำรวจปราบปรามอย่างป่าเถื่อน ท่านม้วยทรงใช้ฉากนี้สะท้อนเหตุการณ์ เดือนตุลา ด้วยการตัดสลับภาพของ 2 เหตุการณ์

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาวิจัย “จินตทัศน์ทางสังคมและกลวิธีการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ของหม่อมเจ้าชาตรีเฉลิม ยุคล” นี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงลักษณะการเล่าเรื่องและมุมมองที่ท่านม้วยสะท้อนสังคมผ่านในภาพยนตร์ของท่าน ดังกล่าวไว้ในรายละเอียดของผลการวิจัยในส่วนของบทที่ 4 จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ผลงานภาพยนตร์ของท่านม้วยตลอดเวลาที่ผ่านมา 24 เรื่องนี้ ท่านม้วยใช้กลวิธีการเล่าเรื่องสื่อความหมายถึงผู้ชมในลักษณะการนำเสนอเรื่องราวหรือเหตุการณ์ของกลุ่มคนที่อยู่ในระดับชนชั้นล่าง ซึ่งเป็นฐานที่กว้างของสังคม และท่านม้วยเองก็เปรียบเทียบกับกลุ่มบุคคลชั้นล่างเหล่านี้ว่าเป็นฐานของปิรามิดซึ่งมีขนาดใหญ่ในสังคม ท่านจึงให้ความสนใจ

โดยทั่วไปการนำเสนอเรื่องหรือการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ของท่านม้วย ส่วนใหญ่มักจะดำเนินเรื่องราวจนกระทั่งชัดเจนของตอนท้ายเรื่อง ท่านม้วยจะดำเนินเรื่องตั้งแต่บทเปิดเรื่อง (Exposition) ได้นำสนใจ ไม่ว่าจะเป็นการเริ่มต้นไปเรื่อยๆ จนจบเรื่อง หรือ การเปิดประเด็นปัญหาเผยแผ่ขัดแย้งในฉากเปิดเรื่อง แล้วย้อนกลับไปสู่ที่มาของปะทะขัดแย้งนั้น (เขาชื่อกานต์) โดยส่วนใหญ่ท่านม้วยมีแนวทางการเล่าเรื่องที่ชวนให้ติดตาม สอดคล้องกับบรรยากาศของเรื่องเป็นอย่างดี ลำดับไปจนถึงการพัฒนาเหตุการณ์ (Rising Action) ท่านม้วยใช้กลวิธีการเล่าเรื่องที่เพิ่มความรุนแรงของปัญหาในตัวละครจนสู่ภาวะวิกฤติ (climax) ซึ่งบางครั้งผู้ชมเองก็ถูกจับให้เข้าไปร่วมชะตากรรมกับตัวละครโดยไม่รู้ตัวได้อย่างแยบยล

ภาพยนตร์เกือบทั้งหมดของท่านม้วยถูกถ่ายทอสนำเสนอเรื่องราวสู่ภาวะคลี่คลาย (Falling Action) ซึ่งวิธีการเล่าแบบนี้ผู้ชมคนไทยมักคล้อยตาม เพราะไม่รู้ถึงข้อขัดข้องใจในตัวเนื้อสาร ไม่รู้สึกอึดอัดในขณะที่ตัวละครที่ผู้ชมเอาใจช่วยต้องวนเวียนอยู่ในภาวะที่ผู้ชมอยากจะให้หลุดพ้น ท่านม้วยมักจะมีแนวทางการคลี่คลายปัญหาให้ตัวละคร สอดคล้องกับภาวะอารมณ์ของผู้ชมอย่างมีศิลปะ และเรื่องจะถูกดำเนินไปจนถึงสิ้นสุดแบบสมบูรณ์ โดยทิ้งเนื้อหาสารไว้ให้ผู้ชมรู้สึกว่าคุณกระตุ่นเตือนให้ตระหนักหรือใส่ใจกับบางสิ่งบางอย่างที่สังคมกำลังละเลยไป ท่านม้วยมีกลวิธีการเล่าเรื่องปลุกย่อย แต่มีความสำคัญให้ผู้ชมในสังคมโดยเฉพาะ ส่วนใหญ่ให้ความสนใจได้เป็นอย่างดี หลังจากที่เขาหายกระตุ่นใส่ใจในเรื่องนั้นอย่างสิ้นเชิง ความชาญฉลาดของท่านม้วยปรากฏให้เห็นในผลงานภาพยนตร์ของท่านหลายๆ เรื่อง ที่สามารถกระตุ้นเรื่องที่ใครๆ ก็คิดไม่ถึงว่ามีบทบาทและความสำคัญของสังคม ท่านม้วยสามารถหยิบประเด็นที่ถูกมองข้ามให้สังคมตระหนักคิดได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง “น้องเมีย” “ทองพูนโคกโพ ราษฎรเต็มขั้น” “เสียตาย” เป็นต้น

ในส่วนของความขัดแย้งของเหตุการณ์ของโครงเรื่องที่ปรากฏในภาพยนตร์ของท่านมัยนั้น มักจะเป็นไปในลักษณะความขัดแย้ง (Conflict) ทั้งภายในตัวละครและระหว่างตัวละครกับพลังภายนอก หรือแม้กระทั่งความขัดแย้งระหว่างคนกับคนในสังคม มีปรากฏชัดเจนทั้ง 3 ลักษณะ เป็นต้นว่า

กลุ่มความขัดแย้งระหว่างคนกับคน	ในภาพยนตร์เรื่อง เขาชื่อกานต์ เทวดาเดินดิน อิสรภาพของทองพูน โคกโพ ครูสมศรี ทองพูน โคกโพ ราษฎรเต็มขั้น เฮโรอีน สุริโยไท คนเลี้ยงช้าง เสียตาย
กลุ่มความขัดแย้งภายในจิตใจ	ในภาพยนตร์เรื่อง กาม มือปืน ผมไม่อยากเป็นพันโท น้องเมีย เทพธิดาโรงแรม
กลุ่มความขัดแย้งระหว่างคนกับพลังภายนอก	ในภาพยนตร์เรื่อง อุกาฟ้าเหลือง มันมากับ ความมืด

ด้านตัวละคร จากการศึกษาวิเคราะห์ผลงานภาพยนตร์ของท่านมัย ส่วนใหญ่จะปรากฏลักษณะของตัวละคร (Character) ทั้ง 2 ประเภท ในกลวิธีการเล่าเรื่องของท่านมัย ทั้งส่วนที่เป็นบุคลิกลักษณะนิสัย มิติเดียว (flat character) เช่น ทองพูน ในทองพูน โคกโพ ราษฎรเต็มขั้นเด่นชัดจนถึงอิสรภาพของทองพูน โคกโพ หรือบุคลิกลักษณะของตัวละครหลายมิติ (round character) ปรากฏชัดเจนในตัวละครหลายตัวที่ท่านมัยเล่าถึง เช่น จำสมหมาย ในมือปืน หรือ ไร่มือดำ ในมือปืนเช่นกัน เป็นต้น

แก่นความคิดของเรื่อง (Theme) นั้นชัดเจนในผลงานภาพยนตร์ของท่านมัยตลอด 24 เรื่อง แก่นหลักในแนวคิดของการเรื่องเล่าที่ถ่ายทอดสู่ผู้ชมส่วนใหญ่ มุ่งประเด็นการให้ข้อคิด ใจความสำคัญของเรื่องหรือจะเป็นแนวคิดปลีกย่อยทั้งหมดในเรื่องท่านมัยก็ให้ข้อคิดและสร้างความตระหนักถึงสถานการณ์และปัญหาที่มีอยู่ในสังคมไทย ทำให้เกิดการตื่นตัว มีสำนึกในความรับผิดชอบต่อส่วนรวมและคำนึงถึงสิทธิในฐานะสมาชิกของสังคม

ฉาก (Setting) ในผลงานส่วนใหญ่ของท่านมัยจะเกิดขึ้นในสถานที่ในเมืองหลวงที่ตัวละครต่างถิ่นต้องเข้ามาเผชิญ รวมทั้งมีบรรยากาศของฉากในชนบทบ้าง ที่สะท้อนถึงความอุดม

สมบูรณ์ แต่ถูกกลุ่มคนเข้าไปทำลาย เช่น เรื่อง คนเลี้ยงช้าง อุกาฟ้าเหลือง เป็นต้น ในบรรยากาศร่วมสมัยกับผู้ชม สอดคล้องกับอารมณ์ความรู้สึกของผู้ชมเป็นอย่างดี

มุมมองในการเสนอเรื่อง (Point of View) ปรากฏในลักษณะทั้งที่เป็นการเล่าเรื่องจากจุดยืนบุคคลที่หนึ่ง (The First Person Narrator) เช่น เสียตาย หรือในมุมมองการเล่าเรื่องจากจุดยืนบุคคลที่สาม (The Third Person Narrator) เช่น เขาชื่อกานต์ หรือ การเล่าเรื่องในมุมมองของจุดยืนที่เป็นกลาง (The Objective) เช่น มันมากับความมืด เทพธิดาโรงแรม ส่วนการเล่าเรื่องในมุมมองแบบรอบด้าน (The Omniscient) เช่น ความรักครั้งสุดท้าย จากผลการวิจัยนี้จะเห็นว่าท่านม้วยสร้างสรรค์ผลงานภาพยนตร์ในมุมมองของการเล่าที่หลากหลายครบถ้วน เปลี่ยนไปตามจังหวะของการเดินเรื่องไม่ยึดติดเพื่อความแปลกใหม่แก่ผู้ชม

ท่านม้วยทำหน้าที่สื่อมวลชนโดยใช้ภาพยนตร์เป็นเครื่องมือถ่ายทอดความคิด เนื้อหา สารระสูผู้ชมได้อย่างมีศิลปะ สร้างสัมพันธ์กับคนกลุ่มต่างๆ ให้กลมกลืนเน้นย้ำถึงคุณค่าของความเป็นคนในทุกระดับชั้นต้องมีศักดิ์ศรีได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. การศึกษาด้านภาพยนตร์โดยเฉพาะการศึกษาวิจัยที่วิเคราะห์ด้วยทฤษฎีภาพยนตร์จากการสำรวจเบื้องต้นยังมีการศึกษาในลักษณะดังกล่าวปริมาณน้อยมาก ควรส่งเสริมเพื่อพัฒนาในการศึกษาวิจัยด้านนี้เพราะจะได้องค์ความรู้ใหม่ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับการศึกษาวิเคราะห์จากภาพยนตร์ที่มีคุณค่า ผลงานภาพยนตร์ของผู้กำกับที่มีศิลปะทางภาพยนตร์เช่นท่านม้วยและผู้กำกับท่านอื่นๆ ที่มีผลงานอย่างต่อเนื่องโดยศึกษาวิเคราะห์ในประเด็นด้านอื่น ๆ ที่หลากหลายขึ้น

2. ควรมีการศึกษาวิเคราะห์ในด้านของกระบวนการผลิตงานภาพยนตร์ เพื่อความสมบูรณ์และตอบคำถามถึงที่มาของผลงานนั้นๆ ได้อย่างชัดเจนขึ้น และเป็นเวทีใหม่ของการเรียนรู้ของผู้กำกับภาพยนตร์คลื่นลูกต่อไปได้เป็นอย่างดีในด้านเทคนิควิธีการ กระบวนการผลิต เป็นต้น

3. ในการศึกษาวิเคราะห์ผลงานภาพยนตร์ของหม่อมเจ้าชาตรีเฉลิม ยุคล ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ผลงานภาพยนตร์ของอาคิระ คูโรซาวา และผลงานภาพยนตร์ของสตีเวนโซเดอร์เบิร์ก ด้วย แต่แยกส่วนการศึกษาวิเคราะห์ ควรมีการบูรณาการทั้ง 3 ส่วน ในด้านความเหมือนและความแตกต่างที่ชัดเจน เพื่อสะท้อนถึงมุมมองหรือขอบในการเล่าเรื่องตามวิถีแห่งเอเชียอย่างชัดเจนต่อไป เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยท่านอื่นๆ และผู้ผลิตภาพยนตร์ต่อไป


บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- ธัญญา สัมพันธ์านนท์. วรรณกรรมวิจารณ์ กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นาคร, 2539.
- ปริญญา เกื้อหนุน. เรื่องสั้นอเมริกันและอังกฤษ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไอดีเอ็นเอสไตร์, 2537.
- ปัทมวดี จารุวร. ศัพท์ภาพยนตร์. กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- อนุสรณ์ ศรีแก้ว. ปัญหาสังคมในภาพยนตร์ของ มจ.ชาติรีเฉลิม ยุคล. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2533.

ภาษาอังกฤษ

- Giannett, Louis. D. Understanding Movies New Jersey : Printice Hall Inc., 1990
- Hurtik, Emil and Yarber, Robert, An Introduction to Short Story and Criticism,
Lexington, Massachusetts: Xerox. College Publishing, 1971.
- Levi-strauss, Claude. "The Structural Study of Myth" In Journal of American Folklore 78.
(October 1955): 432-444.
- Lucaites, John Louis and Condit, Celste Mitchell. "Reconstructing Narrative Theory : A
Functional Perspective" in Journal of Communication. 35 (Autumn 1985): 96-
103.
- Perrine, Laurence. Literature : Structure Sound and Sence New York: Hartcourt Brane
Javanorich, 1978.
- Propp. Vladimire. The mophology of the Folk Tale. Austin University of Texas Press, U
1975.
- Swain, Dwain V. Film Scriptwriting Jordan Hill, Oxford: Focal Press, 1982.
- Tilley, Adrian. The Media Studies. London: Routledge, 1991.
- Todorov, Tzvetan. The Poetics of Press. Oxford : Blackwell, 1977.
- Vincendeau, Ginette (ed) Encyclopedia of European Cinema. London: British Film
Institute (1995).



ภาคผนวก ก เรื่องย่อภาพยนตร์ของหม่อมเจ้าชาติรีเฉลิม ยุคล

สถาบันวิทย์บริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มันมากับความมืด (2515)

สร้างโดย	ละโว้ภาพยนตร์
เรื่องและบทภาพยนตร์	ม.จ.ชาตรีเฉลิม ยุคล
เพลงและดนตรีประกอบ	จำนง เป็นอยู่ / ขับร้องโดย พนม นพพร
บันทึกเสียง	ไพรัช สุทธิจันทร์
ลำดับภาพ	สุธรรม สุริยวงศ์
กำกับภาพ	ม.จ.ชาตรีเฉลิม ยุคล
อำนวยการสร้าง	หม่อมอุบล ยุคล ณ อยุธยา

ตัวละคร

เศก	สรพงษ์ ชาตรี
หลวงโกเศษฐ์	สุรสิทธิ์ สัตยวงศ์
พนม	พนม นพพร
ชลดา	นัยนา ชีวานันท์

เนื้อเรื่องย่อ

ในคืนหนึ่งเกิดเหตุการณ์มีอุกกาบาตประหลาด ตกลงในน่านน้ำภาคใต้ของประเทศไทย นักดาราศาสตร์ 2 คนจากกรุงเทพฯ คือ อ.ธงชัย และเศก จึงออกติดตามหาอุกกาบาตนั้น ทั้งสองได้เดินทางไปถึงระนอง ในคืนเดียวกันนั่นเอง ในงานวันเกิดของชลดา จู่ๆเธอกับเพื่อนก็เห็นดาวตกหรืออุกกาบาตตกลงมาจากท้องฟ้า เช่นเดียวกับกับชาวคนน้ำ ของเกาะระก่าก็เห็นวัตถุจากฟ้าชนิดหนึ่งตกลงที่บริเวณหลังเกาะ ที่ระนอง อ.ธงชัย และเศกเมื่อเดินทางไปยังเหมืองของหลวงโกเศษฐ์ผู้กว้างขวาง พวกเขาต้องจับพลัดจับผลูต้องไปสู้รบกับพวกโจรที่เข้ามาปล้นเหมือง หลวงโกเศษฐ์และพนม หลานชายเกิดซาบซึ้งใจ จึงเชื่อเชิญอาจารย์ธงชัยกับเศกไปพักที่บ้าน ขณะเดียวกันชาวน้ำได้ทำพิธีบวงสรวงต่อเจ้าแม่กาดี ชลดาก็ไปดูพิธีบวงสรวงนี้ที่เกาะระก่า เพราะหล่อนสนิทสนมกับสาหร่าย ซึ่งเป็นลูกสาวพ่อเฒ่าประจำเกาะ พ่อเฒ่าสังหรณ์ใจว่าดาวตกครั้งนี้เป็นเหตุการณ์ไม่ธรรมดา เมื่อชลดากลับมาถึงบ้าน พ่อก็แนะนำให้รู้จักกับ ผู้ที่มีบุญคุณทั้งสอง เมื่อรู้จุดประสงค์แห่งการมาครั้งนี้ ชลดาก็อาสาพาเศกไปที่ผานางโดดเพื่อดูเกาะที่อุกกาบาตตกไปด้านหลัง ระหว่างนั้นเธอก็เล่าความเป็นมาของชื่อผานางโดดให้เศกฟัง และเศกได้เกิดความประทับใจในตัวชลดา

ทางด้านเกาะระกำ ระหว่างที่พ่อเด๋ายืนครุ่นคิดอยู่คนเดียวนั้น ปรากฏว่าสิ่งมีชีวิตประหลาดรูปร่างคล้ายปลาหมึกยักษ์ฆ่าพ่อเด๋าเสียชีวิต และมันแปลงร่างเป็นพ่อเด๋า ออกฆ่าพวกคนน้ำตายหมดทั้งหมู่บ้าน จากนั้นเกาะระกำได้กลายเป็นเกาะร้าง เมื่อเศก ชลดา และเพื่อนๆ มาถึงที่เกาะเพื่อจะสอบถามชาวบ้านว่าเห็นอุกกาบาตหรือไม่ ทั้งหมดพบแต่ความว่างเปล่า และมีเศษซากโครงกระดูกมนุษย์อยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งหมดจึงลงความเห็นว่าจะเผาบ้านเรือนให้หมด ปรากฏว่ามีสาหร่ายคนเดียวยังรอดชีวิตและติดอยู่ในบ้าน เศกจึงเข้าไปช่วยและพาไปที่บ้านของชลดา

สัตว์ประหลาดได้มาถึงฝั่ง และฆ่าคนบนฝั่ง เศก, อาจารย์ธงชัย, พนม และหลวงโกเศษฐี ได้พยายามหาทางกำจัดสัตว์ประหลาด แต่ไม่สามารถทำอะไรมันได้ เมื่อสาหร่ายฟื้นจึงอธิบายลักษณะของพ่อเด๋าว่าไม่มีตาดำ อาจารย์ธงชัยจึงสรุปได้ว่าสัตว์ประหลาดสามารถแปลงร่างเป็นคนได้ และเก็บเอาเซลล์ของสัตว์ประหลาดมาตรวจสอบด้วยกล้องจุลทรรศน์ดู พบว่าไม่ใช่เซลล์ของสิ่งมีชีวิต หลวงโกเศษฐีจึงให้บริษัทรายงานท่านข้าหลวงถึงความผิดปกติที่เกิดขึ้นที่นี่ แต่บริษัทรักไปไม่ถึงเพราะสัตว์ประหลาดเข้ามาขัดขวางไว้ ทำให้รถพลิกคว่ำตกเหว เศกและพนมได้ย้อนกลับไปที่บ้านนางโดดอีกครั้ง ทั้งคู่เห็นร่องรอยของสัตว์ประหลาดจึงตามไปจนถึงถ้ำและพลัดตกลงไป เมื่อกลับมาถึงบ้านอาจารย์

เช้าวันรุ่งขึ้นเศกและพนมก็ต้องพบกับความสูญเสียเพราะพบซากศพอาจารย์ที่โดนสัตว์ประหลาดเล่นงาน ทั้งหมดจึงมาประชุมหาทางกำจัดตัวร้าย ชลดาเดินไปดูที่กล้องจุลทรรศน์และพบว่าไม่มีเซลล์ของมันหลงเหลืออยู่ เศกไม่สามารถหาคำตอบได้เพราะอะไรเซลล์ของสัตว์ประหลาดจึงถูกทำลาย หลวงโกเศษฐีและเศกจึงวางแผนที่จะระเบิดถ้ำผานางโดดซึ่งเป็นที่พักของมัน แต่ระหว่างนั้นชลดาเห็นสาหร่ายเดินเข้าไปในถ้ำ จึงเข้าไปตามและพลัดตกลงไป หลวงโกเศษฐีไม่รู้ว่าลูกสาวติดอยู่ข้างในจึงสั่งระเบิดปากถ้ำด้านที่อยู่บนดินไปแล้ว เศกรีบตามเข้าไปช่วยในภายหลังแต่ไม่ทันท่วงที เพราะสาหร่ายถูกฆ่าตายแล้ว ทนงและพนมก็เช่นกัน ต้องพบกับจุดจบภายในถ้ำ เหลือเพียงเศกกับชลดาอยู่สองคน เศกนึกขึ้นได้ว่าที่นี่เคยเป็นที่นัดพบของคูรักชาวคนน้ำตามที่ชลดาเล่าให้ฟัง จึงน่าจะมีอาวุธของฝ่ายชายอยู่บ้าง เศกเจอโล่ของคนน้ำเศกและได้ข้อสรุปว่าแสงอาทิตย์สามารถทำลายสัตว์ประหลาดนี้ได้ จึงใช้มันสะท้อนกับแสงอาทิตย์จนปราบสัตว์ประหลาดตัวนี้ได้สำเร็จ

เขาชีอกานต์ (2516)

สร้างโดย	ละโว้ภาพยนตร์
บทประพันธ์	สุวรรณณี สุคนธา
บทภาพยนตร์	ม.จ.ชาติวีเฉลิม ยุคล
ดนตรีประกอบ	จำนง ดุริยะนันท์
บันทึกเสียง	ไพรัช สุทธิจันทร์
ลำดับภาพ	ม.จ.ชาติวีเฉลิม ยุคล
กำกับภาพ	ม.จ.ชาติวีเฉลิม ยุคล
อำนวยการสร้าง	หม่อมอมบุล ยุคล ณ อยุธยา

ตัวละคร

หมอกานต์	สรพงษ์ ชาติวี
หุทัย	นัยนา ชีวานันท์
โตมร	ภิญโญ ทองเจือ
ดำเกิง	ศรา อภัยวงศ์

เนื้อเรื่องย่อ

ภาพยนตร์ที่สร้างจากนวนิยายของสุวรรณณี สุคนธา เรื่องราวของหมอกานต์ หมอผู้เสียสละ ผู้มีอุดมการณ์ตั้งมั่นว่าจะทำงานในชนบทที่ตลาดแคลง เพื่อช่วยเหลือชาวบ้านที่อยู่ห่างไกลความเจริญและการแพทย์สมัยใหม่ โดยมีหุทัยหญิงสาวเมืองกรุงผู้ตัดสินใจแต่งงานกับกานต์หลังจากดูใจกันมาเป็นเวลา 6 เดือน ด้วยความชื่นชมในอุดมการณ์ของเขา เธอทิ้งโตมรชายหนุ่มที่หลงรักเธอไว้ และตามกานต์ไปยังชนบทเพื่อไปเป็นหมอบประจำสถานเอนกมัยที่อำเภอ นั้น หมอกานต์เริ่มต้นหน้าที่หมอ อย่างยากลำบาก เมื่อความเชื่อของชาวบ้านสวนทางกับการรักษาสมัยใหม่ รวมทั้งทัศนคติต่อหมอในเมืองกับการขูดรีดเงินค่ารักษาพยาบาล กานต์ทำงานอย่างเต็มที่ตามอุดมการณ์ของตน จนไม่มีเวลาให้ภรรยา หุทัยเกิดความเบื่อหน่ายจึงขอกานต์ไปทำงาน แต่กานต์ห้ามเอาไว้ตลอดจนเรื่องการมีลูก หุทัยต้องทนเหงาอยู่กับบ้านเพียงลำพัง จนกระทั่งเธอทนไม่ไหวจึงขอกลับกรุงเทพฯ หมอกานต์จึงอยู่เพียงลำพังโดยมีหมวดำเกิงเป็นเพื่อนสนิทเพียงคนเดียว

โตมรเห็นสบโอกาสจึงเข้ามาสนิทสนมกับหุทัยอีกครั้ง ในขณะที่กานต์ทำงานอย่างหนักด้วยความเกรงตรงทำให้ไปขัดแย้งกับนายอำเภอที่ชอบคอร์รัปชั่น เรื่องการเบิกจ่ายอุปกรณ์ทางการแพทย์ และการกานต์ยังรู้ความลับที่ว่านายอำเภอเป็นเจ้าของบ่อนการพนันผิดกฎหมายอีกด้วย โตมร

โตมรเห็นสบโอกาสจึงเข้ามาสนทนากับหนุ่ยอีกครั้ง ในขณะที่กานต์ทำงานอย่างหนักด้วยความเกรงตรงทำให้ไปขัดแย้งกับนายอำเภอที่ชอบคอร์รัปชัน เรื่องการเบิกจ่ายอุปกรณ์ทางราชการ และกานต์ยังรู้ความลับที่ว่านายอำเภอเป็นเจ้าของบ่อนการพนันผิดกฎหมายอีกด้วย โตมรพาหนุ่ยไปเที่ยวทุกวัน จนกระทั่งวันหนึ่งรถของโตมรคว่ำทำให้หนุ่ยสูญเสียความทรงจำ กานต์จึงเดินทางเข้ากรุงเทพเพื่อเยี่ยมหนุ่ยจนมีปากเสียงกับโตมร โตมรจึงวางแผนให้กานต์ได้ไปดูงานต่างประเทศเพื่อให้อยู่ห่างไกลจากหนุ่ย ขณะที่กานต์มาติดต่อเรื่องได้รับทุนนั้น เขาได้มีโอกาสปรับความเข้าใจกับหนุ่ยจนลงเอยกันด้วยดีในที่สุด

หมวดดำเกิงเตือนหมอกานต์ ให้ระวังนายอำเภอ เพราะหมอกานต์รู้เรื่องการทุจริตของนายอำเภอ และไม่ยอมช่วยเจ้ามือบ่อนไฮโล ญาตินายอำเภอที่โดนแทง เหตุผลเพราะขาดแคลนเลือดเป็นผลให้เจ้ามือเสียชีวิตในโรงพยาบาลในเมือง ถึงกระนั้นพวกนายอำเภอก็ไม่วายหวาดระแวงว่าหมอกานต์จะไปฟ้องเบื่อบบน ในช่วงเวลาเดียวกันนี้เองนายอำเภอได้ถูกเรียกตัวไปสอบสวนเรื่องการทุจริต ทำให้นายอำเภอคิดว่าที่กานต์เข้ากรุงเทพบ่อยๆ เพื่อเอาเรื่องของตนไปร้องเรียนกับทางข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ เชิดลูกน้องของนายอำเภอจึงป้อนถึงกานต์จนเสียชีวิต ปิดฉากของหมอผู้เปี่ยมอุดมการณ์ในที่สุด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เทพธิดาโรงแรม (2517)

สร้างโดย	ละโว้ภาพยนตร์
เรื่อง	ณรงค์ จันทรเรือง
บทภาพยนตร์	ม.จ.ชาติเฉลิม ยุคล
ดนตรีประกอบ	อาดิง ดีล่า
บันทึกเสียง	นิวัฒน์ สำเนียงเสนาะ
ลำดับภาพ	ม.จ.ชาติเฉลิม ยุคล
กำกับภาพ	ม.จ.ชาติเฉลิม ยุคล
อำนวยการสร้าง	หม่อมอุบล ยุคล ณ อยุธยา

ตัวละคร

มาลี	วิยะดา อุมารินทร์
โชน	สรพงษ์ ชาตรี
ไพศาล	สมภพ บุญจาริกุล

เนื้อเรื่องย่อ

มาลีสาวชาวเชียงใหม่ ผู้มีความหวังให้ครอบครัวของเธอมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มาลียอมหนีตามชายคนรักเข้ากรุงเทพ แต่ถูกคนรักหลอกหลวงให้เสียพรหมจรรย์ แล้วขายให้กับโรงแรมม่านรูด ภายใต้การควบคุมของโชน แมงดาสุดโหด เขาบังคับมาลีให้บริการจนวันเวลาผ่านไป มาลีเริ่มชินชากับการทำงานขายเรื่องร่าง เธอปฏิบัติงานได้ดีกว่าหญิงที่มาทำงานก่อนหน้านี้หลาย ๆ คน จนโชนมอบความเชื่อใจและเอ็นดู จนมาลีนึกว่าเขามอบความรักให้ แท้ที่จริงแล้วเพราะมาลีไม่ทำตัวตื้อตึง เธอปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มใจ เป็นตัวทำเงินให้โรงแรมและตัวโชนเอง จนโชนขนานนามเธอเป็น "เทพธิดาโรงแรม"

วันหนึ่ง โชนจึงก่อการวิวาทกับแขกเพื่อปกป้องเด็กของตนจนโชนเสียชีวิต โรงแรมถูกตำรวจเข้าจับ มาลีต้องระหกระเหินเร่ร่อนไปในเมืองกรุงเทพ จนมาลีพบโกเล็ก แมงดาที่เคยอยู่โรงแรมที่เธอหนีออกมา เขาช่วยเหลือเธอให้มีที่พักในโรงแรมแห่งใหม่อีกครั้ง โกเล็กไม่ได้บังคับมาลีให้ขายบริการ เนื่องจากโชนตายแล้ว เธอตัดสินใจยังไม่กลับบ้านจนกว่าจะมีเงิน แต่ในที่สุดเธอก็หนีไม่พ้น เธอสมัครใจกลับมาเป็นโสเภณีอีกครั้ง เพราะคิดว่าอาชีพนี้สบาย และได้เงินมากพอที่จะส่ง

วันหนึ่ง โทนจึงก่อการวิวาทกับแขกเพื่อปกป้องเด็กของตนจนโทนเสียชีวิต โรงแรมถูกตำรวจเข้าจับ มาลีต้องระหกระเหินเร่ร่อนไปในเมืองกรุงเทพ จนมาลีพบโกเล็ก แมงดาที่เคยอยู่โรงแรมที่เธอหนีออกมา เขาช่วยเหลือเธอให้มีที่พักในโรงแรมแห่งใหม่อีกครั้ง โกลิเล็กไม่ได้บังคับมาลีให้ขายบริการ เนื่องจากโทนตายแล้ว เธอตัดสินใจยังไม่กลับบ้านจนกว่าจะมีเงิน แต่ในที่สุดเธอก็หนีไม่พ้น เธอสมัครใจกลับมาเป็นโสเภณีอีกครั้ง เพราะคิดว่าอาชีพนี้สบาย และได้เงินมากพอที่จะส่งเสียที่บ้านได้ มาลีตัดสินใจไปเรียนตัดเสื้อควบคู่กับการขายบริการ เพื่อหวังที่จะเลิกอาชีพนี้สักวันหนึ่ง

เธอมานะเรียนตัดเสื้อ เพื่อพยายามหนีจากชีวิตที่เหลวแหลก จนได้พบไพศาล ชายหนุ่มที่มอบความรักให้เธอ ภายนอกไพศาลเป็นหนุ่มที่สุภาพเรียบร้อย ไม่รู้ว่ามาลีเป็นผู้หญิงหากินไพศาล จะขอมาลีแต่งงานด้วย เธอพยายามปกปิดฐานะที่แท้จริงไม่ให้ไพศาลรู้ ตลอดจนทำทุกวิถีทางเพื่อไพศาล แม้แต่ให้ยืมเงินเพื่อไพศาลเอาไปลงทุนเปิดกิจการร้านอาหาร จนกระทั่งมาลีท้อง เธอไม่ยอมกินยาขับ เนื่องจากกลัวเป็นบาปแต่ใจหนึ่งเธอก็กลัวไพศาลจะรู้ และไม่ยอมรับเธอ สุดท้ายเธอจึงต้องไปรูดลูก เธอต้องทนเจ็บปวดทรมาน เพื่อความรักของเธอที่มีต่อไพศาล แต่ภายหลังเมื่อมาลีพบว่าไพศาลเป็นคนติดการพนัน กินเหล้าสูบบุหรี่ เธอตัดสินใจในที่จะเลิกเป็นโสเภณี และจะเปิดร้านตัดเสื้อเมื่อสำเร็จการศึกษา

วันที่รับปริญญาบัตร เธอมาหาไพศาล และพบว่าไพศาลนอนกับผู้หญิงอื่น และรู้ว่าเธอเป็นโสเภณีเนื่องจากเคยแอบสะกดรอยตามไป สุดท้ายไพศาลก็ไม่ต่างจากผู้ชายหลาย ที่มาเกี่ยวพันในชีวิตที่มองเห็นเธอเพียงเปลือกนอก หวังเพียงเรือนร่างและเงินของเธอ ไม่ต่างจากแมงดาที่หากินกับโสเภณีเธอจึงหนีออกมา มาลีได้กลายเป็นคนใหม่ เดินจากไปโดยทิ้งอดีตไว้เบื้องหลัง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผมไม่อยากเป็นพันโท (2518)

สร้างโดย	พร้อมมิตรภาพยนตร์
บทประพันธ์	พต.ต. ประชา พูนวิวัฒน์
บทภาพยนตร์	ม.จ.ชาติรีเฉลิม ยุคล
ดนตรีประกอบ	
บันทึกเสียง	นิวัฒน์ สำเนียงเสนาะ
ลำดับภาพ	ม.จ.ชาติรีเฉลิม ยุคล
กำกับภาพ	ม.จ.ชาติรีเฉลิม ยุคล
อำนวยการสร้าง	หม่อมอุบล ยุคล ณ อยุธยา

ตัวละคร

พันโททองก้อน / ฟ้ายัน	สมภพ เบญจาธิกุล
แต้ว	นัยนา ชีวานันท์
ตุ้ม	ศรียา อภัยวงศ์

เนื้อเรื่องย่อ

เพื่อความมั่นคงของชาติและความอยู่รอดของบุคคลสำคัญระดับประเทศ ทางประเทศไทย ได้ส่งเจ้าหน้าที่สืบราชการลับปลอมตัวเป็นพันโททองก้อน เมื่อพันโททองก้อนตัวจริง แห่งประเทศ เชียงวางเสียชีวิตโดยปริศนา เพื่อเข้าแทรกแซงและสืบความลับที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ ฟ้ายันนักบินหนุ่มที่มีใบหน้าคล้าย พันโททองก้อน ซึ่งใช้ใบหน้าและเบื้องหลังของพันโททองก้อน เพื่อสืบความลับจากจีนแดง ซึ่งเป็นผู้หนุนหลังพันโทคำก้อนอยู่ แม้จะมีรูปร่างหน้าตาเหมือนกับพันโทคำก้อนราวกับฝาแฝด แต่นายทหารหนุ่มนักบินก็ไม่สามารถติดตามล่าตัวน ภรรยาสาว เขาจึง โทกกว่าเป็นแฝดผู้น้องของทองก้อนที่กำลังสืบหาการตายของพี่ชาย

ร้อยตรีศักดิ์ ชาติชาย หรือพี่ตุ้ม เจ้าของอู่ซ่อมรถที่สนิทสนมกับครอบครัวของพันโททอง ก้อน เป็นสายประเทศไทยอีกคนหนึ่งคอยช่วยปกปิดตัวจริงให้เขาและช่วยให้เขารอดพ้นจากการสังหารของนักฆ่าหลายฝ่ายที่เขาเข้าไปพัวพันด้วย เขารอดจากการลอบทำร้ายมาได้หลายครั้ง แต่ ยิ่งทำให้เขาตระหนักถึงอันตรายใหญ่หลวงที่ต้องเจอต่อไป จนเขาไม่อยากเป็นพันโททองก้อนอีกแล้ว แต่ภารกิจต้องดำเนินต่อไปและเป็นการยากที่เขาจะถอนตัวในตอนนี

แม้จะเป็นชายชาติทหารที่กล้าแกร่งปานใด ทว่าจุดอ่อนของผู้ชายคงหนีไม่พ้นเรื่องผู้หญิง ที่กลายเป็นไม้ตายให้ศัตรูนำกลับมาใช้เล่นงานเขาในภายหลัง แต่ถึงกระนั้น ฟาลันกลับไม่เคยจะต้องลำบากเลยแม้แต่หน่อย ด้วยน้ำใจของผู้ชายที่ไม่อยากให้เธอต้องชอกช้ำเป็นครั้งที่สอง หากต้องสูญเสียสามีไปอีกคน

ฟาลันรวบรวมสมัครพรรคพวกสืบค้น เรื่องการหายตัวไปของเลขาทูตชาวอเมริกัน จนสามารถสืบที่อยู่ของเลขาทูตที่ถูกขังอยู่จนพบ ทั้งหมดออกปฏิบัติงานในเครื่องแบบทหารเชิงราบเพื่ออำพราง พรรคพวกของฟาลันทั้งห้าคนต่อสู้กับทหารจีนแดงที่โรงน้ำแข็ง แต่ไม่สามารถช่วยเลขาทูตออกมาได้ ฟาลันได้บอกให้ล่าควนรีบเก็บของหนีไปกรุงเทพฯ เนื่องจากจีนแดงเห็นตัวของเขาแล้ว แต่ฟาลันยังได้รับการยืนยันสั่งให้ปฏิบัติงานต่อไป เขาสัญญากับล่าควนว่าจะรีบตามกลับไป แต่ฟาลันกลับโดนแผนลวงและจับได้ว่าเป็นพันโททองก้อนตัวปลอม เขาต้องถูกจับตัวไปขังในค่ายทหารของจีนแดงที่ชายแดน ฟาลันต้องต่อสู้ฝ่าฟันอุปสรรคมากมายกว่าจะหนีรอดจากค่ายทหารอันสุดแสนจะทารุณโหดร้ายออกมาได้ เขาช่วยเหลือคำใบ้สายลับสาวที่เคยให้ความช่วยเหลือเขา แต่ต้องสูญเสียเธอไประหว่างการหลบหนี

ฟาลันหนีกลับประเทศไทยด้วยสภาพอดโรยอ่อนล้า แต่วีรบุรุษที่เสียสละเพื่อชาติ กลับต้องจบชีวิตลงอย่างง่ายดายด้วยน้ำมือของคนชาติเดียวกัน เพียงเพราะทหารไทยบนฝั่งก็ไม่ทราบถึงตัวจริงของเขา จึงราดกระสุนปลิดชีวิตพันโททองก้อนในฐานะคนขายชาติ ฟาลันจึงต้องจบชีวิตโดยไม่สามารถกลับเป็นตัวจริงได้เลย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เทวดาเดินดิน (2519)

สร้างโดย	ไฟว์สตาร์ โปรดักชั่น
เรื่องและบทภาพยนตร์	วีรประวัติ วงศ์พิพัฒน์
ดนตรีประกอบ	ชออัน สมชาติ ณ บางช้าง
บันทึกเสียง	เกษม มลินทจินดา ,นิวัฒน์ สำเนียงเสนาะ,เอนก พานทอง
ลำดับภาพ	ม.จ.ชาติรีเฉลิม บุคค
กำกับภาพ	ม.จ.ชาติรีเฉลิม บุคค
อำนวยการสร้าง	เกียรติ เอี่ยมพึงพร

ตัวละคร

พี่	สรพงษ์ ชาติรี
น้อง	วิยะดา อุมารินทร์
ต้อย	ตอลาก กำพูศิริ
ไพบูลย์	อภิชาติ โพธิ์โพโรจน์
พ.ต.ต.อดุลย์	ครรชิต ขวัญประชา
วิชิต	บุญ วิบูลย์นันท์

เนื้อเรื่องย่อ

ตำรวจกลุ่มหนึ่งภายใต้การนำของพ.ต.ต.อดุลย์ ได้สืบการส่งมอบเฮโรอีน พี่กับต้อยวัยรุ่นที่เป็นสายส่งได้หลบหนีการจับกุมของตำรวจไปได้ ทำให้พวกตำรวจเสียหน้ามาก ไพบูลย์ นักข่าวหนังสือพิมพ์ได้บันทึกภาพการคว้าน้ำเหลวของตำรวจครั้งนี้ไปเตรียมทำข่าวใหญ่ แต่บ.ก. ดูไม่ได้สนใจกับข่าวนี้นัก ทำให้ไพบูลย์ไม่พอใจและไม่ยอมเลิกการทำให้ข่าวนี้ง่ายๆ พี่กับต้อยได้มาร่วมมือกับน้อง ทั้งสามร่วมการก่ออาชญากรรมผิดกฎหมายต่างๆ จนทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ไพบูลย์พยายามเขียนเชียร์ทั้งสามให้เป็น “เทวดาเดินดิน” เป็นฮีโร่ของวัยรุ่น เพื่อยอดขายของหนังสือพิมพ์ ไพบูลย์ได้รับการปรามจากบ.ก. แต่เขาไม่สนใจ เขาออกว่าจะปั่นสามให้เป็นขวัญใจวัยรุ่นให้ได้

เทวดาเดินดินได้ทำการปล้น อกชิงวิ่งราว จนกระทั่งได้ฆ่าชาวต่างชาติและขโมยรถไป ทั้งหมดหลบหนีลงภาคใต้ จนได้แอด หัวหน้าชนชั้นวรรณะซึ่งได้เข้ามาร่วมขบวนการอีกคนหนึ่ง แอดได้ไปเอาอาวุธสงครามไปปล้นธนาคาร และได้วิชิต พนักงานธนาคารที่เบื่อชีวิตมาร่วมขบวนการด้วย

เนื้อเรื่องย่อ

ตำรวจกลุ่มหนึ่งภายใต้การนำของ พ.ต.ต.อดุลย์ ได้สืบการส่งมอบเฮโรอีน พี่กับต้อยวัยรุ่นที่เป็นสายส่งได้หลบหนีการจับกุมของตำรวจไปได้ ทำให้พวกตำรวจเสียหน้ามาก ไพบูลย์ นักข่าวหนังสือพิมพ์ได้บันทึกภาพการคว้าน้ำเหลวของตำรวจครั้งนี้ไปเตรียมทำข่าวใหญ่ แต่บ.ก. ดูไม่ได้สนใจกับข่าวนี้นัก ทำให้ไพบูลย์ไม่พอใจและไม่ยอมเลิกการทำข่าวนี้ง่ายๆ พี่กับต้อยได้มาร่วมมือกับน้อง ทั้งสามร่วมการก่ออาชญากรรมผิดกฎหมายต่างๆ จนทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ไพบูลย์พยายามเขียนเชียร์ทั้งสามให้เป็น "เทวดาเดินดิน" เป็นฮีโร่ของวัยรุ่น เพื่อยอดขายของหนังสือพิมพ์ ไพบูลย์ได้รับการปรามจากบ.ก. แต่เขาไม่สนใจ เขาบอกว่าจะปั้นสามให้เป็นขวัญใจวัยรุ่นให้ได้

เทวดาเดินดินได้ทำการปล้น ฉกชิงวิ่งราว จนกระทั่งได้ฆ่าชาวต่างชาติและขโมยรถไป ทั้งหมดหลบหนีลงภาคใต้ จนได้แอด หัวหน้าชนชาวนีเกาะซึ่งได้เข้ามาร่วมขบวนการอีกคนหนึ่ง แอดได้ไปเอาอาวุธสงครามไปปล้นธนาคาร และได้ชีวิต พนักงานธนาคารที่เบื่อชีวิตมาร่วมขบวนการด้วยอีกคนหนึ่ง จนกระทั่ง พ.ต.ต.อดุลย์ และไพบูลย์เดินทางลงใต้เพื่อมาตามจับเทวดาเดินดินทั้งสาม เทวดาเดินดินได้เดินทางหนีตำรวจลงยะลา และทำการปล้นต่อไป ที่โรงแรมในยะลา ตำรวจได้เข้าจับกุม และยิงชีวิตเสียชีวิต เทวดาเดินดินที่เหลือ ได้หลบหนีไปยังป่าลึกในเขตที่มีผู้ก่อการร้าย น้องถูกกับดักธนูที่ขาบาดเจ็บ ชาวบ้านได้พาพวกเขาไปรักษาในหมู่บ้าน ต่อมากุสติกกลุ่มแบ่งแยกดินแดนเข้ามาโจมตีหมู่บ้าน พวกเขาได้ร่วมต่อสู้กับชาวบ้านจนได้รับชัยชนะ

แอดตายในระหว่างการต่อสู้ ชาวบ้านให้พวกเขาออกจากหมู่บ้านเพราะทางการกำลังตามจับอยู่ ทั้งสามหนีกลับเข้ากรุงเทพฯ ในขณะที่อาการของน้องเริ่มทรุดหนัก น้องอยากเห็นทะเลก่อนตาย ทั้งสามจึงตัดสินใจหนีไปพัวภัยด้วยกัน ในขณะที่กำลังเดินทางออกจากกรุงเทพฯ ก็ถูกตำรวจปิดล้อมเอาไว้ ทั้งสามจึงตัดสินใจหนีขึ้นไปยังตึกโซคชัยจนมุมตำรวจบนชั้นดาดฟ้า ในขณะที่เดียวกัน ไพบูลย์ได้ลอบขึ้นมาทำข่าว และยอมเป็นตัวประกันเพื่อแลกกับการทำข่าว ไพบูลย์โทรไปบอกโรงพิมพ์ ให้ลงข่าวการยึดตึกของเทวดาเดินดิน ทำให้มีคนเดินขบวนต่อต้านความป่าเถื่อนของตำรวจ ในที่สุดน้องก็ทนพิษบาดแผลไม่ไหวจนสิ้นใจตาย พี่และต้อยเสียใจและโกรธแค้นหนังสือพิมพ์ที่บ้านพวกเขาเป็นอาชญากร ไพบูลย์รู้สึกสำนึกในการกระทำของเขาและตัดสินใจลาออกจากการเป็นนักข่าวของหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น ตำรวจนำกำลังบุกเข้าถึงชั้นดาดฟ้า เมื่อทั้งพี่และต้อยหนีคว้าน้ำเหลว ตำรวจ ทั้งสองจึงจบชีวิตลงในที่สุด

ทองพูน โคกโพ ราษฎรเต็มขั้น (2520)

สร้างโดย	พร้อมมิตรภาพยนตร์
เรื่องและบทภาพยนตร์	ม.จ.ชาติตรีเฉลิม ยุคล
ดนตรีประกอบ	พิเศษ สังข์สุวรรณ
บันทึกเสียง	นิวัฒน์ สำเนียงเสนาะ
ลำดับภาพ	ม.จ.ชาติตรีเฉลิม ยุคล
กำกับภาพ	ม.จ.ชาติตรีเฉลิม ยุคล
อำนวยการสร้าง	เกียรติ เอี่ยมพืงพร

ตัวละคร

ทองพูน	จตุพล ภูอภิรมย์
ด้วน	ภิญโญ ปานนุ้ย
แรมจันทร์	วิยะดา อุมารินทร์
แดงซ่า	นพดล มงคลพันธุ์
สาคร	บุญ วิบูลย์นันท์

เนื้อเรื่องย่อ

ทองพูนเป็นหนุ่มพ่อค้าจากอุดรธานี มีลูกชายหนึ่งคน เขาอยากให้ลูกมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จึงพาลูกเข้ามาหางานทำที่กรุงเทพฯ ทองพูนนำเงินที่เก็บหอมรอมริบมากกว่า 5 ปี เพื่อนำไปซื้อรถแท็กซี่มาใช้ทำมาหากิน อาชีพขับแท็กซี่ของทองพูนเป็นไปอย่างทุลักทุเลเพราะทองพูนเป็นคนซื่อและมองโลกในแง่ดีมากเกินไป มักจะไม่ค่อยทันคนอื่น จึงโดนโกงอยู่บ่อยๆ แล้วทองพูนก็ได้พบกับแรมจันทร์ หมอนวดที่เพิ่งวิ่งหนีแมงดาออกมาจากคลินิกทำแท้ง ทองพูนพยายามชวนคุยด้วยความจริงใจ แรมจันทร์จึงให้ทองพูนมารับส่งเธอเป็นประจำที่โรงนอนนี้ จนทองพูนและแรมจันทร์สนิทกันมากขึ้นเรื่อยๆ

วันหนึ่งทองพูนก็โดนแก๊งวัยรุ่นใจเอาจรแท็กซี่ไป ทั้งตำรวจและทองพูนช่วยกันหารถแต่ก็หาไม่เจอ ไม่มีใครให้ความช่วยเหลือในการหาเบาะแส เขาไม่มีเงินจ่ายค่าเช่าบ้านจึงโดนไล่ออกจากบ้านเช่า ทองพูนจึงไปเป็นกรรมกรก่อสร้าง เขาไม่รู้จะหันหน้าไปพึ่งใครจึงพาลูกไปหาแรมจันทร์ แรมจันทร์เห็นว่าทองพูนดีกับเธอมาก จึงให้เขามาอาศัยอยู่ด้วยกัน แรมจันทร์สารภาพว่ารักทองพูนตั้งแต่แรกพบ และจะให้ยืมเงินเพื่อซื้อรถใหม่

ทองพูนเป็นหนุ่มพ่อนม้ายจากอุดรธานี มีลูกชายหนึ่งคน เขาอยากให้ลูกมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จึงพาลูกเข้ามาหางานทำที่กรุงเทพฯ ทองพูนนำเงินที่เก็บหอมรอมริบมากกว่าห้าปี เพื่อนำไปซื้อรถแท็กซี่มาไว้ทำมาหากิน อาชีพขับแท็กซี่ของทองพูนเป็นไปอย่างทุลักทุเลเพราะทองพูนเป็นคนซื่อและมองโลกในแง่ดีมากเกินไป มักจะไม่ค่อยทันคนอื่น จึงโดนโกงอยู่บ่อยๆ แล้วทองพูนก็ได้พบกับแรมจันทร์ หมอนวดที่เพิ่งวิ่งหนีแมงดาออกมาจากคลินิกทำแท้ง ทองพูนพยายามชวนคุยด้วยความจริงใจ แรมจันทร์จึงให้ทองพูนมารับส่งเธอเป็นประจำที่โรงนอนนี้ จนทองพูนและแรมจันทร์สนิทกันมากขึ้นเรื่อยๆ

วันหนึ่งทองพูนก็โดนแก๊งวัยรุ่นจี้เอารถแท็กซี่ไป ทั้งตำรวจและทองพูนช่วยกันหารถแต่ก็หาไม่เจอ ไม่มีใครให้ความช่วยเหลือในการหาเบาะแส เขาไม่มีเงินจ่ายค่าเช่าบ้านจึงโดนไล่ออกจากบ้านเช่า ทองพูนจึงไปเป็นกรรมกรก่อสร้าง เขาไม่รู้จะหันหน้าไปพึ่งใครจึงพาลูกไปหาแรมจันทร์ แรมจันทร์เห็นว่าทองพูนดีกับเธอมาก จึงให้เขามาอาศัยอยู่ด้วยกัน แรมจันทร์สารภาพว่ารักทองพูนตั้งแต่แรกพบ และจะให้ยืมเงินเพื่อซื้อรถใหม่

ทองพูนได้พบกับตัวน ขอทานที่รู้เบาะแสของคนร้าย ตัวนพาทองพูนไปหาแก๊งวัยรุ่นนั่นแหละ นั่น ทองพูนต่อสู้อันได้รับบาดเจ็บ เมื่อกลับไปบ้านแรมจันทร์ถามทองพูนว่าแท็กซี่คันนั้นสำคัญอะไรนักหนา ทองพูนได้เบาะแสเพิ่มจึงออกไปแจ้งตำรวจเพื่อไปหารถในอู่ของนายสาคร ผู้มีอิทธิพล แต่ไม่พบหลักฐานอะไรเลย ตำรวจบอกให้เขาทำใจ หลังจากที่ตำรวจไปแล้ว ทองพูนได้เข้าไปถามนายสาคร แต่กลับโดนซ้อม ทองพูนบาดเจ็บมากจนมาพบเพื่อนๆ ที่ขับแท็กซี่และบอกว่าเขาแน่ใจว่าใครที่เอารถแท็กซี่ของเขาไป ถึงตำรวจจะทำอะไรไม่ได้ เขาก็จะไม่ยอมอีกต่อไป บุญหลายได้ตัดสินใจช่วยเหลือทองพูนหารถ เมื่อกลับมาถึงบ้านแรมจันทร์ขอให้ทองพูนหยุดหารถ เพราะมันไม่คุ้มกับการเสี่ยงชีวิต

แรมจันทร์ตัดสินใจลาออกจากการเป็นหมอนวดมาดูแลทองพูนและลูกชาย เมื่อกลับมาบ้านจะมาบอกข่าวดี แต่ทองพูนกลับออกไปตามหารถแท็กซี่อีก แรมจันทร์ไม่เข้าใจว่าทำไมเขาจึงต้องยอมเสี่ยงเพราะรถคันเดียว ตัวนบอกว่าเพราะทองพูนเป็นราษฎรเต็มขั้นจริงๆ เขากล้าที่จะเป็นคน กล้าที่จะสู้ ไม่กลัวสิ่งใด ทองพูนแอบเอาน้ำมันจะเข้าไปเฝ้าอู่ของนายสาคร และได้ฆ่าพวกลูกน้องไปหลายคน นายสาคร แจ้งตำรวจและบอกว่าถ้าอยากได้รถมากนักก็เลือกเอาไปเลย ทองพูนมองดูรถจนทั่ว เมื่อหาไม่เจอรถของตัวเองก็ไม่เอาไป แต่เมื่อเดินออกมาก็พบว่าตำรวจล้อมอู่รถไว้แล้ว ตำรวจมาจับทองพูนไปแต่ก็กล่าวกับเขาว่า ทองพูนน่าจะยอมรับสภาพสังคมที่เป็นแบบนี้ แต่ทองพูนก็ยังต่อสู้ แม้แต่เขาเองยังไม่กล้าเลย ในที่สุดทองพูนก็ต้องติดคุก ทั้งให้ลูกชายอยู่กับแรมจันทร์ที่ต้องรอคอยการกลับมาของทองพูนต่อไป

กาม (2521)

สร้างโดย	พร้อมมิตรภาพยนตร์
เรื่องและบทภาพยนตร์	ม.จ.ชาติรีเฉลิม ยุคล
ดนตรีประกอบ	พิเศษ สังข์สุวรรณ
บันทึกเสียง	คุณากร เศรษฐี
ลำดับภาพ	ม.จ.ชาติรีเฉลิม ยุคล
กำกับภาพ	ม.จ.ชาติรีเฉลิม ยุคล
อำนวยการสร้าง	สหมงคลฟิล์ม

ตัวละคร

มานวิกา	เป็ยทิพย์ คุ้มวงศ์
วีณา	มลฤดี ยมาภัย
ปกรณ	ชัยรัตน์ เทียบเทียม
มารุต	มานพ อัครเทพ
สุรศักดิ์	สุรชัย ดิลกวิลาส

เนื้อเรื่องย่อ

มานวิกา เป็นดาราดาวเป็ยยอดนิยม หลายคนชื่นชมกับการแสดงของเธอแต่ก็มีอีกหลายคน ที่ดูถูก รังเกียจในอาชีพที่เรียกว่าเดินกินรำกิน แต่ความกดดันเหล่านี้ไม่สามารถทำร้ายจิตใจเธอได้ แต่กลับทำร้ายจิตใจของวีณา ลูกสาวของเธอเอง มานวิกาไม่เคยเข้าใจวีณาเลยว่าลูกของตน ต้องการอะไรจากเธอบ้าง ในขณะที่เดียวกัน สุรศักดิ์ นักข่าวที่มุ่งตีแผ่เรื่องคาวโลกีย์ของมานวิกา อย่างจริงจัง และหวังในเรื่อหน้าของมานวิกา เธอปฏิเสธไม่นอนกับสุรศักดิ์ ทำให้สุรศักดิ์เจ็บแค้น จึงเขียนข่าวโจมตีมานวิกา รวมถึงการไปแทรกแซงเรื่องการแสดงของเธอ กลับแก้งไม่ให้เธอได้ ทำงานอย่างปกติสุข และด้วยความคิดเช่นนี้เขาก็ตีค่าวีณา ว่าไม่ต่างกับแม่ของหล่อน เขาจึงพยายามขุดคุ้ยข่าวของวีณาทุกวิถีทาง

เพราะมานวิกาไม่ค่อยมีเวลาให้กับลูก วีณาเลยไปสนิทสนมกับมารุต ซึ่งเป็นจิตรกรข้าง บ้าน ที่ค้นทั่วไปคิดว่าเป็นคนบ้ากาม และด้วยความที่วีณาเป็นลูกดาวเป็ยชื่อดัง ทำให้ชาวบ้านแถว นั้นเข้าใจผิด สุรศักดิ์แอบติดตามวีณาและบันทึกภาพไปลงข่าวหน้าหนึ่งว่าเธอถูกมารุตข่มขืน

เนื้อเรื่องย่อ

มานวิกา เป็นดาราดาวเป๊ยยอดนิยมน หลายคนชื่นชมกับการแสดงของเธอแต่ก็มีอีกหลายคน ที่ดูถูก รังเกียจในอาชีพที่เรียกว่าเดินกินรำกิน แต่ความกดดันเหล่านี้ไม่สามารถทำร้ายจิตใจเธอได้ แต่กลับทำร้ายจิตใจของวิณา ลูกสาวของเธอเอง มานวิกาไม่เคยเข้าใจวิณาเลยว่าลูกของตน ต้องการอะไรจากเธอบ้าง ในขณะที่เดียวกัน สุรศักดิ์ นักข่าวที่มุ่งตีแผ่เรื่องควาโลภีภัยของมานวิกา อย่างจริงจัง และหวังในเรือนร่างของมานวิกา เธอปฏิเสธไม่นอนกับสุรศักดิ์ ทำให้สุรศักดิ์เจ็บแค้น จึงเขียนข่าวโจมตีมานวิกา รวมถึงการไปแทรกแซงเรื่องการแสดงของเธอ กลั่นแกล้งไม่ให้เธอได้ทำงานอย่างปกติสุข และด้วยความคิดเช่นนี้เขาก็ตีค่าวิณา ว่าไม่ต่างกับแม่ของหล่อน เขาจึงพยายามขุดคุ้ยข่าวของวิณาทุกวิถีทาง

เพราะมานวิกาไม่ค่อยมีเวลาให้กับลูก วิณาเลยไปสนิทสนมกับมารุต ซึ่งเป็นจิตรกรข้างบ้าน ที่คนทั่วไปคิดว่าเป็นคนบ้ากาม และด้วยความที่วิณาเป็นลูกดาวเป๊ยชื่อดัง ทำให้ชาวบ้านแถวนั้นเข้าใจผิด สุรศักดิ์แอบติดตามวิณาและบันทึกภาพไปลงข่าวหน้าหนึ่งว่าเธอถูกมารุตข่มขืน มารุตโดนชาวบ้านประท้วงและทำลายผลงานทิ้ง ข่าวหนังสือพิมพ์ทำให้วิณาโดนไล่ออกจากโรงเรียน ส่วนมานวิกาสูญเสียงานและความสัมพันธ์กับลูกสาวของเธอ

ส่วนมารุตหลักหนึ่การทำร้ายของสังคมไปยังเกาะสมเ็ด เรื่องราวของวิณาบนหนังสือพิมพ์ ทำให้มานวิกาไม่เข้าใจตัวลูก วิณาจึงหนีออกจากบ้านหนีตามไปที่เกาะเมื่อตัวเธอก็ถูกแม่และสังคมพิพากษาเช่นกัน ในที่สุดมานวิกาต้องยอมแพ้แก่อำนาจสื่อ หล่อนไปขอร้องให้สุรศักดิ์เลิกลงข่าวทำลายชีวิตครอบครัวของหล่อน สุรศักดิ์ยอมรับโดยดี และปรับความเข้าใจว่าเขาลงไปโดยอารมณ์เช่นกัน

มานวิกาเป็นห่วงลูกของเธอมากและเริ่มเข้าใจความรู้สึกของลูกมากขึ้น สุรศักดิ์ให้ข่าวเรื่องที่อยู่ของวิณาแก่มานวิกา หล่อนเดินทางไปรับตัววิณาที่เกาะ มารุตบอกให้วิณารับหนึ่ มานวิกาคิดว่ามารุตหลอกหลวงลูกสาวของเธอมาอยู่ด้วย แต่พอได้ปรับความเข้าใจกับลูกทำให้มานวิกาไม่เอาเรื่องมารุต ส่วนมารุตได้ต่อสู้กับการจับกุมของตำรวจ และถูกตำรวจยิงตายเสียก่อน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อุกาฟ้าเหลือง (2523)

สร้างโดย	สหมงคลฟิล์ม
เรื่อง	สุวรรณีย์ สุคนธา
บทภาพยนตร์	ม.จ.ชาติเฉลิม ยุคล
ดนตรีประกอบ	พิเศษ สังข์สุวรรณ
บันทึกเสียง	คุณากร เศรษฐี
ลำดับภาพ	ม.จ.ชาติเฉลิม ยุคล
กำกับภาพ	ม.จ.ชาติเฉลิม ยุคล
อำนวยการสร้าง	หม่อมอุบล ยุคล ณ อยุธยา

ตัวละคร

ผู้เฒ่าหลัก	ส.อาสนจินดา
ซำ	ยมนา ชาติรี
ดอกไม้	
บุญตา	

เนื้อเรื่องย่อ

ผู้เฒ่าหลัก เป็นชาวประมงคนเดียวในคั้งตะเคียน ที่ยังใช้การวางลอบดักปลา ผู้เฒ่าหลักสามารถจับปลาได้เก่งที่สุดในคั้งตะเคียน และยังเป็นคนเดียวที่ต่อต้านใช้การวางระเบิดจับปลา และการจับปลาเรือลากอวน ด้วยบุคลิกของคนแก่ที่พูดจาเฝงเฝาง ตี้อรันหัวชนฝา ไม่ยอมจำนนใดๆ ให้กับใคร ผู้เฒ่าหลักจึงต้องพบกับความบีบรัดจากความเจริญภายนอก และเทคโนโลยีของการจับปลาสมัยใหม่ที่ได้ทำลายปะการัง ที่อยู่อาศัยของปลาไปเป็นจำนวนมาก ทำให้การจับปลาของเขาก็พลอยลดลงไปด้วย ตลอดชีวิตเขาได้ถ่ายทอดวิชาการจับปลาให้ ซำเด็กกำพร้าที่ตนเองนำมาเลี้ยงตั้งแต่เล็ก

เมื่อผู้เฒ่าหลักจับปลามาได้ ดอกไม้ หลานสาวแท้ๆ จะนำปลาไปขายที่ตลาด ซึ่งปลาที่จับด้วยวิธีการวางลอบไม่ได้มีมากนัก หน้าซำยังถูกกดราคาโดยการตั้งราคาปลาของกำนันเลี้ยงเพราะกำนันเลี้ยงได้สัญญากับชาวบ้านว่าจะช่วยให้ชาวบ้านจับปลาได้มากๆ ด้วยการปล่อยเงินกู้ให้ชาวบ้านซื้อเรืออวน ตราขายตาถี่ๆ และการใช้ระเบิดจับปลา จนทำให้ปลาได้ลดลงกว่าเดิมมาก

ผู้เฒ่าหลัก เป็นชาวประมงคนเดียวในคั้งตะเคียน ที่ยังใช้การวางลอบดักปลา ผู้เฒ่าหลักสามารถจับปลาได้เก่งที่สุดในคั้งตะเคียน และยังเป็นคนเดียวที่ต่อต้านใช้การวางระเบิดจับปลา และการจับปลาเรือลากอวน ด้วยบุคลิกของคนแก่ที่พูดจาเฝงเฝาง ตื้อรั้นหัวชนฝา ไม่ยอมจำนนใดๆ ให้กับใคร ผู้เฒ่าหลักจึงต้องพบกับความบีบรัดจากความเจริญภายนอก และเทคโนโลยีของการจับปลาสมัยใหม่ที่ได้ทำลายปะการัง ที่อยู่อาศัยของปลาไปเป็นจำนวนมาก ทำให้การจับปลาของเขาที่พลอยลดลงไปด้วย ตลอดชีวิตเขาได้ถ่ายทอดวิชากรจับปลาให้ ซ้ำเด็กกำพร้าที่ตนเองนำมาเลี้ยงตั้งแต่เล็ก

เมื่อผู้เฒ่าหลักจับปลามาได้ ดอกไม้ หลานสาวแท้ๆ จะนำปลาไปขายที่ตลาด ซึ่งปลาที่จับด้วยวิธีการวางลอบไม่ได้มีมากนัก หน้าซ้ำยังถูกกดราคาโดยการตั้งราคาปลาของกำนันเลี้ยงเพราะกำนันเลี้ยงได้สัญญากับชาวบ้านว่าจะช่วยให้ชาวบ้านจับปลาได้มากๆ ด้วยการปล่อยเงินกู้ให้ชาวบ้านซื้อเรืออวน ตาข่ายตาถี่ๆ และการใช้ระเบิดจับปลา จนทำให้ปลาได้ลดลงกว่าเมื่อก่อนมาก

บุญตา คนรักของซ้ำไม่เห็นด้วยกับการจับปลาแบบเดิมของซ้ำ จึงพูดบังคับให้ซ้ำตีจากผู้เฒ่าหลัก และหันไปทำเรืออวนกับผู้ใหญ่บ้าน ฝ่ายผู้เฒ่าหลักได้ซื้อเรือลำใหม่ให้ซ้ำกับดอกไม้ ใช้ทำประมงต่อไป แต่ซ้ำสารภาพว่าเขาไม่ได้รักดอกไม้เลย เขาต้องการจะไปจับปลากับเรืออวน เพื่อต้องการสร้างครอบครัวกับบุญตา ผู้เฒ่าหลักเสียใจ และยอมรับในความต้องการของซ้ำ

หลังจากที่ซ้ำจากไป ผู้เฒ่าหลักเคียดแค้นพวกเรืออวน ที่ใช้ระเบิดจับปลา ผู้เฒ่าหลักได้พยายามขัดขวางโดยเรียกตำรวจมาจับเรือของกรต พวกของกำนันเลี้ยง แม้ตำรวจจะไม่สามารถจับพวกระเบิดปลาได้สักคนเดียว

สายขอบ ผู้เป็นหัวหน้าเนนให้กำนันเลี้ยง เขาบอกซ้ำว่ากำนันเลี้ยงคือผู้อยู่เบื้องหลังการหลอกลวงชาวบ้าน สายขอบจึงโดนมือปืนที่ส่งมาจากกรุงเทพฯ ฆ่าตายที่กลางทะเล ส่วนสุชาติ มือปืนจากกรุงเทพฯ ได้กบดานอยู่ในเกาะสมุยต่อไป และมีความสัมพันธ์กับบุญตา ซ้ำได้แอบเห็นบุญตาตีจากไปมีคนรักใหม่ เนื่องจากเขาไม่สามารถหาปลาได้มากอย่างที่คาดหวังไว้ เพราะปลาก็ถูกแย่งกันจับไปมากจนแทบไม่เหลือ

ฝ่ายผู้ใหญ่บ้านกลับมาจากกรุงเทพฯ และเล่าเรื่องกำนันเลี้ยงได้หลอกลวงชาวบ้านเรื่องเรืออวนให้ซ้ำฟัง ซ้ำได้ล่วงรู้เรื่องมือปืนจากกรุงเทพฯ มาเก็บหัวหน้าเนนอย่างสายขอบ และได้บอกกับบุญตา ทำให้บุญตาโดนสุชาติฆ่าปิดปากในเวลาต่อมา สุชาติได้ตามล่าซ้ำจนได้รับบาดเจ็บและหนีกลับมายังบ้านของผู้เฒ่าหลัก ซ้ำได้สำนึกผิดที่ไปหาปลากับพวกเรืออวนโดยไม่ฟังคำผู้เฒ่าหลัก ผู้เฒ่าหลักได้เห็นว่าตัวเองแก่แล้ว และขอยอมสละชีวิตให้ข้ออยู่รอดต่อไป จึงวางแผนลวงมือปืนไปยังกลางทะเลในคืนที่ท้องฟ้าสีเหลือง ซึ่งพวกมือปืนไม่มีทางล่วงรู้ว่าเป็นสัญญาณของธรรมชาติ



ถ้าเธอยังมีรัก (2524)

สร้างโดย	พร้อมมิตรภาพยนตร์
โครงเรื่อง	ภาพยนตร์เรื่อง YELLOW HANDKERCHIEF
บทภาพยนตร์	ม.จ.ชาติรีเฉลิม ยุคล
ดนตรีประกอบ	พิเศษ สังข์สุวรรณ
บันทึกเสียง	เกษม มิลินทจินดา, นิวัฒน์ สำเนียงเสนาะ
ลำดับภาพ	ม.จ.ชาติรีเฉลิม ยุคล
กำกับภาพ	ม.จ.ชาติรีเฉลิม ยุคล
อำนวยการสร้าง	นิวพร้อมมิตรภาพยนตร์

ตัวละคร

จืด	ปัญญา นรินทร์กุล
นุช	ตุ๊กตา จินดานุช
เริง	สรพงษ์ ชาตรี
ลำดวน	เนาวรัตน์ ยุกตะนันท์

เรื่องย่อ

จืด นักดนตรีที่ขับแห่งหนึ่ง ถูกหญิงคนที่เขารักทิ้งไป ทำให้เขาเจ็บใจมาก อยากจะแก้แค้นผู้หญิงทุกคน เขาได้เบิกเงินทั้งหมดที่เขาทำงานจากขับแล้วเก็บสะสมไว้ มาซื้อรถใหม่หนึ่งคันเพื่อชวนสาวไปเที่ยว เขาอยากจะแก้แค้นให้ผู้หญิงทุกคนเจ็บปวด แต่ก็ไม่มีใครยอมมาด้วย จนกระทั่งได้มาพบ นุช สาวชาวใต้ที่โดนหลอกมาขายตัวแต่หนีออกมาได้ นุชพยายามจะกระโดดน้ำฆ่าตัวตาย จืดก็ได้เข้าไปช่วยไว้จนพลัดตกน้ำ แต่เขาวายน้ำไม่เป็น เริง ชายหนุ่มที่เพิ่งออกจากคุก และกำลังจะเดินทางไปทางใต้มาพบ จึงได้เข้าไปช่วยไว้ จืดได้มีความคิดจะหลอกนุช จึงอาสาจะพานุชกลับไปบ้านที่ภาคใต้ พวกเขาจึงได้เริ่มการเดินทางไปพร้อมกันทั้ง 3 คน

เรื่องราวระหว่างการเดินทางก็ทำให้เขาทั้งสามเริ่มสนิทกัน และรู้จุดมุ่งหมายของแต่ละคน จืดที่มุ่งหมายจะหลอกนุช ก็เปลี่ยนใจได้ด้วยคำพูดของเริงจากประสบการณ์ความรักของเขา ทำให้จืดและนุชกลับมารักกันได้อย่างจริงจัง เริงได้เล่าถึงเรื่องราวความรักอันลึกซึ้งของเขากับลำดวนเมียของเขาที่ได้หย่ากันไปแล้ว และเรื่องราวสาเหตุที่เขาต้องติดคุกและทิ้งลำดวนไปอย่างไม่ตั้งใจ

จิด นักดนตรีที่ผับแห่งหนึ่ง ถูกหญิงคนที่เขารักทิ้งไป ทำให้เขาเจ็บใจมาก อยากจะแก้แค้น
 ผู้หญิงทุกคน เขาได้เบิกเงินทั้งหมดที่เขาทำงานจากผับแล้วเก็บสะสมไว้ มาซื้อรถใหม่หนึ่งคันเพื่อ
 ขนส่งสาวไปเที่ยว เขาอยากแก้แค้นให้ผู้หญิงทุกคนเจ็บปวด แต่ก็ไม่มีใครยอมมาด้วย จนกระทั่ง
 ได้มาพบ นุช สาวชาวใต้ที่โดนหลอกมาขายตัวแต่หนีออกมาได้ นุชพยายามจะกระโดดน้ำฆ่าตัว
 ตาย จิดก็ได้เข้าไปช่วยไว้จนพลัดตกน้ำ แต่เขาย้วยน้ำไม่เป็น เริง ชายหนุ่มที่เพิ่งออกจากคุก และ
 กำลังจะเดินทางไปทางใต้มาพบ จึงได้เข้าไปช่วยไว้ จิดได้มีความคิดจะหลอกนุช จึงอาสาจะพานุช
 กลับไปบ้านที่ภาคใต้ พวกเขาจึงได้เริ่มการเดินทางไปพร้อมกันทั้ง 3 คน

เรื่องราวระหว่างการเดินทางก็ทำให้เขาทั้งสามเริ่มสนิทกัน และรู้จุดมุ่งหมายของแต่ละคน
 จิดที่มุ่งหมายจะหลอกนุช ก็เปลี่ยนใจได้ด้วยคำพูดของเริงจากประสบการณ์ความรักของเขา ทำให้
 จิดและนุชกลับมารักกันได้อย่างจริงจัง เริงได้เล่าถึงเรื่องราวความรักอันลึกซึ้งของเขากับลำดวน
 เมียของเขาที่ได้หย่ากันไปแล้ว และเรื่องราวสาเหตุที่เขาต้องติดคุกและทิ้งลำดวนไปอย่างไม่ตั้งใจ
 ให้จิดและนุชฟัง เริงหวังว่าลำดวนจะให้อภัย และยังคงรักเขาอยู่ เขาทั้งสามจึงได้คิดที่จะเดินทางต่อ
 ไปที่บ้านลำดวนด้วยกัน เพื่อพิสูจน์ว่าลำดวนยังมีความรักให้เริงอยู่หรือไม่ โดยเครื่องหมายแห่ง
 ความรักของเขาทั้งสองคือ ธงสีเหลือง เมื่อไปถึง ก็พบว่า ลำดวนได้แขวนธงสีเหลืองไว้ทั่วทั้งบ้าน
 ความหวังของเริงก็เป็นจริง ลำดวนยังมีรักให้เริงอยู่เต็มเปี่ยม เธอยังรอคอยเริงอยู่เสมอทุกวันทุก
 เวลา ไม่ว่าจะเริงจะติดคุกหรือจากเธอไปก็ปีกก็ตาม

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มือปืน (2526)

สร้างโดย	ซี.เอส.พี. โปรดักชั่น
บทประพันธ์	ม.จ.ชาติเฉลิม ยุคล
บทภาพยนตร์	ม.จ.ชาติเฉลิม ยุคล
ดนตรีประกอบ	พิเศษ สังข์สุวรรณ
บันทึกเสียง	นิวัฒน์ สำเนียงเสนาะ
ลำดับภาพ	ม.จ.ชาติเฉลิม ยุคล
กำกับภาพ	ม.จ.ชาติเฉลิม ยุคล
อำนวยการสร้าง	ซี.เอส.พี. โปรดักชั่น

ตัวละคร

จำสมหมาย	สรพงษ์ ชาตรี
สารวัตรหนู	รณ ฤทธิชัย
นิต	ชาลิตา ปัทมพันธุ์
กุสุมา	กมลลา เศรษฐี

เนื้อเรื่องย่อ

จำสมหมาย ม่วงทรัพย์ มือปืนรับจ้างคนหนึ่ง ที่เป็นอดีตนายทหารเหรียญเกียรติยศที่กลับต้องมาหาพิการหลังผ่านสมรภูมิตรบ เขาต้องเผชิญกับชะตากรรมอันผกผันจนเป็นเหตุให้ต้องกลายมาเป็นมือปืนรับจ้าง ด้วยความที่เขาไม่มีความสามารถอื่นใด นอกจากความสามารถในการรบและการใช้ปืน ทำให้เขาตัดสินใจยึดอาชีพมือปืนเป็นอาชีพหลักโดยใช้อาชีพช่างตัดผมเป็นฉากบังหน้า เพราะหวังที่จะเก็บเงินให้ลูกชาย ที่เป็นทุกสิ่งทุกอย่างเพียงหนึ่งเดียวในชีวิตของเขาได้มีอนาคตที่ดี คดีที่เขาก่อไว้ถูกตีพิมพ์ขึ้นหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์หลายต่อหลายครั้ง แต่ก็ไม่ได้ทำให้เขาหวาดหวั่นแต่อย่างใด ซึ่งสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ตำรวจไม่สามารถสืบสวนมาถึงตัวเขาได้ เนื่องจากสารวัตรหนู ที่เคยได้รับการช่วยชีวิตจากเขาคั้งยังเป็นทหารอยู่ด้วยกันพยายามยับยั้งการสืบสวนไว้ ภายหลังเขาก็ได้พบรักกับนิต น้องของภรรยาที่เลิกกันไปแล้ว จากการอาสาเข้ามาช่วยเหลือเลี้ยงดูลูกชายให้ แต่ชีวิตของเขาก็ดีได้ไม่นาน เพราะลูกชายเกิดป่วยเป็นมะเร็งในสมอง และต้องใช้เงินจำนวนมากในการรักษา ทำให้เขาต้องก่อคดีใหญ่ขึ้น ซึ่งในที่สุดเขาก็ไม่สามารถหนีกฎหมายได้อีกต่อไป เขาถูกตำรวจยิงจนเสียชีวิตในที่สุด

จำสมหมาย ม่วงทรัพย์ มือปืนรับจ้างคนหนึ่ง ที่เป็นอดีตนายทหารเหรียญเกียรติยศที่กลับต้องมาหาพิการหลังผ่านสมรภูมิมรบ เขาต้องเผชิญกับชะตากรรมอันผกผันจนเป็นเหตุให้ต้องกลายมาเป็นมือปืนรับจ้าง ด้วยความที่เขาไม่มีความสามารถอื่นใด นอกจากความสามารถในการรบและการใช้ปืน ทำให้เขาตัดสินใจยึดอาชีพมือปืนเป็นอาชีพหลักโดยใช้อาชีพช่างตัดผมเป็นฉากบังหน้า เพราะหวังที่จะเก็บเงินให้ลูกชาย ที่เป็นทุกสิ่งทุกอย่างเพียงหนึ่งเดียวในชีวิตของเขาได้มีอนาคตที่ดี คดีที่เขาก่อไว้ถูกตีพิมพ์ขึ้นหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์หลายต่อหลายครั้ง แต่ก็ไม่ได้ทำให้เขาหวาดหวั่นแต่อย่างไร ซึ่งสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ตำรวจไม่สามารถสืบสวนมาถึงตัวเขาได้ เนื่องจากสารวัตรธนู ที่เคยได้รับการช่วยชีวิตจากเขาคั้งยังเป็นทหารอยู่ด้วยกันพยายามยับยั้งการสืบสวนไว้ ภายหลังเขาก็ได้พบกับนิต น้องของภรรยาที่เลิกกันไปแล้ว จากการอาสาเข้ามาช่วยเหลือลูกชายให้ แต่ชีวิตของเขาก็ดำเนินไม่ได้ไม่นาน เพราะลูกชายเกิดป่วยเป็นมะเร็งในสมอง และต้องใช้เงินจำนวนมากในการรักษา ทำให้เขาต้องก่อคดีใหญ่ขึ้น ซึ่งในที่สุดเขาก็ไม่สามารถหนีกฎหมายได้อีกต่อไป เขาถูกตำรวจยิงจนเสียชีวิตในที่สุด

อิสรภาพของทองพูน โคกโพ (2527)

สร้างโดย	พร้อมมิตรภาพยนตร์
เรื่องและบทภาพยนตร์	ม.จ.ชาตรีเฉลิม ยุคล
ดนตรีประกอบ	พิเศษ สังข์สุวรรณ
บันทึกเสียง	ครรชิต เกิดสวัสดิ์
ลำดับภาพ	ม.จ.ชาตรีเฉลิม ยุคล
ถ่ายภาพ	ม.จ.ชาตรีเฉลิม ยุคล
อำนวยการสร้าง	หม่อมอุบล ยุคล ณ อยุธยา
ตัวละคร	
ทองพูน	สรพงษ์ ชาตรี
ละมัย	วิชุดา มงคลเขตต์
จำเบญจจะ	สุเชาว์ พงษ์วิไล
พวง	อำพัน เจริญสุข

ขึ้น ทองพูนหวัดตายหลายครั้ง แต่ในที่สุดก็รอดมาได้และมาพบกับละไม สามชีวิตจึงเดินทางกลับ
จังหวัดบ้านเกิดของทองพูนเพื่อเริ่มต้นชีวิตใหม่



สถาบันวิทย์บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครูสมศรี (2529)

สร้างโดย	พร้อมนิตรภาพยนตร์
เรื่องและบทภาพยนตร์	น.จ.ชาติเรณิณ ยุคผล
ดนตรีประกอบ	พิเศษ สังข์สุวรรณ
บันทึกเสียง	ดุสิตทิพย์ สนิทวงศ์ฯ
ลำดับภาพ	น.จ.ชาติเรณิณ ยุคผล
กำกับภาพ	น.จ.ชาติเรณิณ ยุคผล
อำนวยการสร้าง	กมลลา เศรษฐี

ตัวละคร

ครูสมศรี	ชาลิตา ปัทมพันธ์
บุญเพ็ง	รณ ฤทธิชัย)
ครูทองย้อย	ส.อาสนจินดา
นายทองดี	เศรษฐา ศิระฉายา
นายสด	ชลิต เฟื่องอารมย์

เนื้อเรื่องย่อ

ครูสมศรี พี่อาชีพเป็นครูในสลัมศาลเจ้าพ่อเสือซึ่งชื่อว่า ครูสมศรีพยายามอย่างหนักที่จะไม่ให้ชาวบ้านในสลัมแห่งนี้ถูกไล่ที่โดยบริษัทเอกชนที่จะเข้ามาเปลี่ยนที่ดินบริเวณนี้เป็นศูนย์การค้า ครูสมศรีจึงเข้าไปร้องทุกข์กับบุญเพ็ง ผู้เป็นข้าราชการที่ทำหน้าที่ดูแลรับเรื่องร้องทุกข์ของประชาชน เมื่อบุญเพ็งได้เห็นครูสมศรีและได้รู้จักความคิดของเธอ ความรู้สึกถึงหญิงสาวอีกคนที่ตนเองเคยรู้จัก ซึ่งได้ต่อสู้เพื่อประชาชนจนตัวเองต้องเสียชีวิตก็กลับมาในสมองของบุญเพ็งอีกครั้ง จนบุญเพ็งตัดสินใจเข้ามาให้การช่วยเหลือ และหาหนายทองดี เพื่อนสนิทของเขา มาช่วยครูสมศรีอีกแรงหนึ่ง จนสามารถรวบรวมหลักฐานที่จะเอาผิดกับบริษัทเอกชนนั้นได้ แม้จะอยู่ท่ามกลางความแตกแยกของชาวบ้านในสลัมเดียวกันก็ตาม

แต่แล้วเหตุการณ์ก็เปลี่ยนแปลงอีกครั้ง เมื่อหนายทองดีถูกคนร้ายของบริษัทเอกชนยิงจนเสียชีวิตและขโมยหลักฐานทั้งหมดไป ชาวบ้านที่เคยมีความคิดเห็นร่วมกันก็ต่างพากันถอนตัวและเตรียมใจยอมรับความพ่ายแพ้โดยดี ความหวังสุดท้ายของบุญเพ็งและครูสมศรีผู้ซึ่งยังไม่ยอมแพ้จึง

ครูสมศรี มีอาชีพเป็นครูในสลัมศาลเจ้าพ่อเสือซึ่งชื่อว่า ครูสมศรีพยายามอย่างหนักที่จะไม่ให้ชาวบ้านในสลัมแห่งนี้ถูกไล่ที่โดยบริษัทเอกชนที่จะเข้ามาเปลี่ยนที่ดินบริเวณนี้เป็นศูนย์การค้า ครูสมศรีจึงเข้าไปร้องทุกข์กับบุญเพ็ง ผู้เป็นข้าราชการที่ทำหน้าที่ดูแลรับเรื่องร้องทุกข์ของประชาชน เมื่อบุญเพ็งได้เห็นครูสมศรีและได้รู้จักความคิดของเธอ ความรู้สึกถึงหญิงสาวอีกคนที่ตนเองเคยรู้จัก ซึ่งได้ต่อสู้เพื่อประชาชนจนตัวเองต้องเสียชีวิตก็กลับมาในสมองของบุญเพ็งอีกครั้ง จนบุญเพ็งตัดสินใจเข้ามาให้การช่วยเหลือ และหาหนทางที่ดี เพื่อนสนิทของเขา มาช่วยครูสมศรีอีกแรงหนึ่ง จนสามารถรวบรวมหลักฐานที่จะเอาผิดกับบริษัทเอกชนนั้นได้ แม้จะอยู่ท่ามกลางความแตกแยกของชาวบ้านในสลัมเดียวกันก็ตาม

แต่แล้วเหตุการณ์ก็เปลี่ยนแปลงอีกครั้ง เมื่อนายทองดีถูกคนร้ายของบริษัทเอกชนยิงจนเสียชีวิตและขโมยหลักฐานทั้งหมดไป ชาวบ้านที่เคยมีความคิดเห็นร่วมกันก็ต่างพากันถอนตัวและเตรียมใจยอมรับความพ่ายแพ้โดยดี ความหวังสุดท้ายของบุญเพ็งและครูสมศรีผู้ซึ่งยังไม่ยอมแพ้จึงอยู่ที่โรงเรียนของครูทองน้อย ครูใหญ่ของโรงเรียนที่ติดเหล้าอย่างรุนแรง ซึ่งจดทะเบียนเอาไว้ก่อนหน้านี้ที่บริษัทเอกชนจะก่อตั้งขึ้น ดังนั้นบริษัทเอกชนแห่งนั้นจึงพยายามทุกทางที่จะทำลายโรงเรียนแห่งนั้นอันเป็นหลักฐานที่เหลือทั้งหมด คนร้ายจึงถูกส่งมาวางยาสลบครูบุญน้อย และทำให้โรงเรียนเกิดไฟฟ้าลัดวงจร ครูสมศรีและบุญเพ็งมาพบเข้าและดับไฟได้ทัน แต่ก่อนที่จะรู้ตัวครูสมศรีก็ถูกคนร้ายที่ซ่อนอยู่ที่ชั้นบนของโรงเรียนยิงเสียชีวิต บุญเพ็งจึงเข้าไปใช้ที่ดับเพลิงฉีดใส่คนร้ายและทุบคนร้ายจนสิ้นสติไป แต่เมื่อเขากลับมาก็ได้พบเพียงแค่วางไว้วิญญาณของครูสมศรีที่อยู่ในอ้อมกอดของครูทองน้อยที่ฟื้นขึ้นมาเท่านั้น

หลังจากนั้นบุญเพ็งจึงใช้หลักฐานเอกสารการก่อตั้งโรงเรียนในสลัมแห่งนี้ มาเป็นเอกสารในการยื่นฟ้องบริษัทเอกชนแห่งนี้และเอาชนะได้ในที่สุด นำมาซึ่งความปิติยินดีแก่ครูทองน้อยและชาวบ้านกว่า 20,000 ชีวิตที่อาศัยอยู่ในสลัมแห่งนั้น

สถาบันนวมวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คนเลี้ยงช้าง (2533)

สร้างโดย	พร้อมมิตร ภาพยนตร์
เรื่องและบทภาพยนตร์	ม.จ.ชาติเรณิม ยุคล
ดนตรีประกอบ	พิเศษ สังข์สุวรรณ
บันทึกเสียง	คุณากร เศรษฐี
ลำดับภาพ	ม.จ.ชาติเรณิม ยุคล
ถ่ายภาพ	ม.จ.ชาติเรณิม ยุคล
อำนวยการสร้าง	กมลลา เศรษฐี

ตัวละคร	
คำรณ	รณ ฤทธิชัย
ชัย	อิทธิสุนทร วิชัยลักษณ์
บุญส่ง	สรพงษ์ ชาตรี
เสี่ยฮก	ปู้ วิบูลย์นันท์
เครือออน	วิชชุดา มงคลเขตต์
คำหวาน	ดวงเดือน จิโรสงค์

เนื้อเรื่องย่อ

เมื่อประมาณ 20 ปีก่อน(ตามเนื้อเรื่อง) ป่าไม้ของเมืองไทยถูกทำลายอย่างหนัก จากการลักลอบตัดไม้อย่างผิดกฎหมายทำให้พื้นที่ของป่าลดลงจำนวนมาก เจ้าหน้าที่ป่าไม้จึงเข้ามากวดล้างการตัดไม้อย่างผิดกฎหมาย หัวหน้าเจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่ทำหน้าที่นี้มีชื่อว่า คำรณ ซึ่งเป็นคนที่ยึดมั่นในอุดมการณ์ที่จะปกป้องรักษาป่าเอาไว้ ในการลักลอบตัดไม้นั้น ช้างเป็นส่วนสำคัญในการนำไม้ที่ลักลอบตัดนั้นออกจากป่า และหนึ่งในคนเลี้ยงช้างที่ทำอาชีพลักลอบนำไม้เถื่อนออกมานั้นชื่อ บุญส่ง

ในการปราบปรามขบวนการลักลอบตัดไม้นั้นเต็มไปด้วยอุปสรรค เนื่องด้วยเสี่ยฮกนายทุนค้าไม้เถื่อนคอยที่จะลักลอบตัดไม้อย่างไม่หยุดหย่อน และได้วางแผนที่จะกำจัดเจ้าหน้าที่ป่าไม้ไปให้พ้นทาง อีกทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจชื่อ จำสม ซึ่งเป็นคนรู้จักกับเสี่ยฮก ก็ยังปล่อยปละละเลยในการปราบปรามการค้าไม้เถื่อนเพื่อประโยชน์ส่วนตัว และอุปสรรคประการสุดท้ายคือ วิถีชีวิตของชาวบ้านใน

เนื้อเรื่องย่อ

เมื่อประมาณ 20 ปีก่อน(ตามเนื้อเรื่อง) ป่าไม้ของเมืองไทยถูกทำลายอย่างหนัก จากการลักลอบตัดไม้อย่างผิดกฎหมายทำให้พื้นที่ของป่าลดลงจำนวนมาก เจ้าหน้าที่ป่าไม้จึงเข้ามาลาดล้างการตัดไม้อย่างผิดกฎหมาย หัวหน้าเจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่ทำหน้าที่นี้มีชื่อว่า คำรณ ซึ่งเป็นคนที่ยึดมั่นในอุดมการณ์ที่จะปกป้องรักษาป่าเอาไว้ ในการลักลอบตัดไม้นั้น ช้างเป็นส่วนสำคัญในการนำไม้ที่ลักลอบตัดนั้นออกจากป่า และหนึ่งในคนเลี้ยงช้างที่ทำอาชีพลักลอบนำไม้เถื่อนออกมานั้นชื่อนบุญส่ง

ในการปราบปรามขบวนการลักลอบตัดไม้นั้นเต็มไปด้วยอุปสรรค เนื่องด้วยเสียกนายทุนค้าไม้เถื่อนคอยที่จะลักลอบตัดไม้อย่างไม่หยุดหย่อน และได้วางแผนที่จะกำจัดเจ้าหน้าที่ป่าไม้ไปให้พ้นทาง อีกทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจชื่อ จำสม ซึ่งเป็นคนรู้จักกับเสียก ก็ยังปล่อยปละละเลยในการปราบปรามการค้าไม้เถื่อนเพื่อประโยชน์ส่วนตัว และอุปสรรคประการสุดท้ายคือ วิถีชีวิตของชาวบ้านในท้องถิ่นที่ต้องการหารายได้ไม่ว่าทางใดเพื่อเลี้ยงปากท้องด้วยการรับจ้างลักลอบตัดไม้ แต่บางสิ่งกำลังจะเปลี่ยนแปลงไป

เมื่อวันหนึ่งคำรณได้พบกับบุญส่ง พร้อมกับช้างแสนรู้ของเขาที่ชื่อ แดงอ่อน ทำให้ทั้งคู่รู้จักกันในระดับหนึ่ง ต่อมาได้มีเหตุการณ์ที่ทำให้คนทั้งสองเกิดความผูกพันกันขึ้น เมื่อมือปืนที่ว่าจ้างมาโดยเสียกมาลอบสังหารคำรณ แต่ก็ล้มเหลวเพราะนายบุญส่งนำช้างมาช่วยคำรณได้ทันเวลา คำรณจึงเกิดความสนิทสนมบุญส่งตั้งแต่นั้นมา แต่ก็ยังมีความขัดแย้งบางอย่างระหว่างทั้งสองคนก็เพราะทางด้านบุญส่ง ได้เกิดไปติดหนี้เสียกจึงจำเป็นต้องไปลักลอบตัดไม้เพื่อใช้หนี้ แต่คำรณไม่อยากจะให้บุญส่งไปอยู่ฝ่ายผิดกฎหมายจึงออกตามหาเพื่อเกลี้ยกล่อมให้เขายกเลิกการกระทำนั้นซะ แต่โชคร้ายที่จำสมรู้ว่าคำรณออกตามหาบุญส่ง เขาจึงไปดักกรอและฆ่านายคำรณเพื่อไม่ให้เขารายงานการทุจริตของจำสม ในที่สุดคำรณก็ถูกฆ่า แต่บุญส่งบาดเจ็บสาหัสและเกือบตายมาได้

ต่อมาเมื่อจำสมรู้ว่าบุญส่งยังไม่ตาย จึงรีบตามไปฆ่าปิดปาก แต่ก็ไม่สำเร็จเพราะแดงอ่อนช้างของนายบุญส่งเข้ามาขัดขวางเอาไว้ และฆ่าจำสมในที่สุด แล้วแดงอ่อนก็หายสาบสูญไป จึงเกิดเป็นตำนานของช้างที่ปกป้องรักษาป่าจากพวกลักลอบตัดไม้ในเวลาต่อมา

น้องเมีย (2534)

สร้างโดย	พร้อมมิตร ภาพยนตร์
เรื่อง	พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอนุสรณ์มิ่งมงคลการ
บทภาพยนตร์	ม.จ.ชาตรีเฉลิม ยุคล
ดนตรีประกอบ	สุรชัย จันทิมาธร
บันทึกเสียง	คุณากร เศรษฐี
ลำดับภาพ	ม.จ.ชาตรีเฉลิม ยุคล
กำกับภาพ	อานูภาพ บัวจันทร์
อำนวยการสร้าง	กมลลา เศรษฐี

ตัวละคร	
แสง	ฉัตรชัย เปล่งพานิชย์
ปราง	ภัสสร บุญเกียรติ
ทับทิม	ปัทมวรรณ เค้ามูลคดี
อารี	กมลลา เศรษฐี

เนื้อเรื่องย่อ

แสง มีอาชีพขับเรือขนทราย เขาอาศัยในเรือกับปราง เมียของเขา ลูกที่ยังเล็กและน้องเมียชื่อทับทิม แสงทำอาชีพนี้มานานแล้ว แต่กำลังเจอปัญหาเศรษฐกิจเรื่องค่าทรายที่ขึ้นราคา และปัญหานี้สิน ต่างๆ ปรางเมียที่ยังสาวและสวย เกิดเบื่อชีวิตที่ไม่มีหลักแหล่ง ต้องลอยไปมาอยู่บนเรือตลอดไป ปรางอยากเผชิญกับสิ่งใหม่ๆ ในโลกกว้าง เป็นความต้องการที่แสงไม่อาจจะเข้าใจ เพราะการทำมาหากินกับเรือ มันเป็นสิ่งที่สืบทอดกันมาตั้งแต่ปู่ย่าตายาย ปรางขอให้เขาเลือกระหว่างเรือกับตัวเขา แสงไม่อาจให้คำตอบได้ วันหนึ่งปรางออกไปร้านทำผมบนฝั่ง โดยไม่ฟังคำห้ามปรามของแสง คนขับแท็กซี่พาปรางไปส่งที่ร้านทำผมมีชื่อที่ดารามาเป็นประจำ หล่อนพบกับแมวมองชื่อ อารี เข้ามาชักชวนให้ไปเป็นดาราลเล่นหนัง ตามความฝันของหล่อน

ปรางตัดสินใจที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิต จึงบอกเขียนจดหมายลาแสงและทับทิม เพื่อไปเป็นดาราด ตามคำชวนของอารี ส่วนทับทิมไม่คิดที่จะอยู่บนบก เธอขอยอยู่บนเรือไปจนตายดีกว่า

แสง มีอาชีพขับเรือขนทราย เขาอาศัยในเรือกับปราง เมียของเขา ลูกที่ยังเล็กและน้องเมีย ชื่อทับทิม แสงทำอาชีพนี้มานานแล้ว แต่กำลังเจอปัญหาเศรษฐกิจเรื่องค่าทรายที่ขึ้นราคา และปัญหานี้สิน ต่างๆ ปรางเมียที่ยังสาวและสวย เกิดเบื่อชีวิตที่ไม่มีหลักแหล่ง ต้องลอยไปมาอยู่บนเรือตลอดไป ปรางอยากเผชิญกับสิ่งใหม่ๆ ในโลกกว้าง เป็นความต้องการที่แสงไม่อาจจะเข้าใจ เพราะการทำมาหากินกับเรือ มันเป็นเรื่องที่สืบทอดกันมาตั้งแต่ปู่ย่าตายาย ปรางขอให้เขาเลือกระหว่างเรือกับตัวเขา แสงไม่อาจให้คำตอบได้ วันหนึ่งปรางออกไปร้านทำผมบนฝั่ง โดยไม่ฟังคำห้ามปรามของแสง คนขับแท็กซี่พาปรางไปส่งที่ร้านทำผมมีชื่อที่ดารามาเป็นประจำ หลอนพบกับแมวมองชื่อ อารี เข้ามาชักชวนให้ไปเป็นดาราลเล่นหนัง ตามความฝันของหลอน

ปรางตัดสินใจที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิต จึงบอกเขียนจดหมายลาแสงและทับทิม เพื่อไปเป็นดารา ตามคำชวนของอารี ส่วนทับทิมไม่คิดที่จะอยู่บนบก เธอขออยู่บนเรือไปจนตายดีกว่า เมื่อปรางจากไป แสงก็ไม่มีแกใจทำงาน เขาเอาแต่ออกตามหาปราง โดยมีแท็กซี่เจ้าเล่ห์คอยสูบเงินอยู่ตลอดเวลา พาแสงตระเวนราตรีในกรุงเทพฯ ออกตามหาปราง แสงออกตามหาจนได้ที่อยู่อารีมาจากโรงแรมอาบอบนวด แต่เมื่อดกน้ำทำให้ที่อยู่ที่ได้มาเลื่อนลง และแสงเกือบปล้ำทับทิม เพราะความมึนเมาเห็นเป็นปราง เมื่อแสงเงินหมดเขาเลยคิดจะขายเรือเพื่อเอาเงินมาใช้จนกว่าจะหาปรางเจอ พอแสงไม่มีเงินแท็กซี่เจ้าเล่ห์ก็ไม่ยอมช่วย เมื่อแสงขายเรือได้ และผ่อนเรือติดมาใช้ชั่วคราว ทับทิมบอกแสงว่าจะกลับปากน้ำโพ แสงขอเวลา 1 อาทิตย์ในการตามหาปราง ระหว่างนั้นแสงต้องนอนนอกเรือเล็ก เพราะทับทิมไม่ไว้ใจ แต่ทับทิมดูแลแสงอย่างดีมาตลอดจนเดช เพื่อนสนิทบอกให้เขาเป็นเมียแทนปราง

แสงออกตามหาปรางในโลกแห่งแสงสียามราตรี เขาพบแต่ความหลอกลวงไร้ความจริงใจ สิ่งชั่วร้ายมากมาย และผู้หญิงที่เป็นเพียงสินค้า อาหารตาของผู้ชาย ในสังคมที่บูชาเงินตรา เขาพยายามตามหาปรางจนพบที่พักของปราง ซึ่งก็คือเล้ามีระดับที่มี อารี เป็นแม่เล้าส่งเด็กไปขายบริการให้คนรวยๆ และผู้มีอิทธิพล ซึ่งปรางก็เป็นหนึ่งในนั้น ปรางถูกส่งไปปรับแขก หลอนเมามายไร้สติและคิดไปว่าอาเสี่ยวที่กำลังจะนอนกับเธอนั้นคือ แสง เมื่อสติกลับคืนมาหลอนจึงต่อสู้และหนีออกมาจากโรงแรม แต่ก็ยังถูกพวก อารี ตามมาล้อมและปล่อยทิ้งไว้ข้างถนน ในที่สุดหลอนก็ตระหนักว่าหลอนควรจะไปยังโลกที่หลอนจากมา

แสงเข้ามาตามหาปรางที่ห้องอารี จนมีเรื่องกับอารี แสงต่อสู้กับคนของอารีจนโดนตำรวจจับต้องไปติดคุก ทับทิมนำเงินที่เก็บออมไว้ ประกันตัวเขาออกมา แสงรู้สึกขอบคุณทับทิมที่ช่วยเหลือ ประทับกับเดชบอกว่าทับทิมแอบชอบแสงอยู่เหมือนกัน แสงจึงอยากให้ทับทิมมาเป็นเมียเลี้ยงลูกให้เขา แสงตัดสินใจเลิกตามหาปราง คิดว่าปรางคงจากเขาไปไม่กลับมาอีกแล้ว เขาคิดจะ

มือปืน 2 สาละวิน (2534)

สร้างโดย	พร้อมมิตร อินเตอร์เนชั่นแนล โปรดักชั่น
เรื่องและบทภาพยนตร์	ชาตรีเฉลิมและ Stirling Silliphant
ดนตรีประกอบ	พิเศษ สังข์สุวรรณ
บันทึกเสียง	คุณากร เศรษฐี
ลำดับภาพ	ม.จ.ชาตรีเฉลิม ยุคล
กำกับภาพ	อานุกาพ บัวจันทร์
อำนวยการสร้าง	หม่อมกมลลา ยุคล

ตัวละคร

จำแรม	สรพงษ์ ชาตรี
ร.ท.ทูล่	ฉัตรชัย เปล่งพานิชย์
รต.ท.दनัย	ศิริคุปต์ เมทะนี
พ่อเลี้ยงทวิพงษ์	ส.อาสนจินดา
ดอกอ้อ	วิชชุดา มงคลเขตต์
พ.ท.องซาน	สุเชาว์ พงษ์วิไล
สมศักดิ์	นพพล โกมารชุน
กานดา	ปวีณา ชารีฟสกุล
พ.ท.ชอมิน	รณ ฤทธิชัย

เนื้อเรื่องย่อ

ที่ฟ้าสูงปาลัก ชายแดนไทยพม่า รต.ท.दनัย หม่อมนายตำรวจจบใหม่ถูกส่งมาดูแลชีวิตและความถูกต้อง เขาได้ยึนภิตติศัพทความป่าเถื่อนของสถานที่แห่งนั้น จนตำรวจวิสามัญคนกันเป็นเรื่องปกติ เมื่อเขามาถึงพื้นที่เขาก็ได้พบกับ การต่อสู้อันดุเดือดของเหล่ามือปืนกับจำแรม ที่วิสามัญมือปืนต่อหน้าต่อตาหมวดदनัย ที่ส่งมาเป็นหัวหน้าสพต. ที่ฟ้าสูงปาลัก ซึ่งคำเล่าลือนั้นคงจะเป็นความจริง หมวดदनัยจึงไม่พอใจการกระทำเหนือกฎหมายของตำรวจที่นี่ และการแต่งตั้งตำรวจกับเป็นโจร เขาต้องการจะเปลี่ยนตำรวจที่นี่ให้เหมือนตำรวจในอุดมคติ

พ่อเลี้ยงทวีพงษ์ ผู้มีอำนาจใหญ่โตแห่งฟ้าสูงป่าสัก มีกิจการทำไม้ผิวดกกฎหมาย เป็นเจ้าของเหล้ามือปืนมากมาย และยังสนับสนุนอาวุธแก๊งกำลังเขมร เพื่อแลกกับไม้เถื่อนในพม่า พ่อเลี้ยงมีลูกชายชื่อ สมศักดิ์ ผู้กุมอำนาจกิจการแทนพ่อตน เขามีภรรยาที่มีปัญหาทะเลาะกันและกินแต่เหล้า ชื่อ กานดา เป็นอดีตดารานางหนังผู้ล่วงรู้ความลับว่าสมศักดิ์เป็นเกย์

จำแรมได้ข่าวการปรากฏตัวของเสือพราน ในอดีตเคยข่มขืนฆ่าเมียจำแรม และเป็นคนของพ่อเลี้ยงทวีพงษ์ด้วย จำแรมจึงมารายงานแก่ รต.ท.दनัยแต่หมวดदनัยไม่ยอมให้จำแรมไปจับกุมเสือพราน เขาสั่งให้จำแรมอยู่เฝ้าโรงพัก แต่จำแรมก็ขัดคำสั่งและไปช่วยเหลือรต.ท.दनัยได้ทันเวลากระทั่งเกิดการรบระหว่างทหารพม่าและกระเหรี่ยง ทหารกระเหรี่ยงกองหนึ่งถอยร่นมาจะข้ามแม่น้ำสาละวิน แต่ฝ่ายไทยก็ส่งสัญญาณเตือนไม่ให้ข้ามมา ทำให้ทหารกระเหรี่ยงถูก ฮ.ของพม่าถล่มอย่างไรทางสู้ ในที่สุดทางฝ่ายไทยก็ตัดสินใจช่วยทหารกระเหรี่ยงที่อพยพชาวบ้านมาด้วย และต่อสู้ขับไล่อทหารพม่าไป

พ่อเลี้ยงสมศักดิ์ จับได้ว่ากานดา มีชู้ เขาได้ปลั่งเปลือยกานดาโดยไม่ได้เจตนา ก่อนลั่นใจกานดาได้หนีไปบอกตำรวจว่าโดนพ่อเลี้ยงสมศักดิ์ยิง พ่อเลี้ยงสมศักดิ์จึงต้องหนีไปกบดานที่พม่าด้วยอำนาจของพ่อเลี้ยงทวีพงษ์ ตำรวจไทยจึงต้องบุกไปชิงตัวสมศักดิ์ เพื่อนำมาพิพากษาที่ฝั่งไทย นายทหารแห่งกระเหรี่ยงฝีมือฉกาจ ร.ท.ทูลี่ นำทหารไปชิงตัวพ่อเลี้ยงสมศักดิ์จากตำรวจไทย ตามคำสั่งของพ่อเลี้ยงทวีพงษ์ ที่รับปากจะหาอาวุธมาให้ ทูลี่ยิงจำแรมเสียชีวิตทำให้หมวดदनัยต้องเป็นผู้นำแทน ทูลี่ใช้วิธีกองโจรติดตามเหล่าตำรวจไทย ที่โดนโจมตีจนเสียชีวิตทีละคนๆ จนเมื่อถึงสาละวิน นายพลชอมินนำทหารพม่าเข้ามาชิงตัวพ่อเลี้ยงสมศักดิ์อีกทีหนึ่ง ทูลี่ถูกทหารพม่ายิงจนน้ำไป แต่ยังไม่ตายจึงลอบยิงชอมินเสียชีวิต ก่อนจะจมน้ำไปในสาละวิน เหลือเพียง รต.ท.दनัยตอกข้อ และพ่อเลี้ยงสมศักดิ์ หมวดदनัยจึงตัดสินใจยิงพ่อเลี้ยงสมศักดิ์ เมื่อพบว่าการใช้กฎหมายที่จำเรียนมานั้นไร้ประโยชน์ ที่สาละวิน ดินแดนที่ไร้กฎหมายแห่งนี้

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เฮโรอิน(2534)

สร้างโดย	พร้อมมิตร อินเตอร์เนชั่นแนล โปรดักชั่น
เรื่องและบทภาพยนตร์	ม.จ.ชาติเฉลิม ยุคล
ดนตรีประกอบ	เทวัญ ทรัพย์แสนยากร และ Meyna Co
บันทึกเสียง	คุณากร เศรษฐี
ถ่ายภาพ	อานูภาพ บัวจันทร์
ลำดับภาพ	ม.จ. ชาติเฉลิม ยุคล
อำนวยการสร้าง	หม่อมกมลลา ยุคล

ตัวละคร

โทคิโอะ	มาซาโตชิ นากาเซ่
สารวัตรพงษ์	ฉัตรชัย เปล่งพานิช
คุซานากิ	ฮารุโกะ วานิบุชิ
นายสุชาติ	สุเชาว์ พงษ์วิไล
สุดา	เพชรรัตน์ ศรีแก้ว
เล็ก	สินจัย หงษ์ไทย
สารวัตรยามาโมโต้	ทากาชิ วาตานากิ

เรื่องย่อ

สารวัตรพงษ์เจ้าหน้าที่หน่วยปราบปรามยาเสพติด ซึ่งคอยติดตามโทคิโอะหนึ่งในขบวนการการขนส่งเฮโรอินที่จะสามารถสาวไปถึงตัวการใหญ่ได้ และแหล่งต้นตอของยาเสพติดในประเทศไทย โทคิโอะจึงถูกจับตาอยู่ตลอดเวลา เมื่อทางการไทยเข้าทำลายแหล่งเฮโรอินได้มากขึ้น ทำให้นายสุชาติ นายกเทศมนตรีแห่งพิทยาและเป็นพ่อค้ายาแห่งเมืองพิทยาที่มีความสัมพันธ์กับคุซานากิ เจ้านายของโทคิโอะ ต้องส่งสายลับสาวชื่อ สุดามาคอยติดตามโทคิโอะด้วยเช่นกัน

ด้วยความบังเอิญโทคิโอะได้ช่วยเล็กซึ่งเป็นโสเภณีที่กำลังจะถูกข่มขืน จากการช่วยเหลือครั้งนี้ เล็กจึงตอบแทนโดยพาโทคิโอะไปหลบซ่อนที่บ้าน กระจ่างนั้นโทคิโอะได้รับรู้ถึงปัญหาความขัดแย้งของชาวบ้านกับโรงงานของนายทุนชาวญี่ปุ่น ที่เป็นต้นเหตุให้ชาวบ้านล้มป่วยและไม่มีที่ดินทำกิน จนเธอต้องมาขายตัวในพิทยา โทคิโอะรู้สึกเสียใจ และอยากให้ชาวบ้านเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อ

ตัวเขา เขาก็ช่วยชาวบ้านทำงานต่างๆ อย่างขยันขันแข็งตลอดจนช่วยสร้างวัด ทำให้ทั้งสองเกิดความผูกพันและรักกันในที่สุด

นายสุชาติ สืบรู้ว่าที่อยู่ของโทคิโอะ หลอกเล็กว่า ให้โทคิโอะอาศัยไปกับคณะคาบาเรต์ที่กำลังจะไปโชว์ที่ญี่ปุ่น เดินทางกลับบ้าน และนัดแนะมาพบที่โรงละครเพื่อจะฆ่าโทคิโอะ ซึ่งโทคิโอะแอบหลังรถโฆษณาหนัง เดินทางมาโรงละคร ได้ต่อสู้กับนักฆ่า แต่ตำรวจยาเสพติดเข้ามาช่วยไว้ทันเวลา โทคิโอะจึงรอดมาได้และหนีไป ฝ่ายตำรวจปส.ได้เกิดความขัดแย้งกับนายสุชาติ ผู้เป็นเจ้าของโรงละคร

โทคิโอะได้บุกไปที่ โนคลินิก กับเด็ก คลินิกแปลงเพศชื่อดังในพัทยา ซึ่งมันคือแหล่งซ่อนเฮโรอีนที่เตรียมส่งต่อไปญี่ปุ่น แต่เด็กโดนจับและถูกฆ่าตาย ตำรวจปส.ที่ติดตามเขามา ได้บุกเข้ามาจับกุมพวกค้าเฮโรอีนได้อย่างราบคาบ ตำรวจปส.พบวิธีการลำเลียงเฮโรอีนไปญี่ปุ่น โดยซ่อนไว้ในขีลโคโคน ภายในร่างกายของนักแสดงแปลงเพศ ทำให้ตำรวจสามารถจับกุมนายสุชาติได้ทันเวลา ทางกรมพบว่านายสุชาติเป็นยาภูเขาชาวญี่ปุ่น ที่มาอาศัยอยู่ในเมืองไทยจนได้รับสัญชาติไทยมาช้านาน ส่วนโทคิโอะ ตัดสินใจเลิกจากการทำงานในวงการนี้ และกลับไปสร้างวัด ที่บ้านของเล็กต่อให้สำเร็จ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เสียดาย1 (2538)

สร้างโดย	สหมงคลฟิล์ม
เรื่องและบทภาพยนตร์	ม.จ.ชาตรีเฉลิม ยุคล
ดนตรีประกอบ	สุรชัย จันทิมาธร
บันทึกเสียง	คุณากร เศรษฐี
ถ่ายภาพ	อานูภาพ บัวจันทร์
ลำดับภาพ	ม.จ. ชาตรีเฉลิม ยุคล
อำนวยการสร้าง	สมศักดิ์ เตชะรัตนประเสริฐ

ตัวละคร

ปู	เชมสรณ์ หนูขาว
แม่	วิจิตรา ตรีชะกุล
เดือน	กาญจนา ชื่นนาคุ่ม
เงาะ	นุศรา ระจันณา
หลุยส์	จิรุตน์ ณ นคร
แฟรงค์	จอนนี่ แอนโฟเน่

เนื้อเรื่องย่อ

เรื่องราวของครอบครัวที่มีปัญหาของเด็กวัยรุ่นสาว 4 คน ได้แก่ แม่ ผู้มีพ่อเป็นตำรวจทะเลาะกับแม่ เป็นแม่ครัวและชอบเล่นไพ่เป็นประจำ ทำให้แม่เห็นภาพเหล่านี้จนซาซิ้นและหันไปดมกาว ส่วนเงาะอยู่ในครอบครัวที่เปิดร้านขายไก่ย่าง พ่อแม่ทำแต่งงานจนไม่มีเวลาให้ พ่อของเงาะติดเหล้าและทำร้ายแม่เป็นประจำ เงาะหนีเที่ยวกับเพื่อนๆ ที่ศูนย์การค้า จนแอบชอบพนักงานเสิร์ฟชื่อแฟรงค์ ที่ร้านกาแฟในศูนย์การค้า ปู มีพ่อทำงานโรงฆ่าสัตว์ที่กาญจนบุรี พ่อแม่แยกทางกัน เพราะพ่อมีชู้ ปูถูกส่งมาอยู่กับแม่และสามีใหม่ เธอจึงมีปัญหากับครอบครัวใหม่ที่เธอมาอาศัย เดือนมีพ่อเป็นอัมพาต แม่จึงต้องหาเลี้ยงโดยขายตัวในบ้าน เดือนเห็นภาพเหล่านี้ทุกวัน จนทำให้เธอหันมาขายตัวเช่นเดียวกับแม่ โดยมีแม่เฒ่าที่พาเธอไปขายบริการให้เสียรวยๆ

ทั้งสี่คนแอบหนีเที่ยวกลางคืน ที่บาร์แห่งหนึ่งที่แฟรงค์ ชายหนุ่มที่เงาะแอบชอบทำงานเป็นดีเจอยู่ ซึ่งเป็นจุดหักเหชีวิตของพวกเขาให้พบกับยาเสพติดทั้งปู แม่ และเดือน ค่อยๆ ถล่มกันใน

การเสพยา จากการเริ่มทดลองดมกาว โดยเฉพาะแม่ที่เริ่มลองใช้เฮโรอีน จากคำชวนของหลุยส์ แฟนของปู โดยไม่ฟังคำทัดทานจากเพื่อน ๆ

ทั้งปูและแม่ที่เป็นเพื่อนรักกัน ต่างก็ติดเฮโรอีนอย่างอมแงม จนเมื่อไม่มีเงินแม่จึงต้องขายตัว เพื่อนำเงินมาซื้อเฮโรอีนจากหลุยส์ สุดท้ายหลุยส์ถูกตำรวจจับ ส่วนเดือนก็เสี่ยงกับการติดเอดส์ เช่นเดียวกับแม่ ทั้งปูและแม่เสียนยา จนต้องไปหาใจซึ่งเป็นที่พึ่งสุดท้าย แต่ก็พบว่าใจก็ตายจากการเสพยาเกินขนาด หลังจากทั้งสองได้เผชิญหน้ากับความตาย แม่ตัดสินใจกลับบ้าน แม่ลงแดงและสารภาพกับพ่อว่าติดยา พ่อจึงต้องล่ามกุญแจป้อมไว้ไม่ให้คลุ้มคลั่ง พ่อจึงพาแม่ไปรักษาตัวที่ถ้ากระบอ กจนสามารถเลิกได้ ปูกลับบ้านที่กาญจนบุรีกับพ่อ ส่วนเดือนก็แยกย้ายกลับบ้านไป เหลือเพียงเงาะที่ไปอาศัยกับแฟรงค์ แฟรงค์ได้โทรบอกพ่อให้มารับเงาะ ทั้งสองปรับความเข้าใจกันได้และพากันกลับบ้าน

เงาะ ปู เดือน ทั้งสามกลับมาพบกันอีกครั้งหลังจากอดีตที่เลวร้ายผ่านพ้นไป เมื่อเดือนและเงาะไปเยี่ยมปูที่บ้านบำบัดการติดยาอยู่ที่ระยอง แม่ยังคงกลับไปเสพยาอีก ทั้งสามต่างเสียดายกับเรื่องที่เกิดขึ้น และไม่มีวันลืมเหตุการณ์ที่ผ่านมาได้ ณ ตอนนีพวกเขาได้ก้าวพ้นวัยเยาว์สู่วัยผู้ใหญ่อย่างสมบูรณ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เสียดาย2 (2539)

สร้างโดย	สหมงคลฟิล์ม
เรื่องและบทภาพยนตร์	ม.จ.ชาติรีเฉลิม ยุคล
ดนตรีประกอบ	พิเศษ สังข์สุวรรณ
บันทึกเสียง	คุณากร เศรษฐี
ถ่ายภาพ	อานุกาพ บัวจันทร์
ลำดับภาพ	ม.จ. ชาติรีเฉลิม ยุคล
อำนวยการสร้าง	สมศักดิ์ เตชะรัตนประเสริฐ

ตัวละคร

โรส	มารีสา อานิด้า
ภาสินี	อรุณโรจน์ เลี่ยมทอง
ระบีน	สรพงษ์ ชาติรี
มากาเร็ต	เฟ ปานสิงาม
สาริต	สาริน บางยี่ขัน
นายแพทย์สุชาติ	อดุลย์ ดุลยรัตน์
นายแพทย์อนุวัตร	ญาณี ตราโมท
สีดา	วิชชุดา มงคลเขตต์

เรื่องย่อ

“โรส” เป็นเด็กหญิงอายุ 13 ปี อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น โรสเป็นลูกของ ระบีน วาทยากรของศูนย์สังคีต กับมากาเร็ต ครูสอนบัลเลต์ เธอมีพี่สาวต่างมารดาชื่อเมย์ กับน้องชายแท้ๆ อีกคนชื่อบ๊อบบี้ เธออาศัยอยู่ในบ้านที่มีฐานะ สะดวกสบาย และโรสมีความรักกับหนุ่มช่างบ้านที่เติบโตมาด้วยกันแต่เล็ก ชื่อสาริต แต่แล้วชีวิตอันใสบริสุทธิ์ของเธอก็ต้องพังทลายลงโดยไม่ทันตั้งตัว เมื่อพบว่า โรสเป็นโรคเอดส์ในระยะที่ 3 แล้ว โดยได้รับเชื้อเอดส์จากการถ่ายเลือดเมื่อครั้งที่เธอประสบอุบัติเหตุตอนอายุ 8 ปี

ระบีนและมากาเร็ตเสียใจมาก จึงพยายามเรียกร้องความยุติธรรมจากสังคม และตัดสินใจให้โรสออกรายการโทรทัศน์ของนักข่าวสาว ภาสินี ที่กำลังทำข่าวเรื่องนี้อยู่ ซึ่งการออกรายการครั้งนี้

ช่วยกระตุ้นให้รัฐบาลอนุมัติงบประมาณในการตรวจเลือดในธนาคารเลือด ให้ปลอดภัย 100% แต่กลับทำให้ชีวิตของโรสต้องเปลี่ยนไปตลอดกาล

การออกรายการโทรทัศน์ ทำให้โรสเป็นที่รู้จักกว้างขวางในฐานะของผู้เป็นเอดส์ ไม่ว่าจะทำอะไรจึงเป็นที่จับตา และรังเกียจของคนรอบข้าง แม้แต่คนรักของเธอเองก็ถูกผู้ใหญ่สั่งห้ามไม่ให้คบหากับเธอ

เมื่อโรสรับรู้ว่าเป็นโรคเอดส์ เธอได้โทรศัพท์ไปปรึกษาชมรมจันทร์เสี้ยว ซึ่งเป็นชมรมของผู้ติดเชื้อเอดส์ ทำให้เธอได้รู้จักกับสีดา ผู้ติดเชื้อเอดส์ที่คอยให้คำปรึกษากับเธอเสมอมา ในที่สุดเธอก็ตัดสินใจหนีออกจากบ้านไปอยู่กับสีดาที่เธอรู้สึกว่าเป็นผู้ที่เข้าใจเธอมากที่สุด ด้วยความหวังดี สีดาจึงโทรศัพท์ไปตามพ่อของโรสให้มารับ โรสต้องยอมกลับบ้านไปกับพ่อ แต่ขณะที่กำลังจะก้าวพ้นประตูบ้านไปนั้น สีดาเกิดไออย่างหนักหมดสติไป ระบิณจึงช่วยพาไปส่งที่โรงพยาบาล โดยมีโรสคอยนั่งเฝ้าด้วยความห่วงใยตลอดเวลา แต่ก็ไม่สามารถช่วยชีวิตเธอไว้ได้



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กล่อง (2541)

สร้างโดย	พร้อมมิตร อินเตอร์เนชั่นแนล โปรดักชั่น
บทภาพยนตร์	ม.จ.ชาติเฉลิม บุคค
ดนตรีประกอบ	พิเศษ สังข์สุวรรณ
บันทึกเสียง	ไชยเชษฐา ศรีประวีร์
ถ่ายภาพ	อานุกาภ บัวจันทร์
ลำดับภาพ	สุนิตย์ อัศวินิกุล
อำนวยการสร้าง	สมศักดิ์ เตชะรัตนประเสริฐ

ตัวละคร

จิต	อุดม แต่พานิช
น้อย	เมทินี กิ่งโพยม
คุณนายวจี	อรสา อิศรางกูร
ไอ้แสบ	จอห์น อีสรัมย์ย์
ดาบหาญ	อภิชาติ ชูสกุล
สำราญ	เขาทราช กาแล็คซี่
อาบัง	จรัล ยิตชิงห์

เนื้อเรื่องย่อ

จิต เป็นผู้ชายที่ดูไม่เอาไหน ไม่ทำการทำงานอย่างขยันทั่วไป วันๆนั่งแต่งเพลงเพื่อหวังจะเอาไปเสนอค่ายเพลงยักษ์ใหญ่ ทำให้น้อยเมียของเขาถูกดูแคลน และแสดงอาการข่มตัวเขาตลอดเวลา นอกจากน้อยแล้วคนรอบข้างในบริเวณแฟลต ของเขาล้วนมองเขาเป็นคนขี้ขลาด ไร้น้ำยาเช่นกัน

แต่แล้วจิตก็มีโชค เมื่อค่ายเทปบิลบอร์ดโทรมานัดให้เขาไปเสนองานแต่งเพลง ระหว่างทางจิตโดนกลั่นแกล้งจนทำให้จิตพลาดการเสนอเพลงกับคุณดำรงค์ เจ้าของค่ายบิลบอร์ด จิตทั้งเนื้อเพลงและเทปไว้ ด้วยความผิดหวังเมื่อกลับมาที่บ้านก็ยังโดนน้อยตำว่าอีก จากการโดนรังแกจากคนรอบข้างทำให้จิตตัดสินใจฆ่าตัวตาย ด้วยวิธีการต่างๆ แต่ก็ไม่สำเร็จแถมยังโดนน้อยตำว่าไม่มีทางที่เขาฆ่าตัวตายได้ เพราะทำอะไรก็ไม่เคยสำเร็จ

สุดท้ายจิตจึงตัดสินใจกระโดดน้ำตายที่สะพานแขวน แต่ด้วยโชคไม่เข้าข้าง จิตพลาดรถเมล์สายที่ไปสะพานแขวน เขาจำต้องติดฝนกับชายลึกลับคนหนึ่งที่นั่งที่ป้ายรถเมล์ด้วยกัน เมื่อพบว่าชายคนนั้นตายแล้ว และมีกล่องโลหะมันวาวอยู่ในมือ จิตจึงตัดสินใจเอากล่องใบนั้นกลับห้อง จิตและน่อยพยายามหาทางเปิดกล่องนั้นแต่ไม่สำเร็จ รุ่งขึ้นน่อยดูข่าวการตายของราชาเฮโรอิน สงสัยว่ากล่องนั้นอาจมีเฮโรอิน จึงบอกให้จิตไปทิ้ง จิตนำกล่องนั้นไปทิ้งที่ถังขยะ เมื่อน่อยพบว่ามันเป็นกล่องคนละใบกับในข่าว จึงให้จิตกลับไปเอากล่องคืนมา

น่อยบอกความลับเรื่องกล่องที่มีเงินภายในมากมายกับคนในแฟลต ที่กองขยะจิตได้รับความช่วยเหลือจากเทวดาประจำกองขยะ สามารถหากล่องใบนั้นกลับคืนมาได้ จิตกลับมาด้วยความเปลี่ยนแปลงของคนรอบข้าง ไม่มีใครที่คอยดูถูกกลั่นแกล้งเขาอีกต่อไป ด้วยหวังส่วนแบ่งส่วนแบ่งครั้งหนึ่ง ที่น่อยสัญญาว่าจะแบ่งให้คนที่เปิดกล่องได้ ทุกคนมารวมกันที่ห้องของจิตและพยายามทุกวิถีทาง เพื่อเปิดกล่องแต่ไม่สำเร็จจึงแยกย้ายกลับไป รุ่งเช้าจิตได้รับการติดต่อจากคุณตำรวจ ให้มาเซ็นสัญญาเรื่องเพลงที่แต่งไว้ จิตเซ็นสัญญาค่าเพลงได้เงินเป็นจำนวนมาก

จิตบอกน่อยว่า ไม่ควรเปิดกล่องนี้อีกต่อไปและจะนำไปทิ้ง เพราะไม่มีความจำเป็นต้องใช้มันอีกแล้ว และมันยังทำให้ชีวิตของพวกเขาเปลี่ยนไปจากเดิม เพราะคนต่างมาเอาอกเอาใจเพราะสนใจของที่อยู่ในกล่องนั้น น่อยไม่พอใจและด่าว่าจิต จิตทนไม่ไหวและตอบโต้กลับบ้าง ทำให้น่อยตกใจที่จิตกลายเป็นคนใหม่ จิตกับน่อยจึงตัดสินใจเอากล่องไปทิ้งที่สะพานแขวน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุริโยไท (2544)

สร้างโดย	พร้อมมิตร โปรดัคชั่น
บทภาพยนตร์	ม.จ.ชาตรีเฉลิม ยุคล
ดนตรีประกอบ	Richard Harvey
บันทึกเสียง	Conrad Bradley Slater
ถ่ายภาพ	Igor Luther ,Stanislav Dorsic ,อานูภาพ บัวจันท์
ลำดับภาพ	ม.จ.ชาตรีเฉลิม ยุคล
อำนวยการสร้าง	หม่อมกมลลา ยุคล

ตัวละคร

สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2	พิศาล อัครเศรณี
สมเด็จพระนพอุทธรานุ	สุเชาว์ พงษ์วิไล
พระอัครชายา	วรรณษา ทองวิเศษ
พระเชียรราชา,พระมหาจักรพรรดิ	ศรันยู วงศ์กระจ่าง
พระไชยราชาธิราช	พงษ์พัฒน์ วชิรบรรจง
สมเด็จพระสุริโยไท	มล.ปิยาภัส ภิรมย์ภักดี / พิมลรัตน์ พิศลยบุตร
ขุนพิเรนทรเทพ	ฉัตรชัย เปล่งพานิชย์
พระมหาเทวีจระประภา	เพ็ญพักตร์ ศิริกุล
ท้าวศรีสุดาจันทร์	ใหม่ เจริญปุระ
พันบุตรศรีเทพ ,ขุนวรวงศา	จอนนี่ แอนโฟเน่
ออกญามหาเสนา	สะอาด เปี่ยมพงศ์สานต์
อู่บริก	จิรวดี อิศรางกูร
หมื่นราชเสน่หานอกราชการ	สรพงษ์ ชาตรี
ขุนอินทรเทพ	อำพล ลำพูน
หลวงศรียศ	ศุภกรณ์ กิจสุวรรณ
พระเจ้าตะเบงชเวตี้	ศุภกิจ ตังทัตสวัสดิ์
บุเรงนอง	สหรัถ สังคปรีชา
เมงเยสีหตู	สมบัติ เมทะนี

พระเจ้าแปร

รณ ฤทธิชัย

เนื้อเรื่องย่อ

ปีพ.ศ. ในเวลานั้น พระสุริโยไท เป็นพระธิดาของออกญาศรีสุรินทร์ อาศัยในเมืองพิษณุโลก มีอายุย่างเข้า 15 ปี ทรงมีอุปนิสัยเข้มแข็งเด็ดเดี่ยว ไม่อยู่ในกรอบของราชประเพณี ในพระองค์ทรงสนิทสนมรักใคร่กับขุนพิเรนทรเทพ มีศักดิ์เป็นพระญาติในราชวงศ์พระร่วงเช่นเดียวกัน ขุนพิเรนทรเทพ มีศักดิ์เป็นพระเชษฐาที่เจริญวัยมาด้วยกัน และได้ให้คำมั่นสัญญาต่อพระสุริโยไทว่า จะทำตามสิ่งที่พระสุริโยไทร้องขอ ไม่ว่าจะยากเย็นเพียงใดก็ตามแต่พระสุริโยไททรงต้องอภิเษกกับพระเทียรราชา ผู้รั้งตำแหน่งพระเยาวราชในเวลานั้น ตามความต้องการของบิดามารดาเพื่อความสัมพันธ์อันดีในระหว่างราชวงศ์สุพรรณภูมิ กับราชวงศ์พระร่วง อันจะช่วยให้บ้านเมืองเกิดปึกแผ่น

ในแผ่นดินของสมเด็จพระนอพุทธางกูร ทรงมิได้ใส่ใจต่อการดูแลงานบ้านเมืองเพราะทรงหลงนางสนมที่ทรงแต่งตั้งให้เป็นอัครชายา และเป็นผู้ให้กำเนิดพระรัฐสุธาธิราช ต่อมาเกิดโรคไข้ทรพิษระบาดอย่างหนัก ทำให้สมเด็จพระนอพุทธางกูร ทรงสิ้นพระชนม์เพราะโรคดังกล่าว แต่ด้วยบ้านเมืองเกิดทุกข์ศ ชาวบ้านต่างเดือดร้อนจากปัญหาข้าวของแพง และประเทศพม่าได้มีการรวมประเทศเป็นปึกแผ่นโดยกษัตริย์หนุ่ม ที่มีฝีมือเก่งกล้านามว่า พระเจ้าตะเบงชเวตี้ พระไชยราชา โอรสอีกพระองค์หนึ่งของสมเด็จพระนอพุทธางกูร จึงรีบเสด็จลงจากเมืองพิษณุโลกมายังกรุงศรีอยุธยาปราบดาภิเษกสถาปนาขึ้นเป็น สมเด็จพระไชยราชาธิราช เพื่อปกป้องราชธานี และจับพระรัฐสุธาธิราช สำเร็จโทษเมื่อพระชนมายุเพียง 5 พรรษา

สมเด็จพระไชยราชาธิราช ทรงนำทัพออกตีเมืองเชียงใหม่ และเชียงใหม่ ทรงเป็นกษัตริย์ยอดนักรบที่ทำสงครามรักษาเอกราช และสร้างอาณาเขต ตลอดรัชสมัยของพระองค์ ขณะเดียวกันกับการรวมพுகามประเทศของพระเจ้าตะเบงชเวตี้ พระองค์ทรงแต่งตั้งพระเทียร เป็นผู้สำเร็จราชการแห่งอโยธยาแทนพระองค์ ในขณะที่พระองค์กรีธาทัพไปปราบหัวเมืองทางเหนือ

ท้าวศรีสุดาจันทร์ ได้ลักลอบมีชู้กับพันบุตรศรีเทพ พรานหมณีสู้ดูแลหอพระนอก ที่สืบเชื้อสายจากราชวงศ์อู่ทอง เช่นเดียวกับนาง นางใช้กลอุบายกำจัดขุนชินราชผู้ดูแลหอพระใน แล้วแต่งตั้งพันบุตรศรีเทพขึ้นเป็นขุนชินราชแทน นางมีความคิดที่จะฟื้นฟูราชวงศ์อู่ทองให้กลับมายิ่งใหญ่ จึงเป็นต้นเหตุนำไปสู่การลอบวางยาพิษพระไชยราชาจนสิ้นพระชนม์

พระยอดฟ้า ได้ขึ้นเป็นกษัตริย์ต่อมา ภายในการดูแลของท้าวศรีสุดาจันทร์ ผู้มีฐานะเป็นแม่เลี้ยงและผู้สำเร็จราชการแทน ทรงครองราชย์ได้ไม่ถึงปี ก็ถูกวางยาพิษเช่นเดียวกับพระไชยราชา และสถาปนาขุนชินราช ขึ้นเป็นกษัตริย์นามว่า ขุนวรวงศา ในขณะที่พระเทียรราชาทรงผนวช เป็น

อุบายเพื่อหลบหนีโทษทัณฑ์ที่ถูกชดทอดว่า เป็นผู้อยู่เบื้องหลังการวางยาพระไชยราชา มีเพียงพระสุริโยไทกับโอรส ธิดา ที่ยังอยู่ในวังชัยเช่นเดิม โดยมีทหารที่จงรักภักดีของหมื่นราชเสน่หานอกราชการให้การอารักขา จากความเสื่อมทรามของแผ่นดิน ทำให้พระสุริโยไททรงคิดที่จะล้มล้างท้าวศรีสุดาจันทร์

ขุนพิเรนทรเทพ หรือออกญาพิษณุโลก ได้รับกลับอโยธยา ให้กลับมาปราบทวยศในกรุงศรีอยุธยา ตามคำขอร้องของพระสุริโยไท แล้วรวบรวมกำลังวางแผนจะจับตัวขุนวรวงศาและท้าวศรีสุดาจันทร์ ในขณะที่ออกคล้องช้าง ที่คลองปลาหมอ เมื่อการทำรัฐประหารประสบความสำเร็จ ได้สถาปนาพระเทียรราชา ขึ้นครองราชสมบัติเป็น พระมหาจักรพรรดิ ขุนพิเรนทรเทพได้รับปูนบำเหน็จ แต่งตั้งเป็นพระมหารัชมราชา ครองเมืองพิษณุโลก และได้ยก พระสวัสดิราช พระธิดาของสมเด็จพระสุริโยไท ให้เป็นชายา

ในช่วงเวลานั้นพระเจ้าตะเบ็งชเวตี้ได้นำทัพพม่า แฝ่อำนาจมารุกรานกรุงศรีอยุธยา ในขณะที่แผ่นดินมีความวุ่นวายจากการผลัดเปลี่ยนกษัตริย์ ทัพพม่าได้เดินทางผ่านมายังด่านพระเจดีย์สามองค์ เข้าล้อมกรุงศรีอยุธยาสำเร็จ สมเด็จพระบรมมหาจักรพรรดิทรงนำทัพแห่งกรุงศรีเข้าต่อสู้กับพม่าที่ทุ่งมะขามหย่อง ทรงทำยุทธหัตถีกับพระเจ้าแปร สมเด็จพระศรีสุริโยไทและพระบรมดิถี พระราชธิดา ทรงออกร่วมรบเคียงบ่าเคียงไหล่ร่วมกับพระสวามี ทรงขับพระคชาธารพลายทรงตะวัน เข้าขวางช้างพระเจ้าแปร และทรงสิ้นพระชนม์จากการทำชยุทธเพื่อปกป้องพระสวามี และสยามประเทศจากอริราชศัตรู จนเกิดเป็นตำนานเล่าขานวีรกรรมสืบต่อกันมา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความรักครั้งสุดท้าย (2546)

สร้างโดย	พร้อมมิตรภาพยนตร์
บทภาพยนตร์	ม.จ.ชาติเรณิม ยุคล
ดนตรีประกอบ	จำรัส เสวตาภรณ์
บันทึกเสียง	Conrad Bradley Slater
ถ่ายภาพ	วรภัณฑิ์ สีสะชาติ
ลำดับภาพ	ม.จ.ชาติเรณิม ยุคล
อำนวยการสร้าง	หม่อมกมลลา ยุคล

ตัวละคร

รส	ศิริประภา ชุมสาย ณ อยุธยา
พัท	สรวุฒิ มาตรทอง
ชิตเชื้อ	กมล ศิริธรานนท์
มัทนิน	ม.ล.จันทร์ลัดดา ยุคล

เนื้อเรื่องย่อ

รส แม่มายลูกติดวัย 30 ที่มีอาชีพเป็นนักวาดภาพประกอบหนังสือ ซึ่งมีสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพัท หนุ่มรุ่มร้อน ซึ่งเป็นหนุ่มเจ้าสำราญยังไม่หางานทำ แต่สุดท้ายความรักของทั้งคู่ก็มีอุปสรรคโดยที่พัทเกิดสับสนในตัวเอง ไม่เข้าใจตัวเองว่า แท้จริงแล้ว เขาต้องการใครกันแน่ จนมาเจอมัทนิน ซึ่งเป็นลูกสาวเศรษฐีที่เขาแต่ใจตัวเอง ทำให้รสเสียใจและหันไปคบกับชิตเชื้อ อาจารย์มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่แอบชอบรสมานานที่พัทได้แนะนำให้รสได้รู้จัก

รสจึงตัดสินใจจะแต่งงานกับชิตเชื้อ หลังจากกลับมาจากภูกระดึง ทำให้พัทผิดหวังมากเมื่อชิตเชื้อได้ทุนไปเรียนต่ออิตาลี และมัทนินก็ต้องไปเรียนต่อต่างประเทศเช่นกัน ทำให้รสและพัทเริ่มปรับความเข้าใจซึ่งกันและกัน โดยรสชวนพัทไปเยี่ยมลูกๆ ตอนปิดเทอม และพาเด็กๆ ไปเที่ยวกระบี่ แต่เมื่อเวลาผ่านไปชิตเชื้อเริ่มแน่ใจว่า ตัวเองไม่อาจยอมรับลูกๆ ของรสได้ จึงเขียนจดหมายบอกเลิกกับรส และได้พบรักใหม่ที่อิตาลี ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองจึงสิ้นสุดลงบัดนั้น

แต่แล้วเหมือนโชคชะตาเล่นตลกกับเธอ ลูกๆ ของรสทั้งหมด ประสบอุบัติเหตุทางรถยนต์ เสียชีวิต รสจมอยู่ในความโศกเศร้า เพราะหลอนไม่เหลือใครอีกแล้ว ทั้งชิตเชื้อ และลูกๆ อัน

เป็นที่รักของเธอ พัทธสัญญาว่าจะอยู่กับรสและมีลูกด้วยกัน แต่พัทธเองก็ต้องจากหล่อนไปเรียนต่อต่างประเทศตามความต้องการของพี่สาว เมื่อพัทธจากไป รสต้องอยู่ตัวคนเดียว จึงออกเดินทางกลับไปทีกระบี่เพื่อรำลึกถึงอดีต รสตัดสินใจฆ่าตัวตายโดยกินยานอนหลับที่ชายหาด อันเป็นสถานที่ ที่เธอมีครอบครัวและคนรักเคยอยู่พร้อมหน้าเป็นครั้งสุดท้าย



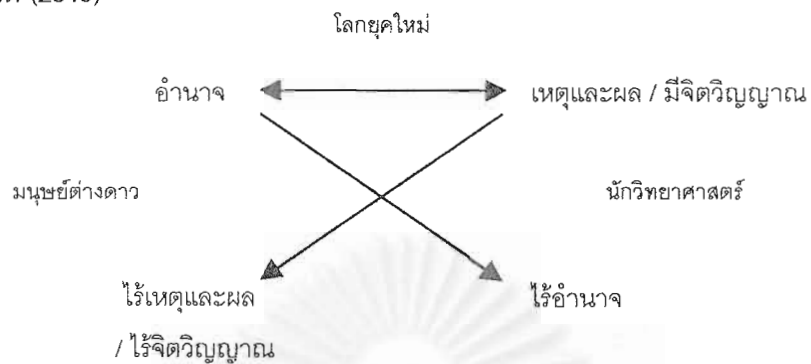
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



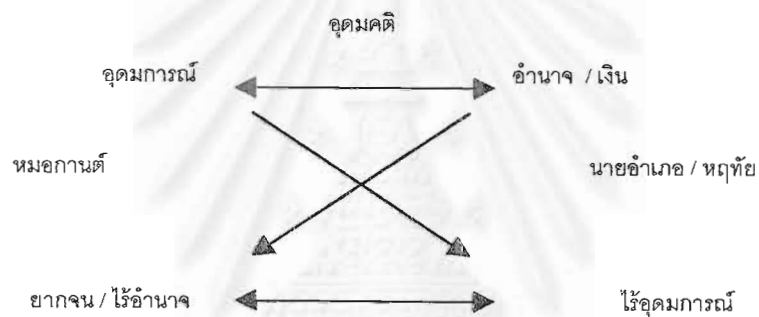
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์ภาพยนตร์เรื่องตามผังแสงหา
และตีเหลี่ยมสัญลักษณ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

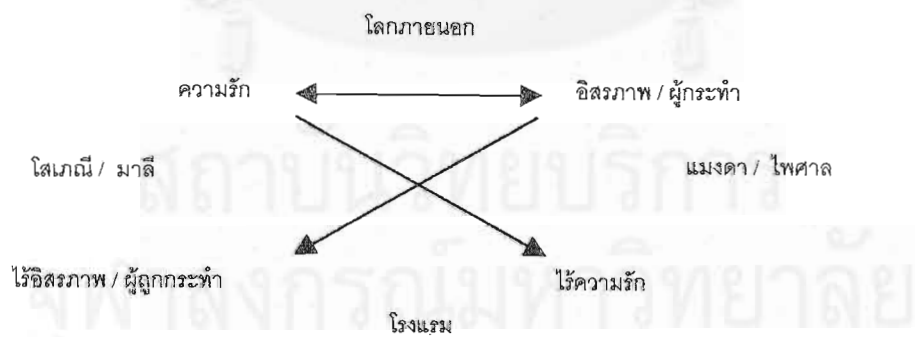
มันมากับความมืด (2515)



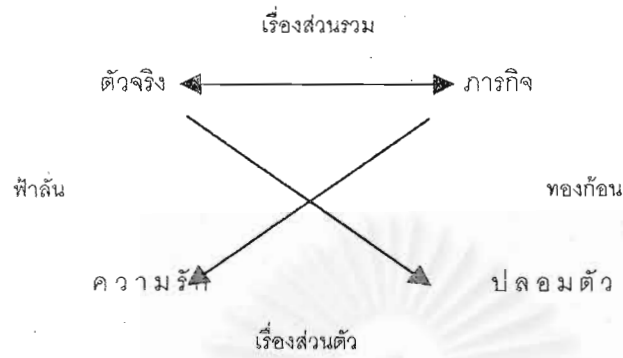
เขาชื่อกานต์ (2516)



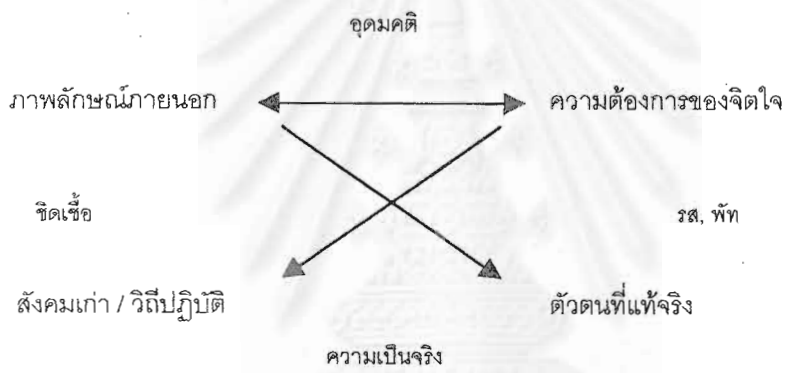
เทพธิดาโรงแรม (2517)



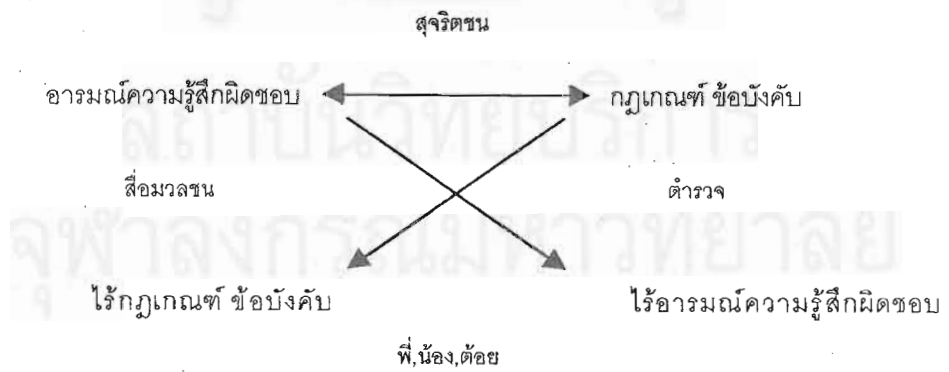
ผมไม่อยากเป็นพันโท (2517)



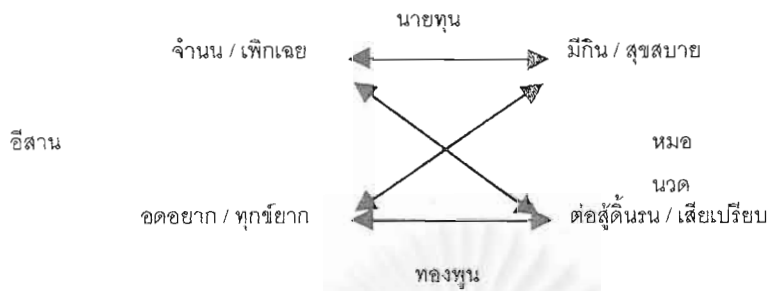
ความรักครั้งสุดท้าย (2518)



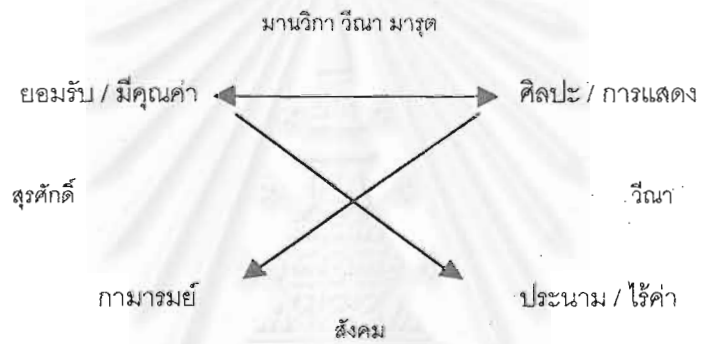
เทวดาเดินดิน (2519)



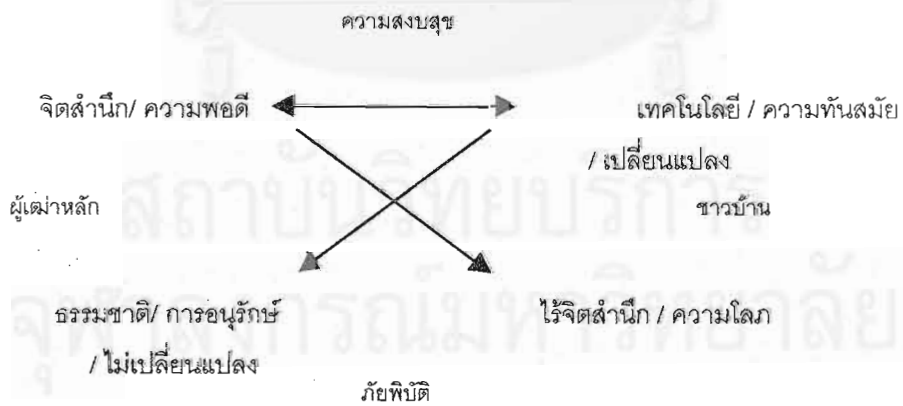
ทองพูน โคกโพ ราษฎรเต็มขั้น (2520)



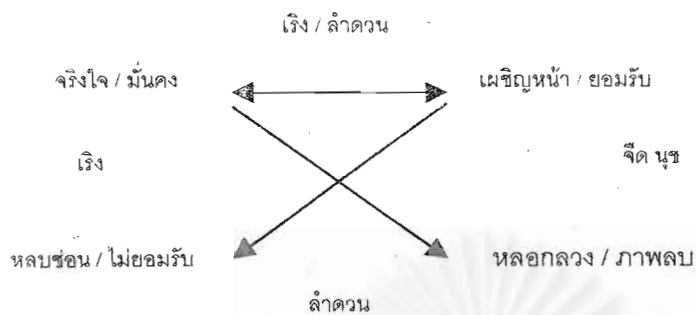
กาม (2521)



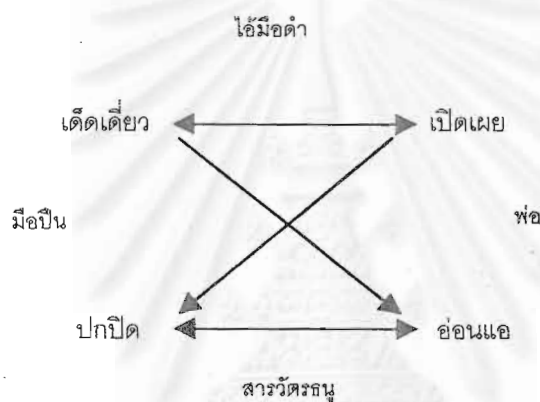
อุกาพัทเลื่อง (2523)



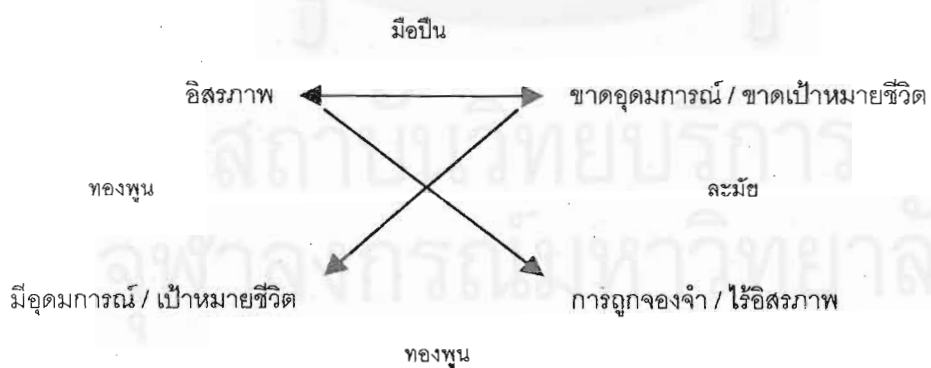
ถ้าเธอยังมีรัก (2524)



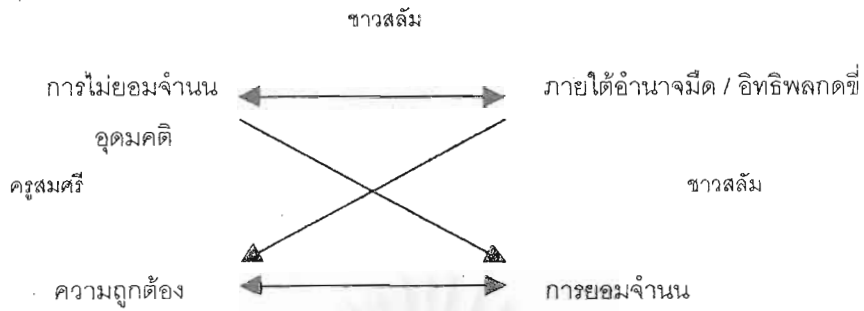
มือปืน (2526)



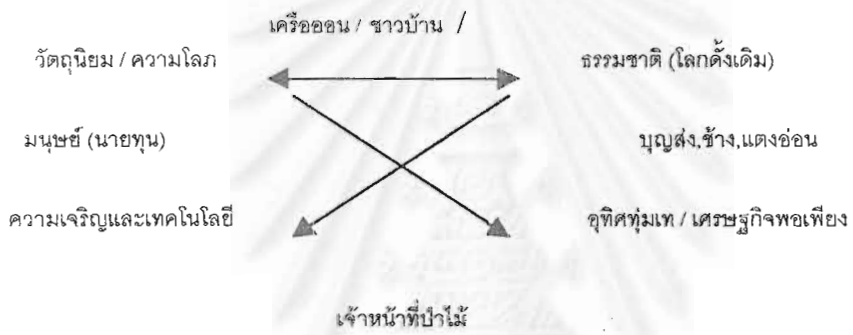
อิสรภาพของทองพูน โคกโพ (2527)



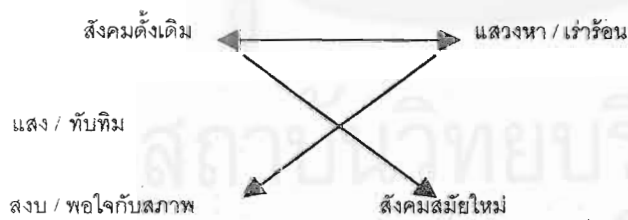
ครูสมศรี (2529)



คนเลี้ยงช้าง (2533)

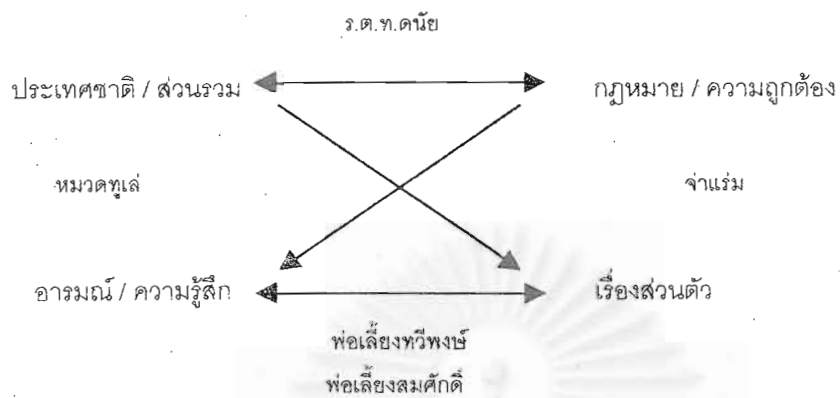


น้องเมี้ยว (2534)

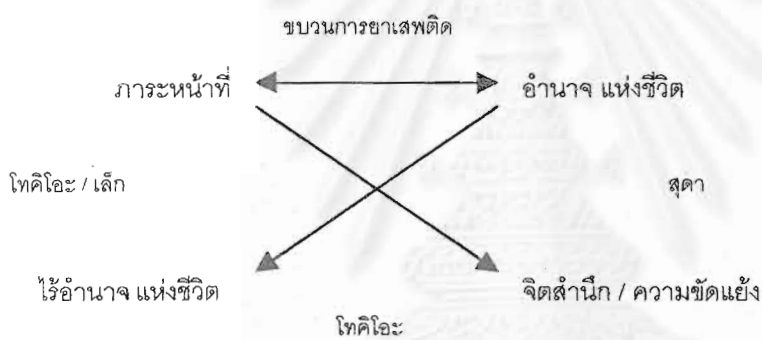


สภานานาชาติบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

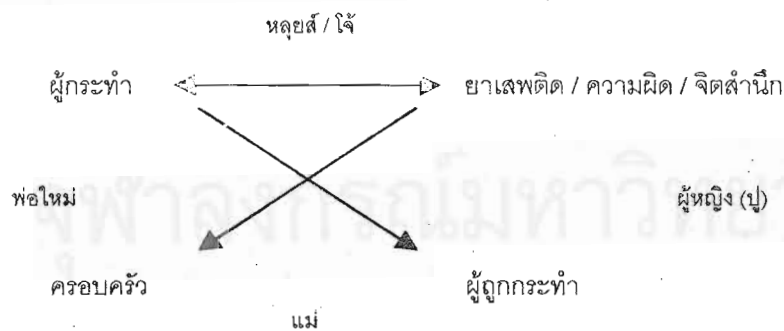
มือปืน 2 सालะวิน (2534)



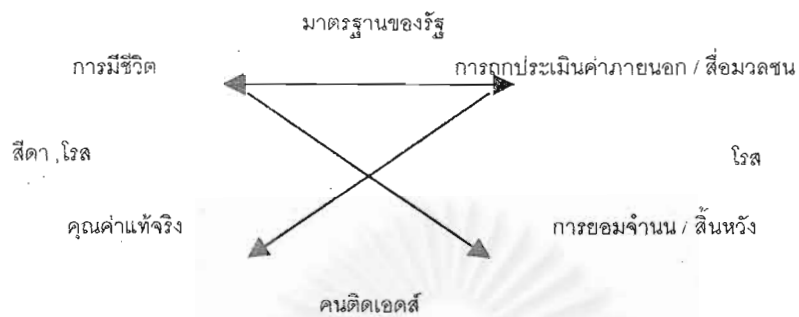
เชโรลิน (2537)



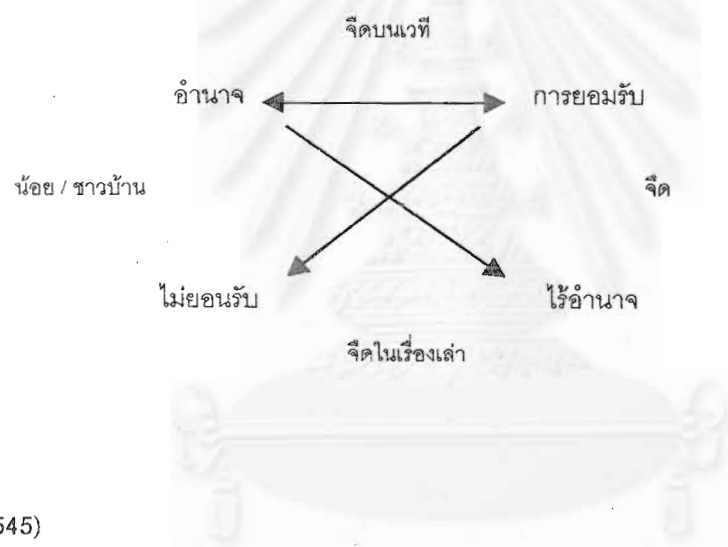
เสียดาย1 (2538)



เสียดาย 2 (2539)



กล้อง (2540)



สุริโยไท (2545)

